

**Ihan paratiisihommaa,
sanoi vaari kun
vesihanan avasi**

Paavolan Vesi Oy 50 vuotta

Kirsi Junttila

Julkaisija: Paavolan Vesi Oy

Kirjoittaja: Kirsi Junttila

Kuvat: Paavolan Vesi Oy:n arkisto, Seppo Rantoharju, Kirsi Junttila

Ulkoasu ja taitto: Kirsi Junttila

Painatus: Erweko Oy 2016

ISBN 978-952-93-7388-8

Sisältö

Esipuhe

1. Yleistä vesihuollosta (kirj. Raimo Lampi)	9
1.1 Vesihuolto sairauksia nitistämään	11
1.2 Vesihuolto maalaiskuntaan 1960-luvulla	11
2. Lähtötilanne	
2.1 Kyllä oli synkkää vettä	14
2.2 Vesiämpäriä ei kanneta romantiikkaa	16
3. Vesijohtohanke vireille	
3.1 Mahtaisikohan tuo onnistua?	19
3.2 Tuomiojan ensimmäinen vesikokous	19
3.3 Kunta tulee mukaan hankkeeseen	20
3.4 Vesi-yhtiön perustava kokous	22
3.5 Toimeen tartuttiin heti	22
3.6 Yhtiölle osakkeita ja osakkaita	24
3.7 Liikkeelle lainapääomalla	25
3.8 Ahlström-sopimukseen rohkeasti nimet alle	26
3.9 Uusia asiakkaita	27
4. Rakentaminen	
4.1 Henkilökuntaa palkataan ja kalustoa hankitaan	28
4.2 Urakka lyödään lukkoon	29
4.3 Ennätysmätkä syksy	30
4.4 Keltalaan kaivo ja putki Tuomiojalle asti	31
4.5 Huippukylmä talvi	33
4.6 Sittenkin ajoissa Ruukkiin	35
4.7 Ei enää ämpärihommia	36
4.8 Sukkelasti rautatien alta	38
4.9 Vesi-yhtiön toimitusjohtaja käräjillä	39
5. Voimakkaan kasvun aika	
5.1 Yhteistyöhön alajuoksun kuntien kanssa	41

5.2 Siikajoki yrittää ensin yksin	41
5.3 Siikajoki innostuu yhteistyöstä	42
5.4 Revonlahdella oli paljon kaivonkatsojia	45
5.5 Revonlahti harkitsee tarkkaan	46
5.6 Ahkeran urakoinnin vuosi 1966	48
5.7 Konttorityöt osaaviin käsiin	49
5.8 Kolmen kunnan vesiyhtiöksi	52
5.9 Kaikenlaista draamaa	53
5.10 Ahkeran uurastuksen vuosi 1967	56

6. Vuosikymmenen vaihteen lama-aika

6.1 Devalvaatio ja hintasäännöstely	58
6.2 Toimitiloja rakennetaan	59
6.3 Lamasta huolimatta työ edistyi	61
6.4 Velkaa haettiin karvalakki kourassa	63
6.5 Muutakin vastusta kuin lama	66

7. Vesiyhtiön toiminta vakiintuu

7.1 Yhtiölle ensimmäinen oma kaivinkone ja auto	68
7.2 Verkosto venyy SM-ennätykseen	69
7.3 Verkosto saadaan valmiiksi	71
7.4 Käytössä seitsemän vedenottamo	72
7.5 Pohjavesien suojelu entistä tärkeämmäksi	77
7.6 Kunnallistaminen huoletti pitkään	81
7.7 Lamaa, öljykriisiä ja kelluvaa markkaa	83

8. Jätevesi

8.1 Jätevesi otetaan lain helmaan	91
8.2 Uusi mukavuus: Viemäri ja likakaivo	91
8.3 Ruukkiin rakennetaan allaspuhdistamo	93
8.4 Juotavaa jätevettä ja kalankasvatusta	95
8.5 Paavolaan haaveillaan omaa jätevedenpuhdistamo	97
8.6 Revonlahdellekin suunniteltiin jätevesipuhdistamo	99
8.7 Siikajoen puhdistamo jäi vielä suunnitelmaksi	101
8.8 Viemärin perusverkosto valmis	102

9. Suuria investointeja

9.1 Keltalan raudanpoistolaitos	104
9.2 Ruukkiin kolmen taajaman jätevesipuhdistamo	108
9.3 Siikajoen jätevesipuhdistamo	112
9.4 Hälytys-, ohjaus- ja valvontajärjestelmä HOV	117
9.5 Seutukunnallinen vesihuoltoverkosto ja Karinkanta	122

9.6 Vartinvaaran vedenottamo ja vedenkäsittelylaitos	123
9.7 Suviseurat – neljän päivän haaste	135
10. Tulevaisuuden haasteet	
10.1 Verkostojen saneeraus kolkuttaa ovella	137
10.2 Lietteen käsittelyyn kaivataan uusia ratkaisuja	141
10.3 Maatalous on herkkä vesiasiakas	141
10.4 Hyvää vettä tulevillekin polville	147
11 Seuraavat 50 vuotta	150
Albumi	151
Liitteet	163
Lähteet	207

Esipuhe

Yhtenä esimerkkinä Paavolan kuntalaisten aloitteellisuudesta alueensa kehittämiseksi on Paavolan Vesi Oy:n perustaminen. Vesi- ja viemärlaitoksen aikaansaamista alueelle kiirehti jatkuva puhtaan veden puute. Pahin tilanne oli Tuomiojalla, jonka asukkaat joutuivat hankkimaan ruokaveden pitkin pitäjiä, jopa meijeriautojen paluukyydillä sekä veturien vesisäiliöistä.

Vesihuoltohanke lähtikin liikkeelle Lapin kylältä, asemapäällikkö Kallis Krogeruksen kutsuessa alkukokouksen koolle syyskuussa 1962 Lapin nuorisoseuran talolle, varsinainen yhtiön perustava kokous pidettiin Paavolassa 4.1.1964.

Perustettavan yhtiön tarkoitus määriteltiin yhtiöjärjestyksessä seuraavasti:

”Yhtiön tarkoituksena on yleishyödyllisellä pohjalla toimien rakentaa, hoitaa ja ylläpitää vedenhankinta- ja viemärlaitosta Paavolan kunnan alueella vesijohtoveden hankkimiseksi sekä jakamiseksi suoraan kuluttajille ja viemärivereden poisjohtamiseksi ja puhdistamiseksi sellaisin ehdoin, että vesijohdon ja viemärin käyttö elvyttää alueen tuotannollista toimintaa ja lisätä sen hyvinvointia.

Vesijohtojen ja vedenottamon suunnittelu ja rakentaminen alkoi yhtiön perustamisen jälkeen ripeästi. Ensimmäiseksi ryhdyttiin rakentamaan vesijohtoa Keltalasta Ruukkiin syksyllä 1965. Syksy oli erittäin sateinen ja sateiden loputtua alkoi ankara pakkastalvi. Maa jäätynyt nopeasti ja vuoden 1966 keväällä oli routaa jopa 3,2 metriä, joten johdon rakentaminen talvella 1965–1966 oli ”tuskien taivalta”. Käytettävät koneet olivat vielä tuolloin niin sanottuja köysikoneita, jotka olivat tämän päivän hydraulisiin koneisiin verrattuna sangen heikkotehoisia. Rakennustyötä tehtiin kolmessa vuorossa ja työmiehet olivat osin tottumattomia tällaisiin töihin, mutta onneksi intoa asiaan riitti.

Vuonna 1966 päätettiin laajentaa yhtiön toiminta-alue kattamaan myös Revonlahden ja Siikajoen kunnat. Samassa yhteydessä päätettiin kaksinkertaistaa yhtiön osakepääoma. Päätöstä voidaan jo tuolloin pitää hyvänä osoituksena kuntien välisestä yhteistyöstä, joka myöhemmin johti kuntaliitoksiin siten, että tänä päivänä kaikki tuolloin vielä erilliset kunnat muodostavat nyt yhdessä Siikajoen kunnan.

Yhtiön jakeluverkosto ulotettiin vuosina 1966–1969 kattamaan toiminta-alueen kunnat lähes kokonaisuudessaan. Vesihuollon rakentaminen näin kattavaksi oli puhtaana työsuorituksena valtava urakka ja siitä täytyy antaa täysi kiitos kaikille tätä työtä noina vuosina tehneille. Vastaava, yhtiön kattava vesihuolto ei ole toteutunut kaikkialla muualla Suomessa vielä tänäkään päivänä.

1970-luvulla rakennettiin uusia vedenottoja kattamaan lisääntynyt kulutus, sekä toteutettiin ensimmäinen jätevedenpuhdistamo Ruukkiin. Puhdistamo toteutettiin tehostettuna lammikkopuhdistamona ja valittu ratkaisu voitiin todeta onnistuneeksi, sillä saavutetut puhdistustulokset olivat erinomaisia.

Lisääntynyt kuormitus ja sekä Paavolan että Revonlahden taajamien jätevesien puhdistaminen Ruukin puhdistamolla edellyttivät kuitenkin uuden tehokkaamman puhdistamon rakentamista. Siikajoen kylälle oma jätevedenpuhdistamo rakennettiin 1990-luvun alussa ja merkittävä laajennus haja-alueen viemäriverkostoon Siikajoen kylällä toteutettiin vuosina 2005-2006.

Asemakaava-alueille rakennettiin kattava vesi- ja viemäriverkosto, mikä osaltaan mahdollisti kaava-alueiden tuolloisen voimakkaan kehityksen.

Yhtiön perustamisesta lähtien on vesihuoltoa toteutettu yhteistyössä alueen muiden vesihuoltolaitosten kanssa. Vesijohtoja on mahdollisuuksien mukaan rakennettu yhteen naapurilaitosten verkostojen kanssa, jolloin esimerkiksi poikkeustilanteissa voidaan turvata vedenjakelu mahdollisimman häiriöttömänä. Hyvinä esimerkkeinä alueen vesilaitosten hyvästä yhteistyöstä ovat Vihanti–Raahe yhdysvesijohto, mistä on liittynyt myös Paavolan Veden vedenottoamaille sekä Vartinvaaran vedenkäsittelylaitoksen rakentaminen yhdessä Limingan Vesihuolto Oy:n kanssa.

Vesilaitosten ohjausjärjestelmä toteutettiin yhtiön alkuvuosina perinteisellä sähkötekniikalla ja veden pumppausta ohjattiin tuolloin yleisesti käytössä olleella painesäiliöohjauksella. Kun 1980-luvun alussa tuli saataville ensimmäinen kehittyneempi veden pumppauksen ohjausmenetelmä, taajuusmuuttaja, korvattiin yhtiössä vanhat ohjausjärjestelmät nopeassa aikataulussa tällä uudella menetelmällä.

Taajuusmuuttajien käyttöönotossa vesihuollon piirissä Paavolan Vesi oli ensimmäisiä koko valtakunnassa. Uuden ohjausjärjestelmän tärkeimpinä etuina nähtiin saavutettavat säästöt käyttö- ja huoltokustannuksissa ja ehkä tärkeimpänä syynä jakeluverkoston käyttöiän jatkuminen.

1980-luvun loppupuolelta alkaen uusittiin laitosten ohjausjärjestelmät nykymuotoisiin logiikkajärjestelmiin. Tämä mahdollisti aikaa myöten myös keskitetyn ohjaus- ja valvontajärjestelmän rakentamisen, mikä osaltaan parantaa koko vesihuollon toimintavarmuutta.

Koska yhtiön jakeluverkosto suhteessa asiakasmäärään on sangen laaja, on tulevaisuuden haasteena jakeluverkoston ja osin myös laitospaikkojen uusiminen, jotta yhtiö voi palvella asiakkaitaan hyvin myös seuraavat 50 vuotta.

Raimo Lampi
toimitusjohtaja, Paavolan Vesi Oy

1. Yleistä vesihuollosta

1.1 Vesihuolto sairauksia nitistämään

Vesihuolto on Suomen kielessä käsitteensä sangen uusi, sillä vielä 1970-luvulla puhuttiin vesilaitoksista tarkoittaessa laitoksia, jotka vastasivat vesijohtoveden hankinnasta ja jakelusta sekä jätevesien keräilyä ja puhdistamisesta.

Vesihuollolla tarkoitetaan tänä päivänä vesihuoltolain mukaisesti ”veden johtamista, käsittelyä ja toimittamista talousvetenä käytettäväksi sekä jäteveden poisjohtamista ja käsittelyä”

1880-luvulla laajasti esiintyneet kulkutaudit, muun muassa lavantauti, edesauttoivat vesihuollon kehittymistä, sillä likainen juomavesi oli yksi syy tautien leviämiselle. Vesihuollon rakentaminen Pohjois-Suomessa alkoi Oulun kaupungista vuonna 1902.

Tärkeä painopistealue ihmisten vedensaannin turvaamisen lisäksi oli paloturvallisuus, sillä puurakenteiset tiheään rakennetut kaupungit olivat erityisen paloalttiita. Perinteisesti kaupunkien kiinteistöissä oli omat kaivot, mutta useissa kaupungeissa oli myös yleisiä vedenottopaikkoja, yhteisiä kaivoja. Kiinteistökohtaisten kaivojen vedenlaatu oli kuitenkin usein hyvin huono, sillä lantasaäiliöistä ja käymälöistä pääsi imeytymään vesiä suoraan puhtasvesikaivoihin.

Maaseudulla turvauduttiin vielä 1960-luvulle saakka kiinteistökohtaisiin kaivoihin tai joissain tapauksissa kyläkohtaisiin vedenottopaikkoihin ja lähteisiin. Kaivon paikkaa etsittiin usein perinteisin keinoin käyttäen pajuviitsaa eli ”taikavarpuja”.

Pajuviitsan käyttö perustui virheelliseen käsitykseen siitä, että vesi maaperässä esiintyy ”vesisuonissa”. Koska pohjavettä esiintyy maaperässä varsin kattavasti paikasta riippumatta, saatiin kaivonkatsojien osoittamista paikoista yleensä vettä yksittäisen kiinteistön tarpeisiin, vaikkakin veden laadussa ja riittävyudessa saattoi esiintyä ongelmia.

1.2 Vesihuolto maalaiskuntiin 1960-luvulla

Kiinteistöjen omiin kaivoihin ryhdyttiin 1940-luvulta lähtien asentamaan sähköpumpuja. Juokseva vesi johdettiin usein ensiksi navettoihin, missä veden tarve oli kaikista suurin.

Pohjois-Pohjanmaan kuntiin perustettiin 1960-luvulla vesihuoltolaitoksia, jotka alkoi-

vat laajamittaisemmin toteuttamaan vesihuoltoa. Järjestetyn vesihuollon rakentamisen pontimena oli yleensä riittämätön ja huonolaatuinen kaivovesi. Usein ensimmäiset yhteiset vesihuoltohankkeet olivat pitkälti riippuvaisia vain muutamasta yksittäisestä aktiivisesta ja yritteliästä puuhamiehestä.

Ensiksi vesijohtoja pyrittiin rakentamaan kuntien keskustaajamiin. Haasteita tuotti usein se, ettei vedenottopaikkoja aina ollut lähellä keskustaajamia ja joskus veden laadussakin oli muun muassa rauta- ja mangaanipitoisuuden vuoksi ongelmia.

Muovisten vesijohtoputkien tulo markkinoille 1960-luvun puolella loi mahdollisuudet toteuttaa vesihuoltoa maaseutumaisissa taajamissa ja niinpä suurin osa maamme vesi- ja viemäriverkostosta on rakennettu 1960- ja 1970-luvuilla. Tämän seurauksena verkostot alkavat olla nyt pääosin jo 50 vuotta vanhoja, mikä asettaa suuria haasteita tämän päivän vesilaitoksille, sillä verkoston uusiminen vaatii runsaasti työtä ja myös taloudellisia resursseja uudistuksen toteuttamiselle.

Nopeasti vesijohtoverkoston laajenemisen myötä ryhdyttiin etenkin taajamissa ja kyläkeskuksissa kiinnittämään huomiota myös viemäriverkoston rakentamiseen ja jätevesien käsittelyyn. Suomen ensimmäiset jätevedenpuhdistamot valmistuivat vuonna 1910 Helsinkiin ja Lahteen. Puhdistusprosessi sisälsi sakokaivoja ja sepelisuodattimen.

Vuonna 1962 voimaan tullut vesilaki aiheutti sen, että jätevedenpuhdistamoita ryhdyttiin 1970- ja 1980-luvuilla rakentamaan kaupunkien ohella myös maaseutumaisiin taajamiin.

Vielä 1960- ja 1970-luvuilla arveltiin yhdyskuntien vedenkulutuksen kasvavan merkittävästi. Kokonaiskulutuksen oletettiin kasvavan jopa kaksinkertaiseksi hyvinkin lyhyessä ajassa.

Energiakriisin ja vuonna 1974 voimaan tulleen jätevesimaksulain seurauksena vedenkulutus alkoi kuitenkin laskea ja osin myös vesikalusteiden kehittymisen myötä vedenkulutus on säilynyt suunnilleen samalla tasolla viimeiset kolmekymmentä vuotta.

Vesihuolto on Suomessa kehittynyt kansainvälisestikin vertailtuna erittäin korkealle tasolle jopa niin, että vesihuolto-osaamisesta on tullut maallemme arvokas vientituote. Vesihuollon kehittyminen ei kuitenkaan ole tapahtunut itsestään, vaan se on vaatinut runsaasti työtä ja asiaan paneutumista kehitystyössä mukana olleilta.

Vesihuoltoa ennen vesijohtoa.

2. Lähtötilanne

2.1 Kyllä oli synkkää vettä

Astutaanpa aikakoneeseen ja matkataan 1960-luvun Paavolaan. Määränpäänä on pieni, mutta virkeä Lapinkylä.

Hyvä kylä. Savuja useampi sata ja yritteliäitä asukkaita. On koulu, monta kauppaa, kahvila, ahkerasti toimiva nuorisoseura ja vilkas rautatien risteysasema Tuomiojalla asemaravintoloihin. Linja-autotkin kulkevat kylän läpi säännöllisesti.

Mutta yksi puuttuu: kunnollinen vesi. Maaperässä on runsaasti rautaa ja mangaania, ja sen vuoksi kaivovesi on ruskehtavaa ja pahan makuista. Kaivovesi ei kelpaa ruoka-vedeksi eikä sillä saa lakanoitakaan pidettyä puhtaan valkeina, vaan pyykkiin tulee rusehtava sävytys.

Sama tilanne on Paavolan kunnan muissakin kylissä, mutta Lapinkylällä vesiasia on kaikkein surkeimmassa jamassa.

Pirjo ja Matti Ranta muistavat, miten juhlallista oli saada vettä hanasta.

”Meidän vanhalla puolella oli synkkä vesi, tummaa ja aivan kuin öljy oli pinnassa. Sitä nostettiin silti kaivosta navettavedeksi. Muuripataan kannettiin ja kun vesi kiehahti, se muuttui aivan ruskeaksi. Vettä käytettiin vain karjan vetenä, ei sitä voinut muuten käyttää”, muistelee Tuomiojalla koko ikänsä asunut Matti Ranta.

Eikä vettä kaivossa aina ole. Se huonokin vesi loppuu kesän pitkällä hellejaksoilla ja talvella. Niin ikään syntyperäinen tuomiojalainen Pirjo Ranta (e. Svensk) muistelee:

”Ei ollut paljon kaivossa vettä, eikä se ollut hyvääkään. Vesi oli ruosteista ja värjäsi pyykkiä, siitä tuli vähän ruskeaa. Pyykit piti ainakin virutella vielä Tuomiojan vedellä. Talousvettä haettiin Tuomiojasta ja se oli ihan hyvää. Talvella sulateltiin lumesta vettä tiskiinkin ja kasvojen pesuun ja sellaiseen. Aina oli jokin pesuvati hellalla sulamassa.”

Kyläläiset käyttivät paljon Tuomiojan vettä, joka kelpasi hyvin sauna-, tiski- ja pyykki-vedeksi. Sitä tuotiin myös karjalle juomavedeksi ja maitoastioiden pesuvedeksi.

Pienen joen alkupiste on Keltalan harjumailla, ja se virtailee läpi kangasmaiden. Siksi vesi oli monien mielestä paljon parempaa kuin Siikajoen vesi. Ison joen varrellahan oli paljon maatiloja ja asutusta, ja joki joutui toimittamaan viemärin virkaa.

Varsinaisen ruokavetensä kyläläiset saivat muutamista hyvällä paikalla olevista kaivoista. Vesipääläri oli tavallinen jalankulkijan, polkupyöräilijän ja potkukelkkailijan varuste. Isompia satseja haettiin traktorilla tai hevosella pänikät peräkärjessä kolisten.

Kunnollista ruokavettä haettiin entisen meijerin kaivosta ja kansakoululta.

”Koululla oli kaksi kaivoa ja niissä oli hyvää vettä. Kysyntää oli vedelle paljon, joten päätettiin kaivoa syventää. Se menikin pilalle ja vedestä tuli ruosteista. Kaivoa piti täyttää hiekalla, että rautaperäinen maakerros jäi uudestaan pohjan alle”, Matti Ranta muistelee.

Koulun vesisuonen hyvä vesi sai Rannan nuoret miehet tuumimaan uuden kaivon rakentamista. He päättivät kaivaa sen noin 150 metrin päähän navetasta. Siitäpä tulikin melko urakka, Matti Ranta kertoo:

”Ei ehdattu tehdä kaivoa koulun kaivon viereen, mutta ajateltiin että otetaan samasta suonestä. Ensin miessakki kaivoi ja reikää tuli kuin itsestään. Mutta sitten tuli iso kivi vastaan ja se päätettiin räjäyttää. Oikein asiantuntija kävi panoksen laittamassa, mutta kiveen tuli vain pieni läntti. Maa ympäriltä lähti vyörymään ja sitä märkää, velttoa maata olisi saanut kaivaa vaikka yötä päivää. Meidän piti tehdä kaivoon lankutus ja pystytolpat ja siitä tuli aivan hirveä työ. Silti se kivi jäi sinne pohjaksi, ei sitä saatu pois. Kaivo olisi tullut kahdessa päivässä valmiiksi, jos ei olisi kiveä yritetty räjäyttää.”

Käyttökelpoista talousvettä tuotiin Tuomiojalle meijeriauton paluukyydissä ja asemanseudulla asuvat hakivat joka päivä ympäri vuoden ruokavetensä peräti höyryveturin vesisäiliöstä.

”Kun matkustajajuna tuli asemalle, oli siellä pitkä jono ihmisiä kelkkojen ja kärryjen kanssa odottamassa junaa. Veturimiehet tiesivät tämän, ja kun juna pysähtyi, he poksauttivat hanat auki”, muistelee Veikko Heilala.

Vetureitten lauhdevesi oli Heilalan mukaan puhdasta, neutraalia ja täysin mautonta. Sitä käytettiin nimenomaan ruokavetenä.

2.2 Vesiämpäriässä ei kanneta romantiikkaa

Vettä tarvitaan huushollin hoitamisessa paljon, joten veden hommaaminen oli tavalliseen arkeen kuuluva työ. Ruokavesi haettiin hyviltä kaivoilta ja muu talousvesi joelta. Hakureissuille talon miesväki lähti hevosella, traktorilla tai autolla. Kaivosta tai joesta nostettiin vettä käsipelillä tonkkiin ja saaveihin.

Taajamissa, kuten Ruukissa ja Paavolassa, vesi otettiin sieltä, mistä hyvää vettä saatiin. Esimerkiksi Ruukissa Pytinkien asukkaat hakivat vetensä tien toisella puolella olevasta kaivosta – ja kantoivat likavetensä ulos. Ruukin nykyisen Vanhan tien varrella oli myös hyvä kaivo, josta tienoon asukkaat nostivat käyttövettä.

Paavolassa Saarikosken tien varrella koko elämänsä asunut maanviljelijä Kalevi Roppola muistelee, kuinka kevättalvella kaivot kuivuivat ja karjalle piti hakea vettä Siikajoesta:

”Hevonen aisoihin ja reki perään. Rekeen pari saavia ja pännikkää ja sitten mentiin avennolle. Avennon päällä oli lautakansi ja heinäsäkkejä, että se pysyy sulana. Ämpärillä nostettiin vettä saaveihin, ja päälle vähän lunta, ettei vesi loisku. Kyllä se oli hanttaamista. Miehet haki vedet alaköökkiin ja siitä eteenpäin kaikki oli naisten töitä.”

Ja sitä työtä naisilla riitti. He kantoivat navettaan karjalle juomavedet, ammensivat ämpärillä vettä muuripataan ja kuumensivat pyykki- ja karjan apevedet. Kuumaa vettä nosteltiin pyykkisaaviin tai pulsaattoriin ja pänniköiden pesuvedeksi sekä moneen muuhun tarpeeseen. Siinä oli usein vaara lähellä; Kiehuva vettä saattoi loiskahtaa päälle tai holahtaa kumisaappaaseen.

Hyvää ruokavettä ei käytetty siivoukseen eikä tiskaamiseen, vaan sitä varten tupaan kannettiin vesi karjakeittiöltä.

Lauantai oli vedenkannon huippupäivä. Tarvittiin siivousvettä ja saunalle saunavettä. Kun vedet oli kannettu ja lämmitetty, pirtti pesty ja sauna kuuma, oli emäntä iltanavetan jälkeen totisesti rentouttavien löylyjen tarpeessa. Mutta saunassakin piti katsoa lasten perään, etteivät he polta itseään kuumassa muuripadassa.

”Vesi työllisti kovasti. Karjakeittiöön piti vesi kantaa kaivolta, oli aika pitkä matka. Meillä oli vinttikaivo. Saunallekin vietiin, se oli lähempänä. Karjakeittiö oli eri paikassa kuin navetta, sinnekin piti vesi kantaa kaivolta. Meillä oli kuudesta seitsemään lehmää, niille piti viedä juomavesi. Oli työlästä! Myöhemmin tuli sähköpumppu, joka pumppasi lehmien juomavedet. Pyykkiä pestiin karjakeittiöllä ja kaivolla usein. Naapureistakin kävivät meidän paremmalla kaivolla pesemässä pyykit”, muistelee Eeva Heilala lapsuuskotinsa vesihuoltoa.

Helpommaksi elämä muuttui, kun Eeva avioitui Veikko Heilalan kanssa ja muutti Koi-vusaareen. Siellä oli sähköt ja Veikko oli laittanut sähköpumpun, joten vesi tuli kaivosta karjakeittiöön. Mutta ei se oikein hyvää vettä ollut.

”Kerran tykkäsin vähän huonoa, kun meillä käynyt vieras oli kummastellut naapureille, että onkohan se Eeva ollenkaan siisti emäntä, kun oli niin ruskea liina. Mutta sille oli sanottu, että se johtuu vedestä.” Eeva Heilala kertoo.

”Jokivedellä pestiin pyykit. Naiset pitkällä korennolla avennossa huuhtelivat pyykit.

On naisilla ollut pyykin kanssa tekemistä”, Kalevi Roppola toteaa.

Kesällä oli mukavampaa kerätä likavaatteet ja mennä hyvälle pesupaikalle. Tuomiojalaiset emännät kävivät pyykillä Siponmaan montuilla. Veikko Heilala muistaa, kuinka siellä jatkuvasti muuripadat savusivat, kun pyykkivettä lämmitettiin.

3. Vesijohtohanke vireille

3.1 Mahtaisikohan tuo onnistua?

Vesiasia oli ratkaistava ja ajanmukaisella tavalla. Elettiinhan jo 1960-lukua, jota säväytti usko tulevaisuuteen. Lapinkylälläkin tultiin siihen tulokseen, että vesijohto on kylälle saatava.

Mutta vielä aivan 1960-luvun alussa pidettiin mahdottomana rakentaa pitkiä runkolinjoja maaseudulle, sillä pitkien sementti- ja rautaputkistojen rakentamista syvälle maahan ei voitu ajatellakaan.

Vasta muoviputki teki sivukylien vesittämisen mahdolliseksi. Alkuun uuteenkin tekniikkaan suhtauduttiin varovaisesti. Veikko Heilala oli tuohon aikaan Paavolan kunnanvaltuustossa ja hän osallistui vesilautakunnan jäsenenä Oulussa pidetyille alan kursseille.

”Kurssilla professori Väre esitelmöi, että taloudellisin mahdollisuus vesittää maaseutua on vetää muovijohdot jokien ja suurempien luonnonpurojen pohjia pitkin. Silloin oli vielä kaivinkoneet huonoja, joten pidettiin mahdottomana sitä, että kaivettaisiin maahan kymmeniä kilometrejä pitkiä kaivantoja.”

”Täällä se olisi merkinnyt, että runkojohdot viedään Siikajokea, Luohuanjokea ja Oh-tuanojaa pitkin, koska kaivinkonetekniikka oli siihen aikaan vielä niin kehittymätöntä.”

Maaseudun vesittämisen ratkaisevana tekijänä Veikko Heilala näkee muoviputkien tuleamisen ja kaivinkoneiden kehittymisen.

Kun muoviputki teki tuloaan vesijohtorakentamiseen, sen sopivuutta epäiltiin kovasti. Limingan vesilaitoksella toimitusjohtajana 1960-luvun alussa ollut Martti Lampi muistaa hyvin vastahangan:

”Sitä vastustettiin monesta eri syystä. Ei voi muoviletku kestää maassa, ei sitä voida liittää eikä ole osiakaan. Eihän muovinen johto ollut mitään letkua, sehän oli kovaa putkea. On totta, että alkuaikoina oli puute monestakin rakentamisessa käytettävistä osista.”

3.2 Tuomiojan ensimmäinen vesikokous

Vesijohtohankkeesta pidettiin ensimmäinen kokous 28.9.1962. Kokouksen kutsui koolle Tuomiojan rautatieaseman asemapäällikkö Kallis A. Krogerus.

Lapinkylän nuorisoseuran talolle saapui 12 henkilöä, jotka olivat yhtä mieltä siitä, että vesijohto on erittäin tärkeä koko kylälle. Kokous päätti myös esittää Paavolan kunnan-

Pöytäkirja Lapin kyllän
vesijohdon hankkeesta 28.9.-62.
käsni 12 henkilöä.

1.
Valittiin kokouksen puheenjohtajaksi
asemapaik. Krogus ja sihteeri Vihko
Saaretti. Pöytäkirjan tarkastajiksi
Mannermaa ja Pentti Jussila.

2.
Keskusteltiin alustavasti vesijohdon hank-
keesta josta kaikkien kokouksen osan otta-
jat olivat yhtämielisiä että asia on vält-
tämättä tärkeä koko Lapin kyllälle.

3.
Päätettiin lähettää kunnan ^{valluutalle} ~~hallitukselle~~
esitys vesitutkimuksesta suorittamisesta.
Valittiin asonmuksen allekirjoittajaksi
mr. Eino Mannermaa ja joht. Sippo Sa-
aretti.

Kokouksen puolesta
L. S. Krogus
Puh. joht.
Pöytäkirja tarkastella
Pentti Jussila
Eino Mannermaa
Vihko Saaretti
Sihteeri

valtuustolle vesitutkimusten suorittamista sopivien vedenottopaikkojen löytämiseksi.

Hanke oli edistysellinen koko Suomen mittakaavassa. Maaseudun vesihuoltoa oltiin vasta virittelemässä alulle ja Suomen Vesilaitosyhdistyksen oli perustettu vain puolenkymmentä vuotta aiemmin, 1956.

Myöhemmin järjestettiin uusi kokous, johon kutsuttiin kuntalaisia paikalle lehti-ilmoituksilla ja viemällä viesti ovelta ovelle. Väkeä tulikin paikalle runsaasti, ja kokouksessa valittiin väliaikainen toimikunta asiaa valmistelemaan. Sen puheenjohtajaksi valittiin autoilija Pauli Jussila ja sihteeriksi rakennusmestari Mauri Knuuttila.

Toimikunta lähetti Paavolan kunnalle kirjeen, jossa se esitti että kuntaan perustettaisiin osakeyhtiömuotoinen vesihuoltolaitos ja että kunta merkitsisi osakkeista 51 prosenttia. Tarkoituksena on saada vesi- ja viemäriverkosto koko kunnan väestölle. Ensisijassa kuitenkin vaikeimmalle vesialueelle Lapinkylälle ja sen jälkeen Ruukkiin, Kirkonkylälle ja Luohualle.

Kunnaisät näkivät vesilaitoksen tarpeelliseksi, mutta kannattaako se, he jahkailivat.

”Hyvin epäilevästi suhtauduttiin vesijohtohankkeeseen, ei kunta ollut ollenkaan kiinnostunut. Se oli pahaa aikaa kunnalle, Ruukki-yhtiön saha oli tehnyt konkurssin”, muistelee noina aikoina kunnanvaltuustossa ja –hallituksessa toiminut Kalevi Roppola.

3.3 Kunta tulee mukaan hankkeeseen

Paavolan kunnanhallitus käsitteli väliaikaisen vesitoimikunnan esitystä 12.12.1963. Se oli yksimielinen siitä, että vesihuoltolaitoksen perustaminen olisi välttämätöntä kunnan väestölle. Se myös loisi paremmat edellytykset paikkakunnan taloudelliselle kehitykselle ja olisi sopiva pitkäaikainen työkohde kunnan sijoitusosuuden täyttämistä silmällä pitäen.

Vaikka vielä ei pohjavesitutkimuksia oltu tehty, tiedettiin, että Keltalassa on hyvää vettä ja sitä haluttiin saada koko kuntaan.

”Mutta pelättiin, mitä se maksaa. Perustettavalla yhtiöllä ei ollut yhtään omaa rahaa ja kaikki piti tehdä pystystä”, vuosina 1962-1967 Paavolan kunnanhallituksen puheenjohtajana toiminut Kalevi Roppola kertoo.

Epäily perustettavan yhtiön rahavaroista näkyy rivien välistä. Ote kunnanhallituksen pöytäkirjasta 12.12.1963:

”Kun kunta joka tapauksessa joutuu takuiden, avustusten tai työsuoritusten muodossa pääasiassa vastaamaan vesihuoltolaitoksen sitoumuksista, on välttämätöntä, että sillä myöskin on määräämisvalta laitoksen asioissa. Näistä syistä on yleisesti pidetty sopivimpana muotona osakeyhtiömuotoista vesihuoltolaitosta, jossa kunnalla on osakeenemmistö ja jonka osakkaiden lukumäärä on rajoitettu.

Jo verotussyistä osakepääoma olisi pidettävä pienenä ja pääomamenojen rahoitus ensi sijassa (lainojen lisäksi) järjestettävä liittymismaksuilla, jotka ovat verovapaita. Osakepääoma tulisi käytettäväksi ensi sijassa pohjavesitutkimusten ja laitoksen suun-

nittelukustannusten rahoittamiseen.”

Kunnanhallitus kuitenkin yksissä tuumin esitti valtuustolle, että kunta merkitsisi perustettavan vesihuolto-osakeyhtiön osakekannasta 51 prosenttia. Kunnanvaltuusto hyväksyi esityksen niin ikään yksimielisesti 21.12.1964 ja päätti merkitä osakekannasta 51 prosenttia sekä varata vuoden 1964 talousarvioon sitä varten 12 750 markan suuruisen määrärahan. (Vuoden 2014 rahanarvokertoimen mukaan summa vastaa 24 111,53 euroa.)

”Käydyssä keskustelussa valtuutetut olivat yksimielisiä hankkeen tarpeellisuudesta ja että se tulee toteuttaa koko kunnan väestön vedenhuoltotarvetta silmällä pitäen taloudellisten mahdollisuuksien rajoissa”, on kokouspöytäkirjaan kirjattu.

Päättäjille rohkeutta antoi karhulalaisen Oy Ahlström Ab:n lasivillatehdas. Yhtiö aikoi perustaa tuotantolaitoksen Pohjois-Suomeen ja etsi sille paikkaa.

”Tehtaan edustajat olivat tutustumassa Oulun kaupungissa suunniteltuun tehdasalueeseen. Kaikki oli kunnossa, mutta olisi pitänyt rakentaa pitkästi rautatietä. Edustajat menivät kysymään VR:n pohjoisen alueen ratapiirin päälliköltä rautatien rakentamista alueelle. Päällikkö Römer oli sanonut, että ette tarvitse, Ruukissa on valmis tehdasalue ja alueella valmis rataverkko. Ahlströmin edustajat ajoivat niiltä istumilta Ruukkiin ja ihastuivat tehdasalueeseen”, kertoo Martti Lampi.

Kalevi Roppola oli Paavolan kunnanvaltuuston jäsen 1965-1972 ja kunnanhallituksen jäsen 1961-1967 ja 1973-1976. Kunnanhallituksen puheenjohtajana hän toimi 1962-1967. Paavolan Vesi Oy:n hallituksen jäsen hän oli 1977-1988.

Paavolan kunta ja Ahlström pääsivät neuvotteluissa yhteisymmärrykseen, joten alustava sopimus tehtiin. Kunta uskalsi lähteä mukaan perustamaan vesiyhtiötä.

"Kunta päätti lähteä (vesilaitoshankkeeseen) mukaan, koska oli tärkeää saada uutta teollisuutta paikkakunnalle. Ruukki-yhtiön tilalle oli yritetty saada muuta teollisuutta, mutta sitten tuli tämä Ahlström aivan kuin hyllyltä", Kalevi Roppola kertoo.

3.4 Vesiyhtiön perustava kokous

Sopimuksen ansiosta hanke lähti vauhdilla virtaamaan kohti putken päätä. 4.1.1964 pidetyssä perustavassa kokouksessa oli 28 osanottajaa, jotka päättivät yksimielisesti perustaa Paavolan Vesi osakeyhtiön, jonka osake-enemmistön omistaa Paavolan kunta.

Kokouksessa yhtiön väliaikaiseen johtokuntaan valittiin varsinaisiksi jäseniksi Erkki Heikkilä, Erkki Rahko, Mauri Knuuttila, Seppo Taavetti ja Mauno Sipola. Varalle tulivat Veli Kärki ja Vilho Parkkila. Ensimmäisiksi tilintarkastajiksi tulivat valittua Pauli Jussila ja Seppo Pietarila ja heidän varajäsenikseen Kalevi Roppola ja Väinö Matela.

Kokouksessa oli mukana diplomi-insinööri Hannu Ettala Oulun Maanviljelysinsinööripiiristä kertomassa maaseudun vesihuollosta, vesilaitoksen tarpeellisuudesta ja valtionavustuksista. Ettala tuli olemaan neuvonantajana koko vesijohtohankkeen ajan ja osallistui moniin johtokunnan kokouksiin.

Kokous nuiji pöytään yhtiöjärjestyksen, jossa määritellään:

"Yhtiön tarkoituksena on yleishyödyllisellä pohjalla toimien rakentaa, hoitaa ja ylläpitää vedenhankinta- ja viemärlaitosta Paavolan kunnan alueella vesijohtoveden hankkimiseksi sekä jakamiseksi suoraan kuluttajille ja viemärivereden poisjohtamiseksi ja puhdistamiseksi sellaisin ehdoin, että vesijohdon ja viemärin käyttö elvyttää alueen tuotannollista toimintaa ja lisää sen hyvinvointia."

3.5 Toimeen tartuttiin heti

Vasta valittu johtokunta ei jäänyt laakerilleen lepäilemään, vaan pisti saman tien ison vaihteen silmään.

Ensimmäisen kerran se kokoontui 12.1.1964. Puheenjohtajaksi valittiin talouspäällikkö Erkki Rahko ja varapuheenjohtajaksi rakennusmestari Mauri Knuuttila. Sihteeriksi valittiin Osuuskassan hoitaja Seppo Taavetti.

Kokouksessa hyväksyttiin mallisäännöt ja päätettiin lähettää ne kauppa- ja teollisuusministeriöön rekisteröitäväksi heti, kun Paavolan kunta on allekirjoittanut osakemerkinnän. Ilmoitus lähti 4.8. 1964 ja rekisteriin Paavolan Vesi Oy merkittiin 15.10.1965.

Vielä tärkeämpi päätös oli aloittaa pohjavesitutkimukset, ja siksi puheenjohtaja sai urakakseen hankkia tarjoukset vesirakennusyhtiöiltä.

Syyskuussa 1964 johtokunta päätti antaa insinööritoimisto Maa- ja Vesi oy:lle tehtäväksi pohjavesitutkimukset, johtolinjatutkimukset sekä koko Paavolan kunnan kattavan vesihuoltosuunnitelman laatimisen.

Pohjavesitutkimukset aloitettiin Lapinkylällä lokakuussa. Mahdollisia vedenottamon paikkoja etsittiin myös Ruukista, Paavolasta ja Luohualta.

Erittäin hyvä esiintymä löytyi Lapinkylän Keltalasta, eivätkä Ruukki ja Paavolakaan toivottomia paikkoja olleet. Ruukin virastotalolle suunnitellusta vedenottamosta arvioitiin vettä riittävän ainakin 10 vuodeksi. Loppujen lopuksi arvio osoittautui toiveikkaaksi ounasteluksi, sillä paikasta otti vettä vain virastalo vuoden verran. Liian ruosteista vettä antava kaivo piti sulkea.

Paavolan Mäkelänkankaan pohjavesiesiintymästä vettä arveltiin riittävän paitsi kirkonkylälle myös Saarikoskelle. Tarkemmat selvitykset osoittivat, ettei riittäisikään, eikä alueelta ryhdytty pumppaamaan vettä.

Keltala todettiin parhaaksi esiintymäksi. Tutkimusten mukaan sieltä saisi hyvälaatuista talousvettä noin 1000-1500 kuutiometriä vuorokaudessa. Koepumppauksissa saatu vesi oli tutkittu ja todettu pehmeäksi. Siinä oli vain vähän rautaa ja mangaania ja muutenkin se oli kaikin puolin hyvää vettä.

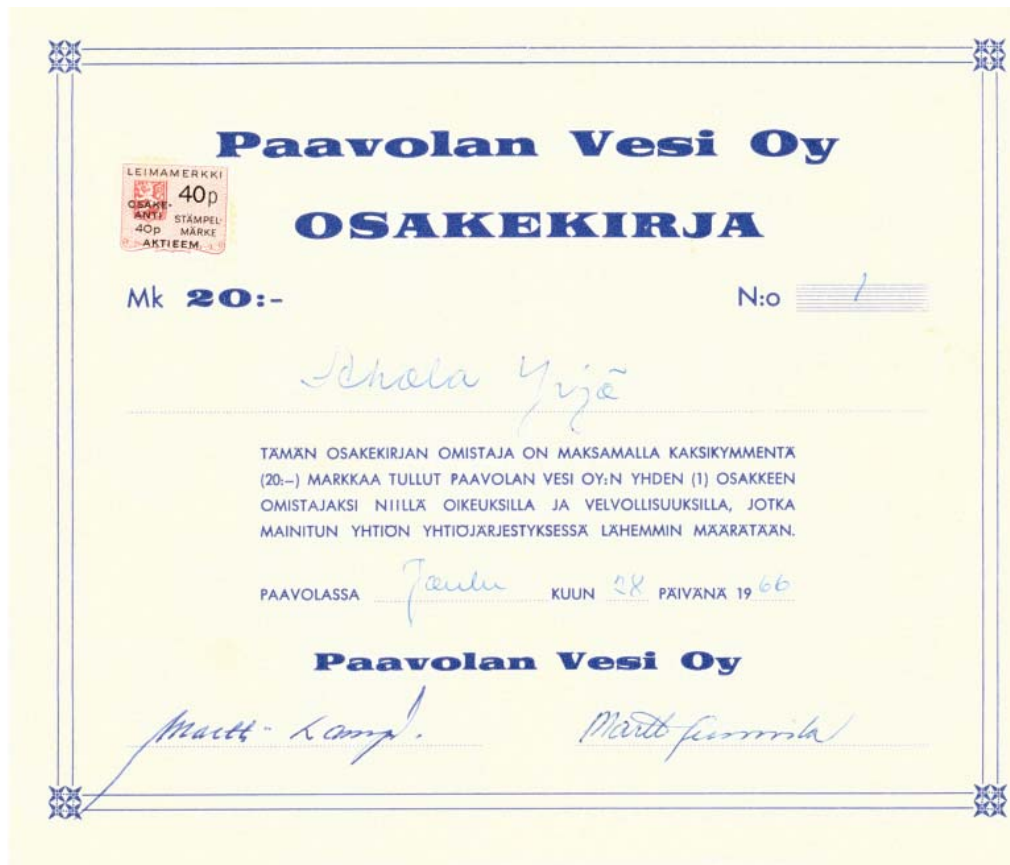
Yksi näytepullo tuotiin Lapinkylälle Alapereen Hildan kahvilaan. Kahvila oli kylän väen kokoontumispaikka, ja toisinaan siellä isännät lorauttivat omista pulloistaan terästyistä kahviin. Hilda yritti pitää naikkailijat kurissa ja oli kovasti kieltänyt pullojen tuomisen kahvilaansa.

”Vain Keltalan vesipullo sai olla. Sen paikka oli tärkeästi kahvilan keskipöydällä. Ihmiset kävivät sitä katsomassa ja ravistelemassa ja ihmettelivät, eikö tulekaan sakkaa pohjalle, kuten kaivoveteen tuli. Sanottiin, että onpa ihmevettä, kun ei tule ruostetta pohjalle”, Veikko Heilala muistelee.

Kunnan vesittäminen alkoi Lapinkylältä. Vuoden 1965 alkajaisiksi yhtiön johtokunta hyväksyi Lapinkylän vesihuoltosuunnitelman ja kustannusarvion. Maatilahallitukselta päätettiin anoa avustusta, jonka perusteeksi vielä pyydettiin Paavolan kunnan terveydenhoito- ja rakennuslautakunnan lausunnot sekä verolautakunnasta Lapinkylän asukkaiden varallisuustodistus.

Arvatenkin nämä liitteet pantiin mukaan vakuuttamaan Helsingin herrat siitä, että alueella tarvitaan asukkaiden terveyden vuoksi kipeästi hyvää vettä, että johto on mahdollista rakentaa ja etteivät lapinkyläläiset sitä mitenkään omilla rahoillaan aikaan saa.

Maatilahallitus lupasi avustusta tutkimuksiin 40 prosenttia kustannuksista, mutta kuitenkin enintään 12 500 markkaa (vuoden 2014 rahanarvon mukaan 22 551,25 euroa).

Osakekirja numero 1.

3.6 Yhtiölle osakkeita ja osakkaita

Yhtiön osakemerkintä oli alkanut edellisen vuoden puolella, ja 22.1.1965 Paavolan kunnanhallitus napautti viralliseksi luettelon, jossa oli 60 nimeä. Osakkeita oli merkitty 1250 kappaletta. Ensimmäisestä osakemerkinnästä oli lähtenyt ilmoitus patentti- ja rekisterihallitukseen saman tien.

Kun luettelo oli saatu viralliseksi, ei turhia aikailtu virallisten kuvioitten kanssa. Paavolan Vesi Oy:n osakkaat saapuivat jo parin viikon kuluttua, 6.2.1965, ensimmäiseen yhtiökokoukseen Paavolan kunnantalolle.

Suurin osakkeenomistaja oli – sopimuksen mukaan – Paavolan kunta, 638 osaketta. Paavolan seurakunta oli merkinnyt itselleen 75 osaketta, Paavolan Osuuskauppa 50, Paavolan Osuusmeijeri 25, Paavolan Osuuskassa ja Paavolan Säästöpankki molemmat 15 sekä vielä Luohuan Osuuskassa ja Luohuan Osuusmeijeri kumpikin 10 osaketta. Loput olivat yksityishenkilöiden merkitsemiä.

Vesiyhtiön osakepääoma oli 25 000 markkaa (2014 rahassa 47 277,5 euroa) ja osakkeen nimellisarvo oli 20 markkaa (37,8 euroa). Pääoma tuli käyttää pohjavesitutkimuksiin ja

vesihuoltosuunnitelmien laatimiseen.

”Vesiyhtiön osakkaiksi sen alkuvaiheessa lähteneet ansaitsevat kiitoksen rohkeudesta. Laajan maaseudun vesittäminen tuntui monen mielestä vielä saavuttamattomalta unelmalta, mutta heillä oli aito halu kehittää kotiseutuaan asumiskelpoiseksi. Henkilökohtaisen edun tavoittelu ei varmaan niissä oloissa ollut kenelläkään mielessä”, huomauttaa Veikko Heilala.

Alusta asti oli selvää, ettei vesihuolto ole yksinäisten susien puuhaa, vaan naapureiden kanssa on tehtävä yhteistyötä. Siksi Paavolan Vesi liittyi Maaseudun vesihuoltoliittoon 14.9.1965.

3.7 Liikkeelle lainapääomalla

Vedenottamon paikaksi oli päätetty Keltalan vanha soraonttu, joka oli 43 isännän mailla. Paras sora oli jo pinnalta kuorittu, eikä maapalalla enää ollut omistajille suurta taloudellista merkitystä.

Yhtiö anoi Pohjois-Suomen vesioikeudelta lupaa ottaa vettä toisen maalta. Vesioikeudesta tuli toistaiseksi voimassa oleva lupa, eli vesiyhtiö sai oikeuden ottaa vettä Keltalan montusta vaikka hamaan maailman loppuun asti. Paavolan Vesi kuitenkin lunasti alueen itselleen 2015.

Koko alkuvuoden 1956 Maa ja Vesi Oy:n insinöörit olivat uurastaneet runkolinjan sekä Keltalan pumppaamon ja Tuomiojan välipumppaamon rakennussuunnitelmien parissa. Vesiyhtiön johtokunta päätti rohkeasti ryhtyä tuumasta toimeen ja rakennuttaa Keltalan vedenottamon, vesijohdon Keltalasta Tuomiojan kautta Ruukkiin sekä välipumppaamon Tuomiojalle.

Ensin piti kuitenkin hankkia rahaa, sillä yhtiöllä ei ollut pennin hyrrää omaa pääomaa. Hankkeen rahoitussuunnitelma onkin pitkä velkalista:

Paavolan Osuuskassan laina	50 000 markkaa
Paavolan Säästöpankin laina	50 000 markkaa
Työllisyyslaina	100 000 markkaa
Postisäästöpankin laina	50 000 markkaa
Kansaneläkelaitoksen laina	50 000 markkaa
Maataloushallituksen laina ja avustus	100 000 markkaa
Liittymismaksut	70 000 markkaa
Yhteensä	470 000 markkaa
Summa vastaa 2014 rahassa noin 850 000 euroa.	

Rakennuspäätös oli todella rohkea, sillä rahaa ei ollut eikä kenelläkään yhtiön johtokunnan jäsenellä ollut kokemusta vesijohtorakentamisesta. Liittyjiä oli vasta muutama,

eikä ollut mitään takeita siitä, että valtio avustaisi hanketta sen enempää kuin mitä maatilahallitus oli jo auttanut.

Lainojen takaajaksi pyydettiin Paavolan kuntaa. Juoksevia menoja varten yhtiö avasi 20 000 markan luotollisen shekkitilin Paavolan Osuuskassaan, ja sen luoton väliaikaisina takaajina olivat johtokunnan jäsenet henkilökohtaisesti.

Kaikenlaista paperityötä alkoi olla niin paljon, että yhtiö tarvitsi jonkun jo sitä hoitamaan, joten johtokunta valitsi Seppo Taavetin yhtiön väliaikaiseksi isännöitsijäksi. Helmikuussa 1965 valittiin varsinainen johtokunta, jonka puheenjohtajaksi tuli Martti Junnila sekä varapuheenjohtajaksi Mauri Knuuttila. Johtokunnan muut jäsenet olivat Erkki Heikkilä ja Hannes Parkkila. Varajäseniksi valittiin kunnallisneuvos Erkki Rahko ja Mauno Sipola.

Tarmokas Junnila osoittautui kovastikin luottamuksen arvoiseksi. Hänen puheenjohtajuutensa ja jäsenyytensä hallituksessa jatkui aina vuoteen 1989 asti, jolloin hän erosi tehtävästä omasta pyynnöstään.

3.8 Ahlström-sopimukseen rohkeasti nimet alle

Ruukin teollisuustiloista kiinnostunut Ahlströmin mineraalivillatehdas haluttiin saada kuntaan työllistämään, tuomaan veromarkkoja ja luomaan pohjaa uudelleenlaistulle yritystoiminnalle. Ruukki-yhtiön konkurssi surkeasti todisti kunnan yhden tukijalan, sahateollisuuden, olevan lahoamassa.

Alustavassa neuvottelussa kunta oli luvannut toimittaa Ahlströmin tehtaalle vettä 300 kuutiometriä vuorokaudessa hintaan 0,45 markkaa kuutiolta. Sitovaa sopimusta lähtivät Karhulaan sorvaamaan Paavolan kunnanhallituksen puheenjohtaja Kalevi Roppola sekä Paavolan veden johtokunnan puheenjohtaja Martti Junnila, isännöitsijä Seppo Taavetti, kunnan rakennustarkastaja Mauri Knuuttila sekä kansanedustaja Reino Kangas.

Tapaamisen aluksi Ahlströmin edustaja oli selvittänyt paavolalaisille, että Ruukkiin tuleva mineraalivillatehdas hoitelee koko pohjoisen alueen eristetarpeen. Tehtaalta tulnaisiin viemään villaa Pohjois-Suomeen, Pohjois-Ruotsiin ja Pohjois-Norjaan.

”Se oli niin luotettavaa hommaa. Ahlströmin miehet ihannoivat, miten voidaan vanha tiilitehdas tehdä villatehtaaksi. Ne sai sen pienillä muutoksilla muutettua. Lentokentästä ja kaikesta haaveilivat”, Martti Junnila kertoo.

Hinnasta päästiin sopuun, sillä paavolalaiset yksimielisesti halusivat tehtaan Ruukkiin. Käyttöveden hinta porrastettiin kulutuksen mukaan. Jos tehdas käyttää vettä 35 litraa minuutissa, on hinta 70 penniä kuutiometriltä. Jos taas vettä menee 100 litraa minuutissa, hinta laskee 45 penniin kuutiometriltä.

Vedentoimitussopimus Ahlströmin kanssa allekirjoitettiin 15.9.1965. Tuolloin ei ollut vielä yhtään metriä vesiputkea maassa, ei edes kaivinkone ollut maata rouhaissut. Silti

sopimuksessa rohkeasti luvattiin, että veden pitää tehtaalle virtaaman 1.5.1966.

”Minulla oli allekirjoitusoikeus. Reino ihmetteli, että olisiko Luohualta löytynyt toista niin rohkeaa, että olisi uskaltanut nimeä alle kirjoittaa”, Martti Junnila muistelee.

Ahlström sai vetensä huomattavasti halvemmalla kuin muut teollisuuslaitokset, yksityishenkilöistä puhumattakaan. Muutaman vuoden kuluttua halpa taksa jo uhkasi nostaa muitten asiakkaitten vesimaksua. Vesiyhtiön toimitusjohtaja Martti Lampi neuvotteli asiasta tehtaan johdon kanssa:

”Johtaja sanoi, että ei ole tarkoitus, että kuntalaiset maksavat osan tehtaan vedestä”, hän kertoo. Vesikuution hinta nostettiin 0,6 markkaan kuutiometriltä, kun käyttö runsasta ja pienemmällä virtaamalla taksa nousi 0,75 markkaan kuutiometriltä.

3.9 Uusia asiakkaita

Johtovettä hanoihinsa halusivat myös Pohjolan työlaitos, Valtion rautatiet, Paavolan Osuuskauppa ja Oulun Osuuskauppa, jotka ryhtyivät vesiasiakkiksi hieman myöhemmin. Tavalliset kuntalaiset tuumivat ja harkitsivat tarkkaan vesijohtoon liittymistä. Vuoden 1965 lopussa vasta 42 yksityishenkilöä oli tehnyt sopimuksen.

Vesijohtoverkoston liittymismaksut haluttiin pitää kohtuullisina, jotta kaikilla olisi mahdollisuus saada tupaansa hyvä vesi ja maksuksi päätettiin 130 markkaa osuudelta. Osuudet määritettiin tarkasti; huomioon otettiin muun muassa koulujen luokkahuoneet, onko asunnossa kylpyhuone vai ei, hoitolaitosten vuodepaikat, peltohehtaarit, sekä kokous- valistus- ja teatterihuoneiston keskimääräiset viikoittaiset käyttöpäivät. Isojen käyttäjien, kuten meijereiden ja kauppapuutarhojen, osuus määräytyi vuotuisen käyttöveden mukaan.

Maatilojen liittymismaksua johtokunnan jäsenetkin moittivat liian suureksi. Lopulta päädyttiin siihen, että maksu on kaikille sama.

”Minäkin ajoin sellasta muutosta, että kaikille sama liittymismaksu. Isot käyttäjät maksavat sitten käytön mukaan. Ei oteta mitään peltohehtaareita tai karjamäärää huomioon. Jos niin ei olisi tehty, olisi Luohuallakin jäänyt moni liittymättä”, muistaa Martti Junnila.

Osakkeenomistajat saivat alennusta liittymismaksusta, mutta kunnalle ja yhteisöille esitettiin toivomus, etteivät ne käyttäisi etuutta hyväkseen.

Veden kuluttajahinnaksi päätettiin yksityisiltä 1,20 markkaa kuutiometriltä ja maataloilta 1,0 markkaa kuutiometriltä. Suurkuluttajille tehtiin oma taulukko, jonka mukaan kuutiohintamääräytyi. Kulutuksen mukaan vesikuutio maksoi joko 1,0 markkaa, 0,8 markkaa, 0,6 markkaa tai 0,55 markkaa kuutiometriltä. Ahlström siis sai vetensä todella halvalla.

Käyttömaksun päälle tuli vielä johtolinjojen hoitomaksu, joka oli 3 markkaa vuodessa osuutta kohti.

4. Rakentaminen

4.1 Henkilökuntaa palkataan ja kalustoa hankitaan

Hanke oli edennyt jo siihen pisteeseen, ettei sitä enää voinut johtaa eikä hallinnoida oman työn ohella ikään kuin vasemmalla kädellä. Vesi-yhtiö tarvitsi ehdottomasti oman työntekijän.

Sopiva henkilö löytyi Oulun vesipiiriltä. Vesialalla jo kannuksensa hankkinut Martti Lampi pyydettiin vesipiiriltä lainaan, kunnes Keltalan vedenottamo ja runkoputki Ruukkiin saadaan rakennettua. Lampi palkattiin työnjohtajaksi 11.9. 1965 alkaen toistaiseksi. Vesipiiri myönsi Lammelle virkavapautta urakan ajaksi.

Lampi oli kokenut vesirakentaja, sillä vesipiirin virkamiehenä hän oli ollut valvomassa useiden vesilaitosten alkuun saattamista. Vesilaitoksen johtamisestakin hän tiesi jo jotain, olihan hän Limingan Vesi oy:n toimitusjohtaja vuosina 1960-1965.

Paavolalaisille Martti Lampi oli entuudestaan tuttu mies, koska hän oli toiminut Paavolan alueella vesipiirin työnjohtajana 1952-1960.

Ensimmäiset rakennuskuukaudet olivat työntäyteisiä ja lisäksi talvi 1965-1966 oli ennätyskylmä. Huolta ja vaivaa työnjohtajalla siis riitti.

Helmikuussa 1966 Lampi esitti, että hänet nimitettäisiin toimitusjohtajaksi. Työmaata näytti piisaavan, olihan koko kunnan vesittäminen yhtiön ja kunnan hallinnon haaveena. Vesiliittymiä ei kuitenkaan oltu vielä tarjottu muille kylille ja yhtiön kehittyminen oli suuri kysymysmerkki, joten toimitusjohtajan virkaa ei perustettu.

Päätös oli pettymys, ja niin Lampi irtisanoi itsensä 15.2.1966 alkaen.

Riidan sovittelijaksi tuli Oulun maanviljelysinööripiiri. Sieltä paavolalaisia kehoitettiin ottamaan Martti Lampi yhtiön työnjohtaja-toimitusjohtajaksi. Johtokunta otti lusikan kauniisti käteen ja nimitti Lammen virkaan 1.3.1966 lähtien. Hän jäi virasta eläkkeelle 1.9.1988.

”Martti oli hyvä toimitusjohtaja, vaikka oli omapäinen. Hän vei vähän omapäisesti linjauksia läpi ja sitä noiduttiin, mutta se joudutti työtä. Martti oli onni yhtiölle. Se sai hyvän toimitusjohtajan joka vei vähän jääräpäisesti, mutta päättäväisesti vaikean rakennusurakan läpi”, Veikko Heilala kertoo.

Keltala–Ruukki –linjan rakentamisen aikana Lampi asui vielä Limingassa, mutta hänellä oli kortteeri Tuomiojan Asemakujalla. Työmaasta mies piti hyvää huolta; Heilala muistaa kuinka Lampi saattoi olla yönkin töissä ja kävi päivällä nukkumassa osan univeloista vähemmäksi.

Hankkeen edistyessä Martti Lampi tuli kuntalaisille tutuksi ja hän sai lempinimen Vesi-Lampi.

Martti Lammen määrätietoista tyyliä valaisee Veikko Heilalan muisto Keltalan lisähaarojen rakentamisesta:

”Tienalituksessa oli tullut talvisena yönä jokin ongelma. Martti Lampi tuli meille yöllä kopistelevaan ja herättelemään, että lähde Veikko traktorin ja kauhan kanssa sinne. Pistin vastaan että en yöllä lähde, mutta mikään ei auttanut. Lähdettävä oli”, Veikko Heilala kertoo.

Kun työnjohto oli järjestyksessä, siirryttiin konehankintoihin. Yhtiö osti saman syyskuun aikana ensimmäisen koneensa, laskukoneen. Se oli tarpeen, sillä lyijykynällä ei enää ehtinyt ynnäillä kaikkia laskelmia. Lisää konttorimateriaalia tilattiin Maaseudun vesihuoltoliitolta.

Toimisto vakiintui Rapakonttielle, ja sinne hankittiin tuiki tärkeä puhelin. Käytettyjä mööpeleitä ja muita konttoritarpeita sai edullisesti Ruukki Oy:n varastoista. Sieltä vesiyhtiö osti kirjoituskoneen, monistuskoneen, vaakituskoneen, kaksi kirjoituspöytää, yhden kirjoituskoneen aluspöydän ja yhden tuolin. Koko paketti maksoi 1 280 markkaa (2 222 euroa).

4.2 Urakka lyödään lukkoon

Syyskuun 14. päivä johtokunta avasi Keltala–Ruukki –vesijohtolinjan rakennusurakan urakkatarjoukset, joita oli tullut 22 kappaletta. Aikansa papereita tutkittuaan johtokunta yksimielisesti päätti antaa urakan Tie ja Vesi Oy:lle.

Urakka päätettiin aloittaa 1.10.1965, mikäli valtion työllisyyslainsäädäntöön saadaan. Urakasopimuksen mukaan Tie ja Vesi Oy kaivaa ja täyttää runkolinjan urakkahinnalla 1,54 markkaa juoksumetriltä.

Urakkaan eivät kuuluneet rautateiden alitukset. Ne olivat Paavolan Veden vastuulla, niin kuin rakennustarvikkeidenkin, kuten johtojen, venttiilien ja asiakkaiden vesimitareiden, hankinta.

Urakoitsijan työsuunnitelma oli aloittaa kaivaminen useammasta kohdasta linjan varrelta. Työ etenisi monella koneella nopeammin kuin yhdellä tai kahdella.

Urakan ehto oli, että vesi virtaa putkessa Ruukin kaava-alueen rajalle marraskuun viimeiseen päivään mennessä. Työaikaa siis annettiin ensimmäiseen etappiin asti kaksi kuukautta. Mikäli urakka myöhästyy, joutuu urakoitsija maksamaan sakkoa 1000 markkaa viikolta. Työtä sai sopimuksen mukaan tehdä korkeintaan kaksivuorotyönä.

Tuomiojan välipumppaamo varten oli ostettu Erkki Kähkölältä noin 500 neliömetrin tontti. Välipumppaamo ja Keltalan vedenottoamo päätettiin teettää toisella urakoitsijalla, ja urakkatarjouksia pyydettiin kuudelta rakennusliikkeeltä.

Kun tarjoukset tulivat, johtokunta hylkäsi ne kaikki liian kalliina. Halvemmallalla saadaan

1960-luvun lopussa kaivinkoneet olivat vielä vajerikoneita. Nykyisiin hydraulikkakoneisiin verrattuna ne olivat tehottomia ja herkkiä rikkoontumaan. Vesijohtotyömaan pöytäkirjoissa onkin tämän tästä merkintä: "Vajeri poikki." (Kuva: Työväenmuseo Werstaan kuvakokoelmat)

kun itse tehdään, johtokunta tuumi ja löi asian lukkoon.

Talojohtojen vetäminen annettiin urakoitsija Vilho Turkille hintaan kaksi markkaa juoksumetriltä. Urakkaan sisältyi kaivaminen, putken laskeminen ja kaivannon täyttäminen.

Turkin koneet toivat talojohdon kahden metrin päähän seinästä ja talonomistajan huoleksi jäi vetäistä vesijohto sisälle asti.

"Siinä monella tuli rakennusvirheitä. Nostoputki oli tietysti eristettävä ja ihmiset laitoivat märkään maahan villat", Matti Ranta toteaa.

Vesiyhtiön asentaja kävi sitten laittamassa vesimittarin, joka piti ostaa yhtiöltä. Kiskurihintoja ei mittareista peritty, vaan yhtiö möi ne omakustannushintaan.

4.3 Ennätysmärkä syksy

Lokakuun ensimmäinen päivä kaivinkoneen kauha ensimmäisen kerran kouraisi maata vesijohtotyömaalla. Kouraisu oli litisevän vetinen, sillä syyskuu 1965 oli ollut yhtä vesisateen lotinaa. Ruukin sääasemalla oli kirjattu syyskuussa 19 sadepäivää ja sadanta oli 212 millimetriä.

Urakoitsijalla oli heti edessään tenkkapoo. Koneet olivat toki telakoneita, mutta tuon ajan yleisiä kelalla toimivia vaijerikoneita. Ne eivät toimi kunnolla märässä maassa, joten urakoitsijan piti rakentaa tukeista lavat koneitten alle, joita kone nosteli takaa eteensä.

Kulku tietysti hidastui kovasti, Martti Lampi muistaa. Urakoitsija joutui palkkaamaan lisäväkeä ja työtä jouduttiin tekemään läpi vuorokauden kuusi päivää viikossa, vaikka sopimus olisi sallinut vain kaksivuorotyön.

”Kangaspellotkin olivat niin märkiä, ettei rakentaminen ilman lavoja onnistunut. Yhtiö joutui palkkaamaan neljä henkilöä vuoroonsa työhön. Mukana piti kuljettaa isoa kaasupulloa ja kaasulla toimivaa valonheitintä, jotta montussa olevat työntekijät nähtäisiin, eivätkä he jäisi vyöryvän maan alle”, Martti Lampi kertoo.

Luonto lyttäsi rakentajien aikataulun tykkänään. Marraskuun lopussa työmaa oli edennyt vasta puoliväliin, Tuomiojan kylän tuntumaan. Joulukuussa alkoi pakastaa ja pellot jäätyivät, joten koneet pysyivät pinnalla ilman lavoja.

Metsässä kuljettiin vielä hitaasti lavan päällä. Metsämaa oli niin märkää, että urakoitsijan piti hommata suopillari, eli suolle tarkoitettu puskutraktori, peittämään kaivantoa.

4.4 Keltalaan kaivo ja putki Tuomiojalle asti

Kaivon rakentaminen Keltalaan alkoi yhtä aikaa runkoputkiurakan kanssa. Kaivotyömaalle vesiyhtiö palkkasi Tuomiojalta päteviä kirvesmiehiä.

Kuusi metriä syvä kuilukaivo valettiin paikalleen kahdessa osassa. Kaivon paikka on kivinen ja sen vuoksi piti pystyä reunan alla ampumaan. Valettavat seinämät raudoitettiin erityisen hyvin.

Kaikki sujui kuten pitikin, mutta sade ropotteli antinsa tähänkin urakkaan. Kaivon lähellä oleva suo-oja alkoi tulvia ja tulvavedet virtasivat tien yli työmaalle. Kaivajien täytyi ryhtyä tulvantorjuntaan ja jäädä odottamaan veden laskemista.

Vastuksista huolimatta kaivo tuli valmiiksi vielä sulan maan aikana ja palokunnan avulla tehtiin puhdistuspumppaukset. Sitten vain odottamaan, että runkoputki saadaan kaivolle asti. Kommelluksista ei putki perille tullut, kertoo Martti Lampi:

”Johdon paikka oli merkitty maastoon, mutta puuttui maanomistajan lupa. Isännöitsijä Seppo Taavetin piti selvittää asia maanomistajan kanssa. Maa-alan omisti eräs metsänhoitaja, joka tiedettiin tarkaksi, eikä asunut paikkakunnalla. Hän saapui ja lähti Taavetin kanssa tarkastamaan aluetta. Vähän aikaa tarkastettuaan metsänhoitaja putosi linjalla olevaan liejuiseen monttuun vyötäröitä myöten ja kastui kokonaan. Ylös selvittyään hän sanoi, että johdon voi rakentaa linjalle.”

Osuus saatiin rakennettua, kun pakkasen jäädytti suon. Kun kaivo oli yhdistetty runkoverkkoon, tuli puhdistuksen ja testauksen vuoro. Kaivolla ei ollut sähköä, joten pumppausavuksi riensi palokunta.

Vettä piti pukata putkeen kaksi vuorokautta ennen kuin ilmat olivat lähteneet pois ja vesi tuli Tuomiojalle asti. Verkoston huuhtelua kesti runsas kuukausi.

Ensimmäiset liittyjät löytyivät Tuomiojalta ja liittymissopimukset tehtiin vuonna 1966. Ensimmäinen liittyjä, numerolla 1, oli Väinö Stark. Hänen talonsa oli putkilinjan varrella, joten muistitiedon mukaan Starkit olivat myös ensimmäisiä Keltalan vettä käyttäneitä paavolalaisia.

”Vesi tuli omalla paineellaan Keltalasta Tuomiojalle. Putki oli menossa kohti Ruukkia, ja putken pää oli yötä päivää auki Asemankujalla, siinä oli pieni kanava ja putken pää oli siinä. Toinen pää oli kansakoulun nurkilla olevassa kanavassa. Vettä tuli putkien päistä, ihan sääliksi kävi, oli niin komiaa kirkasta vettä. Sitä sai ilmaiseksi hakea vaikka yöllä.

Tuntui ihanalta, kun sai hakea jo koulun luota putken päästä vettä. Ei tarvinnut kä-siveivillä pumpata”, muistaa Matti Ranta yhtiön veden ensiesiintymisen Tuomiojalla.

Keltalan kaivolla 1965 rakennusmestari Heino Määttä Oulun vesipiiristä, Paavolan Veden toimitusjohtaja Martti Lampi ja hallituksen jäsen, Paavolan kunnan rakennustarkastaja Mauri Knuuttila.

Koska vesijohto oli tulossa, otti Rannan Matti urakakseen laajentaa taloa saunan verran. Vesiputket vietiin saunaan ja se vasta tuntuikin ylelliseltä.

”Oli ihanaa, kun sai vesipataan hanasta vain laskea vettä. Olihan se erikoista”, Pirjo Ranta muistaa.

”Oli ihan paratiisihommaa”, Matti Ranta vahvistaa.

4.5 Huippukylmä talvi

Talvi 1965-1966 oli vähäluminen ja kylmä. Kipakat pakkaset alkoivat jo joulukuun puolella ja talven pakkasennätys oli -41,9 astetta. Märkä maa jäätyn oikein kunnolla. Kaivinkoneen kauhan hammas ei routaan pystynyt eivätkä koneet muutenkaan tah-toneet kestä. Routaa rikkomaan hankittiin ilmakompressorilla toimiva routavasara, niin kutsuttu maakiilakone.

Urakkaa sivusta seurannut Matti Ranta näki ja kuuli, kuinka kovilla olivat niin koneet, miehet kuin asukkaatkin: ”Kaivoivat pääreittiä Ruukkiin päin rautatien jälkeen. Maa oli jäässä ja kivistä, ryskäsivät yötä päivää. Iso telakone särkyi, tilalle tuli toinen. Koneita oli kaksi, se heppasemman näköinen Roima-merkkinen jäi jatkamaan töitä. Kaivoivat kivisellä kankaalla, jossa oli Miettisen Seitin talo lähellä. Ryskäsivät niin, että tuntui koko talo kaatuvan. Etelä-Pohjanmaalta kotoisin ollut Seiti oli tuuminut: Mä kun luulin että Honkalan Ilamari on vissiin ostanut aivan uuren moottoripyörän ja sitä kokelee.”

Työmaa eteni hitaasti, niin hitaasti, ettei se näyttänyt etenevän ollenkaan, muistelee Martti Junnila:

”Tahto konekin vastustella, meni puomin välitappeja poikki. Oli niin kovat pakkaset, ei se metallikaan enempäänsä kestä. Tapit oli kuin sahattu poikki.”

”Roudan repimiseen piti ostaa iso ilmakompressor. Latomaan veljekset olivat sitä Fordson Majorillaan pyörittämässä ja rustaamassa. Yhtenä aamuna, kun oltiin jo Ruukin kaava-alueella menossa, veljekset eivät tulleetkaan töihin. Lampi lähetti minut kysymään että mikä on hätänä. Pojat moittivat palkkaa liian pieneksi ja minä sanoin että nostetaan, pitäähän työ saada tehtyä.”

Martti Lampi on todennut vesijohdon rakentamisen Keltalasta Ruukkiin olleen yhtä tuskien taivalta. Miehet olivat tottumattomia sellaiseen työhön, työolosuhteet olivat karmivan kylmät ja routaa oli paksusti; Ruukissa kevättalvella vahvimmillaan 3,2 metriä.

”Täytyy sanoa, että kyllä joskus mieleen hiipi epäusko siitä, että saadaanko vesijohto määräaikaan mennessä mineraalivillatehtaalle, niin kuin luvattu oli. Ja epäuskoisia tuomaita riitti montun laidoille, jotka uskottelivat, että lupausta ei pystytä täyttämään.”

Urakoitsija Tie ja Vesi Oy joutui pyytämään jatkoaikaa Keltala–Ruukki –runkolinjan rakentamiseen. Sitä myönnettiin ilman myöhästymissakkoa 15.12. saakka.

Eihän se riittänyt. Työmaalla oli töissä kaikkiaan 35 miestä ja kaksi kaivinkonetta ja silti vuoden 1965 loppuun mennessä puuttui vielä yhteensä 4 kilometriä vesijohtoa. Siitä Keltalassa kaivonpuolipäässä 0,5 kilometriä ja Ruukissa 2,5 kilometriä sekä eräitä talojohtoja. Urakoitsija joutui anomaan lisää aikaa tammikuun loppuun saakka.

"Esitämme Tuomiojan aseman seudulla olevien talojohtojen kaivun suorittamista keväällä lumen sulattua, koska kylän keskellä olevat maat ovat poljettuina jäätyneet niin paljon, että työ ilman maakiilakonetta on mahdoton suorittaa. Tässä tapauksessa olemme valmiit hyvittämään Teille saamatta jääneet vesimaksut siihen saakka kunnes johdot on kaivettu", todetaan yhtiön johtajan Antti Eskolan allekirjoittamassa anomuksessa.

Paavolan Veden johtokunta suhtautui nuivasti hakemukseen:

"...urakoitsija pyysi jatkoaikaa tammikuun loppuun saakka, johtokunta päätti viitaten jo myönnettyyn jatkoaikaan ja vesiyhtiölle tullessiin lisäkustannuksiin sekä huomioiden sen että urakoitsija ei ole koko aikaa suorittanut töitä kahdella koneella niin kuin oli tarkoitus urakkasopimusta laadittaessa, että jatkoaikaa ei myönnetä."

SIKAJOKILAAKSO Perjantaina marrask. 18. p.m.

Vesi virtaa Keltalasta Johtoa maassa jo 30 km

Paavolan Vesi Oy aloitti viime vuoden syyskuun puolivälissä pääjohdon vetämisen Tuomiojan takana sijaitsevasta Keltalasta, joka on hyvävetisen Alpuanharjun jatkoa. Töiden aloittamista joudutti Ruukin Mineralivilla Oy:n kanssa allekirjoitettu sopimus, jonka mukaan tehtaan piti saada vettä tämän vuoden toukokuussa. Ankarista pakkasista ja 19 km matkasta huolimatta vesijohtosaatiin tehtaalte kaksi viikkoa ennen määräaikaa, kertoi Paavolan Vesi Oy:n toimitusjohtaja Matti Lampi.

Vesijohtoa on maassa tällä hetkellä jo noin 30 km, johon sisältyvät myös liittymät. Paavolaan vesijohtoa vedetään Siikajoelle päin. Vesiasioita on myöhemmin tarkoitus hoitaa kolmen kunnan puitteissa, sillä valmiit suunnitelmat odottavat toteutusta. Kaikkien Siikajoki-laakson kuntien yhteistä vesihuoltoajatus kehittää myös Paavolan vesittämissuunnitelmat on laatinut Maa ja Vesi Oy. Siikajoella on vastaavan suunnitelman laatinut Maaseudun Keskusrakennustoimisto ja Revonlahdella ovat suunnitelmat valmistuneet yksityisin voimin. Kolmen kunnan vesihuoltosuunnitelman toteutuminen on lähinnä rahasta kiinni, kertoi toimitusjohtaja Lampi.

Paavolan Vesi Oy sai viime keväänä valtiolta 35.000 mk lainan ja paikallisten rahalaitosten välityksellä saatiin myös laina. Valtiolla on luvassa nyt 135.000 markan laina. Päättäjien on tehty hiljattain valtionneuvostossa. Paavolan kunta on suhtautunut myös myönteisesti vesiasioihin sillä kunta on päättänyt osallistua Tuomiojan välipumppaamon ja viemäreiden rakentamiseen.

VAINO HURSKAINEN ja Sulo Arvola jouduttavat monien muiden työntekijäin tavoin vesijohdotyöskösten valmistumista, joka ei kuitenkaan tule täydellisesti valmiiksi, sillä uusia liittymiä riittää jatkuvasti.

Vesi on hyvää, mutta vielä kallista

Vasta
perustettu
paikallislehti
Siikajokilaakso
uutisoi
18.11.1966
vesijohtotyöstä.

Tammikuun 19. päivä urakasta uupui 1,5 kilometriä, ja Tie ja Vesi anoi vielä kolmannen kerran lisääaikaa ja samalla patisteli vesiyhtiötä maksamaan laskunsa.

Ikävä tosiasia oli, ettei urakka sen talven keleillä tulisi valmiiksi tammikuun loppuun, vaan urakoitsija tarvitsi lisääaikaa 15.2. saakka.

Perusteluina olivat huonot sääolosuhteet. Sateista syyskuuta oli seurannut yhtä sateinen lokakuu, ja maat olivat niin märkiä, etteivät ne kantaneet Teräsmies JT-22 –kaivinkoneita, joita vesijohtotyömailla yleisesti käytettiin. Siksi urakoitsijan piti ostaa upouusi kaivinkone, ja siihenkin tuhraantui aikaa. Lisäksi kaivannon täyttämiseen oli pitänyt tuoda metsäojatyoimailta Caterpillar D-7 –suotraktori, joka pysyi paremmin pinnalla kuin muut koneet.

Marraskuun alussa alkaneet, tavanomaista kipakammat pakkaset työnsivät roudan syvälle maahan. Pakkasen kourissa olivat koneet ja miehet helisemässä ja työt piti välillä keskeyttää, sillä koneiden tiivisteet alkoivat vuotaa ja koneet paukkuivat rikki, ”eikä pelkkä koneiden korjaaminen edistä työtä”, urakoitsija huomauttaa kirjeessään.

Työmaalle oli otettu avuksi urakoitsija Vilho Turkki, jonka kone ”jouduttiin viemään korjaamolle lähes täyskorjaukseen pakkasen ja jäätyneen maan kaivussa aiheutuneiden vaurioiden vuoksi”, urakoitsijan kirjeessä todetaan.

Kaikki harmi tuli myös kalliiksi. Uusi kone maksoi maltaita ja suokoneen käyttäminen täyttötyössä oli tuplaten kalliimpaa kuin tavallisen koneen. Lisäksi urakka Turkin kanssa oli tappiollinen Tie ja Vesi Oy:lle; se maksoi Turkille 42 prosenttia enemmän juoksumetristä kuin mitä itse sai. Huomattavia lisäkustannuksia tuli myös vesiyhtiön ilmakompressorin käyttämisestä roudan repimisessä.

Kuluja ei hankittu turhuuksiin haaskaamalla eikä hovin vuoksi, Tie ja Vesi muistuttaa anomuksessaan: ”... mutta pyrkimys suorittaa työ määräajassa ei piittaa kustannuksista”.

Lisääaikaa vesiyhtiö myönsi anotun määrän. Mutta viivästyssakko alkoi juosta 1.1. lähtien.

4.6 Sittenkin ajoissa Ruukkiin

Vähitellen työ eteni Ruukin kaava-alueelle. Siellä se ei ollut yhtään sen helpompaa kuin pelloillakaan, oikeastaan päinvastoin. Tiestön alla routa oli syvällä, jopa 3,2 metrissä. Sitä rikkomaan täytyi hankkia ”kasipillari”, jossa oli routakoukku perässä. Se rikkoi routamaata yhden metrin syvyyteen, mutta ahtaalla kaava-alueella se ei sopinut kunnolla liikkumaan. Routaa piti rikkoa kompressorivasaralla ja kompressoria olivat pyörittämässä Latomaan veljekset traktorillaan. Se oli niin meluista puuhaa, että työtä voitiin tehdä vain kahdessa vuorossa. Täytyihän ruukkilaisten toki nukkuakin välillä.

Valtiolta ei ollut vesijohtohankkeelle avustusta herunut, mutta Ruukissa virastotalon kohdalla valtio ojensi pitkän kätensä ja auttoi omalla tavallaan.

Virastotalolla oli suuri määrä tarpeettomia rekisterikilpiä, ja nimismies kysyi Martti Lammelta, saisiko kilvet haudata johtokaivantoon. Sinne vain, hän lupasi.

”Viraston talonmies pukkasi kaksi päivää kilpiä monttuun. Siellä ne ovat tallessa, talonmies sanoi”, Lampi kertoo.

Kevättalvella 1966 alkoi vesi virrata Keltalasta Ruukkiin ja sitä pidettiin suurena ihmeenä. Hämmästelemistä riitti siinäkin, kuinka vesi hurahti omalla paineellaan VR:n vesitorniin, jonka vesiyhtiö oli Rautatiehallitukselta vuokrannut 20 markan kuukausivuokralla varasäiliöksi.

Vesitorni oli puulämmitteinen, mutta oli työlästä hommata puita ja nakella niitä lämpökattilan pesään, joten torni muutettiin öljylämmitteiseksi. Kulutushuippuja tasaava pumppaamo siitä tehtiin 1968.

Tuomioja–Ruukki –runkolinjan tarkastus oli vasta maaliskuun alkupuolella. Rakentajien kämmenet varmasti jo hikoilivat: saadaanko vesi Ahlströmin tehtaalle ajoissa.

”Minäkin suunnittelin, että jos ei muuta, niin vedetään vaijeri joen yli ja pannaan putki sitä pitkin menemään, niin saa tehdas veden aikanaan. Mutta ne ilmoittikin etteivät vielä tarvitsekaan vettä”, Martti Junnila kertoo.

Ruukin kylältä vesijohto täytyi viedä villatehtaalle Siikajoen alta, eikä se ollut helpoimpia askareita, Martti Lampi kertoo:

”Jouduimme käyttämään sukeltajaa, koska joen pohjassa oli uiton aikuisia uppotukkeja ja muuta ryönää ja siltatyön (VR) aikaista muuta tavaraa. Tehtaalle oli vain yksi linja, ja joenalitukset on muutenkin tehtävä huolella”.

”Voimme olla hyvillä mielillä, että joenalitukset on kestänyt yli 50 vuotta. Se on ainakin 10 vuotta yli putken lasketun käyttöajan, joten upotus on hyvin tehty”, Lampi toteaa tyytyväisenä vuonna 2016.

Vesiyhtiö oli rohkeasti luvannut, että tehtaalle tulee vettä 1.5. Lopulta kävi niin, että vesi virtasi tehtaalle kaksi viikkoa ennen määräaikaa, jo 13.4.1966.

Vielä vappuna mineraalivillatehtaalla ei vettä tarvittukaan, sillä muutostyöt vanhassa tiilitehtaassa olivat kesken. Kun eristetutanto alkoi toukokuun puolivälissä, virtasi tehtaalle yhtiön vesi kuin tyhjää vain.

4.7 Ei enää ämpärihommia

Ruukkiin asti iloisesti juokseva hyvä vesi sai mielialat koko kunnan vesittämisen kannalle. Hankkeen aikana oli vain huomattu rahan virtaavan yhtä iloisesti ja helposti kuin nyt veden putkessa, joten kunnanisät olivat aluksi epäilevällä kannalla.

”Nähtiin, että vesiyhtiön pitää kantaa itse itsensä eikä kunnan olla rahoittajana. Yhtiössä oli vähän sellainen asenne, että kunnalta pitäisi rahaa saada. Kunnassa taas oltiin sitä mieltä, että yhtiö on oma taloudellinen yksikkönsä ja kunta on erillään”, Kalevi Roppola kertoo.

Sivukylien vesittäminen nähtiin kuitenkin tärkeäksi, joten Paavolan kuntaan tehtiin suunnitelmat vesijohtoverkoston rakentamisesta. Kunta oli tiiviisti tukena ja mukana

hankkeessa. Se osallistui suunnittelukustannuksiin, liitti kiinteistöjään vesijohtoon, rakensi paloposteja ja takasi lainoja.

Vesijohtoa päätettiin vetää eri kylille kannattavuusjärjestyksessä, eli kaivinkone alkoi möyriä vasta sitten, kun liittyjiä oli tarpeeksi. Kuntalaisia ryhdyttiin oikein hartiavoimin puhumaan vesijohdon puolelle.

"Martti Lampi melkein kaikki kylät kolusi. Ja Junnilan Martti. Luohualta liittyjiä hankki Launonen. Sanomalehdessäkin ilmoitettiin. Joku lähetti kävi edeltä käsin sille linjalle hankkimassa liittyjiä ja kyllä ne liittyikin siihen", Roppola kertoo.

Tuomiojan kylän talot olivat liki sataprosenttisesti liittyneet vesijohtoon, Martti Junnila muistelee, ja hän ahkerasti kiersi muilla kylillä puhumassa ihmisiä mukaan.

"Vesiliittymiä otettiin, se oli tervetullut. Moni halusi lopettaa sen ämpärihomman, kun oli isojakin karjatiloja", hän muistaa.

Kotikylällään Luohualla Junnila ei kiertänyt, sillä kyläläiset epäilivät, ettei tämä itsekään liity, kun oli rakentanut oman painevesilaitoksen. "Liityin heti, mutta vasta pari vuotta myöhemmin otin sisälle", hän kertoo.

Elokuussa 1966 rakentaminen oli jo niin laajaa ja nopeaa, että sitä oli toimitusjohtajan yksin vaikea valvoa. Tarvittiin työnjohtaja valvomaan tulevia urakoita, ja tehtävään palkattiin väliaikaisesti Martti Junnila, joka hallituksen puheenjohtajana tunsi vesiyhtiön kuin omat taskunsa. Työnjohtajana Junnila toimi 1967 syyskuun loppuun asti, jolloin tehtävään astui Pentti Niemelä.

Martti Junnila oli yhtiön alkuvuosina työnjohtajana. Hän toimi pitkään Paavolan Vesi Oy:n hallituksen puheenjohtajana.

Junnilan ura vesirakentamisessa ei loppunut tähän, päinvastoin siitä se vasta alkoi. Hän kävi muoviputkien hitsauskoulutuksen ja hänestä tuli arvostettu alan ammattilainen.

”Paavolan Vesi oy:llä oli onni, että vesijohtojen liittämisen ja muutkin hitsaustyöt suoritettiin hallituksen puheenjohtaja Martti Junnila. Hän oli varmasti paras Pohjois-Suomen alueen Yhtyneen Muovitehtaan kouluttama muoviputken hitsari. Työtä oli tehtävänä enempi kuin kerkesi tehdä. Yhtiö voi olla kiitollinen, että sillä oli näin osaava hallituksen puheenjohtaja”, Martti Lampi toteaa.

Nykyisin putkihitsaus on pitkälle automatisoitua, mutta periaate on sama kuin 50 vuotta sitten. Näin Junnila työskenteli vesijohtotyömailla:

”Putkien hitsaus oli puskuhitsausta. Höylättiin putkien päät tasaiseksi, pantiin koneeseen, lämmitettiin päät kuumaksi levyllä, otettiin äkkiä levy pois välistä ja hydraulikone, jota käsipumpulla käytettiin, liitti putket yhteen.”

Paavolan Veden työnjohtourakan jälkeen vesipiiri pyysi Junnilaa valvomaan Muhoksen Kylmälänkylän vesilaitoksen rakentamista. Sen jälkeen hän oli mukana Kuusiratin vesiyhtiön, Lumimetsän vesiyhtiön, Vihannin Ilveskorven vesiyhtiön sekä Hirsijärven tukkuvesiyhtiön rakentamisessa. Lisäksi hän johti joitakin yksityisiä vesijohtotyömaita, kuten Kiimingin Jolosjoella, Kuusamon Maikunpellossa sekä Yli-lissä.

4.8 Sukkelasti rautatien alta

Runkoputken rakentamiseen oman sävöyksensä antoi Valtion Rautatiet, VR. Tuomiojan tuntumassa putkilinja täytyi vetää kaksi kertaa Pohjanmaan radan alta, ja siihen piti anoa ratahallitukselta lupa.

Näin Martti Lampi kertoo: ”Tiesin aikaisemman kokemuksen perusteella, että VR:n alueet ovat niin pyhää aluetta, ettei sinne voi mennä viittä metriä lähemmäs rajaa. Luvat kyllä tulivat ja ehtona oli, että ratamestari pitää palkata valvomaan työtä.”

Tuomiojan pohjoispuolella radan alitus sujui hyvin, koska putki meni työntämällä radan ali. Eteläpuolella alittaminen olikin vaikeaa, sillä maasto oli kivistä moreenimaata. Martti Lampi neuvotteli ratamestarin kanssa, miten homma hoidettaisiin. Tämä lupasi tilata ison Ortonin nosturin, joka nostaa yhden kiskoparin pois. Lisäksi ratamestari lupasi tilata junalastillisen sepeliä ja toistakymmentä miestä töihin.

”Kun etelän pikajuna ohittaa paikan, voimme ryhtyä työhön. Meillä on aikaa yksi tunti ennen kuin pohjoisen pikajuna tulee, mutta sitä voimme pidätellä Tuomiojan asemalla noin 10 minuuttia. Etelän junat pysäytetään asentamalla paukkupommit kiskoille, joilla ne pysähtyvät varmasti ennen työmaata”, ratamestari oli luvannut Lammelle.

Alituskohdalle tuli työhön kaksi kaivinkonetta, joista toinen oli tuotu särkymävaraksi. Työn edistyessä vesiyhtiön työnjohto tuli siihen tulokseen, että parasta kuitenkin käyttää molempia kaivureita yhtä aikaa molemmin puolin rataa. Työ sujui nopeammin eikä

ratapenger vaurioitunut niin paljon.

”Kaikki valmistelut oli tehty niin hyvin kuin voi. Työntekijöitä oli Paavolan Veden puolelta 10 miestä, joten voimme aloittaa työt. Etelän-juna meni eikä ratamestaria näkynyt. Sitten saapui apulaismestari, joka käski panna vauhtia työhön. Sanoin hänelle että näethän, ei vauhtia saa lisää. Kysyin, missä on vastaava ratamestari. Apulaismestari sanoi, että hän lähti aamulla jänisjahtiin”, Lampi kertoo

Työt edistyivät hyvää vauhtia. Kiskopari oli jo nostettu takaisin paikalleen, kun jänismetsälle lähtenyt ratamestari tuli katsomaan, miten homma luistaa. Hyvältä näyttää, tämä totesi ja ryhtyi avuksi kiinnittämään kiskopareja yhteen.

Vielä vähän viimeistelytyötä, sepelijuna ja iso Ortoni ajettiin pois ja paukkupommit korjattiin parempaan talteen. Työmaalta soitettiin Tuomiojan asemalle, että vassokuu, junat voivat tulla. Alitus oli valmis. Juna myöhästyi aikataulustaan vain noin 10 minuuttia.

”Sanoisin, että ilman VR:n vastaavan mestarin suurta apua olisi radan alitus ollut Paavolan Vesi Oy:lle kohtuuttoman vaikea ja kallis tehdä suunnitellulle paikalle. Silloin ei vielä ollut käytössä sellaisia koneita, joilla olisi päässyt puristusvoimalla ali”, Lampi toteaa.

4.9 Vesi-yhtiön toimitusjohtaja käräjillä

Yhteistyö sujui hyvin vesi-yhtiön ja VR:n paikallisten mestareiden välillä. Joidenkin mielestä se oli liiankin sujuvaa, sillä Paavolan Vesi joutui käräjille sopuisasti tehdyn vaihtokaupan vuoksi.

Ruukin kaava-alueella vesi-yhtiön työkonoiden lisäksi rysäsivät VR:n koneet, sillä Pohjanmaan rataa oikaistiin. Ruukissa oli liian tiukka mutka, ja sen loiventamiseksi rata siirtyi noin 200 metriä itään ja vanha rautatiesilta siirrettiin uuteen paikkaan Ruukinkosken pohjapadon yläpuolelle.

Siikajoen yli VR teki varasillan ja rautatienkin työmaata varten. Varasilta tuli samalle kohdalle kuin Ahlströmille menevä runkojohto, joten yhteistyö sujui hyvässä hengessä, jotta molemmat saisivat urakkansa valmiiksi määräaikaan mennessä. Yhtä aikaa ei voitu töitä tehdä, joten omaa vuoroaan odotellessaan vesi-yhtiö puhdisti joen pohjaa puutavarasta ja sepelistä.

”Kysyin ratamestarilta, että kun joudumme puhdistamaan joen pohjaa, voimmeko saada sepelin yhtiön käyttöön. VR:n olisi pitänyt joki puhdistaa muutenkin ja maksaa puhdistuskulut, joten tuli kaksi asiaa yhdellä kertaa. VR vapautui kustannuksista sekä Paavolan Vesi sai sepeliä käyttöönsä, sillä oli paljon kiinteistöille menevien teitten korjausta, jotka olimme rikkoneet”, Martti Lampi kertoo.

Vaihtokaupasta koitui harmia. Paljastui, että VR:n siltatöissä oli tapahtunut kaikenlaista epämääräistä muun muassa sepelin ottamisessa. Tuli poliisitutkinta.

Toimitusjohtaja Martti Lampea kuulusteltiin kahdesti. Hän kertoi kuten asia oli, eli

vesiyhtiö oli puhdistanut joen pohjaa sepelistä, senhän VR:n olisi muutenkin pitänyt tehdä. Ratamestari oli antanut luvan ottaa sepeliä. Sitä paitsi VR säästi, sillä puhdistuskulut olisivat olleet suuremmat kuin sepelin arvo. Lisäksi vesiyhtiö oli useamman kuukauden ajan toimittanut VR:lle vettä maksutta.

"Kuitenkin kuulustelijat esittivät, että maksakaa (sepeli), niin ei tarvitse lähteä käräjille. Sanoin, että emme maksa mitään, emmekä ole varastaneet mitään. Tulemme käräjille, kun kutsu tulee ja jos tuomitaan, maksamme sitten. Menin käräjille, jossa muistini mukaan oli lähes 30 osanottajaa VR:n ratapiirin päälliköstä lähtien. Kaikki, jotka olivat ottaneet sepeliä luvatta, joutuivat maksamaan. Niiden, jotka olivat jo maksaneet, ei tarvinnut uudestaan maksaa. Paavolan Vesi oy:tä ei tuomittu maksamaan mitään. Saimme kärsiä vain omat kulumme", Lampi kertoo sepeliepisodista.

*Paavolan Vesi
aluksi vuokrasi
VR:n vesitornin
varasäiliöksi ja muutti
sen myöhemmin
välipumppaamoksi.
Nykyisin vesitornia
käytetään
varastona ja joulun
aikaan vesiyhtiö
sytyttää ikkunoille
joulukyntteliköt.
Valaistu torni on
Ruukin kylän komistus.*

5. Voimakkaan kasvun aika

5.1 Yhteistyöhön alajuoksun kuntien kanssa

Valtion kehotuksesta Paavolan Vesi lähti laajentamaan toimialuettaan Revonlahdelle ja Siikajoelle päin. Kuntien välinen yhteistyö oli asetettu valtiolta saatavan rahoitustuen ehdoksi.

Yhtiön hallituksessa laajenemista emmittiin, käy ilmi 17.12.1966 pidetyn kokouksen pöytäkirjasta. Kunnallisneuvos Erkki Heikkilän mukaan ensin pitäisi rakentaa oma kunta ja sitten vasta mennä muualle. Valtion edustajana paikalla ollut Hannu Arola oli huomauttanut, että ”valtio katsoo kokonaisuutta koko Siikajokilaaksossa ja ohjaa rakentamista siinä mielessä, joten rahan saannista riippuu, mitä linjaa kulloinkin rakennetaan”, pöytäkirjaan on merkitty.

5.2 Siikajoki yrittää ensin yksin

Kurjanlaista vettä oli siikajokistenkin kaivoissa, ja sekin tuppasi talvella loppumaan. Veden kanssa puljaamiseen oltiin jo läpeensä kyllästyneitä.

Vesivarojen tutkiminen aloitettiin ja lupaava esiintymä löytyi, tosin kaukaa Keskuskylästä. Jotta sitä soraharjun helmoissa raikastunutta pohjavettä saataisiin hanoihin, oli hommittava pumppaamo ja vesijohdot. Kunnassa ryhdyttiin puuhaamaan oman vesiyhtiön perustamista.

Yhtiön osakepääomaksi sovittiin 5 000 markkaa, josta kunta päätti merkitä 51 prosenttia. Kunnan osuudeksi tuli siis 2 550 markkaa. Valtuusto nuiji päätöksen pöytäan 18.6.1964.

Siikajoen Vesihuolto Oy:n perustava yhtiökokous pidettiin 19.3.1965.

Kovin verkkaisesti lähti yhtiön toiminta käyntiin, vaikka vesi olisi kiiruusti saatava putkeen virtaamaan. Siikajoelle oltiin rakentamassa Siikajoen, Revonlahden, Lumijoen ja Hailuodon yhteistä keskikoulua, joka tulisi olemaan kunnan suurin vedenkäyttäjä.

Mutta minkä veden? Jokivettä ei voinut edes leikillään harkita, olihan joki alennettu viemärin osaan. Yläjuoksulta siihen loris bakteeripitoisia vesiä tunkioilta ja jätekaivojen poistoputkista ja joen huoleksi heitettiin niin lehmänraadot kuin vanhat pyöränrotte-
lotkin. Poissa silmistä, poissa mielestä, oli yleinen periaate jätehuollossa.

Kunnanhallitus joutui maaliskuussa 1966 patistelemaan Siikajoen Vesihuolto Oy:tä

asioiden järjestämisessä, sillä keskikoulu ei pystyisi toimimaan ilman vettä. Yhtiö ilmoitti vesihuoltosuunnitelmien valmistuvan vielä saman kuukauden aikana. Syytä olikin, sillä kunta oli rahoittanut hanketta anteliaammin kuin olisi tarvinnutkaan.

5.3 Siikajoki innostuu yhteistyöstä

Paavolassa rakennettiin tarmokkaasti vesijohtoa, ja Siikajoella kiinnostuttiin asiasta.

AN, KESTILÄN JA PYHÄNNÄN PAIKALLISLEHTI

Perjantaina, huhtikuun 14. p:nä

Siikajoen suurin vedenkuluttaja sai vettä

SIIKAJOEN SUURIN vedenkuluttaja, joka on kunnallinen keskikoulu, sai keski-
viikkona 5. 4. vesijohdon. Paavolan Vesi Oy:n toiminnassa tämä merkitsi 32 km mittaisen pääjohdon saapumista Ruukista. Pitkän tavoitteen toteuttaminen alkoi helmikuun 24 p:nä.

Siikajoelle suuntautuvan linjan kustannusarvio on 545.000 mk. Siitä oli 5. 4. mennessä käytetty 490.000 mk. Pääjohdon vaikutusalueella on 15 taloutta, jotka saavat heti vesijohdon. Pääjohtoa on vielä vetämättä noin 900 m. Kaikkiaan vesijohdon piiriin liittyy noin 300 taloutta. Paavolan osalta liittyjiä on tässä vaiheessa 100. Revon-

lahden ja Siikajoen välillä liittyjiä on noin 200.

Päätymässä olevan talven aikana vesijohtotöihin on käytetty rahaa kaikkiaan noin 900.000 mk. Jos valtio suhtautuu edelleen myönteisesti ja antaa rahaa vedetään syksyllä johtoja niin monille sivukylille kuin mahdollista, kertoi Paavolan Vesi Oy:n toimitusjohtaja Martti L a m p i.

Siikajoella saavat Keskikylän talot ensiksi vettä ja lähiaikoina ovat vuorossa Karinkanta, Merikylä ja kirkonkylä. Vesi Siikajoelle tulee omalla paineellaan Keltalanharjusta, joka on hyvävetisen Alpuanharjun jatkoa. Siikajoen ja kaivon välinen putous on 68 metriä, joten veden

Jatkuu sivulla 2

Ruosteisen veden pilaamat astiat heitetään harakoille

Siikajoen Ylipäässä on kaksi

Siikajokilaakso
14.4.1967

Saisiko vettä sieltä nopeammin ja halvemmin, tuumittiin. Valtio oli takatuupparina, sillä viranomaiset eivät kovin suopein silmin katsoneet piskuisen Siikajoen vesihanketta. Keskustaajama oli pieni ja vesilähde kaukana.

Koska jokivarsi Paavolasta merelle asti oli melko tiheään asuttua, jokivartta pitkin rakennettu vesijohto palvelisi satoja haja-asutusalueitten talouksia, oli valtion järkevä näkemys. Kolmen kunnan, Paavolan, Revonlahden ja Siikajoen sekä Paavolan Veden yhteistyö ratkaisisi monta vesiongelmaa.

Kuntien ja vesiyhtiön ensimmäinen yhteinen neuvottelu pidettiin 25.4.1966. Läsä olivat H. Ettala maataloushallituksesta, H. Arola ja H. Määttä Oulun maanviljelysins-

Siikajoen suurin...

Jatkoa sivulta 1

tulo omalla paineellaan ei ole ihme.

Revonlahden osalta vesijohtosuunnitelmat on laatinut dipl. ins. Kalle Korhonen ja Siikajoen suunnitelmista vastaa Maa-seudun Keskusrakennustoimisto. Valtion tarkastajana Revonlahden—Siikajoen vesijohtotyömaalla on ollut rakennusmestari Heino Määttä, maataloushallituksen määräämänä tarkastajana dipl. ins. Hannu Arola ja valtion työmaatutkimusta suorittaa rakennusmestari Reino Palviainen. Paikallisena työnjohtajana on Paavolan Vesi Oy:n puheenjohtaja Martti

Junnila ja urakoitsijana Veljekset Hongisto Oy Limingasta.

Siikajoen kunta järjesti 6. 4. tiedotustilaisuuden pääjohtoon saapumisen merkeissä. Kunnan puolesta Paavolan Vesi Oy:n edustajia ja urakoitsijaa kiitti kunnanhallituksen pj. Antero A h o l a. Urakoitsijan edustajana tilaisuudessa oli Taito R u t e n e n ja Vesi Oy:n edustajina Martti Lampi ja työnjohtaja Martti Junnila.

Kokonaisuutena ajatellen vesijohtotyöt ovat sujuneet ennätysvauhtia. Miehiä on ollut töissä keskimäärin 30—40 ja he ovat olleet Paavolan, Siikajoen ja Revonlahden miehiä, joten työllisyydenkin kannalta vesijohtoverkoston rakentamisella on ollut merkitystä.

YLEISNÄKYMA Siikajoen vesijohtotyömaalla

Siikajokilaakso
14.4.1967

nööripiiristä, Siikajoen Vesihuolto oy:n edustaja E. Pietola, Paavolan Veden edustajat M. Junnila ja M. Lampi, Revonlahdelta A. Kurikka, M. Hietala, P. Kesti, P. Paananen, S. Taavetti ja R. Pudas, Siikajoelta A. Ahola, O. Hartikainen ja H. Rautio sekä Paavolasta K. Roppola, K. Penttilä ja O.E. Väyrynen.

Neuvottelussa Ettala selitti, että alajuoksun kunnille olisi taloudellisinta liittyä Paavolan Veteen ja että se on teknisesti mahdollista. Vesi-yhtiön Keltalan kaivosta vettä riittää 9 000 asukkaan tarpeisiin, arvioitiin. Ainoa vaikeus on siinä, saavatko kunnat asiat sovittua ja järjestyykö rahoitus.

Rahoitusapua toisi Paavolan Veden osakepääoman nostaminen 50 000 markalla. Siitä Paavola merkitsisi 30 000 markkaa, Siikajoki 11 000 markkaa ja Revonlahti 9 000 markkaa.

Siikajokiset olivat tulleet neuvotteluun innostus povitaskussa ja nyt se nostettiin sieltä pöydälle.

”Siikajoen Vesihuolto Oy:n olisi rakennettava pumppaamo ja puhdistamo, joka olisi kannattamatonta, jonka vuoksi on ilolla tervehdittävä esitettyä suunnitelmaa”, oli Siikajoen kunnanhallituksen puheenjohtaja Ahola todennut.

Siikajoen kannalta asia oli selvä: Paavolan Veteen liitytään. Hanke laitettiin heti jalalle, ja kunnanhallitus päätti 5.5.1966 aloittaa liittymien koemerkinnän. Niin asialla oltiin, että kylille kiertämään lähtivät kunnanhallituksen jäsenet ja heidän varajäsenensä.

Kesäkuun puoliväliin mennessä nimensä oli listaan laittanut 120 vesijohdon haluavaa talonmistajaa. Kunta päätti liittää omat kiinteistönsä verkostoon ja ensimmäisenä vesi tulisi uudelle keskikoululle.

Olisihan hanasta kuin tyhjää vain loriseva hyvä vesi mukava helpotus. Mutta kun se

Siikajoen Merikylässä asuva Martti Rehula veti vesijohdon moneen siikajokiseen tupaan.

maksaa. Maksaa maltaita hankkia liittymä, nousuputki sisälle, viemäriputki ulos ja vesimitari. Ja jatkossahan posti toisi vesilaskuja ja hoitomaksulaskuja. Piti miettiä kaksi kertaa.

”Oli niin köyhää aikaa, että monelle liittyminen oli rahasta kiinni. Ei ollut niin väljää kuin tänä päivänä. Mutta vesitilanne oli huono, ei täällä kellään oikein hyvää vettä ollut. Eikä sitä ei ollut oikein paksusti missään, se tahto talvella loppua”, muistelee Merikylässä asuva Martti Rehula.

Koemerkinnässä oli saatu sen verran liittyjiä, että Siikajoki lähti hankkeeseen mukaan. Kunnanvaltuusto päätti yksimielisesti 21.9.1966 liittyä Paavolan Vesi Oy:öön lunastamalla osuuksia 11 000 markan edestä. Valmis vesihuoltosuunnitelma annettiin Paavolan Veden käyttöön.

Vesijohto tuli Siikajoen keskustaan ja keskikoulu yhdistettiin vesi- ja viemäriverkostoon 5.4.1967.

Siikajoen Vesihuolto Oy:n tultua tarpeettomaksi se lakkautettiin 1967. Kunta pääomistajana lunasti muiden osakkaiden osakkeet itselleen.

5.4 Revonlahdella oli paljon kaivonkatsojia

Revonlahdella vettä haettiin muualtakin kuin joesta. Isännät kiersivät pihamaitaan varpujen kanssa kaivon paikkaa etsimässä.

Toiset löysivät, ja monissa taloissa oli kaksikin kaivoa. Toisesta otettiin vesi eläimille ja toisesta ihmisille. Kun navettakaivosta vesi loppui, haettiin sitä joesta, muistelee revonlahtinen Antti Turkki. Kaivojen kuivuminen oli melkein joka talvinen riesa:

”Kun vesi loppui, haettiin hevosella ja reellä joesta avennosta vesi. Keskitalvella oli pahinta.”

Kovasti ihmiset yrittivät saada hyvää vettä. Kun entinen kaivo kuivui, se täytettiin ja kaivettiin uusi. Revonlahtisilla taisi olla kaivonkatsominen verissä, sillä kylällä ei ollut alan erikoismiestä, vaan jokainen etsiskeli vesisuonet itse. Monta kaivoa pihapiiristään pajuvisan kanssa hakenut Antti Turkki kertoo:

”Nuoresta, tuoreesta pajusta otetaan haarukka ja vähän keppiä. Se otetaan käsiin ja pidetään kädet polvien päällä. Kävellään vähän köyryssä. Kun vesisuoni oli kohdalla, tunki oikein kourissa, kun oksa lähti vääntymään. Vitsan keskiosa taipuu maata kohti. Kun menee suonen paikalta ohi, keppi nousee pystyyn taas. On veto vesisuonessa.”

”Jollakin ruoska taipui ja jollakin ei. Mullakin taipui.”

Ilmeisesti runsasvetisiäkin kaivoja löytyi, sillä monissa Revonlahden talouksissa oli vedetty kaivoista putki sisälle ja käsipumpulla veivattiin vettä. Navettoihinkin vettä tuli pumpputa rynkyttämällä.

”Pumppuja oli enemmän kuin Oulunsalossa. Huomasin eron, kun tulin Revonlahdelle erikoistumisharjoitteluun”, kertoo Inkeri Turkki.

Harjoitteluajan hän asui Revonlahden kunnantalolla, joka oli varsinainen monitoimi-

Antti Turkki katsoi pajuvitsan kanssa kaivonpaikat omasta pihasta. Terveystenhoitajana Revonlahtea kiertänyt Inkeri Turkki tunsu talojen tavat käyttää vettä.

talo. Entiseen meijeriin oli tehty neuvola, siinä oli kunnantoinmisto, pankki ja terveyssisaren asunto. Yläkerrassa oli vanha meijerin vesisäiliö, johon vesi tuli omasta kaivosta Kohtelonkankaalta.

”Kylmä vesi tuli neuvolaan ja ulkoseinässä oli vesiposti. Vesipostista naapurit sai hakea vettä. Siitä edestä naapurin emännät pesi kerran vuodessa sen säiliön.”

Valmistuttuaan Inkeri Turkki sai Revonlahdelta terveyssisaren paikan, jota hoiti vuosikymmenet. Virkansa puolesta hän kiersi ympäri pitäjää.

”Sitä piti ihan tavallisena, että huusholleissa oli vesiämpäri ja likaämpäri. Ja minne tuli pumpulla vesi, oli viemärikin sitten. Vesipisteen alla puolipyöreä allas. Ei kai sitä vissiin valitettu (vedestä), kaikki oli tottunut siihen. En muista, että missään olisi vesi kokonaan loppunut. Lumesta sulatettiin pesuvettä, kai silloin oli vesi vähissä. En muista, että vedestä olisi ollut terveysongelmaa”, hän kertoo.

5.5 Revonlahti harkitsee tarkkaan

Revonlahti ei suhtautunut vesijohtohankkeeseen yhtä innokkaasti kuin alavirran naapuri. Tuleekohan tuo kovinkin tyyriiksi, pohtivat kunnanisät. Kustannuksista olisi pitänyt etukäteen olla edes jonkinlaista haisua, että tietäisi kannattaako kunnan lähteä siihen rahaa sijoittamaan. Eihän vettä liemmin ollut, joten yksityisiä liittyjiä varmaan ilmaantuisi.

Mutta mukaan olisi saatava myös Revonlahdella sijaitsevat valtion laitokset, maanmieskoulu ja maatalouden koeasema, jotka ottivat vetensä omasta "miljoonakaivostaan".

Osakkuusmaksu 9 000 markkaa tuntui suurelta. Sen lisäksi kunnan piti maksaa suunnittelukustannukset ja rakentaa palopostit, nekin tulisivat maksamaan 1 000 markkaa kappaleelta.

Revonlahden kunnanvaltuusto päätti 3.8.1966, ettei vielä varata vesiyhtiön osakkeita, vaan annetaan ensin vesihuoltosuunnitelman tekemiseen 5 500 markan määräraha.

Revonlahden empiminen hidasti hanketta. Siikajoki halusi vettä ja pian rakenteilla olevan keskikoulun vuoksi. Revonlahtisille piti selvittää vesiasiaa lisää ja 11.8.1966 oli uusi neuvottelu, jossa olivat mukana Paavolan Vedestä Martti Junnila ja Martti Lampi, Paavolan kunnan edustajina Kalevi Roppola, Veli Kärki, Reino Niskanen ja O.E. Väyrynen. Revonlahdelta mukana olivat Aale Kurikka, Oskari Virsu ja Matti Uusi-Rauva.

Maatilahallituksen pääjohtaja Hans Perttula (oik.) tutustumassa maaseudun vesihuoltoon 1960-luvun lopulla. Vasemmalta Martti Lampi, Esko Laikari ja Antti Karhunen. Muiden nimet ovat jääneet kirjaamatta arkistoon.

Hankkeessa revonlahtisia närästi rahanmeno ja pelotti isompien jalkoihin jääminen. Kunnan piti yksin kustantaa vesihuoltosuunnitelma ja päälle tulee muita kustannuksia. Pitäisi laskea, paljonko vesijohdosta tulee kustannuksia asukasta kohti – saavatko paavolalaiset halvemmalla kuin revonlahtiset? Niin, ja se 9 000 markan osuusmaksuhan on tarkoitettu koko kunnan alueelle, mutta miten kās vesijohto...? Eikö rakenneta tärkeysjärjestyksessä, vaan tosiaanko mennään numerot (kustannukset) edellä? Ja entä tasapuolisuus? Yhtiön toiminta-alueita pitäisi käsitellä yhtenäisenä, eikä asettaa jonkin kunnan alueita erikoisasemaan, Revonlahden edustajat vaativat.

Neuvottelussa olleet Paavolan Veden ja Paavolan kunnan edustajat oikoivat rautalankoja: Suunnittelukustannukset Revonlahti ja Siikajoki maksavat itse ja näin tavallaan osallistuvat vesiyhtiön perustamiseen, onhan yhtiö omalla kustannuksellaan perustanut itsensä. Paavolan Vesi on yhtiö, joten toiminnan laajentuessa kolmen kunnan alueelle sen on ajateltava omaa talouttaan ja siksi linjoja vedetään kannattavuusjärjestyksessä. Yhtiö toimii yhtiönä ja päättää itse omista asioistaan, kunnat vaikuttavat osakemäärän edellyttämällä tavalla. Ja jos Revonlahden kunta haluaa olla vaikuttamassa yhtiön toimintaan, sen kannattaa merkitä osakkeita 9 000 markan edestä osakeyhtiölain mukaan. Näin kunnilla olisi osake-enemmistö ja myös päätäntävalta yhtiökokouksissa.

Asia tuli selväksi. Jo seuraavassa kokouksessaan (29.8.1966) Revonlahden kunnan valtuusto päätti merkitä Paavolan Vesi Oy:n osakkeita 9 000 markan arvosta. Mutta osakkeet kunta aikoi lunastaa vasta sitten, kun vesijohtolinja on Revonlahdella asti.

5.6 Ahkeran urakoinnin vuosi 1966

Vuoden 1966 loppuun mennessä vesijohtoa oli rakennettu luonnon vastustuksesta huolimatta noin 50 kilometriä. Verkostoon oli liittynyt 184 kuluttajaa.

Rakennustöissä oli ollut läpi vuoden keskimäärin 15 miestä, eli yhtiö oli varsin merkittävä työllistäjä pienessä, työttömyyden kiusaamassa pitäjässä.

Yhtiön vesi oli saatu Keltalasta Ruukkiin ja Tuomiojalta Paavolan kirkonkylälle, jossa yksi suurimmista liittujista oli Paavolan Osuusmeijeri. Meijerillä oli oma kaivo, eikä huonompaan veteen haluttu vaihtaa. Meijeriliiton laboratoriossa tutkittiin Keltalasta lähetetty vesinäyte. Se havaittiin hyväksi ja liittymissopimukseen vetäistiin nimet alle.

Kunnalliskodille Ilmolaankin tuli jo yhtiön vesi ja sieltä koneet jatkoivat kohti Niemelää. Linjalla ei ollut riittävästi liittujiä, ja kunnanhallituksen puheenjohtaja Kalevi Roppola meni parsimaan reittiä paremmaksi. Tähtäin oli Saarikoskella ja Huumolassa, joissa liittujiä olisi niin paljon, että linja kannattaa rakentaa.

Vesihuollon varmistamiseksi yhtiö tutki pohjavesialueita yhdessä Oulun maanviljelysinööripiirin kanssa. Taarinkankaalta löytyi paikka, jossa vettä koepumppauksessa nousi 1500-2000 litraa minuutissa. Niin mainio vesipaikka ostettiin yhtiölle 1966

Valtio ohjasi vesihuollon kehittämistä lainarahalla, avustusta ei juuri herunut. Esimer-

kiksi Tuomiojan välipumppaamon rakentamiseen odotettiin Maataloushallitukselta avustusta. Avustusta ei tullut, vain valtion lainaa.

Paavolan Vedellä oli vuoden 1966 lopussa lainaa 417 000 markkaa (Vuoden 2014 rahan arvon mukaan laskettuna se tekee 723 829 euroa).

Valtion lainaa oli 125 000 markkaa, rahalaitoksilta 127 000 markkaa, Kansaneläkelaitokselta 70 000 markkaa ja vakuutusyhtiöiltä 55 000 markkaa. Lainojen takaajana oli Paavolan kunta.

Valtiolta ja Paavolan kunnalta yhtiö oli saanut avustuksia yhteensä 14 000 markkaa.

Asiakkaitten täytyi totutella siihen, ettei vesi enää ollutkaan ilmaista. Kenties uusi sääntö meni hitaasti perille, sillä kaikki eivät pitäneet laskun maksamista niin tärkeänä. Lasku saattoi kasvaa parikin vuotta, kunnes yhtiö otti järeät keinot käyttöön. Vasta kun uhattiin, että ihanasti hanasta virtaava vesi loppuu ja virkavalta tulee perimään maksurästit, alkoi raha virrata yhtiölle päin.

Erilaisia hankaluuksia oli Pohjolan työlaitoksen kanssa. Työlaitoksella oli ollut oma kaivo ja painesäiliöt. Vesisopimuksen mukaan työlaitos antoi omat painesäiliönsä vesiyhtiön tasaussäiliöksi ja sai korvauksena alennusta liittymismaksusta. Mutta laitoksella oli liian monta vesiaseman huoltajaa ja venttiileitä kävi kääntelemässä kuka milloinkin. Niinpä useamman kerran oli työlaitokselta pumpattu ruosteista vettä verkkoon, jolloin mittarikin pyöri väärin päin ja lukema pieneni joka kuutiolta. Lisäksi Paavolan Vesi sai ottaa vastaan äkeät valitukset ruosteisesta vedestä.

Vesiyhtiön hallitus laati 2.11.1966 työlaitokselle tiukan viestin:

”Ellei Pohjolan työlaitos muutu käyttämään Vesi Oy:n verkostosta kaikkea vettä lopettaa Vesi Oy veden toimittamisen Pohjolan työlaitokselle. Heti.”

5.7 Konttorityöt osaaviin käsiin

Yhä uusien runkolinjojen suunnittelu ja niiden rakentaminen tuottivat paljon paperitöitä. Vuoden 1966 lopulla sitä hommaa oli jo niin paljon, ettei toimitusjohtaja enää ehtinyt olemaan tarpeeksi kenttätöissä. Paperivuoria purkamaan tarvittiin osa-aikainen konttoriapulainen. Tuntimäärää lisättäisiin, jos työtä ilmaantuu tarpeeksi.

Tehtävään palkattiin vuoden 1967 alusta lähtien toimitusjohtajan vaimo Vellamo Lampi, jolla oli ennestään alan kokemusta.

Vuonna 1966 oli paikkakunnalle perustettu oma paikallislehti, Siikajokilaakso. Lehden konttori oli Vellamo Lammen ensimmäinen työpaikka Ruukissa.

”Martti alkoi puhua, ettei hän yksi ehdi tehdä kaikkia vesiyhtiön paperitöitä. Hän kyseli, tulisinko avuksi ja minä noudatin rakkaan aviomieheni toivomusta. Aloitettiin meidän talon autotallissa, josta oli tehty toimisto”, Vellamo Lampi muistelee.

Nuoren vesiyhtiön konttorissa työ oli aluksi opettelemista ja kaiken alusta aloittamista. Mitään ei ollut ennestään. Hankittiin hartiavoimin hakattava Remington-kirjoituskone ja pyöritettävä laskukone Ruukki-yhtiöltä, ja niin alkoivat rutiinit vähitellen vakiintua

ja toimisto toimia kuten pitääkin.

Toimistonhoitaja kirjoitti anomuksia ja laskuja sekä tyyntytteli kiivastuneita asiakkaita. Alkuaikoina valittajia oli paljon ja osa ärhäkstä palautteesta oli asiatonta.

"Kun vesilaskuja alkoi lähteä, alkoivat asiakkaat käydä toimistolla. Joillekin oli mielessään mennyt liikaa vettä ja joillakin ei mittari toiminut. Se oli niin uutta, etteivät ihmiset oikein tajunneet paljonko vettä voi mennä esimerkiksi karjatilalla."

"Asiattomilta tuntui, kun valitettiin että mittari pyöri liikaa, ei vettä voi mennä näin paljon. Maan yli ei olisi saanut mennä, pihaa on myllätty ja kaikkea tämmöistä."

"Valittajia oli paljon. Vesijohto olisi pitänyt saada, mutta ei omien maitten kautta. Näistä soitettiin, tuli äkäsiäkin puheluita ja minähän olin ensimmäisenä vastaamaan. Aina ei jaksanut diplomaatti olla, mutta yrittää piti."

Alussa työ seurasi joka paikkaan, sillä ihmiset eivät välittäneet työajoista. Jos ongelmia tuli, soitettiin vesiyhtiöön, oli yö tai päivä. Yöllä puhelut kääntyivät Lampien kotiin.

Öinen vakiosoittaja oli eräs villatehtaan työntekijä, jonka omakotitalo oli vähän korkeammalla paikalla. Painesäiliöitä täytettiin yöllä, joten putkessa oli normaalia pienempi paine. Miehen työvuoro päättyi keskellä yötä, ja kotona hän halusi käydä suihkussa. Mutta vettä ei tullutkaan miehen mielestä tarpeeksi, joten hän joka yö soitti vesiyhtiön toimistoon ja puhelin tietysti pirisi Lampien kotona.

"Minä olin nopeampi vastaamaan ja aina ehdin ensin. Yritin aina vastata asiallisesti, sillä ajattelin että otetaankohan puhelu nauhalle", Vellamo Lampi kertoo.

Kerran oli naapurissa yöllä jäätynyt vesijohto haljennut ja Lammelta tarvittiin apua.

Vellamo Lampi aloitti Paavolan Vesi Oy:n ensimmäisenä konttorinhoitajana 1967. Martti Lampi taas oli yhtiön ensimmäinen toimitusjohtaja. Tehtävässä hän toimi vuodet 1965-1989.

Martti ei ollut kotona, joten Vellamo lähti hätiin vedenpaisumusta estämään.

”Oli oikein kuulas pakkasyö. Minä yöpaitasillani juoksin pitkä venttiiliavain kainalossa. Jos joku olisi tullut vastaan, se olisi varmasti luullut että voi kauheaa, joku juoksee pyssyn kanssa. Perillä väänsin aluksi väärään suuntaan ja sitten vettä vasta tulikin. Venttiiliavain on pitkä putki, joku olisi voinutkin kuvitella aseeksi. Onneksi ketään ei tullut vastaan”, Vellamo Lampi muistaa.

Kun vesiyhtiön toiminta laajeni, tuli toimitustöitäkin enemmän. Osa-aikaiseksi palkattu toimistonhoitaja sai kokopäivätoimen. Konttorityö pysyi kutakuinkin työajan puitteissa, mutta toimitusjohtaja Martti Lampi teki pyöreää päivää.

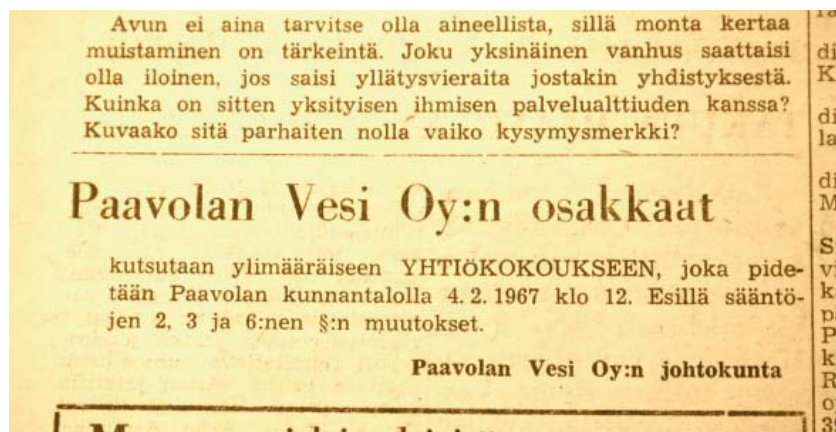
”Meillä oli kolme kasvuikäistä poikaa, jotka tekivät kolttosia ja minun piti niitä selvittää. Pojat sairastelikin. Kotihommat oli täysin minun vastuulla, kyllä sen on Marttikin tunnustanut. Oli ensin työ ja sitten vielä toinenkin työ”, Vellamo Lampi kertoo äideille tutusta vaikeasta yhtälöstä.

Paavolan Veden toimistossa Vellamo Lampi työskenteli parikymmentä vuotta. Hän viihtyi työssään:

”Olin aluksi ainoa nainen. Miehiä oli kymmenkunta ja meillä oli viihtyisää. Tykkäsin työstä ja pärjäsin hyvin työkavereitten kanssa, ne oli kivoja poikia.”

Käteistä rahaa ei vesiyhtiön toimistossa käsitelty, vaan kaikki maksuliikenne kulki pankin kautta. Myös palkat maksettiin heti alusta alkaen pankkiin. Näin toimistolla ei koskaan ollut suuria rahamääriä.

Murtovarkaita toimistolla kävi vain kerran, Vellamo Lampi muistelee. Vorot olivat osanneet ottaa holvin avaimen oikeasta laatikosta ja vohkineet holvista kassalippaan, jossa oli jonkin verran rahaa. Miljonäärejä voroista ei tullut, arvatenkin heidän suureksi pettymyksekseen.

*Siikajokilaakso
20.1.1967*

5.8 Kolmen kunnan vesiyhtiöksi

Kun Paavolan Vesi oy perustettiin, sen toiminta-alueeksi ajateltiin vain Paavolan kuntaa. Koska toiminta laajeni kahden muunkin kunnan alueelle, täytyi yhtiöjärjestystä muuttaa. Se tehtiin ylimääräisessä yhtiökokouksessa 4.2.1967.

Yksimielisesti kokouksessa päätettiin muuttaa yhtiöjärjestyssäännön toisen pykälän vastaamaan uutta tilannetta: "Yhtiön tarkoituksena on yleishyödyllisellä pohjalla toimien rakentaa, hoitaa ja ylläpitää vedenhankinta- ja viemärlaitosta Paavolan, Revonlahden,

p:nä SIKAJOKILAAKSO

Siika-Pyhäjokialueen vesihuollon yleissuunnitelma

Suunnitelman tarkoitus on suoritettavaksi, sanoi yleissuunnitelman laatija dipl. ins. Raimo Linna. Syyt suunnitelman laatimiseen ovat mm. siinä, että vesihuoltoverkostojen on pyydytty rakentamaan taajamien ulkopuolellakin, ja valtion rahoituksen valvonta edellyttää suoritettavien töiden olevan mahdollisimman tarkoituksenmukaisia. Myös tarvittavan yhteistoiminnan aikaansaaminen mm. kuntien kesken edellyttää perustaksi yleissuunnitelmaa. Lisäksi koko vesistöalueen selvitys taajamien vesien puhdistus.

Suunnitelman Siikajokivarren joen, Revonlahden, Rantsilan, Pulkkinen, kunnat sekä kunnista: Pyhäjoki, Oulaisten, Haapajärven kunnat, kuuluu jokilaakso ja Vihannin k.

Suunnitelmaan on otettu mukaan n. 64 500 henkeä. Väestö on kasvanut n. 1000 henkeen v. 1990. Taajamissa on n. 26 400 henkeä. Kasvusta on otettu huomioon, että kun taas haja-asutusalueilla väestö vähenee. Suunnitelmasuunnitelma on (17 500 henkeä) ja myös haja-asutusalueiden hankintamahdollisuuden johdon vaikutus. Haja-asutus on n. 6000 henkeä. Maan kuuluvien vesien määrästä haja-asutusalueilla on mahdollisuus talousvesiä käyttää yli 90 %:lle. Vuonna 1990 asutus on yhteensä 13 500 m³/vrk. Tästä teollisuudesta on 10 %, taajamien asutus lähes 40 %. Tällä hetkellä

DIPL. INS. HANNU ETTALA vas. on luovuttanut maataloushallituksen puolesta Siika-Pyhäjokialueen vesihuollon yleissuunnitelman Siika-Pyhäjokialueen liiton puheenjohtajalle Paavo Mustoselle ja talousneuvos M. A. Pietolalle

Siikajokilaakso
16.6.1967

Siikajoen ja Lumijoen kuntain alueella...”

Niin ikään yksimielisesti myös korotettiin yhtiön osakepääoma 25 000 markasta 50 000 markkaan. Kasvanut pääoma jakaantui 2 500 nimellisarvoltaan 20 markan osakkeeseen.

Varsinainen yhtiökokous oli 1.4.1967. Siinä osakkaat osoittivat luottavansa täysin hallituksen harkintakykyyn, sillä hallituksen lainanottovaltuuksia lisättiin roimasti. Ylärajaksi tuli 2,5 miljoonaa markkaa (4,1 miljoonaa euroa 2014), mikä oli valtava taloudellinen vastuu seitsemänjäseniselle hallitukselle.

Ruukki–Revonlahti–Siikajoki –linjan rakentamiseen Maatilahallitus myönsi 20.1.1967 vesihuoltolainaa 325 000 markkaa. Laina tuli Paavolan Veden nimiin ja sen takaajina olivat Revonlahden ja Siikajoen kunnat.

Kun rahoitus oli selvä, ei enää turhia nokkaa tuhisteltu. Urakkatarjouksia pyydettiin neljältä urakoitsijalta ja niitä tuli kahdelta. Kahta muuta urakoitsijaa routainen maa ja lyhyt työaika pelottivat, eivätkä ne jättäneet tarjousta lainkaan.

Urakkatarjouksen voitti Veljekset Hongisto Oy, joka lupasi kaivaa vesijohdon hintaan 5,50 markkaa metriltä sekä vesi- ja viemärijohdon yhteensä 10,50 markkaa metriltä.

Runkolinjan rakentaminen alkoi 27.1.1967. Linjaa vietiin Revonlahden kautta kohti Siikajokea vuoroin joen pohjois- ja eteläpuolta.

5.9 Kaikenlaista draamaa

Kun vesijohtoa lähdettiin viemään Ruukista Revonlahdelle päin, astui Martti Junnilla työnjohtajan toimeen. Hän joutui pian kiivaan draaman keskelle:

”Eräs maanomistaja kaappas koneen lavetteineen. Se ajatti kiviä uutispellolle siihen, mistä johto olisi mennyt. Kielsi maiden läpi menon. Kone oli lavetilla, eikä isäntä antanut liikkua siitä minnekään. Lopulta korkeammat tahot määräsi, että saamme mennä maitten läpi. Poliisit kävivät ja määräisivät ajamaan kivet pois. Sanoivat, että suunnitelma on jo ajat ollut valmis, on tuo vain haitantekoa.”

Saman maanomistajan kanssa tuli kahnausta uudestaan 1972. Maanomistaja teki vesiyhtiöstä rikosilmoituksen ja pysäytti maittensa läpi kulkeneen kaivinkoneen siihen paikkaan. Vesiyhtiö otti avukseen varatuomari Jouko Penttilän ja vaati oikeudessa maanomistajalta kaikki kaivinkoneen takavarikoinnista ja työn tekemättä jäämisestä aiheutuneet kulut.

Syytteinä olivat oman käden oikeus, toisen omaisuuden luvatta haltuun ottaminen (kaivinkoneen kaappaus), työrauhan rikkominen sekä kulkemisen estäminen yleisellä tiellä.

Riitaa käsiteltiin Vaasan hovioikeudessa, Vesiyläioikeudessa, Oulun kihlakunnanoikeudessa, Oulun lääninhallituksessa ja Ruukin kunnanhallituksessa parin vuoden ajan. Papereita, syytteitä ja virka-apupyynnöjä sinkoili eri tahoille.

Lopulta 1974 torailu saatiin sovittelua. Maanomistajat luopuivat korvausvaatimuksesta, Paavolan Vesi veti virka-apupyynnön pois ja veti ”riitapukarille” vesijohdon.

Talvi oli kylmä ja routaa oli keskimäärin metrin paksuudelta. Routaa oli rikottava yötä päivää, myös sunnuntaisin. Perässä putkiuomaa kaivoi kaksi uutta ja tehokasta kaivinkonetta, joten matka joutui sukkelaan. Yli 34 kilometriä pitkä Ruukki–Revonlahti–Siikajoki-linja tuli roudasta ja muista hankaluuksista valmiiksi neljässä kuukaudessa.

Mitä lähemmäksi putki tuli, sitä houkuttelevammalta se alkoi vaikuttaa.

”Kun vesi tuli tänne, laitettiin heti kun oli mahdollista. Päätettiin ottaa Keltalan vesi, kun sitä mainostettiin että on Suomen tai maailman parasta vettä. Yhtiön vesi onkin tosi hyvää. Ei turhaan mainostettu”, revonlahtinen Antti Turkki kertoo.

Kaikenlaista matkan varrella sattui ja tapahtui. Revonlahden kirkon alapuolella vesijohto vietiin joen pohjoispuolelle yli pitkän niemen ja joen vanhan uoman. Joen pohjaan kaivettiin putkelle uraa jään päältä traktorikaivurilla. Kuinka ollakaan, vanhan uoman jää ei kestänyt traktorikaivuria. Uintireissulla kastunut traktori jouduttiin korvaamaan telakoneella. Kenellekään ei käynyt mitenkään, mutta aikaa operaatio vei.

Työ jatkui pohjoispuolella siististi, kunnes Revonlahden ja Siikajoen rajalla tultiin paikkaan, jossa Vartinharjusta purkautuu vettä jokeen. Paikka oli talvellakin niin pehmeä, että iso kaivinkone putosi kertarysäyksellä syvälle monttuun. Vain katto näkyi. Martti Lampi soitti urakoitsija Hongistolle: ”Toinen kaivinkone upposi yhtäkkiä melkein maan alle, tuleeko joku auttamaan pois ottamista. Omistaja veikko Hongisto vastasi: onpa ne siellä olevilla koneilla saatu pois”. Ylös kone saatiin, huoltomies puhdisti ja öljysi sen ja niin matka taas jatkui.

Ennen Siikajoen kaava-aluetta piti vesijohto taas viedä joen alta eteläpuolelle. Traktorikaivuri kaivoi uraa pohjaan jään päältä.

”Oli lauantai-ilta, kun kävin tarkastamassa työmaata. Keskustelin kuljettajan kanssa, miten työ sujuu. Hän kertoi, että kaikki on sujunut hyvin. Kun hän pääsee toiselle ran-

Paavolan Vesi Oy laatinut työllisyysohjelman syksyksi

PAAVOLAN VESI Oy:n johtokunnan kokouksessa hyväksyttiin miljoonaan markkaan päättyvä työllisyysohjelma, jonka toteuttaminen riippuu rahoituksen järjestämisestä. Valtiolta toivotaan saatavan 75 % halpakorkoista lainaa. Jos rahoitus järjestyy voidaan syyskuun alusta työllistää 60—70 miestä laaditun ohjelman mukaan, kertoi työnjohtaja Martti Junnila.

Suunnitelmien mukaan vedetään yli 10 km linja Luohua-

on 1250 metriä ja edellisen talojohtoineen 30 km.

Tähtäimessä on myös Paavolan kirkonkylässä Niemelä-Pehkolanmäki — Karankangas reitti, jossa on liittyjiä 15. Pituutta tällä reitillä on muutamia kilometrejä.

Paavolan kirkonkylässä ja Ruukissa rakennetaan viemärei-

tä 2 km sekä k
lipumppaamo ja
vesipumppaamo
Rahoitusasian
kävi Paavolan
tusjohtaja Mar
kumppanit Hel
vät toiveet rah
tuvat merkitsee
kannalta paljor

Suota paloi Rankis ja koivikkoa Rants

Siikajokilaakso
11.8.1967

nalle, hän ajaa koneen maalle. Toivotin hyvää pyhää ja lähdin Ruukkiin. Kotiin päästyäni menin saunaan, jonne vaimo tuli ilmoittamaan, että Siikajoelta kaivinkoneen kuljettaja soittaa. Tämä kertoi, että: 'Kone painui jokeen, mutta ei hätää. Kone jäi jäälautan päälle, pistin kauhan alavirran puolelle, ettei vesi vie.' Sunnuntaiaamuna alkoi koneen hommaaminen pois joesta, joka onnistui hyvin", Martti Lampi kertoo.

Perjantaina, lokakuun 20. päivä

Pääjohtaja Perttula vieraili Paavolassa

MAATALOUSHALLITUKSEN pääjohtaja Hans Perttula tutustui perjantaina Paavolan Vesi Oy:n töihin ja suunnitelmiin. Pääjohtaja Perttulan seurueeseen kuuluivat tarkastaja Silta-vuori maataloushallituksesta, piiri-insinööri Mauno Kärnä, dipl. ins. Antti Karhunen Oulun maanviljelysinsinööripiiristä ja dipl. ins. Esko Laikari, Paavo Pietarila ja Mauno Koivisto Maa ja Vesi Oy:stä.

Paavolan kunnan puolesta toivotti vieraat tervetulleeksi kunnanhallituksen puheenjohtaja Reino Niskanen. Paavolan kirkonkylässä seurue tutustui puhdasvesipumppaamon rakennustyöhön. Paavolan Vesi Oy:n konttorissa Ruukissa toimitusjohtaja Martti Lampi esitti toivomuksen, että ensi vuoden budjettiin varattaisiin vanhojen velkojen lyhentämistä varten 5 milj. mk.

Pääjohtaja Perttula sanoi rahan saamisen velkojen lyhentämistä varten olevan vaikeaa, koska monet uudet vesihuoltotyökohteet odottavat rahoitusta.

Työn alla olevista töistä toimitusjohtaja Lampi totesi, että äskettäin saadun 180.000 mk lainan turvin rakennetaan Paavolan kirkonkylään puhdasvesipumppaamo ja vesijohtoa vedetään Luohualle. Ruukkiin rakennetaan likavesipumppaamo myös tämän rahoituksen ansiosta.

Kevään rahoituksessa toivotaan saatavan rahaa Siikajoen Karinkantaan vedettävää johtolinjaa varten sekä Alpuanharjun tutkimiseen. Alpuanharjun ta on saatu riittävästi vettä, mutta tulevaisuuden kulutustarpeita varten tarvittaisiin perusteellisia tutkimuksia.

Vesihuoltotyöt ovat Paavolan, Revonlahden ja Siikajoen kuntien alueella työllistäneet ympäri vuoden keskimäärin 30 miestä. Vesijohtoverkoston piiriin kuuluu näissä kunnissa keskimäärin 400 taloutta ja vuorokautta kohden on kulutus ollut keskimäärin 200 kuutiolit-
raa. Vesihuoltotöihin on käytetty rahaa 2 milj. mk. Valtiolta on saatu avustuksena 10.500 mk, pankkilainaa 28 % maataloushallituksen lainaa 3 % ja loput kustannukset 2 milj. mk:sta on peitetty liittymismaksuilla.

Käydyssä keskustelussa todettiin, että vesihuoltotyöt ovat kuivatustöiden kanssa melkein samaa suuruusluokkaa ja vesihuoltotöiden nopean toteuttamisen johdosta pohjoissuomalaiset vesihuoltoyhtymät ovat joutuneet taloudellisiin vaikeuksiin.

Siikajokilaakso
20.10.1967

5.10 Ahkeran uurastuksen vuosi 1967

Kaiken kaikkiaan vuosi 1967 oli vesiyhtiölle menestyksenkäs. Uutta vesijohtolinjaa rakennettiin peräti 93 kilometriä ja vuoden aikana kuluttajien määrä oli kasvanut huimasti 138 prosentilla. Kuluttajia oli nyt 440 kappaletta ja näistä 256 vuoden aikana liittyneitä.

Liittyjiä oli hankittu aktiivisesti; oli tehty koekyselyjä sekä sitovia kyselyjä. Johtokun-

Paavolan Vesi Oy rakensi viime vuonna noin 100 km uutta vesijohtoverkostoa

Paavolan Vesi Oy:n yhtiökokouksen avasi Martti Junnila, puhetta johti Veikko Pietarila ja sihteerinä oli Martti Lampi. Hyväksyttiin vuoden 1967 tilit ja toimintakertomus.

Toimintakertomuksesta ilmeni, että Revonlahdella on mahdollisuus liittyä 60 %:sti vesijohtoverkoston. Siikajoella on vastaava luku 30 ja Paavolassa 70. Viime vuoden aikana rakennettiin Ruukkiin yksi jätevesipumppaamo ja lisäksi on Ruukissa rakenteilla oleva pumppaamo. Paavolan kirkonkylään valmistui puhdasvesipumppaamo.

Vesijohtolinjoja vedettiin 93 kilometriä, vesi- ja viemärijohtoa 6 kilometriä. Rahaa on käytetty 1.302.948,75 mk, josta vesijohtoverkoston 1.086.216,29 mk ja viemärijohtoihin 216.732,46 mk. Rahaa on saatu valtiolta lainana 39 % liittymismaksuina 32 % ja loppu on korkeakorkoista lainaa.

Kuluttajia oli viime vuonna 440. Nyt on luku kohonnut jo 504. Kuluttajamäärä on noussut 138 %. Osakkeita on 2500, joista yhtiökokouksessa oli edustettuna 2080. Johtokunta kokoontui vuoden aikana 14 kertaa ja käsitteli 179 pykälää.

Vettä jaettiin kuluttajille vuoden aikana 62.800 m³, jossa nousua edelliseen vuoteen verrattuna noin 270 %. Veden kulutushinta pysyi entisenä eli 1.20 mk. Lainanottovaltuuden yläraja korotettiin 2,5 milj. mk. Aikaisemmin yläraja oli 1,5 milj. mk. Keskusteltiin rakennuslinjoista. Suunnitteilla on toisen johtolinjan rakentaminen. Keltalan kaivolta Pohjannevan kautta Tuomiojan pumppaamolle. Ohjelmassa on myös Tuomioja-Topinperä Ruukissa kaksi kilometriä viemäriä ja vesijohtoa sekä Paavolan kirkonkylässä. Tutkimuksia tullaan suorittamaan Saarikoskella, Hartaanselällä sekä Paavolan kunnalliskodilla Karhunperälle suunnitteilla olevan linjan toteuttamiseksi.

Revonlahdella tutkitaan 8-tien yläpuoli ja Siikajoella Karinkannan linjan loppuunsaattaminen. Merikylää tullaan myös tutkimaan ja Nevalan ylitystä pohjoispuolelta jokea Siikajoen kirkonkylään.

Erovuorossa olevat johtokunnan jäsenet Seppo Taavetti ja Mauri Knuuttila valittiin uudelleen. Tilintarkastajiksi valittiin entiset.

Siikajokilaakso
8.3.1968

nan jäseniä oli ollut mukana yhtiön alueen maamiesseurojen kokouksissa kertomassa vesijohtoverkostoon liittymisen ehdoista ja maksuperusteista.

Työtä ei oltu tehty turhaan, sillä Revonlahden kunnan alueella olevista kiinteistöistä vesijohtoon oli vuoden loppuun mennessä liittynyt noin 60 prosenttia, Siikajoella noin 30 prosenttia kiinteistöistä ja Paavolassa noin 70 prosenttia kiinteistöistä. Siikajoen pientä osuutta selittää se, että vesijohto oli vasta Keskuskylällä.

Vuoden aikana oli saatu rakennettua valmiiksi linjat: Paavolan kirkonkylä–kunnalliskoti–Niemelä, Ruukki–Revonlahti–Siikajoki, Tuomioja–Kunnalliskoti–Niemelä ja Luohua–Huumola sekä aloitettu vesijohdon vetäminen kohti Siikajoen Karinkantaa.

Vesijohto- ja viemäriinjojen rakentamiseen oli kulunut rahaa 1,3 miljoonaa markkaa, josta vesijohdon osuus reipas miljoona markkaa. Liittymismaksut tuottivat jo 32,2 prosenttia kaikesta tulosta. Valtion lainojen osuus oli 39 prosenttia.

Risto
äläs-
31.
Siik-
aara
nen
tuu-
avi-
tula

SPR:n Paavolan osasto ilmoittaa

Kevätkokous pidetään Ruukin Osuuskassalla 21. 3. klo 19.00.
Esillä sääntöjen määräämät asiat. Tervetuloa!
Sairasauton tilausnumero on edelleen 2122. Ruukki

Paavolan Vesi Oy:n puhelinnumero muuttuu tänään 8. 3.

Uusi numero 2160

Leikatkaa talteen, sillä uutta numeroa ei löydy puhelinluettelosta.
PAAVOLAN VESI OY

Siikajokilaakson
osuuskauppanaisilla
karsintakilpailut

Myytävänä
**REHUOHRAA
KAURAA ja SEKULIA**

Tietoa ja taitoa, oikeata tar-

Siikajokilaakso
8.3.1968

6. Sitten tuli lama-aika

6.1 Devalvaatio ja hintasäännöstely

Vuosikymmenen lopulla vesihuoltotöitä varjosti yleisen taloustilanteen synkkä pilvi. Marraskuussa 1967 Suomen hallitus devalvoi markan 31 prosentilla saadakseen maan talouden tasapainoon. Hallitus ja eri etujärjestöt solmivat maaliskuussa 1968 vakauttamissopimuksen, jossa sovittiin vuoden 1969 loppuun asti noudatettavasta hintasäännöstelystä. Jotta hallituksella olisi valtuudet sopimuksen mukaisiin toimenpiteisiin, säädettiin huhtikuussa 1968 taloudellinen valtalaki.

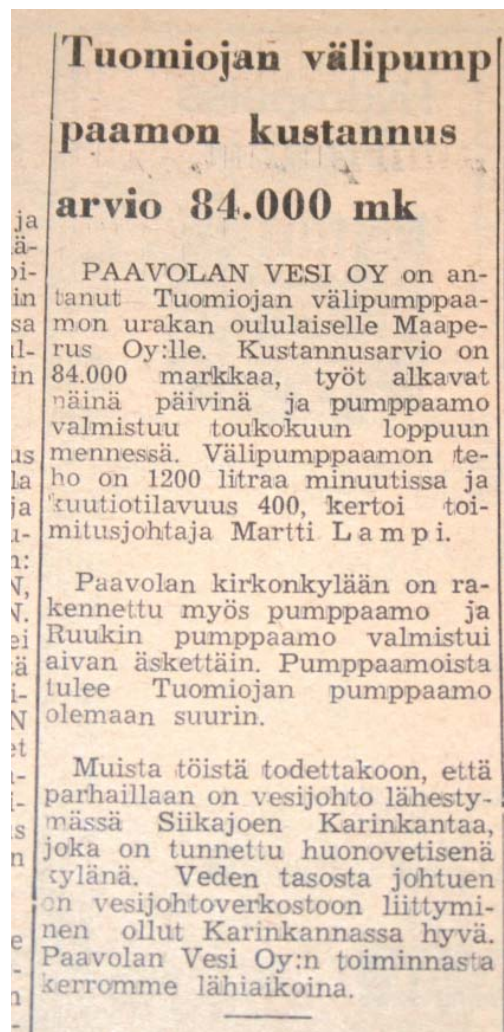
Huimassa kasvuvauhdissa oleva Paavolan Vesi ei hintasulun vuoksi voinut korottaa liittymismaksuja ilman sosiaaliministeriön lupaa. Tiukassa tilanteessa johtokunta 29.5.1968 sopi, miten toimittajien kanssa puhutaan: "Sanomalehdille ei saisi antaa liian valoisaa kuvaa Vesi oy:n asioista, koska se samalla on ristiriidassa kohonneitten liittymismaksujen kanssa."

Vettä kuitenkin tarvittiin ja haluttiin. Vesi-yhtiön konttoriin tuli tämän tästä kirjeitä kuntien eri kyläkulmilta, ja kaikissa oli sama viesti: voisimmeko saada tännekin vesijohdon.

Vesijohtoa vedettiin vuoden 1968 aikana kaikkiaan 75,6 kilometriä. Ja niinpä linjoilla Siikajoki-Karinkanta-Säärenperä, Lahtiranta, Ruukki-Tikkakangas alkoi putkissa virrata yhtiön vesi.

Uusia asiakkaita oli yhtiö saanut 260 liittyyjän verran, mikä vastaa liittymämäärän kasvua 63 prosentilla. Kuluttajia oli nyt kaikkiaan 700 kappaletta.

Asiakasmäärän kasvun ansiosta liitty-

Siikajokilaakso 1.3.1968

mismaksut nousivat 1968 yhtiön suurimmaksi tulonlähteeksi, niiden osuus rahavirrasta oli jo 35,64 prosenttia. Valtion lainojen osuus oli 34 prosenttia.

Veden saannin varmistamiseksi vuoden 1968 aikana rakennettiin Keltalaan toinen kaivo, josta vettä sai 700 kuutiometriä vuorokaudessa. Keltalasta vesi tuli aluksi omalla paineella, mutta lisääntyvän kulutuksen vuoksi rakennettiin vedenottamolle pumppaamo varmistamaan veden saantia. Maaston korkeuseroon perustuva veden oma paine ei riittänyt enää kattamaan lisääntyntä vedentarvetta.

Lisäksi verkoston varrelle rakennettiin paineentasausta varten välipumppaamoita Ruukin Katinhäntään ja VR:lta vuokrattuun Ruukin vesitorniin, jonne asennettiin paineenkorotuspumput.

Rakentajat olivat tehneet työtä kolmessa vuorossa. Tälläkin talvella oli pakkasia varastossa jaettavaksi asti, joten pienempiä ja suurempia vastoinkäymisiä tuli vastaan joka päivä, kuten työmaapäiväkirjasta näkee.

Merkintöjä eri päiviltä 9.12.1968-31.1.1969 Siikajoki-Karinkanta –linjan työmaalta:

”Kauhan korjausta. Heikot akut, ei käynnistynyt. Kauha revennyt, ei korjattu. Ketju poikki kolme kertaa. Vaijeri poikki. Kauhasta puolet huulilevystä pois. Lokipyörän sulatusta. Lokipyörä rikki. Kauhan hitsausta. Vastapainon pultit katkenneet. Kytkin rikki. Piikit irti. Kytkimen korjausta. Kauhan tukivarsi vääntynyt. Vaijeri poikki. Kauhan korvakko revennyt. Vetokettinki poikki, vetovaijeri poikki. Kova pakkanen koneita ei käynn.”

Ynnä muuta, ynnä muuta. Noin kahden kuukauden aikana seisokkia kertyi 311 tuntia ja 40 minuuttia.

Ruukin kaava-alueella vesi- ja viemäriyössä tuli niin paljon virheitä, ettei yhtiö suostunut maksamaan urakoitsijan laskua ennen kuin viat on korjattu. Niinpä työtä varten uuden katepillarin ostanut urakoitsija olikin rahoitusvaikeuksissa.

Vesiyhtiö halusi auttaa urakoitsijaa ja tarjosi sopimusta: yhtiö antaa koneita vastaan ennakkoa niin paljon kuin Ruukkiin valmistuvan pumppaamon koneet maksavat. Urakoitsija tuo koneensa vesiyhtiön varastoon pantiksi ja maksaa ennakosta 12 prosenttia korkoa.

”Olihan se suuri päätös urakoitsijalta. Hän omassa mielessään pelkäsi, jos ei Paavolan Vesi luovutakaan sitä sitten takaisin. Lohdutin häntä, että saat olla varma, kun se hetki koittaa, että olet lainasi maksanut yhtiölle, on katepillari sinun”, Martti Lampi muistelee.

Sopimuspaperit laati varatuomari Paavo Petäjä. Urakoitsija hoiti lainansa sovitusti ja sai koneensa takaisin.

6.2 Toimitiloja rakennetaan

Kaikenlaista vesi- ja viemärirakentamisessa tarvittavaa pienkonetta, putkea, liitoskappaletta, venttiiliä, mittaria ja muuta rompetta alkoi kertyä jo sen verran, että niille piti löytää oma säilytyspaikka. Varasto tarvittaisiin.

Sopivaa tonttia etsittiin Ruukista ja se löytyikin Kyyräntieltä. Vuonna 1968 yhtiö osti

varastoa varten 1 200 neliömetrin kokoisen tontin Esa ja Elina Pitkäaholta. Tontti maksoi 1 800 markkaa (2 729 euroa).

Toimitusjohtaja Martti Lampi oli rakennuttanut perheelleen talon samalta kadulta kuin vesiyhtiön varasto nyt oli. Yhtiön toimisto oli siirtynyt Lammen kotiin – välillä keittiö sai toimittaa konttorin virkaa. Yhtiö tarvitsi oman tilan, joten Lammelta vuokrattiin huone sitä varten.

Yhtiön oma tontti kävi nopeasti pieneksi ja lisämaata ostettiin naapurista. Vuonna 1973 siihen nousi uusi varastorakennus, johon tuli lämpimät pukukopit, pesutilat ja taukuhuone henkilökunnalle.

Lammen perheen autotalliin rakennettu toimisto kävi pieneksi, ja ajankohtaiseksi tuli oman toimitalon rakentaminen. Nykyinen toimitalo valmistui 1981.

Vesiyhtiö toimi jo laajalla alueella, mutta yhteyksiä paikasta toiseen ei ollut. Väen piti ajella Ruukkiin ja takaisin, missä kului aikaa ja bensaa.

Tarvittiin radiopuhelin. Se oli niin kallis vekotin, että sitä varten haettiin valtiolta halporkkoista lainaa, jolla ostettiin 1968 toimistolle keskus ja kolme kannettavaa puhelinta.

”Paavolan Vesi oy oli ensimmäinen vesilaitos Pohjois-Suomessa, joka hankki radiopu-

SIIKAJOKILAAKSO Perjantaina maaliskuun 14 p:nä

Karinkantalaiset joutuivat vuosikymmeniä sitten ajamaan vettä hevosilla kaukaakin. Maanviljelijä Heikki Impola hevosensa kanssa, jonka ei enää tarvitse vetää vesikuormia

197 taloutta hankkinut vesijohdon Siikajoella

VESIJOHTOVERKOSTO ei ole vielä täydellinen Siikajokilaaksossa, mutta se on jo nykyisessään laajuudessa helpottanut ihmisten työtä. Erikoisesti karjanomistajat ovat vesijohdon saatuaan olleet tyytyväisiä, sillä useissa taloissa ennen vesijohtoa ei ollut kaivovettääkään, ei ainakaan kunnollista.

Kerromme tässä jutussa Siikajoen vesijohtoverkostosta. Lisäksi kaksi Karinkannan kylän asukasta sanoo mielipiteensä vesijohdosta. Tässä yhteydessä on myös syytä todeta, että koko Siikajokilaakson kattava vesijohtoverkosto toteutunee aika nopeasti, jos valtiolta antaa riittävästi rahaa vesihuoltotöihin.

Siikajokilaakso
14.3.1969

helimet. Eipä parempaa sijoitusta olisi voitu tehdä”, Martti Lampi toteaa.

Kun tiedonkulku pelasi, pystyi toimitusjohtajakin olemaan enemmän työhuoneessaan. Hallituksen mielestä hän oli liikaa kentällä ja paperityöt kertyivät korkeiksi vuoriksi. Kenttätöitä varten perustettiin vakituinen työnjohtajan toimi, johon valittiin tuttu mies Pentti Niemelä.

6.3 Lamasta huolimatta työ edistyi

Suomen hallituksen taloustoimet johtivat rakennuskustannusten rajuun nousuun. Vuoden 1969 aikana palkat kohosivat 10-15 prosenttia, putkilinjojen kaivu- ja täyttö-kustannukset noin 15 prosenttia ja muovisen vesijohdon hinta peräti 50-55 prosenttia.

Korkealle kivunneet kustannukset hidastivat verkoston laajentamista. Silti vuoden saldo oli 49,6 kilometriä vesijohtoa ja 205 uutta kuluttajaa, mikä vastasi liittyjämäärän nousua 30 prosentilla. Kuluttajia oli vuoden lopussa 905.

Vuoden aikana oli uurastettu eri puolilla toimialuetta. Valmiiksi oli saatu linjat Tuomi-oja–Heinolanperä, Ruukki–Tikkakangas, Hemminkangas–Koskenkangas, Revonlahdella Lahtirannan linja 8-tien molemmin puolin ja Alve Kuotesaho–Siikajoen raja, Siikajoella Revonlahden raja–Hiirosten joenalituis, Hiirosten alitus–Siikajoen kirkon ylitys ja Merikylän linja.

Taloliitoksia oli tekemässä Merikylällä asuva putkimies Martti Rehula:

”Mulla oli kaksi kaivoa ja karjaa. Olin vetänyt kaivosta veden, meillä oli pumppu ja painesäiliö. Mutta kuitenkin otettiin vesijohto heti, niin kai tekivät kaikki tässä Merikyläntien varrella.

Oli sellaista visua aikaa. Kun mittari laitettiin, tuli taloon vain yksi vesipiste ja kaatoallas siihen alle. Sellainen oli monessa talossa se ensimmäinen vesiliitos. Moneen paikkaan laitettiin saman tien 10 litran Haato-lämminvesivaraaja. Se oli vain sellainen yhden kilowatin laite. Hyvin harvassa paikassa laitettiin edes tiskipöydän kantta siinä yhteydessä. Vesijohto vedettiin pirttiin.”

Merikylän maaperä yllätti kaivajat, Rehula kertoo:

”Täällä on erikoisuus, en tiedä onko missään muualla. Maa on sellaista kutusavia, eli vähän sinertävää vellisavea, joka ei tahdo asettua millään. Tuossa pellolla kaivoivat ja peittivät putkea. Olisko ollut seuraava aamu, niin tyhjä putki oli pullahtanut pinnalle. Urakoitsija Peltari sai sovittua, että teki patterin siihen päälle eikä kaivanutkaan uutta oja putkelle. Se patteri on vieläkin siinä, nyt kasvaa koivua päällä. Mutta vesi on virrannut.

”Vesijohto tuli nopeasti Siikajoelle. Oli sulan maan aikaa, niin sitä kaivettiin nopeasti. Metsurit edellä kaatoi metsän pois eestä, ne ei ollut paljon kaivinkonetta edellä.”

Yhtä helposti ei valmistunut linja Ruukki–Tikkakangas. Vain 2,5 kilometrin mittainen pätkä oli erittäin vaikea rakentaa, koska maa oli hyvin kivistä. Työtä tehtiin vuoden

vaihteessa kolmessa vuorossa.

Työmaapäiväkirjaan on 31.11.1968 merkitty aamu- ja iltatuurin tapahtumia: "Kone oli rikki aamulla 1 tunnin ja päivällä 1,5 tuntia. Junnila kävi hitsaamassa klo 12.00 jälkeen. Puskutraktori täytti Hiltusen pihan ja siitä noin 50 m Ruukille päin sekä työnti kaivannosta tulleet suuret kivet syrjään."

4.12.1968 iltatuuri on kirjoittanut: "Plu 7x00 kaivettiin n. 30 m eteenpäin. Sen jälkeen jouduttiin lopettamaan, kun hitsari oli kokouksessa ja hitsaus olisi jäänyt vetiseen kaivantoon. Lopetus klo 20.00. TL"

Paavolan Vesi Oy:n verkostossa 700 taloutta Rahaa käytetty 2.995.829

Paavolan Vesi Oy:n toiminta-alueella, Paavolan, Revonlahden ja Siikajoen kunnissa, on vesijohtoverkostoa vedetty tähän mennessä yli 300 km ja rahaa on käytetty yhteensä 2.995.829 mk. Viime vuonna vesijohtolinjaa vedettiin 75.680 metriä ja viemäriä 4646 metriä. Rahaa käytettiin viime vuonna 724.000 mk.

Tuomiojalle ja Paavolan kirkonkylään valmistui viime vuonna pumppaamot sekä Keltalaan uusi kaivo. Työn alla ovat Keltalan ja Katinhännän pumppaamot sekä Siikajoen Merikyliän linja ja Tuomioja-Heinolanperä linja. Vedenkuluttajia oli vuoden -68 lopussa 700 kpl, joista uusia liittymiä 260, mikä vastaa 63 % nousua liittymämäärässä. Vettä myytiin 123.000 kuutiota, jossa edelliseen vuoteen verrattuna nousua on 100 %. Vedestä saatiin rahaa 170.000 mk ja veden keskihinta oli 1.39 mk. Veden kulutus vuorokaudessa oli 550 kuutiota.

Tähän saakka vesihuoltotöihin saatu raha on jakautunut siten, että valtiolta on saatu lainaa 34 %, liittymismaksuja 35 % kuntain avustuksia 2 % ja kustannuksista loput on rahoitettu paikallisten rahalaitosten myöntämällä lainoilla.

Rakentamattomia linjoja, joiden kustannusarvio on 1.000.000 mk, on useita. Osa linjoista on tarkoitus saada rakenteille ensi syksyn työllisyyskautena. Saarikosken linja (114 taloutta), Heinolanperä-Luohua (27), Siikajoen eteläpuolen (16), Revonlahden Lahtirannan (9), Relietin kaivo ja linja (24), Paavolassa Huumola-Hyttikoski (36) ja Tuomiojalla Topin linja (16) sisältyvät suunnitelmiin.

Paavolan Vesi Oy:n yhtiökokouksessa johti puhetta Pentti Heikkilä ja sihteerinä oli Martti Lampi. Hyväksyttiin tilit ja tilintarkastajain lausunto. Johtokunnan erovuoroiset jäsenet Hannes Parkkila, Erkki Heikkilä, Martti Junnila valittiin uudelleen, tilintarkastajiksi Veikko Anttila ja Matti Uusi-Rauva sekä MKL:n määräämä.

*Siikajokilaakso
5.4.1969*

6.4 Velkaa haettiin karvalakki kourassa

Vuoden 1969 lopussa Paavolan Vedellä oli vesijohtoverkostoa kaikkiaan 268 kilometriä. Yhtiö oli Martti Lammen arvion mukaan ehkä Suomessa laajimmalle levinnyt maaseudun vesi-yhtiö ja kaupungitkin mukaan laskettuna kymmenen suurimman joukossa

”Kun muistelen ensimmäistä viiden vuoden jaksoa, voin kertoa ettei se ollut helppo jakso. Vaikeutta oli liikaakin. Ei riittänyt että talvet olivat kylmiä ja rakentamiset suoritettiin työllisyysvaroilla aina silloin, kun maa oli syvästi jäässä. Tehtiin kaksi ja kolme vuoroa vuorokaudessa töitä. Kaiken lisäksi urakoitsijoillakin kaivukalustot olivat köysikoneita, joilla ei pystynyt rikkomaan routaa”, Martti Lampi toteaa.

Jatkuvana huolena oli myös raha. Valtiolta ei saanut avustusta pennin hyrrää, vaan oli otettava velkaa. Valtiolta sai halpakorkeista ja pitkäaikaista lainaa sekä työllisyyslainaa.

Esimerkiksi vuonna 1969 Paavolan Veden varoista 26,6 prosenttia koostui valtion halpakorkeisista lainoista ja 1,8 prosenttia työllisyyslainoista. Valtio avustusten osuus oli 0,27 prosenttia ja kuntien noin 2 prosenttia. Liittymismaksut kattoivat jo 34,5 prosenttia.

Toiminta oli tappiollista vielä monen vuoden ajan, ja vesi-yhtiö joutui pyytämään Maatilahallitukselta ja muilta lainoittajilta lykkäystä lyhennyksille ja koronmaksuille.

Vuoteen 1969 mennessä vesi-yhtiö oli käyttänyt rakentamiseen 3,2 miljoonaa markkaa (4,9 miljoonaa euroa 2014 rahassa).

Maatilahallitukselta saatua lainaa oli 1,4 miljoonaa markkaa (2,1 miljoonaa euroa) ja pankkilainaa 530 000 markkaa (610 363 euroa).

Valtiolta ei velkaraahaakaan saanut noin vain, vaan eräänkin kerran täytyi karvalakki-lähetystön matkustaa Helsinkiin selvittämään maaseudun vesihuollon kurjaa tilannetta ja suurta rahan tarvetta. Matkaan lähtivät usein Martti Lammen lisäksi Erkki Rahko

Siika-Pyhäjokialueen Liitto:

Vesihuollon rahoitukseen saatava 2,3 milj. mk vuodessa

- Läänin eteläosan pientölli-suuden neuvontamiston sijaintipaikka.
- Teollisuus- ja palvelu-elinkeinotutkimus.
- Siika-Pyhäjokialueen vesi-huollon yleissuunnitelma.
- Sivistysjaoston perusta-minen.
- Työllisyyskysymys.

Kaikkia edellämainittuja asi-oita pohdittiin Pyhännällä pite-tyssä Siika—Pyhäjokialueen Liit-ton hallituksen kokouksessa. Pyhännälle vieraat toivotti ter-vetulleeksi kunnanhallituksen puheenjohtaja Eino Rajala. Pyhännän teollistumisyrittämyk-sistä hän totesi, että tilitehdas-hanke, jota varten oli käytet-tävissä 30 hehtaarin savimaan, rahasto nosti hankkeen hyllylle. rahasto onsi hankkeen hyllylle.

Tilitehdashankkeen rautettua

SIIKA—PYHAJOKIALUEEN LIITON hallituksen kokouksen osanottajat vaihtamassa mielipiteitä Pyhännän Puu Oyn sahan pihamaalla

*Siikajokilaakso
10.5.1968*

Paavolasta ja Eino Tolonen Rantsilasta.

"Mehän saatoimme pyrkiä kenen tahansa kuultavaksi ja puhua vahvasti pohjoisen vesihuollon rakentamisen puolesta", Lampi kertoo.

Kerran seurue oli menossa kertomaan pohjoisen vesirakentamisen rahoitushuolista ministeri Johannes Virolaiselle. Tämä oli jo ehtinyt poistua ministeriöstä ja vahtimestari kehotti tulemaan seuraavana aamuna uudestaan.

"Rantsilan Eino Tolonen, joka oli ministerin hyvä tuttava, pyysi käyttöönsä puhelimen. Saatuaan yhteyden ministeriin sanoi hänelle: 'Jos et Jussi tuu heti tänne, niin minä pidän huolen, ettet ole ministerinä seuraavassa hallituksessa. Meillä vesimiehillä on tärkeää asiaa sinulle'"

Virolainen tuli paikalle ja asia saatiin hoidettua.

Eräällä toisella kerralla sama lähetystö kävi valaisemassa ministeri Lars Lindemanille vesihuollon rahoitusongelmia ja siitä koituvia vaikeuksia:

"Esitimme toivomuksen lisärahoituksen saamisesta. Kyllä ministeri lupasi hoitaa asian parhain päin. Kiittelimme ja olimme lähdössä pois, kun Tolonen taputti ministeriä olkapäälle ja sanoi 'kyllä sinä olet keskustapuolueen paras ministeri' – toinen kun oli sosialisti."

SDP:n Lars Lindeman oli toinen maatalousministeri vuosina 1966-1968 ja hänen vastuulleen kuului maaseudun vesihuollon rahoitus.

"Merkittävä avaus maaseudun vesihuollon rahoituksessa tapahtui Lars Lindemanin toimiessa ministerinä", Martti Lampi sanoo.

Siikajokilaakso
8.11.1968

Paavolan Veden edustajat kävivät neuvottelemassa putkikaupoista 1960-luvun lopulla Wiik & Höglundin putkitehtaalla. Kuvassa vasemmalta putkitehtaan edustaja L. Östman ja Paavolan Veden edustajina hallituksen puheenjohtaja Martti Junnila, hallituksen jäsen Mauno Valtokari, Mauri Knuuttila ja toimitusjohtaja Martti Lampi. Äärimmäisenä oikealla tuntemattomaksi jäänyt putkitehtaan edustaja.

Vesihuoltoliiton kokouspäivän jälkeen rentoutumassa vasemmalla Mikko Korhonen, Martti Lampi ja Kalevi Roppola. Pöydän oikealla puolella istuvat M. Knuuttila, H. Parkkila, A. Toppila ja M. Junnila.

6.5 Muutakin vastusta kuin lama

Kiivaan rakentamisen tuoksinassa sattui joskus vahinkoja. Matti Ranta muistaa, kuinka Tuomiojalla kävi:

”Asemankujalla kapealla kohdalla kaivettiin talon ja tien välistä. Siinä eräs talo vähän vioittui, koska putki kaivettiin läheltä taloa. Omistaja oli pitkään vesiyhtiön miehille vihainen.”

Kiista sovittiin hyvässä hengessä, ja talonomistaja sai korvauksena liittymän normihintaa edullisemmin.

Yleensä rakentaminen onnistui kitkatta, mutta kaikki eivät pitäneet siitä, että kaivinkone tuli pelloille myllertämään. Joissakin tapauksissa piti virkavallan tulla rakentajien avuksi.

Tuomiojalla eräs viljelijä kielsi jyrkästi tuomasta vesijohtoa mailleen, kertoo Martti Lampi:

”Ei ollut muuta vaihtoehtoa kuin anoa Pohjois-Suomen vesioikeudelta lupaa. Lupa tuli, ja ehtona oli että vesiyhtiö maksaa 70 markan kertakorvauksen ja kunnostaa maa-alan entiseen kuntoon. Kesällä tasattiin, kylvettiin ja lannoitettiin alue, mutta se ei ruvennutkaan kasvamaan. Naapurit sanoivat, että siemenet ovat tulleet maahan väärin päin.”

Joukkoon mahtui myös niitä, jotka yrittivät vetää kotiinpäin. Pienistä tai jopa keksityistä vahingoista yritettiin hyötyä.

”Yhdeltä kyläläiseltä meni piikkilanka-aitaa. Se oli tarkka mies, ja oli korvauksia vailla. Lampi meni katsomaan ja totesi, että hänellä on Limingassa piikkilankaa, tuon sieltä tilalle”, Matti Ranta kertoo.

”Revonlahden linjalla tuli yksi vanha mummo rähisemään, että Amerikasta tuodut lasitkin tippuu hyllyltä (kaivaminen tärisyttää taloa). Mentiin Lammen kanssa katsomaan, millaista vahinkoa on tullut. Lampi kysyi, että ootko jo siivonnut kaikki sirpaleet roskiin. Mummo suuttui ja sadatti kovasti. Hän oli vesiliittymälle vastahakoinen ja yritti estää kaivamisen vierittämällä kiviä reitille”, Martti Junnila muistaa.

”En muista, että kukaan olisi isommasti hanttiin pannut koko tässä vesihommassa. Yksi isäntä oli ainoa mitä olen kuullut. Kun kaivinkone tuli hänen mailleen, hän meni koneen eteen kädet pystyssä että stop stop, ei mennä tästä. Vaati kaivajilta rahaa, eikä konemiehillä rahaa mukana ollut. Sanoivat ettei meillä ole. Isäntä oli todennut, että ’ei pitäisi ruveta näin suureen hommaan, jos ei ole rahaa’. Vesi tuli siihenkin taloon myöhemmin”, Martti Rehula muistelee.

Rakennuslain muutos vuonna 1981 jätti kiistat maanomistajien kanssa historiaan. Muutos velvoitti maanomistajat sallimaan vesijohtojen ja viemäreiden sijoittamisen mailleen myös asema- ja rakennuskaava-alueiden ulkopuolella. Joten vaikka maanomistaja ei tykkäisikään että kaivinkone vainioilla myllertää, ei hän voi sitä enää kieltää. Toki mahdollisesti aiheutuvat vahingot täytyy edelleen korvata.

Vesihallituksen pääjohtaja Simo Jaatinen (toinen oikealta) seurueensa kanssa tutustumassa vesihuoltoon.

Varmaankin vesihuollon kehittämistä miettimässä Jorma Korhonen, Mauno Valtokari, Pentti Simojoki, Mauno Rönkkömäki, Pertti Telkki, Antti Jokela ja Martti Kari.

7. Toiminta vakiintuu

7.1 Ensimmäinen oma kaivinkone ja auto

Vaikka ajat 1970-luvun alussa olivat tiukat, hankki Paavolan Vesi lisää kalustoa. Ei mitään turhaa, vaan tarpeeseen.

Ruukki-yhtiöltä hankittu kirjoituskone oli mennyt rikki eikä siitä enää muutenkaan olisi käyttökäpelineeksi, sillä kapealle telalle ei mahtunut monistusvaha-arkki muuten kuin taiteltuna. Ostettiin uusi, leveätelainen kone.

Vesikatkoihin yhtiö varautui hankkimalla siirrettävän vesisäiliön. Se teetettiin Raahen ammattikoulun levyseppäkurssin oppilailla ja hintaa tuli 1 500 markkaa. Yhtiö osti myös kippiperäkärryn säiliön ja muunkin tavaran kuljettamista varten. Omaisuus karttui vielä lasikuituisen soutuveneeseen verran.

Vuoden 1971 kesän ja syksyn aikana urakoitsijoilla oli muita kiireitä, eikä vesiyhtiön työmaille saatu kaivinkonetta mistään. Jos olisi, niin tyyriksi olisi tullut, sillä urakkahinnat olivat nousseet vuodessa 100 prosenttia.

Yhtiö tarvitsee oman kaivinkoneen, oli toimitusjohtaja Lammen näkemys. Perusteluksi hän esitti laskelman, jonka mukaan silloisilla kaivutyön metrihinnoilla koneen hinta tulisi kuoletettua kahdeksassa kuukaudessa. Lisäksi oma kaivinkone olisi aina valmiina lähtöön putkirikon sattuessa.

Hallitus yksimielisesti päätti ostaa vesiyhtiölle Hankkijalta ARA Ak 31 –merkkisen kaivinkoneen, joka maksoi 115 200 markkaa. Johtokunnan jäsen Erkki Heikkilä oli kokouksen jälkeen muutenkin menossa Hankkijalle, ja hän sai valtuudet tehdä kaupat.

”Koska koneelle Hankkijan ilmoituksen mukaan tuli rahtia 500 mk hinnan lisäksi, kehotti johtokunta Heikkilää tinkimään tuon rahdin vielä pois siitä hinnasta”, on 4.11.1971 pidetyn kokouksen pöytäkirjaan merkitty.

Kilpien ja venttiilinvartioiden tekemistä varten vesiyhtiölle ostettiin omat sähkö- ja kaa-suhitsausvälineet ja muita metallityökaluja. Varaston katon alle tuotiin myös auton peräkärri.

Yhtiön ensimmäinen oma auto ostettiin 1975. Autoja vertailleet ja tarjouksia pyytäneet miehet päätyivät Land-Roverin maastoautoon. Siihen otettiin kaikki vermeet, mitä vesiyhtiö tarvitsi: etuvinssi, lämmityslaite, kattoteline ja peräkoukku.

Kuitenkin Roverilla olisi varsinkin talvella mahdotonta rämpiä rämeillä ja metsissä putkirikkoja etsimässä. Maastokeikkoja varten yhtiö hankki Terri-telamaasturin ja -perävaunun. Terhakka Terri sai parireen putkien kuljettamista varten.

Konttoriin oli aikoinaan ostettu Luohuan Osuuspankilta käytetty laskukone. Palveltuaan

vesiyhtiötä 10 vuotta se teki tenän, eikä huoltomieskään saanut sitä henkiin herätettyä. Raahen konttorikoneliikkeestä kyseltiin uutta ja sieltä olivat kyllä innokkaita myymään, mutta ei vaihtamaan – entistä ei huolitaisi mistään hinnasta.

Vesiyhtiön hallitus päätti ostaa uuden koneen ja toimitusjohtajalle annettiin epäki-
tollinen tehtävä myydä vanha, risa kone eniten tarjoavalle.

7.2. Verkosto venyy SM-ennätykseen

Vesijohtoa, viemäriä ja pumppaamoita rakennettiin eri puolilla laajaa toiminta-aluetta. Pohjavesivarantoja kartoitettiin, uusia kaivonpaikkoja etsittiin ja vedenottoa rakennettiin.

Vuonna 1970 valmiiksi tuli 50 kilometriä uutta vesijohtoverkosta. Tehtiin veden-
saantia turvaava johtolinja Keltala–Tuomioja. Linja vedettiin Pohjannevan kautta, jonne
lopultakin saatiin kunnon vettä.

Ankeaan vesitilanteeseen kyllästyneet Pohjannevan asukkaat olivat muutamaa vuotta
aiemmin pyytäneet vesiyhtiöltä lupaa rakentaa itse yhdyslinja kylälle. Vesiyhtiökin oli
pohtinut kylän oman pienen vesiyhtiön perustamista, joka myöhemmin olisi liitetty
Paavolan Veteen. Ongelma tuli nyt ratkaistua.

Lisäksi linjat Heinolanperä–Luohua, Luohua–Korpi, Hartaanselkä–Saarikoski–Jokikylä
ja pätkä joen pohjoispuolella Ruukista kohti Revonlahtea tulivat vuoden aikana tehtyä
loppuun.

Tiukka lainavuosi 1971 oli hiljainen rakennusvuosi. Johtosaldo oli 20 kilometriä ja se

**Paavolan Vesi Oy:n liittyjämäärä
nousi viime vuonna 30 prosenttia**

Paavolan Vesi Oy rakensi viime vuonna vesijohtolinjoja yhteensä 49 555 m ja viemäri-
linjoja 1 289 m. Kuluneen
vuoden aikana käytettiin ve-
sijohtojen rakentamiseen
647.669,89 mk ja viemäri-
linjojen rakentamiseen 73.118,99
mk, yhteensä 720.788,88 mk.
Yhtiön toiminnan aikana on
käytetty varoja kaikkiaan
3.830.492,46 mk. Varsinaisia
kuluttajia oli vuoden -69 lo-
pussa 905. Kuluttajien mää-
rä nousi 205:llä, mikä vastaa
30 prosentin nousua liittyjä-
määrässä.

Kokouksessa toimi puheenjohtajana kunnansihteeri Matti Uu-
si-Rauva ja sihteerinä toimi-
tusjohtaja Martti Lampi. Joh-
tokunnan puheenjohtajaksi va-
littiin edelleen työnjohtaja Mart-
ti Junnila, varapuheenjohta-
jaksi rakennusmestari Mauri
Knuuttila sekä jäseniksi
kunnallisneuvos Erkki Heik-
kilä, asentaja Hannes Park-
kila, osuuspankin johtaja Sep-
po Taavetti, sekä maanvilje-
lijät Mauno Valtokari ja
Aale Kurikka.

Verkoston laajuuden huomi-
onottaen on Paavolan Vesi Oy
tällä hetkellä maamme ehkä
laajimmalle levinnyt yhtiö maa-
lauskunnissa. Viime vuosi oli yh-
tiön neljäs varsinaisen toimin-
tavuosi. Työntekijöitä, urakoit-
sijat mukaanlukiin, oli läpi vuo-
den keskimäärin 30 miestä.

Vuonna -68 aloitettua raken-
nustöistä saatiin viime vuo-
den loppuun Paavolassa Kelta-
lan vedenottamon pumppaamon
rakentaminen, kahden kaivon
tekeminen ja siiviläputkien

Kulamin talo. Vällille Hemmin-
kangas–Koskenkangas olevan
linjan pituus on 5 km ja liitty-
jiä on viisi. Ruukin kaava-
alueella vanhan aseman ympäris-
töön on rakennettu vesi- ja vie-
märijohtoa 300 m. Keskeneräi-
senä on myöskin Luohua–Korpi-
välinen linja, jota on tähän men-
nessä rakennettu 2 km. Lisäksi
on TVL:n toimesta Revonlahti–
Rantsilan ja siihen liittyvien
kaavateitten perusparannustoi-
den vuoksi siirretty vesi- ja vie-
märijohtoja ja suoritettu osalle
vahvistuksia.

Revonlahdella on rakennettu
johto-osa Alve Kuotesaho–Siik-
kajoen kunnan raja joen etelä-
puolella. Tämä linja palvelee
myöskin Siikajoelle päin suun-
tautuvaa veden kulutusta. Myös-
kin Lahtirannan linjaa vielä
jatketaan.

Siikajoella on tämän vuoden
aikana tarkoitus saada valmiiksi
johto-osa Revonlahden kunnan
raja–Hiironen ylitys. Linjan pi-
tuus on noin 1,5 km.

AJAN VIRRASSA

Siikajokilaakso
3.4.1970

koostui Koivumaa-perän linjasta sekä Pohjolansaari-Huumola ja Ahvenharju-Keltala-linjoista.

Rakennetut osuudet olivat suurimmaksi osaksi varmistusjohtoja veden häiriöttömän saannin turvaamiseksi. Lisävarmistukseksi yhdistettiin Pattijoen, Rantsilan sekä Limingan vesiyhtiöiden verkostoja Paavolan Veden verkostoon.

Vuonna 1972 Verkosto laajeni 75 kilometrin verran. Vesi alkoi virrata Tuohimaanperälle sekä lorida hilpeästi linjoilla Huumola-Saarikoski, Iso-Niemelä-Saarikoski ja Jesterinkangas-Karhunperä. Puolustusvoimien kanssa oli tehty sopimus Vaara-ahon vesijohdosta ja sinne vedettiin linja Ruukki-Vaara-aho.

Yhdysjohtojen rakentamisavustuksen ansiosta vesi alkoi virrata Siikajoen Tauvoonkin, sillä linja vedettiin Pattijoen rajalle asti. Kyläläiset olivat useampia pyytäneet vesijohdon rakentamista, mutta kannattamattomana se oli jäänyt odottamaan. Asian ratkaisemiseksi Paavolan Vesi esitti 21.5.1971 Tauvon oman vesiyhtiön perustamista, jolle sitten vettä myytäisiin. Tauvon vesiyhtiö olisi tarvinnut huomattavaa tukea Siikajoen kunnalta, joten luultavasti esitys jäi sen vuoksi toteuttamatta.

Rakennusvauhti hiipui lamavuosina. Vuonna 1973 uutta vesijohtoa rakennettiin 18,3 kilometriä, mikä koostui pääasiassa kaava-alueiden putkista. Niiden lisäksi rakennettiin vain yksi pitempi linja, Revonlahti-Relletti.

Karinkannan vesitilanne kävi kesän aikana kestävämmäksi. Putkesta niin moni otti vettä, ettei paine riittänyt Karinkantaan asti, ja osa kylän talouksista oli joutunut olemaan ilman vettä jopa kahdeksan tuntia. Tilanne korjattiin rakentamalla välipumppaamo, jonka kustannusarvio oli 60 000 markkaa.

Kuntapuolella tapahtui 1973 suuria. Revonlahti ja Paavola muodostivat yhdessä uuden Ruukin kunnan. Liitos ei ollut helppo, vaan tuntui monista lähinnä haulikkovihkiäisiltä. Kuntarakenteen muutos ei vaikuttanut Paavolan Veden arkeen, olivathan molemmat kunnat sen toiminta-aluetta jo ennestään.

Vesijohtoverkosto venyi hitaasti öljykriisivuosina. Rakennustyömaat olivat pääasiassa kaava-alueilla Paavolassa, Ruukissa, Revonlahdella ja Siikajoella, ja putkistoa kertyi parin vuoden aikana yhteensä reilun 14 kilometrin verran. Suurta tarvetta ei enää ollut, sillä vuoden 1975 lopussa hajanainen ja laaja, 1 100 neliökilometrin kokoinen toiminta-

Paavola myönsi avustusta syrjäkylien vesijohtohankkeiden toteuttamiseen	
Paavolan kunnanvaltuusto päätti myöntää lauantaina pitämässään kokouksessa syrjäkylien vesijohtohankkeiden toteuttamiseen 10.000 markkaa. Summa on tarkoitettu lähinnä vesijohtolinjojen Heinolanperä-Luohua, Huumola-Kuismin ja Hemminlangas-Koskenkangas osalta liittymättä jääneiden kymmenen kiinteistön liittymismaksuja varten. Väestönsuojelulautakunnalle päätettiin myöntää 500 markan suuruinen lisämääräraha käytettäväksi väestönsuojeluohjelmaan liittyvien tehtävien palkkaustarkoituksella.	taa urheilulautakunnalla suunnitelman ja kustannusarvion jääkiekkokaukalon rakentamista varten. Siikajoen . . . Jatkoa sivulta 1 ns. Pattijoen ohitustien rakentaminen. Lahtiranta-Niittymaan tien päällystäminen, Siikajoki-Lumijoki tien päällystäminen, Siikajoki-Rahe tien oikaiseminen sekä Merikylä-Tauvo tien päällystäminen. Kunnan työkohteiksi tulivat Meijerisaaren sillan kattaminen, pukukopin ja käymälän rakentami-
Siikajokiolaakso 3.7.1970	määrärahan varaamisen koulunhammaslääkärin ja hoitopulaisen palkkaamista varten. Valtuusto päätti esittää lausuntonsa kolmen tuberkuloosihoitopaikan säilyttämistä, koska ne ovat tähän saakka olleet tehokkaasti käytössä ja palkat ovat näin ollen tarpeelliset. Kunnan metsälautakunnan ohjesääntö hyväksyttiin Pohjois-Pohjanmaan piirimetsälautakunnan kunnan metsälautakunnan ohjesääntöä koskevan mallin mu-

alue alkoi olla jo kattavasti vesitetty. Verkostoa oli yhteensä jo 545 kilometriä.

Runkoputkea tehtiin vain 1976 linjan Koivula III vedenottamo–Työlaitos verran. Muuten koneet häärivät yhdyslinjojen ja talojohtojen parissa.

Kertyi niistäkin kilometrejä aina putki ja vuosi kerrallaan. Vuoden 1979 lopussa Paavolan Veden vesijohtoverkostossa oli 589 kilometriä putkea. Suoraan pötköön rakennettuna putki olisi yltänyt Helsingin rautatieasemalle ja sieltä Kauppatorin kahvikojun kautta Presidentinlinnaan. Johtoverkoston pituus oli Suomen maaseutukuntien ennätys.

7.3 Verkosto saadaan valmiiksi

Vuoden 1970 lopussa verkostoon oli liittynyt 1005 kiinteistöä, vuoden 1979 lopussa 1564.

Vesijohtovettä joi vuoden 1971 lopussa 79,2 prosenttia paavolalaisista, 90,3 prosenttia revonlahtisista ja 81,7 prosenttia siikajokisista. Vuoden 1979 joulukuussa 98 prosenttia toiminta-alueen asukkaista käytti vesijohtovettä.

Lisäksi Paavolan Vesi toimitti vettä Lumijoelle, Rantsilaan ja Pattijoelle. Kulutuksen huippuaikoina oli vettä ostettu Rantsilasta ja Pattijoelta.

Likipitäen kaikilla kiinteistöillä koko Paavolan Veden toiminta-alueella oli 1985 mennessä mahdollisuus liittyä vesijohtoon.

”Sinä aikana kun Paavolan Vesi on toiminut, on alueemme puhdasvesihuolto kuin jätevesihuoltokin hoidettu käytännöllisesti katsoen kuntoon”, vuoden 1987 toimintakertomuksessa mainitaan.

Verkosto venyi silti vuosi vuodelta, koska yhdys- ja tonttijohtoja rakennettiin edelleen. Ne lisäsivät putkistoa niin, että vuoden 1989 lopussa sitä oli jo yhteensä 656 kilometriä ja vesijohtoon oli liittynyt 1942 kuluttajaa.

Vettä virtasi putkissa muualle paitsi Rankisen kylälle. Vihannin rajalla oleva kyläkulma joutui odottamaan vesijohtoa kauan, vaikka kyläläiset useita kertoja pyysivät niin Paavolan Vettä kuin Ruukin kuntaakin avustamaan vesijohdon rakentamisessa.

Runkojohdon rakentaminen Rankiseen asti olisi ollut yhtiölle raskas kustannus. Siksi asia yritettiin ratkaista etsimällä vettä paikan päältä. Oulun vesipiiri kävi tutkimassa maastoa ja vesipaikka löytyi noin kilometrin päästä kylästä. Vesipaikkaa koepumpattiin syksyllä 1973. Paavolan Vesi rakensi kaivon koepumppausta varten ja vastasi pumpaamisesta.

Ylirankisen vesihuoltoyhtymän perustamiskokous oli 11.7.1974. Perustamassa olivat Kosti Klemetti, Veikko ja Tapio Heikkilä, Leo Luomajoki, Paavo Rankinen sekä Seppo Toikka Oulun vesipiiristä.

Rankiseen laadittiin vesihuoltosuunnitelma, jonka toteuttamisen kustannusarvio oli 44 000 markkaa. Paavolan Veden hallitus päätti, että yhtiö kaivaa omalla koneella kaivannon ja Ylirankisen vesihuoltoyhtymä hankkii tarvikkeet. Näin saatiin Rankiseen

vesiongelma väliaikaisesti ratkaistua.

Rankinenkin täytyy saada liitettyä vesiyhtiön verkostoon, oli yhtiön vahva näkemys. Rankisen-linjan rakentamista yritettiin saada valtion vesihuoltotöiden joukkoon, jolloin työhön olisi saanut valtiolta avustusta. Se ei onnistunut, joten työ täytyi tehdä omalla kustannuksella.

Vesijohto Rankiseen lopulta tuli vuonna 1990, ja niin oli Paavolan Veden alueen kaikki haja-asutusalueetkin saatu järjestetyn vesihuollon piiriin. Rankisen linja toteutettiin Luohuan ja Vihannin Alpuan yhdysjohtona, jonka kokonaiskustannusarvio oli 757 693 markkaa.

Vuoden 1990 lopussa vesijohtoa oli Ruukin ja Siikajoen kuntien alueella yhteensä 668 kilometriä. Seuraavien vuosien aikana yhtiön kaivinkone uurasti pääasiassa viemäritöissä ja entistä vähemmän vesijohtojen kimpussa, sillä uutta vesijohtoa tuli vain noin 33 kilometriä. Vuoden 1999 lopussa verkostolla oli mittaa kaikkiaan 701 kilometriä. Asiakaskiinteistöjä oli 2 236 kappaletta.

Uudella vuosituhannella Paavolan Vesi on rakentanut uutta vesijohtoa verraten vähän, vain muutamia kilometrejä vuodessa. 2000-luvun huippuvuodeksi osoittautui vuosi 2006, jolloin vesijohtoputkea vedettiin noin 10 kilometrin verran. Lähes yhtä pitkästi (noin kahdeksan kilometriä) verkosto jatkui 2007, jolloin suurin yksittäinen rakennuskohde oli Tauvon ranta-asemakaava-alue.

Vesijohtoverkoston laajenemista on 2010-luvulla ohjannut pääasiassa omakotirakentaminen. Kaava-alueiden tonteille on kunnallistekniikka yleensä jo valmiiksi rakennettu, mutta haja-asutusalueella putket viedään sinne, missä vasarat paukkuvat ja uusi koti alkaa nostaa niskojaan.

Vuosikymmenen merkittävin hanke on Vartin vedenottamolta vuonna 2010 Karinkantaan rakennettu seitsemän kilometrin mittainen uusi syöttövesijohto. Se rakennettiin turvaamaan alueen suurten maatalouden tuotantoyksiköiden vedensaanti.

Vuoden 2015 lopussa vesijohtoa oli jo 722 kilometriä ja verkostossa oli 2 653 asiakaskiinteistöä.

Asiakkaalleen yhtiö vuonna 2015 toimitti vettä yhteensä 457 208 kuutiometriä. Suurin käyttäjäryhmä on maatalous (42 prosenttia laskutetusta vedestä) ja toiseksi suurin omakotikiinteistöt (23 prosenttia). Teollisuuden osuus on hyvin pieni, vain neljä prosenttia.

7.4 Käytössä seitsemän vedenottamoa

Riittääkö vesi Keltalassa, yhtiössä huolestuttiin verkoston kasvaessa. Jotta riittäisi, on uusien pohjavesialueiden kartoittaminen ja selvittäminen sekä uusien ottopaikkojen rakentaminen ollut olennainen osa Paavolan Veden toimintaa alusta asti. Tutkimuskumppanina oli aluksi Oulun maanviljelysinsinööripiiri, sitten Oulun vesipiiri, vuonna 1995 tuli Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus ja 2010 lähtien Pohjois-Pohjanmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY). Myös Oulun yliopisto on ajoittain ollut

Vesijohtoa rakennetaan Vartinvaarassa.

Timo Haapala kartoittamassa rakennettua vesijohtoverkosta.

Keltalan koepumppauspaikalla Paavolan Veden työntekijöistä Jouni Salmenkangas, Tuomo Soukka, Hannu Kähkölä, Seppo Rantoharju ja Timo Haapala.

Keltalan koepumppauspaikka on suojattu hyvin.

Koepumppausputkessa vesi virtaa läpi talven.

Vesijohtoputkea puretaan kuljetuslavetilta. Menossa on Koivula 1 - Revonlahti -vesijohdon saneeraus.

Vartinvaaran vedenottamolle asennetaan varavoimalaitesikköä.

mukana tekemässä omia havaintojaan pohjavesistä.

Runsaita pohjavesiesiintymiä onkin tutkimuksissa löytynyt. Taarinkankaan hyvä kaivonpaikka löytyi 1966. Esiintymä oli mainio; koepumppauksessa vettä nousi 1500-2000 litraa minuutissa. Samasta pitkästä harjusta löytyi vielä lisää ottopaikkoja; vuonna 1968 tehdyissä pohjavesitutkimuksissa ainakin kolme varmaa ottopaikkaa

Vuonna 1971 tutkituksi tulivat Mikonselkä, Keltalankangas, Vartinvaara ja Ahvenharju.

Koivulankankaalla aloitettiin koepumppaukset ja Taarinkankaalla tutkimukset 1973. Koivula 1 –vedenottamon Paavolan Vesi rakensi 1974 yhdessä Pattijoen Vesi Oy:n kanssa. Ottamon kustannusarvio oli 154 000 markkaa.

Käytössä olevia vedenottoamoita on kaikkiaan seitsemän. Ensimmäisen, vuonna 1965 käyttöön otetun Keltalan jälkeen on 1970-luvulla rakennettu Koivula 1, Koivula 3 ja Taarinkangas. Vartin vedenottamo valmistui 1983 ja Taarinkangas 2 käynnistyi 1992. Viimeisin on vuonna 2014 käyttöön otettu Vartti 2.

Laajan verkoston varrella on kolme paineenkorotuslaitosta: Tuomiojalla, Ruukin Katinhännässä ja Paavolassa. Karinkannassa ollut paineenkorotamo on muutettu verkoston mittausasemaksi, jossa seurataan Karinkannan vedenkulutusta ja painetta verkostossa.

Vedensaannin varmistamiseksi Oulun vesipiiri rakensi vuonna 1979 valtion vesihuolto-työnä tärkeän yhdysjohdon Ruukista Vihantiin. Paavolan Vesi kustansi tarvikkeet Ruukin kunnan puolella, Vihannin Vesiosuuskunta omalla puolellaan.

Automaatiikka ei vielä 1960-1970 –luvuilla rehvastellut olemassaolollaan vesihuollossa. Sekä Keltala 1 vedenottamolla että Tuomiojan välipumppaamolla oli molemmilla 1970-luvun lopulle saakka osa-aikainen hoitaja, joka myös ilmoitti vesi-yhtiöön häiriöistä ja vioista.

Uusi teknologia alkoi astella vesihuoltoon 1970-luvun puolivälin jälkeen. Paavolan Veden pumppaamoille ja paineenkorotuslaitoksille hankittiin 1977 radiopuhelinhälytys helpottamaan päivystäjien työtä. Kun jossain tuli vika, syttyi toimistolla merkkivalo ja hälytys alkoi huutaa.

Järjestelmä oli tarpeen, sillä hälytyksiä tuli tämän tästä. Viikonloppuna päivystäjä joutui lähtemään korjauskeikalle keskimäärin 1,5 kertaa vuoronsa aikana.

Automaattinen hälytys-, ohjaus- ja valvontajärjestelmä (HOV) tuli 1990-luvulla. Sen ansiosta Kyyräntien toimiston keskusyksiköstä saattoi seurata reaaliajassa niin vedenottamoiden kuin välipumppaamoidenkin toimintaa. Järjestelmä uusittiin 2013.

7.5 Pohjavesien suojele entistä tärkeämmäksi

Vaikka kaikki tunnustavat puhtaan pohjaveden suunnattoman arvon, ei se silti ole turvassa. Vesivarantoja ovat vaarantaneet niin metsäojitukset kuin maa-ainesten ottokin. Kun keskusmetsälautakunta Tapio vuonna 1975 ojitti metsää Koivulan pohjavesialueen reunamilla, vaikutus näkyi Koivula 1 –vedenottamolla. Pohjaveden pinta aleni ja vesi-

varanto väheni. Asiaa on pyritty korjaamaan asentamalla kaivoihin siiviläputkia, jotka parantavat kaivojen antoisuutta.

Maa-aineslaki 1981 teki maa-ainesten ammattimaisesta ja kaupallisesta ottamisesta luvanvaraista. Ottolupia ovat isot yritykset saaneet kohtalaisen helposti, mikä on huoltanut vesiyhtiötä. Vuoden 1984 toimintakertomuksessa todetaan:

”...pitäisi vesihuoltoon ja vesien suojeluun meilläkin kiinnittää paljon enemmän huomiota kuin mitä nyt tehdään. On valitettavaa, että tärkeiltä pohjavesialueilta kuoritaan suojaava maakerros liian tarkoin pois ja että pohjavesialueilla säilytetään öljytuotteita.”

Pohjavesien ja vedenottamoidensa suojelemiseksi Paavolan Vesi on ottanut periaatteen ostaa vedenottamoiden ympäriltä riittävän laajoja suoja-alueita. Toimintakertomuksessa 1985 periaate kiteytetään selkeästi:

”Mielestämme yhtiön on edelleenkin harjoitettava järkevää maanhankintaa aina silloin, kun kysymyksessä on pohjavesialue taikka entisen vedenottamoalueen suojelu. Vain näin turvaamme riittävän puhtaan veden saannin myös tuleville sukupolville.”

Pohjavesialueiden suurin uhka on maa-ainesten ottaminen. Sen ei tarvitse olla niin suurta luokkaa kuin Alhonmäessä, vaan pieni kotitarvekaivelukin voi pilata pohjavesialueen.

”Maa-ainesten otto on ongelmallista, jos se tehdään lupien vastaisesti. Pohjavesi saattaa pilaantua tai laatu huononee. Laki suojelee pohjavettä, on pilaamiskielto ja pohjaveden muuttamiskielto, jolla pyritään suojaamaan se, että ulkoiset olosuhteet hyvän pohjaveden muodostumiselle säilyvät. Valvonta kuuluu kunnalle ja siinä on ollut suuria haasteita. Kunnan täytyisi huolehtia siitä, että valvontaan on riittävästi resursseja. Välttämättä näin ei ole aina ollut”, Paavolan Veden toimitusjohtajana vuodesta 1994 lähtien toiminut Raimo Lampi toteaa.

Vuonna 2016 vesiyhtiö omistaa noin 300 hehtaaria maata pohjavesialueilla. Alueiden suojelusuunnitelmia on tehty 1995 lähtien. Ensimmäisenä oli listalla Alhonmäki, jonne vesiyhtiö ja Siikajoen kunta laativat maankäytön yleissuunnitelman pohjavesien suojelemiseksi. Alhomäen sora- ja hiekkavarantoja hyödyntää tällä hetkellä kolme yritystä. Paikoin maa-aineksia on otettu ja tullaan ottamaan pohjaveden pinnan alapuoleltakin.

Suojelusuunnitelma on tehty myös 2001 Koivulankangas–Keltalankangas –alueelle. Raahan puolelle ulottuvan alueen suojelusuunnitelma tehtiin yhdessä alueen vesilaitosten, kuntien ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen kanssa.

Vesiyhtiö on ottanut ohjelmaansa myös pohjavesialueiden kunnostuksen. Ennen vedenottamon rakentamista Koivula 1 oli usean maanomistajan yhteinen sorakuoppa, kunnes kunnan ympäristöviranomaiset lopulta kielsivät maa-aineksen ottamisen pohjavesialueelta, koska pohjaveden yläpuoliset maakerrokset oli jo kuorittu ohueksi. Vesiyhtiö kunnosti alueen 2001 ajamalla maata pois otetun tilalle suojaamaan pohjavettä.

Samanlainen urakka on 2015 aloitettu Keltalassa, joka on myös vanha sorakuoppa. Vesiyhtiö arvioi kunnostuksen kestävän viisi vuotta.

Suomi liittyi Euroopan unioniin 1995 ja pääsi mukaan EU:n direktiivisorvaamoon, josta vuonna 1998 pullahti talousvesidirektiivi ja 2000 sisä- ja rannikkovesien sekä pohjavesien suojelua tehostava vesipolitiikan puitedirektiivi. Suomen lakeja viilattiin

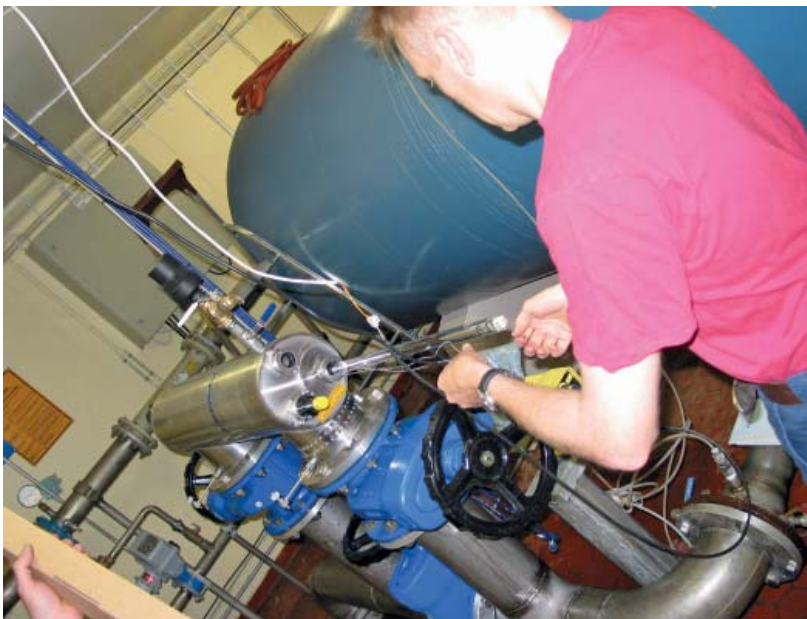
Hannu Kähkölä ottaa vesinäytettä Koivula 4-vedenottamolla.

Vesinäytettä valmistellaan.

*Koivula 1 -vedenottamolle
uv-sterilisaattoria
asentamassa Hyxo Oy:n
asentaja Mika Passila ja
Hannu Kähkölä.*

*Mika Passila
asentaa pitkää
uv-lamppua
paikoilleen
sterilisaattoriin.*

direktiivien mukaisiksi ja 2000 tuli voimaan sosiaali- ja terveysministeriön antama asetus talousveden laatuvaatimuksista ja laadunvalvonnasta.

Verkostoon laskettavan veden laadun varmistamiseksi vesiyhtiö otti ostoslistalleen UV- desinfiointilaitteen. Laitteen voimakas ultraviolettivalo sterilisoi veteen vedenottamalla mahdollisesti päässeet bakteerit ja virukset. Ensimmäinen UV-desinfiointilaitte hankittiin Koivula 1 –vedenottamolle 2002. Seuraavina vuosina UV-laitteet hankittiin kaikille vedenottamoille.

”Kaikki vesi, mitä verkostoon johdetaan, menee UV-laitteiden läpi vedenottamoilla sekä Katinhännän ja Paavolan paineenkorottamoilla. Laite on otettu käyttöön varmuuden vuoksi. Haluamme turvata, että asiakkaille jaettava vesi olisi kaikin osin terveellistä ja laatuvaatimukset täyttävää”, Raimo Lampi kertoo.

Vedensaannin varmistamiseksi kaikilla päävedenottamoilla on myös varavoimalaitos. Ensimmäiset aggregaatit on hankittu Keltalaan ja Koivula 1-ottamoille 2003.

”Myös sähkökatkojen aikana verkostoon saadaan vettä pumpattua. Paineenkorotuslaitoksilla ei kiinteää varavoimaa ole, joten paine saattaa olla verkostossa sähkökatkon aikana heikompi, mutta vedenjakelu kuitenkin toimii”, Raimo Lampi toteaa.

7.6 Kunnallistaminen huoletti pitkään

Vuonna 1973 voimaan tullut jätevesimaksulaki toi taivaanrannalle tumman pilvenreunan. Lain mukaan kunnat voivat periä jätevesimaksua, ja tuo mahdollisuus johti toiseen: yksityisoikeudellisten vesiyhtiöiden kunnallistamiseen, jota Kunnallisliitto vankasti kannatti.

Kunnallistaminen ei olisi asiakkaitten etu, muistutti Martti Lampi vuoden 1973 toimintakertomuksessa. Se lyhentäisi rajusti lainojen takaisinmaksuaikaa, jonka vuoksi Paavolan Vedenkin pitäisi lähes kolminkertaistaa vesi- ja jätevesimaksunsa.

Nuori Ruukin kunta ei kunnallistamispuuhiin ryhtynyt, mutta kipinä jäi jonnekin kytämään. Samoin perusteeton ajatus, että kunnallisen laitoksen taksat ja kulutusmaksut olisivat halvempia kuin yksityisoikeudellisen. Ainakin osa kunnallistamisen kannattajista taisi unohtaa, ettei vedenottamojen, pumppaamojen ja putkiverkostojen rakentaminen ole kenellekään ilmaista, vaikka itse vesi onkin.

”Toiminnan nopeasti kehittyessä ja verkoston laajentuessa koko alueen kattavaksi oli yhtiön hallituksessa ajatuksia varantojen keräämisestä tulevia investointeja varten. Sehän on normaalia hyvää taloudenpitoa. Kunta enemmistöosakkaana halusi käyttää omistajaohjausta. Edullinen veden hinta oli kunnanhallituksen mielestä niin tärkeä alueellisen kilpailukyvyyn kannalta, että sen kannaksi tuli ’kukin sukupolvi maksakoon oman aikansa kustannukset’. Nämä tavoitteelliset erot aiheuttivat keskusteluja ja väittelyjäkin, mutta yhteisen hyvin kehittyneen vesilaitoksen etu oli kaikkien yhteinen tavoite”, Veikko Heilala toteaa 1970-luvun kiistoista.

Ruukin Sosiaalidemokraattinen yhdistys teki 1977 aloitteen Paavolan Vesi Oy:n kunnallistamisesta. Perusteluina oli mainittu, että ”kunta joutuu maksamaan vesiyhtiön

laskuja ilman kontrollia ja valvontaa”.

Toimitusjohtaja Martti Lampi joutui vääntämään rautalangasta, kuinka rahoitusasiat vesiyhtiön ja kunnan välillä hoidetaan: kunnanhallitus ja –valtuusto käsittelevät suunnitelmat ja kustannusarviot ja sitten päättävät rahoituksesta. Valtion korkotukilainoitettujen töiden valmistumista valvoo valtion paikallisviranomaisena vesipiiri.

”Kunnallistamiserityksen perustelut ovat mielestämme täysin riittämättömät ja hatarat. Siinä ei ole esitetty yhtään sellaista asiaa, miten se olisi kuluttajille parempi vaihtoehto”, Martti Lampi suomii vuoden 1977 toimintakertomuksessa.

Kunnallistamisen varjo pysyi sitkeästi vesiyhtiön päällä, sillä seuraavana vuonna yhtiökokous joutui ottamaan kantaa asiaan. Kokousedustajat paheksuivat sitä, että kunnallistaminen vähän väliä nostettiin esille.

”Tällaisesta olisi päästävä, sillä se on vahingollista yhtiön pitkän tähtäyksen toiminnalle”, on 28.3.1978 pidetyn yhtiökokouksen pöytäkirjaan merkitty.

Asia muhi pinnan alla jatkuvasti ja pulpahti pintaan vielä 1988. Tuolloin Ruukin kunnan pyynnöstä kutsuttiin koolle ylimääräinen yhtiökokous, sillä kunta halusi muuttaa yhtiöjärjestystä, sanoa irti Paavolan Veden ja kunnan väliset viemärihuoltoa koskevat sopimukset ja pistää vesiyhtiön hallituksen uusiksi.

Yhtiöjärjestystä olisi Ruukin mielestä pitänyt muuttaa niin, että Ruukin ja Siikajoen kuntien kunnanjohtajilla ja kunnanhallitusten puheenjohtajilla olisi vesiyhtiön hallituksen kokouksissa aina paitsi läsnäolo- myös puheoikeus. Lisäksi hallituksen puheenjohtajan pitäisi olla Ruukin kunnaninsinööri tai kunnanhallituksen valitsema edustaja.

Ruukin tavoitteena oli myös erottaa koko Paavolan Veden hallitus yhdellä kertaa ja

Harry Sanaksenaho oli Paavolan Vesi Oy:n toimitusjohtaja 1989-1993

Tauno Konola toimi Paavolan Vesi Oy:n hallituksen puheenjohtajana vuodet 1988 - 2000.

nimittää Ruukin ja Siikajoen kunnaninsinöörit hallituksen pysyviksi jäseniksi. Loput hallituspaikat kunnat olisivat jakaneet keskenään ja jättäneet yhden muille osakkeenomistajille.

Ruukin kunnan kokouksen asialistalle tuomat kohdat todettiin yhtiökokouksessa yksi toisensa jälkeen laittomaksi, yhtiön toimintaa ja kehittämistä vaarantaviksi sekä yhtiökokouksen toimivaltaan kuulumattomiksi. Kokouksen puheenjohtajana toiminut Juha Virtanen julisti kokouksen laittomaksi ja vailla päätösvaltaa olevaksi. Kokous päättyi.

Episodin taustalla lieene ollut Ruukin pyrkimys päästä eroon koko jätevesihuollosta. Vesi-yhtiön kehittämistä pohtinut toimikunta oli esittänyt kunnanvaltuustoille, että ne valtuuttaisivat kunnanhallitukset myymään viemärihuoltoon liittyvän omaisuuden ja maa-alueet Paavolan Vedelle.

Kunta halusi myös enemmän puuttua vesi-yhtiön talousasioihin, kuten tariffeihin, investointiohjelmaan ja osakepääomaan.

Pitkäaikainen toimitusjohtaja Martti Lampi jäi eläkkeelle 1.9.1988. Uudeksi toimitusjohtajaksi valittiin Siikajoen kunnaninsinööri Harry Sanaksenaho, joka hoiti virkaa kunnaninsinöörin virkansa ohella.

Vuoden 1989 aikana Sanaksenaho ryhtyi valmistelemaan Ruukin ajaman mullistuksen toteuttamista. Kuntien omistamat viemäriverkostot, puhdistamot, jätevesipumppaamot ja kaikki viemärintiin liittyvät maa-alueet siirtyivät Paavolan Veden omaisuudeksi 1991. Ostos oli varsin mittava; Siikajoen kunnan omistamien viemärlaitosten arvo oli 314 430 markkaa ja Ruukin laitosten arvo 690 545 markkaa.

Vuonna 1965 Paavolan kunnassa perustetun vesi-yhtiön kotikunta muuttui toisen kerran 2007, kun Ruukki ja Siikajoki lakkauttivat itsensä ja perustivat uuden Siikajoen kunnan. Kuntarakenteen muutos ei tälläkään kertaa vaikuttanut sanottavammin yhtiön toimintaan, sehän oli jo 1960-luvulta asti toiminut myös Siikajoen alueella.

7.7 Lamaa, öljykriisiä ja kelluvaa markkaa

Paavolan Vesi oli lähtenyt 1970-luvulle työkalupakki tukevasti toisessa kädessä ja ikäviä talousuutisia sisältävä salkku toisessa.

Inflaatio juoksi, rakennuskustannukset nousivat ja valtalaki esti liittymismaksujen korotuksen. Inflaation vuoksi 1970 liittymismaksu oli itse asiassa 200 markkaa halvempi kuin kahta vuotta aiemmin.

Lisäksi vuonna 1971 Suomen Pankki väänsi luottohanat niin tiukasti kiinni, että lainoja oli melkein mahdotonta saada. Myös vesihuoltoon tarkoitettuja korkotukilainoja myönnettiin entistä vähemmän.

Vesi-yhtiön helpotukseksi valtio alkoi 1972 myöntää korkotukilainoja niin kutsutuille alityöllisyysalueille, johon Siikajokivarren kunnatkin kuuluivat. Lisäksi työllisyysvaroista

sai 50 prosenttia avustusta yhdyskuntien välisten vesijohtojen rakentamiseen. Sen turvin jatkettiin naapurivesiyhtiöiden kanssa yhdysjohtojen rakentamista.

Hintasäännöstely helpotti 1973 sen verran, että vesimaksuja saattoi jo korottaa ilmoittamalla siitä sosiaali- ja terveysministeriölle. Vesiyhtiön oli pakko nostaa taksoja, sillä rakennuskustannukset olivat vuoden aikana nousseet keskimäärin 50 prosenttia.

Syksyllä 1973 syttyi sota Lähi-idässä. Painostuskeinona arabimaat vähensivät öljyn-tuotantoaan ja nostivat rajusti raakaöljyn hintaa. Maailman kauhuksi se ei riittänyt, vaan seuraavan vuoden alussa arabimaat nostivat raakaöljyn hintaa peräti 128 prosenttia. Seurauksena oli maailmanlaajuinen öljykriisi.

Suomessa polttoöljyn hinta nousi pilviin ja sähkön hinta kaksinkertaistui. Se ja yhä nousseet rakennuskustannukset vaikuttivat vesilaitoksiin. Paavolan Vedenkin oli jälleen pakko korottaa maksujaan vuonna 1975. Korotus olikin prosenteissa raju, huimat 42 prosenttia. Mutta rakennuskustannukset olivat samaan aikaan jopa nelinkertaistuneet.

Rahoitustilanne jatkui erittäin kireänä seuraavien vuosien aikana. Lama näkyi jo vedenkulutuksessa ja Paavolan Veden laskutettu vesimäärä putosi 1976 huomattavasti, vaikka uusia liittymiä tuli 200 kappaletta. Veden kulutuksen väheneminen johtui teollisuudesta; hiipuva tuotanto ei tarvinnut vettä niin paljon kuin aiempina vuosina.

Kaiken lisäksi rahoituskanavat muuttuivat. Aiemmin valtion korkotukilainat sai vain Postipankista, nyt ne siirtyivät kaikkien luottolaitosten jaettaviksi. Vesilaitoksissa muutosta pidettiin pitkänä askeleena huonompaan suuntaan.

”On ilmeistä, että luottolaitokset eivät ole kiinnostuneita myöntämään pitkäaikaisia korkotukilainoja, joista lisäksi aiheutuu muusta luotonannosta poikkeavia kustannuksia. Erityisesti täällä kehitysalueella, missä luottolaitokset joutuisivat korkotukilainan lisäksi rahoittamaan muunkin vesihuollon tarvitseman luoton saannin, on se käytännössä melkein mahdotonta. Herättää ihmetystä valtiovallan ynsä suhtautuminen yleensä vesihuollon rahoitukseen. Vesihuoltoon ei valtio anna ollenkaan avustusta, ainoastaan lainaa”, on Martti Lampi huolissaan kirjoittanut vuoden 1977 toimintakertomukseen.

Elävä elämä osoitti Lammen huolen aiheelliseksi. Pankit olivat nihkeitä myöntämään korkotukilainoja, koska niistä kertyi tuottoa liian vähän. Pankit yleisesti asettivat korkotukilainan ehdoksi sen, että koko rahaliikenne olisi keskitettävä kyseiseen pankkiin.

Paavolan Vesi oli saanut korkotukilainansa Postipankin kautta, ja uuteen rahoituslakiin vedoten Postipankki vaati Paavolan Vettä siirtämään rahaliikenteensä heille. Vesiyhtiön rahat kulkivat Osuuspankin kautta, eikä pankkia aiottu vaihtaa. Tiukan asenteen ottanut Postipankki ei myöntänyt vesiyhtiölle lainaa, vaikka sille oli jo myönnetty valtion korkotuki.

Yhtiöltä loppuivat rahat ja sen oli irtisanottava 15 työntekijää. Viemärin rakentaminen Kärjen alueelta Ruukin lammikkopuhdistamolle pysähtyi.

Asiasta kertoi sanomalehti Kaleva 28.1.1978. Uutisartikkelissa ”Vesijohtotyöt pysähtyvät Ruukissa” selostettiin rahoitustilannetta ja haastateltiin vihaista toimitusjohtaja Martti Lampea:

”Postipankin kantaa ei voi ymmärtää, sanoo johtaja Lampi. Se on röyhkeä ja ajattelmaton, kirjoita näin, kyllä minä vastaan sanoistani. Koska paikalliset rahalaitokset

joka tapauksessa joutuvat antamaan ensisijaislainaa, tavallisesti enemmän kuin korkotukilainan määrä, on kohtuutonta vaatia, etteivät yhtiöt saisi hoitaa rahaliikennettä myös niiden kautta.” (Lähde: Hyvärinen Erkki, Vesi vanhin voitehista - Pohjois-Suomen vesivaliokunta ja Ouka 1964–2004)

Kiistassa Postipankki lopulta joutui antamaan periksi, lainaa tuli, työt pääsivät jatku-
maan ja yhtiön rahaliikenne kulki edelleen Osuuspankin kautta.

Suomen rahoitusmarkkinat vapautuivat 1980-luvun lopulla ja maahan tulviva halpa ulkomaanraha tyrkkäsi talouden ylikierroksille. Pankit suorastaan yllyttivät asiakkaitaan ottamaan valuuttalainaa. Rakennushankkeitaan varten vesiyhtiökin päätti 1989 ottaa Paavolan Osuuspankista 900 000 markkaa valuuttalainaa. Takaajaksi tuli Ruukin kunta.

Maan ylikierroksilla käynyt talous nitkahti aivan raiteiltaan 1991 ja Suomen markka devalvoitiin. Valuuttalainaa ottaneille kävi köpelösti, sillä velka yhdessä yössä kasvaa hurautti aivan toisiin mittasuhteisiin.

”Se teki meillä noin puolen miljoonan markan loven, eli velat kasvoi. Siitä sai kuulla kyllä: Kaikkeen sitä lähdetään matkaan tämmöseen hömpötykseen ja humputukseen. Se oli hurjaa aikaa. Vesiyhtiöllä oli varoja ja etsittiin, mistä saisi parasta talletuskorkoa. Talletuskorot oli 16-17 prosenttia. Rahoja siirreltiin tililtä toiselle. Se ei kuulunut toimitusjohtajan toimenkuvaan, mutta piti tehdä”, Harry Sanaksenaho kertoo.

Loppujen lopuksi Paavolan Vesi selvisi devalvaatiosta aika vähällä. Hyvän korkotuoton ansiosta tappio jäi ”vain” noin 330 000 markkaan.

”Ei tarvinnut hintoja korottaa eikä ryhtyä mihinkään ylimääräiseen manööveriin. Silloin 1991 firman kassaan tuli rahaa kahdeksan miljoonaa markkaa. Yksi aikaisemman toimitusjohtajan oivallus on ollut, että Paavolan Vedessä on aika korkeat perusmaksut, koska rakennetut vesijohdot on voitava kuolettaa ja niitä on pidettävä kunnossa. Kassaan virtaavasta rahasta perus- ja käyttömaksujen osuus oli 40 prosenttia ja korkojen osuus kuusi prosenttia, eli noin puoli miljoonaa markkaa. On ollut hurjaa se pelipolitiikka silloin”, Sanaksenaho toteaa.

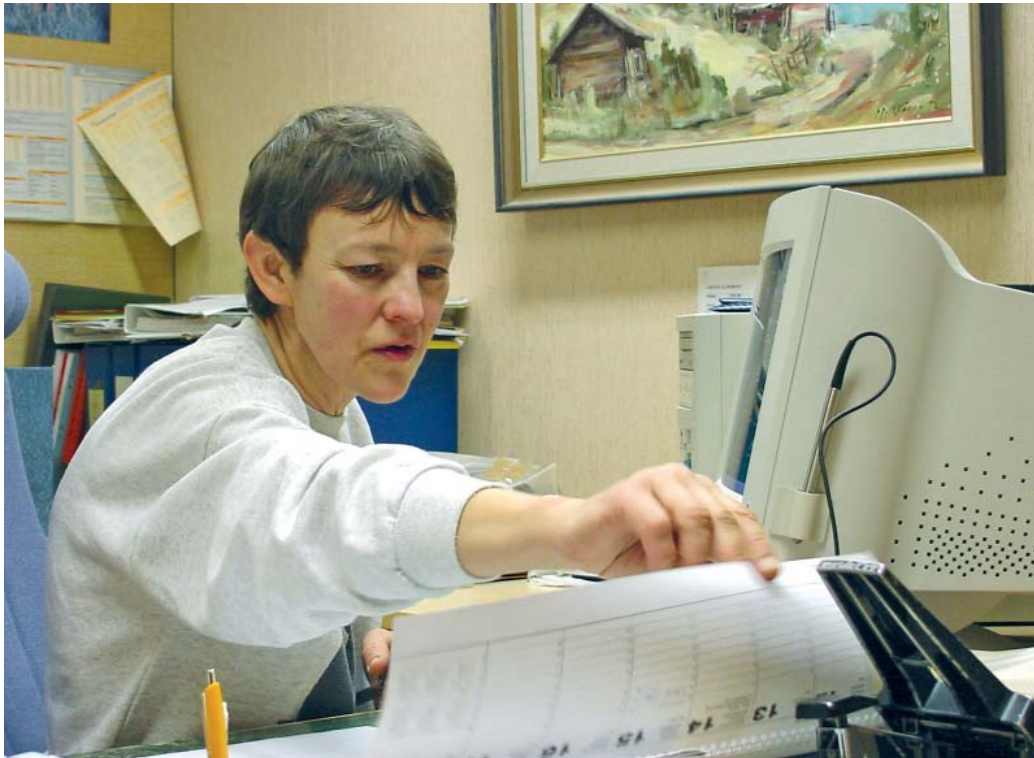
Onneksi devalvaatio ei keikauttanut Paavolan Veden kuppia nurin, vaikka vähän tärisyttikin. Yhtiö sai valuuttaluotot maksettua kaikkienensa pois ennen aikojaan jo vuonna 1996.

Asentaja Erkki Leinonen ja kaivinkoneenkuljettaja Matti Honkamaa etsimässä vesijohdon vuotokohtaa.

Raimo Lampi on ollut Paavolan Veden toimitusjohtaja vuodesta 1994 lähtien.

Toimistonhoitaja Leena Laurila työskenteli vesi-yhtiössä 20 vuotta.

Marja Hirvonen on hoitanut vesi-yhtiön toimistoasioita vuodesta 2006 lähtien.

Pojat lähtövalmiina. Vasemmalta Timo Haapala, Hannu Kähkölä, Heikki Puolamaa, Matti Honkamaa ja Erkki Leinonen.

Vesijohdon tienalitusta rakentamassa Timo Haapala ja Jarkko Häkkilä.

*Kaivinkoneenkuljettaja Matti
Honkamaa.*

Työnjohtaja Heikki Puolamaa.

Asentaja Erkki Leinonen

Työnjohtaja Pasi Alatalo

8 Jätevesi

8.1 Jätevesi otetaan lain helmaan

Suomen vesilainsäädäntö alkoi kehittyä viime vuosisadan alussa. Vesienkäyttöä ohjaava lainsäädäntö oli hyvin hajanaista, kunnes vuonna 1902 säädetty vesioikeuslaki kokosi kaikki yhden lain piiriin. Tuolloin tuli myös pilaamiskielto, jonka sisältö vastasi pitkälti nykyistä vesistöjen pilaamiskieltoa. Varsin edistysellinen laki siis.

Vesioikeuslakia ryhdyttiin uudistamaan 1930-luvulla, mutta hanke venähti 30-vuotiseksi ja uusi vesilaki säädettiin vasta 1961.

Vuoden 1961 vesilakiin kirjattiin tehostettu lupajärjestelmä käsittelemään vesistön suojeluun liittyviä kysymyksiä. Perustettiin vesituomioistuimet ja kytkettiin lupasääntely entistä selkeämmin vesien suojeluun. Laki korosti ympäristöasioiden merkitystä siten, että jo hankkeiden suunnittelussa tuli kiinnittää erityistä huomiota mahdollisiin ympäristövaikutuksiin.

Vesien suojelun kannalta vuoden 1961 laki oli merkittävä, sillä sen perusteella myönnetty jätevesiluvat olivat vain määräaikaisia ja lupien uusimisen yhteydessä puhdistusvaatimukset yleensä kiristyivät.

Jätevesimaksulaki säädettiin 1973 ja se tuli voimaan seuraavan vuoden alussa. Uusi laki oli tervetullut:

"...Tällä maksullahan katetaan niitä kustannuksia, mitä jätevedestä aiheutuu. Ja tämä menettely on oikeudenmukainen, koska se perustuu kulutetun veden määrään, silloinhan jokainen viemärin käyttäjä maksaa samassa suhteessa kuin tuottaa jätevettä", Martti Lampi iloitsee vuoden 1974 toimintakertomuksessa.

Seuraavaksi eduskunta säati yleisen vesi- ja jätevesilain 1977. Laki yleisistä vesi- ja viemärilaitoksista tuli 1978, ja sen perusteella Ruukki ja Siikajoki virallisesti nimesivät Paavolan Vesi Oy:n yleiseksi vesi- ja viemärilaitokseksi.

8.2 Uusi mukavuus: viemäri ja likakaivo

Jätevesistä huolehtiminen kuului alusta asti Paavolan Vesi oy:n toimenkuvaan. Yhtiöjärjestyksen mukaan tarkoitus on "yleishyödyllisellä pohjalla toimien rakentaa, hoitaa ja ylläpitää vedenhankinta- ja viemärintilaitosta Paavolan kunnan alueella ...viemärivereden poisjohtamiseksi ja puhdistamiseksi...".

Vesiyhtiö oli jo syksyllä 1965 sopinut Paavolan kunnan kanssa kaava-alueiden viemäröinnistä. Viemärlaitoksen rakentaminen ja kunnossapito kuului lain mukaan kunnalle ja vesiyhtiö hoitaa käytännön työt.

Yhtiön hallitus päätti, että viemäri liittymän hinta määräytyisi samalla tavalla kuin vesiliittymänkin, eli osuuksien perusteella. Viemäriin pääsi maksamalla liittymismaksua 100 markkaa osuutta kohden. Esimerkiksi normaali omakotitalo käsitti 10 osuutta, joten maksettavaa kertyi 1 000 markkaa. Liittymämaksu oli sama omakotitaloille ja maataloille. Lopullisen hinnanmäärityksen yhtiö jätti kunnan tehtäväksi, sen vastuullahan koko laitos oli.

Vesijohtoverkoston talojohtoja Ruukissa urakoiva Vilho Turkki veti samalla viemärit 30 markan tuntitaksalla. Vuoden 1966 aikana Ruukkiin tuli viemäri linjaa noin neljän kilometrin verran. Rahaa siihen oli vesiyhtiöltä kulunut 337 424 markkaa.

Ruukin jätevesiallasta tarkastamassa Jorma Korhonen Oulun vesi- ja ympäristöpiiristä, Pekka Antila Pohjois-Suomen Vesitutkimustoimistosta ja Martti Lampi.

Betoniputkista kootun viemärin rakentaminen oli hintavaa työtä verrattuna vesijohtoon: noin 50 kilometrin vesijohto oli tullut maksamaan 357 858 markkaa.

Kunta oli omalla kustannuksellaan rakentanut Ruukkiin jätevesipumppaamon ja vetänyt runkojohtoa.

Vuonna 1967 viemäriä oli rakennettu Paavolaan, Ruukkiin ja Siikajoelle yhteensä kuusi kilometriä.

Vesijohto ja viemäriputki mullistivat talon elämän – ja varsinkin talon emännän elämän – täysin. Ämpäriin sisään ja ulos kiikutettu vesi alkoikin tulla suhista ja mennä lorista putkia pitkin.

Yleensä vesipiste tuotiin vain tuvan nurkkaan ja sen alle viemärin kaatoallas. Monissa paikoissa teetettiin saman tien metallikantinen tiskipöytä emännän työtä helpottamaan. Varakkaammat talot hankkivat lämminvesivaraajan ja jopa automaattipyykkikoneen. Tehtiin vesivessojakin.

Likavettä varten rakennettiin tuvan taakse sakokaivo. Jos kiinteistön omistaja halusi, teki vesiyhtiö saman tien sakokaivosta liittymän viemäriin.

Viemärin ja sakokaivojen kanssa elämistä täytyi ruukkilaistenkin ensin opetella. Opetelemista uudessa vekottimessa olikin; mitä ihmettä sinne saa laittaa? Mitä muuta kuin vetäistä vessasta sitä itseään? No, kaiketi kaikkea tarpeetonta, monet ajattelivat, ja sakokaivojen tyhjentäjät löysivät kaivoista vanhoja täkkejä, pyöränromuja ja muuta silmistä pois heitettyä rojua.

Kiinteistön omistajan täytyi huolehtia sakokaivon tyhjentämisestä. Tarpeen tulleen tilattiin urakoitsija tai tuttu isäntä säiliövaunuineen imaisemaan kaivo tyhjäksi. Isännät levittivät lietteet pelloilleen, niin kuin omankin kaivon tavarat. Yhtä yleistä oli purskauttaa kakkalasti Siikajokeen: kyllä sinne mahtuu ja mereen vielä enemmän.

Vesiyhtiön harmiksi kaikissa kiinteistöissä ei sakokaivoja muistettu tyhjentää ajoissa, joten viemärit eivät pysyneet kunnossa. Yhtiössä tultiin siihen tulokseen, että viisainta yhtiön kannalta ja halvinta kiinteistöjen omistajien kannalta olisi, että sakokaivot tyhjentäisi Paavolan Vesi. Se päätti 4.12.1968 ryhtyä tarjoamaan kiinteistöjen omistajille sopimusta kaivojen tyhjentämisestä. Käytännön likatyön hoiti Ylivieskan Jätehuolto, jonka imuauto tyhjensi sakokaivot ja ajoi lietteet kaatopaikalle.

8.3 Ruukkiin rakennetaan allaspuhdistamo

Viemäriverkoston ja kiinteistöjen omien viemäriputkien purkupaikkoja oli siellä sun täällä Ruukin taajaman alueella. Oli aiheellista kerätä jätevedet yhteen paikkaan.

Kokoojaviemäri rakennettiin Ruukkiin 1969 ja purkupaikka tuli kylän laidalle kunnan tontille. Yhdestä purkuputkesta loriseva vesi ei ollut sen puhtaampaa kuin monista pienistä valunut, mutta nyt viemärivedet sentään laskettiin jokeen yhdestä paikasta. Sitä tuli jo niin paljon, että vesiyhtiön täytyi anoa Vesioikeudelta lupaa laskea se jokeen.

Vesiensuojeluviranomaisilta oli tullut kehoitus ryhtyä puhdistamaan Ruukin kaava-alueen jätevesiä:

"...jätevesien suhteen toteutettava menettely ei nykyisellään ole tyydyttävä, vaan olisi jätevedet keskitettävä samaan paikkaan ja ryhdyttävä täällä asianmukaisesti puhdistamaan. Erityisesti on jätevesien käsittelyssä kiinnitettävä huomiota hygieenisten ja esteettisten haittojen eliminointiin ja varauduttava mm. tarvittaessa suoritettavaan jätevesien desinfiointiin."

Vesiyhtiönkin mielestä käsittely oli aiheellista, vaikka vesi ei purkupaikan alapuolella niin kovin kurjaa sen ajan mittapuun mukaan ollut.

Jätevesipuhdistamon suunnittelu alkoi 1969. Tehtävän sai insinööritoimisto Maa ja Vesi Oy. Aluksi kunta ja vesiyhtiö olivat olleet mekaanisen puhdistamon kannalla, mutta lienee FK Pekka Antilan ansiota, että lopulta vesiyhtiö päätyi allaspuhdistamoon. Antila oli juuri perustanut Ouluun Pohjois-Suomen Vesitutkimustoimiston. Martti Lampi keskusteli hänen kanssaan jätevesiasiaista:

"Keskustelun tulos oli, että Ruukkiin soveltuu allaspuhdistamo vallan mainiosti, kun siinä on vain riittävä mitoitus. Paikkahan on paras mahdollinen. Jos jätevesimäärät eivät kovin kasva, allas toimii ainakin 20 vuotta eteenpäin."

"Maisteri Antila oli se henkilö, joka sai Pohjois-Suomen vesi- ja jätevesilaitokset toimimaan kunnolla. Hän neuvoi perusteellisesti käytön. Kiitos ja kunnia maisteri Pekka Antilalle", Lampi toteaa.

Niin sitten yksimielisesti päädyttiin edullisempaan ja tehokkaampaan lammikkopuhdistamoon. Allaspuhdistamon etu oli myös se, että se olisi myöhemmin hyvin helppo muuttaa korkeammat vaatimukset täyttäväksi laitokseksi.

Suunnitelmien mukaan puhdistusaltaasta tulisi 25 000 neliömetrin kokoinen ja se riittäisi 1 600 asukkaalle jätevesille.

Vesiyhtiö ja kunnat sopivat, että jätevesien puhdistaminen kuuluu kunnille. Kunnat teettävät jätevesipuhdistamot ja –pumppaamot ja luovuttavat ne Paavolan Veden käyttöön. Vesiyhtiö pitää ne kunnossa viemärin hoitomaksuilla ja jos tulot eivät kata kustannuksia, lisää tulee kunnilta

Paavolan kunta lupasi hankkia puhdistamon maa-alueen ja hoitaa rahoituksen. Luonteva paikka oli kokoojaviemärin tontti, johon sinne oli tavaran toimituskin järjestetty.

"Myöhemmin on selvinnyt kuitenkin, että maa-alueen omisti kunta, ei sitä tarvinnut hankkia", Martti Lampi kertoo.

Paavolan kunnanhallitus hyväksyi 28.1.1970 Ruukin jätevesipuhdistamon paikaksi niin kutsutun Keskuspuhdistamon tontin kylän laidalla jokirannassa. Maaliskuussa kunnanhallitus löi lukkoon puhdistamon rahoituksen ja päätti korvata käytöstä aiheutuvat mahdolliset tappiot.

Marraskuussa 1970 Vesihallitukselta tuli päätös korkotukilainasta, jota yhtiö oli hakenut jätevesipuhdistamon sekä Saarikosken ja Jokikylä–Hartaanselkä vesijohtolinjojen rakentamiseen. Lainaa myönnettiin 160 000 markkaa, mutta kuitenkin enintään 60 prosenttia hyväksytyistä kustannuksista. Puhdistamon rakennussuunnitelmat Vesihallitus hyväksyi 23.1.1971.

Allaspuhdistamon rakennusurakan sai tarjousten perusteella Eino Helaakoski Patti-

joelta. Työt alkoivat vielä ennen vuoden vaihdetta ja sopimuksen mukaan altaan tuli olla valmis 1971 kesäkuun loppuun mennessä.

Työ sujui ongelmitta ja allas saatiin käyttöön seuraavana keväänä, niin kuin pitikin. Noin 900 ruukkilaisen likavedet alkoivat lorista altaaseen 18.4.1971.

Jätevesipuolen hoitamiseen oli 1971 tarvittu rahaa 115 720 markkaa. Altaan lisäksi oli rakennettu 615 metriä viemäriä.

”Mielestäni johtokunta teki erittäin hyvän päätöksen, toimihan allas yli kaksi vuosikymmentä aivan moitteettomasti. Lammikossa puhdistunut vesi kiersi lammikon kauimpaan päähän, josta purkaantui jokeen. Joesta vesitutkijat hakivat näytteet, purkaantuva vesi täytti hyvin sen aikaiset vaatimukset”, Martti Lampi kertoo.

Jätevesipuhdistamon saostusallasta parannettiin ja laajennettiin 1977. Työt vesiyhtiö teki itse, ja niinpä saneeraustyöt, joihin sisältyi kaivamiset, betonialtaan valaminen ja muita tarpeellisia toimia, tuli maksamaan noin 60 000 markkaa. Niin halvalla ei urakoitsija olisi tehnyt, kokouspöytäkirjassa (10.10.1977) todetaan.

Sivukylien viemäröinnistä ei edes haaveiltu. Vesiyhtiön hallitus katsoi, että olisi kuitenkin paikallaan olla mukana sivukylienkin likavesiasioissa, ja kesäkuussa 1970 hallitus päätti tarjota likakaivojen tyhjennystä myös sivukylille.

Vesiyhtiö ei kaivoja tyhjentäisi, vaan vesimittarinlukija käydessään kertoisi tällaisestakin palvelusta. Ylivieskan Jätehuollon imuauto hoitaisi hommat. Kakkalasteista osa meni kaatopaikalle, osa tuotiin puhdistamon alueelle. Lietteeseen sekoitettiin toinen puoli turvetta, seos kasattiin aumoiksi ja lopulta käytettiin maanparannusaineena.

8.4 Juotavaa jätevettä ja kalankasvatusta

Ruukin likalammikolla vesiyhtiö innostui testaamaan täysin uutta tapaa puhdistaa jätevesiä. Se pääsi mukaan Oulun yliopiston vesirakennustekniikan laitoksen ja Oulun vesipiirin kokeiluun, jossa jätevettä puhdistetaan kemikaaleilla. Tulokset osoittautuivat erittäin hyviksi. Jäteveden typpi-, fosfori- ja enterokokkipitoisuudet vähenivät huomasti, kuten myös happea kuluttavien aineiden osuus.

Vuoden 1972 toimintakertomuksessa ihan aiheellisesti näkyy tyytyväisyys kemikaalikoeseen:

”On ilmeistä, että tämä kokeilu jota nyt suoritetaan, avaa aivan uusia ratkaisumalleja jäteveden käsittelylle nimenomaan hapetuslammikossa, sillä tämän kokeen aikana on saatu sellaisia puhdistusarvoja, joita ei saada millään muullakaan käytössä olevalla puhdistamolla.” ”Mikäli kemikalioinnilla ja lammikon kaikinpuolisella asianmukaisella hoidolla päästään talviolosuhteissakin tällaisiin tuloksiin, olemme voittaneet jotakin erittäin arvokasta.”

Antoisa kokemus oli myös eri tahojen kanssa kitkatta sujunut yhteistyö:

”Jos yhteishenki yleensä virastojen ja vesilaitosten välillä olisi näin hyvä, sillä saataisiin

paljon hyvää aikaan”, toimintakertomuksessa todetaan.

Seuraavana vuonna, 1973, jätevesialtaalle hankittiin kemikaalin syöttölaite, jonka ansiosta annostus oli vakaata ja puhdistustulos erinomainen. Siikajokeen laskettava vesi näytti puhtaammalta kuin jokivesi, joka tuolloin oli todella likaista.

”Siinä oli paljon hienoa turvetta ja muuta saastetta. Minä sanoinkin, että ei Ruukin jätevesilammikko pysty parantamaan Siikajoen vettä, kun jätevesimäärä on niin vähäinen”, Martti Lampi kertoo.

Ruukin puhdistamon tehokkuus ja Lammen lausahdus ilmeisesti lopulta kulkeutuvat Ouluun toimittajien korviin ja 1980-luvulla toimittaja tuli Ruukkiin katsastamaan puhdistetun veden laatua. Tämä oli nuori nainen, joka altaalla kovasti ihmetteli, miten vesi voikin olla näin puhdasta.

Paikalla ollut vesityhtiön hallituksen puheenjohtaja Martti Junnila innostui esittelemään, kuinka loistavasti Ruukin puhdistamo toimii. Martti Lampi kertoo:

”Hän sanoi, että on se niin puhdasta, että voi vaikka ryyppätä. Me yhdessä Junnilan kanssa ryyppäsimme vettä ja Junnila tarjosi lehtirouvallekin, joka kovasti pyöritteli pikaria ja empi. Junnila sanoi että ’ei siinä ole kuin siitinsoluja, anna mennä’. Niin rouva sitten otti kulauksen pikarista ja totesi että vähän maistuu maalle, ei hän erota likaveden makua. Olimme kuitenkin varanneet konjakkia mukaan, jota otimme pienen pikarin päälle. Menimme Ruukin Osuuskaupan ravintolaan syömään, jotta vatsa saa muutakin kuin jätevettä.”

Jäteveden kanssa tehtiin Suomessa erilaisia kokeiluja. Yksi oli 1970-luvun alussa tehty selvitys, miten jätevesilammikoiden selkeytysaltaat soveltuisivat kalan kasvatukseen. Paavolan Vesi oli ennakkoluuloton kokeilemaan uutta. Ehkäpä kalojen oletettiin vielä lisää parantavan jäteveden laatua, arvelee Veikko Heilala:

”Lammella oli idea, että tuo sinne Ruukin lammikkoon sampeja, sian muotoisia kaloja, jotka elävät mutaisissakin vesissä. Niitä käytettiin joissakin lammikkopuhdistamoissa. Ajatus oli, että kalat liikuttavat vettä. Ja vissiin puhdistavat vettä jotenkin. Mutta ennen kaikkea että liikuttavat vettä ja kasvavat siellä, ovat ruokakaloja. Suomessa jossain sitä kokeiltiin ja se oli vakavana hankkeena.”

Virallisia piuhoja pitkin oli toimitusjohtaja Lammelle kerrottu, että Paavolan Vesikin voisi hakea ilmaiseksi 10 karppia Ohtaojan kalanviljelylaitokselta. Kokeillaan, miten ne Ruukin puhdistamon selkeytysaltaassa pärjäävät, johtokunta päätti toukokuussa 1974.

Kalalaji kuitenkin vaihtui:

”Hain Taivalkoskelta valtion kalankasvattamolta toutaimen ja lohen poikasia, jotka istutettiin lammikkoon kasvamaan. Kasvatusta pyrittiin seuraamaan, mutta emme koskaan niitä nähneet. Etelän maissa kalaa kasvatetaan omakotitalojen lammikoissa. Lammikon päälle on rakennettu vessa ja keittiöjätekin nakataan lammikkoon, jossa kala kasvaa keskimäärin 30 kilon painoiseksi. Kala viedään isoon kasvatusaltaaseen virtaavaan koskeen ja sitä pidetään siellä noin yksi kuukausi, jonka jälkeen se on puhdas ja syötävässä kunnossa. Meillä oli vesi kylmää ja talvella jäässä eikä ollut ruokaakaan meidän jätevedessä, joten kalat kuolivat”, Martti Lampi muistelee.

Ruukin altaan kaloista ei näkynyt enää evän vilaustakaan, sillä ne joko kuolivat talvella tai livahtivat karkuun, kun vesi päästettiin jokeen. Lammikkopuhdistamon altaat tyhjennettiin neljä kertaa vuodessa; vesi jokeen ja liete kaatopaikalle yleisen käytännön ja lainsäädännön mukaan.

Uutta käsittelytapaa Paavolan Vesi ryhtyi kokeilemaan 1977 Oulun yliopiston ja Oulun vesipiirin kanssa. Lietettä ei enää ajettukaan kaatopaikalle, vaan se imeytettiin turpeeseen ja kompostoituihin.

”Mikäli koe onnistuu, voimme tulevana vuosina tuottaa pienen määrän hyvää kasvu- turvetta sitä tarvitseville”, on toimitusjohtaja kirjoittanut vuoden 1977 toimintakertomukseen.

8.5 Paavolaan haaveillaan omaa jätevesipuhdistamoa

Heinäkuussa 1966 vesiyhtiö päätti myös Paavolan kirkonkylän viemäroinnistä. Kunnalle lähti vieno pyyntö, että se teettäisi viemärintisuunnitelman mahdollisimman pian.

Hitaasti pyörivät kunnan rattaat jätevesiasianssa. Hoputuksesta huolimatta Paavolan kirkonkylän jätevesisuunnitelmaa ei oltu tehty vielä vuosikymmenen vaihteeseen mennessä. Silti viemäriverkostoa tehtiin yhtä aikaa vesijohdon kanssa ja 1969 siihen

Viemäryömaalla putkilaseria asentamassa Timo Haapala.

oli liittynyt 11 kiinteistöä sekä Paavolan Osuusmeijeri.

Kyllä se Paavolakin tarvitsee jätevesisuunnitelman, päätti vesiyhtiön hallitus 10.2.1971. Suunnitelman laatiminen annettiin tarjousten perusteella Pohjois-Suomen Vesitutkimustoimistolle. Toimiston tarjous oli halvin, vain 4 110 markkaa. Kaksi muuta tarjouksen jättänyttä toimistoa oli aivan omissa hintaluokissaan: toinen pyysi suunnitelmasta 17 000 markkaa ja toinen 15 000 markkaa. Suunnitelma sisälsi viemärit, pumppaamot ja puhdistamon.

Viemäriverkosto vietiin Paavolan meijerin sakokaivolle 1973. Sieltä jätevedet valuivat noin 700 metrin mittaista avo-ojaa pitkin Siikajokeen. Oulun vesipiiristä oli tullut ohjeita jätevesien desinfioinnista ja paavolalaisten vesillekin tehtiin desinfiointisuunnitelma.

Jätevesipumppaamo rakennettiin Paavolaan 1974 ja siihen asennettiin jäteveden desinfiointilaitteisto. Kustannusarvio oli 100 000 markkaa. Sopimuksen mukaan Ruukin kunta vastasi pumppaamon kustannuksista.

Sitten ryhdyttiin puuhaamaan puhdistamoa. Ensin vesi aiottiin puhdistaa allaspuhdistamossa, toimihan sellainen Ruukissakin hyvin.

Minne allas kaivettaisiin? Joutilas maapala oli Veikko Ojantakasella aivan Paavolan hautausmaan takana, ja hän tarjosi sitä vesiyhtiölle. Mutta se ei ollut jokirannassa ja lisäksi paikka oli erittäin märkä, joten puhdistamoa ei rakenneta kiinni hautausmaan

Viemärin tarkastuskaivoa asentamassa Jarkko Häkkilä, Timo Haapala ja Erkki Leinonen.

rajaan, yhtiö päätti.

Toinen vaihtoehto oli tehdä pakettipuhdistamo, jolle riittäisi vain puolen hehtaarin tontti. Yhtiö päätti kysyä Veikko Pietarilalta, möisikö tämä tonttimaata vesiyhtiölle. Kaupat tehtiin 1975. Tontti maksoi 8 000 markkaa.

Valtion viranomaisten ohjeen mukaan Paavolan jätevesipuhdistamon tulisi olla valmis vuoteen 1978 mennessä. Sitä kohti pyrittiin; jätevesien purkupaikka vietiin omalle tontille 1975 ja vuonna 1976 yhtiön hallitus käsitteli puhdistamon alustavaa suunnitelmaa.

Ruukin kunta oli teettänyt Paavolaan hienot ja perusteelliset jätevesihuoltosuunnitelmat. Mutta kun tuli toteuttamisen aika, ei kunnasta rahaa löytynytäkään. Vesiyhtiön olisi täytynyt rakentaa viemärit ja puhdistamo omalla kustannuksella.

Paavolan Vesi totesi, ettei sen ole pakko kuntaa totella, vaan voi tehdä ratkaisut itse. Yhtiö päätyi kevyempään ratkaisuun, joka oli lisäksi 85 000 markkaa halvempi kuin kunnan suunnitelmat. Puhdistamo tehtäisiin jätevesipumppaamoon niin sanottuna pakettiratkaisuna. Kustannusarvio oli 70 000-100 000 markkaa riippuen siitä, kuinka valmiiksi puhdistamo rakennettaisiin. Vastaavanlainen Upon valmistama pakettipuhdistamo olisi maksanut 300 000-350 000 markkaa. Puhdistamon rakentaminen päätettiin aloittaa heti, kun kunta on hankkinut tontin ja tehnyt sinne tien.

Pohjois-Suomen Vesitutkimustoimiston (PSV) tuttu mies Pekka Antila oli syynäillyt Paavolan puhdistamoa eri kanteilta. Selväksi oli tullut, ettei lammikopuhdistamo sovellu Paavolaan meijerin jätevesien vuoksi, niitä kun ei lammikossa saa puhdistettua. Paras tulos saataisiin pitkäilmastuslaitoksella, jonka kustannusarvio oli 176 000 markkaa.

Vielä lokakuussa 1977 vesiyhtiö toiveikkaana odotti saavansa hankkeeseen 90 000 markkaa valtion rahoitusta. Rahaa ei tullut ja yhtiö anoi hankkeelle jatkoaikaa vuoteen 1980 saakka.

Ekä rahapula esti rakentamisen, sillä vasarat eivät paukkuneet tuonakaan vuonna ja seuraavasta viisivuotissuunnitelmasta 1978-1982 koko puhdistamo pudotettiin pois. Jatkoaikaa päätettiin anoa vuoteen 1985 asti.

Eräs erityisen hiljainen ja vaatimaton asiakas halusi liittyä viemäriverkostoon 1979. Vesilain mukaan hautausmaan salaojavedet ovat jätevesiä, joten Paavolan seurakunta pyysi hautausmaan liittämistä viemäriin. Tähän saakka kalmiston salaojavedet olivat valuneet pelto-ojaan.

8.6 Revonlahdellekin suunniteltiin jätevesipuhdistamoa

Vesijohto tuli Revonlahden keskustaan vuoden 1967 aikana, mutta viemäriä ei samalla rakennettu. Asutus oli piskuisen kunnan keskustassa niin hajanaista, ettei sinne viemäriä vielä tarvita, oli vesiyhtiön näkemys. Kiinteistöt hoitivat jätevetensä itse sakokaivoillaan ja omilla putkillaan.

Revonlahden saattaminen sivistyneen jätevesihuollon piiriin tuli esille kuntaliitoksen yhteydessä 1973. Tuolloin kunnat sopivat että revonlahtisten jätevesiasiat laitetaan kiireellisesti kuntoon.

Suunnitelmat laadittiin ja tuumailun jälkeen Ruukin kunnan ja Paavolan Veden yhteinen neuvottelukunta tuli siihen tulokseen, että on järkevintä rakentaa Revonlahdelle oma jätevedenpuhdistamo. Oulun vesipiirikin 1974 huomautti, että jätevesiasialle tulisi tehdä jotain.

Revonlahdelle ei kaivettaisikaan allaspuhdistamoa, vaan rakennettaisiin laitos. Sitä varten Ruukin kunta osti maanviljelijä Vilho Rautiolta 4 000 neliömetrin kokoisen tontin, joka maksoi 15 000 markkaa. Tontti oli kirkon ja joen välissä. Se ei käynyt Museoviraston rakennushistorian osastolle:

”Revonlahden kirkon sijoittamista Siikajoen jokimaisemaan on jo sellaisenaan pidettävä siinä määrin olennaisena ja kulttuurihistoriallisena piirteenä, että rakennushistorian osasto ei missään tapauksessa voi puoltaa esitettyä ajatusta viemäripuhdistamon sijoittamisesta kirkon alapuolella olevaan jokitörmään eikä myöskään maastoon kirkon ja valtatie väliselle alueelle, jossa nykyinen näkymä tieltä kirkkoon on pyrittävä säilyttämään. --- Revonlahden kirkolla ympäristöineen on huomattava kansallista luokkaa oleva merkitys rakennustaiteen ja ympäristökulttuurin kannalta”, arkkitehti Hannu Vuolteenaho kirjoitti lausunnossaan.

Vesiyhtiö päätti etsiä uutta paikkaa joen eteläpuolelta.

Paineviemärin joenalitusta rakennetaan Siikajoella.

Puhdistuslaitoksesta piti tulla biologis-kemiallinen pitkäilmastuspuhdistamo, jossa on myös jäteveden desinfiointilaitteet. Se mitoitettiin aluksi 1 000 asukkaan mukaan.

Laskelmat paljastivat, että Revonlahden kaava-alueen viemärointi ja puhdistamon rakentaminen tulisi maksamaan 1,5 miljoonaa markkaa. Jokaista Revonlahden kaava-alueen tonttia kohti jaettuna se teki 20 000 markkaa.

”Mitä pidän erittäin kalliina ja epäedullisena toteuttaa ainakaan liittyjien varoilla, ja Paavolan Vesi Oy:llä ei ole taloudellisia mahdollisuuksia rakentaa muuten kuin kunnan tukemana, mikäli ko. alue pitää välttämättä rakentaa”, Martti Lampi totesi 8.1.1974 pidetyssä vesiyhtiön hallituksen kokouksessa.

Ruukin kunta halusi Revonlahdelle asianmukaisen jätevesihuollon, joten viemärointi päätettiin aloittaa, vaikka puhdistamon rakentaminen ei vielä ollutkaan kirkossa kuu-lutettu. Viemäritöitä varten vesiyhtiö otti kunnalta 100 000 markan lainan. Viemärei-den kaivamisesta tarjouksen jätti kolme urakoitsijaa ja Paavolan Vesi itse. Oma tarjous oli halvin, joten omana työnä aiottiin tehdä. Oma kaivinkone ei kuitenkaan pystynyt kaivamaan tarpeeksi syviä kaivantoja, joten aliurakoitsijaksi pääsivät Matti ja Veikko Jouhten Kempeleestä.

Rahaa ei puhdistamon rakentamiseen mistään pussista herunut, joten hanke jäi odot-tamaan parempia aikoja. Niitä ei tullut, vaan taloudellinen tilanne pysyi kireänä vuo-desta toiseen. Revonlahden kaava-aluetta viemäroitiin rauhalliseen tahtiin. Taajamaan tuli jätevesipumppaamo ja viemärin purkupaikka jokirantaan Kirkkokosken kohdalle.

8.7 Siikajoenkin puhdistamo jäi vielä suunnitelmaksi

Vesijohtoverkoston rakentamisen yhteydessä Siikajoelle tehtiin pieni viemäriverkosto, johon upouusi keskikoulu liitettiin keväällä 1967.

Jäteveden puhdistamiseksi oli jo tehty suunnitelmia Siikajoen Keskikylälle, mutta niitä ei toteutettu, sillä vuoden 1968 lopussa Siikajoella viemäriverkostoon oli liittynyt vasta 13 kiinteistöä.

Vuosikymmenen vaihteessa Siikajoen Keskikylällä oli 16 viemärin käyttäjää ja kaikilla hyvät sakokaivot, jotka tyhjennettiin kahdesti vuodessa.

”Tämä on mielestämme tässä vaiheessa riittävä ja mikäli aihetta ilmaantuu, ryhdytään sitten asian vaatimiin toimenpiteisiin”, vuoden 1970 toimintakertomuksessa todetaan.

Viemäriverkoston piirissä oli 1973 noin 100 siikajokista. Viemäriveresi johdettiin sako-kaivojen kautta Siikajokeen. Purkuputki oli noin kaksi kilometriä pitkä, eikä sen päästä kesällä paljon jokeen vettä norissut, sillä betoniputkista ne ehtivät matkan aikana imeytyä maahan. Sakokaivot Paavolan Vesi imaisi tyhjäksi kaksi kertaa vuodessa.

Siikajoen jätevedet pitäisi nekin puhdistaa ja suunnitelmiin otettiin puhdistamon

rakentaminen vuodelle 1978. Puhdistamon ja uuden purkuputken kustannusarvio oli 130 000 markkaa.

Varsinaista puhdistamoa ei kuitenkaan rakennettu, mutta jokeen laskettavan jäteveden desinfiointi aloitettiin 1.10.1978.

8.8 Viemärin perusverkosto valmis

Viemäriä oli 1970-luvun loppuun mennessä rakennettu yhteensä 37,5 kilometriä neljään taajamaan. Verkosto oli pääasiassa muovia, joka oli tullut viemäriputkien materiaaliksi 1972. Vesi-yhtiön hallitus oli yksimielisesti päättänyt, että yhtiö rakentaa muoviset viemärit siellä, missä mahdollista. Vaikka muoviputket olivat kalliimpia kuin betoniset, oli niiden etu pitkäikäisyys. Käytössä muovinen putki kestäisi kaksi kertaa niin kauan kuin betoninen.

Muutenkin jätevesien käsittely oli saatettu ajan vaatimuksia vastaavaksi. Ruukissa oli jätevedenpuhdistamo, joka puhdisti noin 900 asukkaan sekä yläasteen ja lukion oppilaiden jätevedet.

Paavolassa, Revonlahdella ja Siikajoella jätevedet johdettiin sakokaivojen kautta kunnalliseen viemäriin. Ne laskettiin puhdistamattomina mutta desinfioituina Siikajokeen. Purkupaikkoja oli neljä, kun Ruukin puhdistamon putki lasketaan mukaan. Edistystä sekin, sillä nyt jätevedet laskettiin jokeen hallitusti tietyistä paikoista, eikä sieltä täältä, kuten ennen.

Kiinteistöillä sakokaivot tyhjennettiin kaksi kertaa vuodessa. Liette tuotiin Ruukin puhdistamolle, jossa lietteet imeytettiin turpeeseen ja kompostoituihin.

Rakentamisen painopiste siirtyi 1980-luvulla yhä enemmän viemärin puolelle, sillä vesijohdon piirissä alkoi olla jo suurin osa alueen kiinteistöistä.

Viemäriä rakennettiin kaava-alueille rakentajien ja kaavoittajien tarpeiden mukaan, keskimäärin puolisen kilometriä vuodessa. Huippuvuosi oli 1994, jolloin yhtiö rakensi viemäriä lähes 10 kilometriä.

Viemäriverkostoa on yhtiölle kertynyt huppeasti; vuonna 2015 verkostolla oli mittaa yhteensä 95 kilometriä. Siihen oli liittynyt 858 asuinkiinteistöä.

Viimeisen 30 vuoden aikana viemärit ovat saaneet uudet sisukset. Betoniviemäreiden sisälle ryhdyttiin sujuttamaan muoviputkea 1980-luvun puolivälissä. Suurimmalta osaltaan betoniviemärit saatiin sujutettua jo 1980-1990-luvuilla, mutta pieniä pätkiä on myöhemminkin saneerattu tarpeen mukaan. Vuoden 2015 lopussa uusia sisuskaluja odotti enää kolme kilometriä betoniviemäriä. Myös suurin osa viemäriverkoston betonista tarkastuskaivoista on putkiston saneerauksen yhteydessä vaihdettu muovikaivoiksi.

Paineviemärin joenalityksen rakennustyömaa Lahtirannalla Revonlahdella.

9. Suuria investointeja

9.1 Keltalan raudanpoistolaitos

Ensimmäinen, vuonna 1965 rakennettu Keltala I –vedenottamo antoi täysin raudatonta vettä ensimmäiset viisi vuotta. Mutta rautapitoisuus alkoi kohota vähitellen vuosi vuodelta, ja lopulta rautaa oli vedessä niin paljon, että ottamo täytyi jättää lepäämään 1976.

Ruosteen vaivaamassa vesilähteessä riittäisi pumpattavaa pitkälle tulevaisuuteen, joten olisi vain saatava rautaongelma hallintaan. Siihen oli konstit keksitty, ja Keltalaan päätettiin rakentaa vedenkäsittelylaitos, johon tulisivat veden pH:ta tasaava alkalointilaitteisto sekä hiekkasuodattimet raudan ja mangaanin poistoon. Sen kautta päätettiin johtaa kaikki Keltalan ja Taarinkankaan vedenottamoiden vesi.

Puhdistamon rakentaminen tehtiin kahdessa vaiheessa. Vuonna 1979 rakennettiin alavesisäiliö ja pumppaamorakennus. Seuraavalle vuodelle jäi koneistus, kuten pumput, hiekkasuodattimet, alkalointilaitteet ja muut tarvittavat laitteistot.

Keltalan raudanpoistusuodatin. Vesihanat on avattu näytteen ottamista varten.

Paavolan Vesi teki yhdessä Tampereen Teknillisen korkeakoulun kanssa tutkimuksen pohjaveden raudanpoistosta. Tutkijana kenttätöissä Paavolan Vedellä oli etiopialainen opiskelija Kibret Ashenafi (toinen vasemmalta). Hänen läksiäisissään hallituksen puheenjohtaja Martti Junnila, toimitusjohtaja Martti Lampi, tutkija Eero Meskus insinööritoimisto PSV Oy:stä sekä Tampereen Teknillisen korkeakoulun edustaja.

"Veteraanit" eli Martti Lampi ja Martti Junnila tutustumassa Keltalan raudanpoistolaitokseen vuonna 2013.

Yhtiön hallitus tutustumassa Keltalan raudanpoistolaitokseen. Laitosta esittelee Hannu Kähkölä, kuunteluoppilaina Seppo Junttila, Tauno Konola ja Matti Ranta.

Laitos valmistui keväällä 1980 ja se tuli maksamaan kaikkienensa noin miljoona markkaa.

Putkiston seinämiin oli parinkymmenen vuoden aikana kuitenkin jo saostunut rautaa ja mangaania. Kun jakeluun tuli häiriöitä, vaikkapa rajuja paineen vaihteluita, lähtivät putkiin saostuneet aineet liikkeelle. Hanasta tuli ruskeaa tai jopa mustaa vettä.

Asia piti korjata, mutta miten? Miten saostumat saadaan putkista pois, sillä huuhtelemalla ne eivät hievahdakaan.

Hätään oli keksitty keino USA:ssa, josta urakoitsijat toivat sen Suomeen. Uusi systeemi oli puhdistaa putki muovisilla torpedoilla, eli tavallisesti possuilla. Syksyllä 1986 vesiyhtiö possutti Keltala–Tuomioja –välin.

”Possutuksen ansiosta putken välityskapasiteetti parani noin 40 prosenttia, kun seinämiin saostunut rauta ja mangaani lähtivät pois”, Raimo Lampi kertoo.

Possutus on Paavolan Veden rutiinitöitä. Joka vuosi possu kiertävät noin 60-80 kilometrin lenkkejä runkoputkissa. Pisin yhtenäinen possutusmatka on 12 kilometriä. Käytännössä puhdistus tehdään niin, että possu ajetaan putkeen sisään ja toivotaan sen tulevan veden mukana toisesta päästä ulos.

”Alussa käytettiin jäykempiä porsaita, ja joskus kävi niin, että possu jäi välille kiinni. Jos putki on painunut tai verkostossa oleva sulkuventtiili ei ole kunnolla auki, possu jää kiinni. Joskus niitä on karannut jopa väärään putkeen. Venttiili on ollut väärässä asennossa ja possu on päässyt väärälle linjalle. Karkureita on sitten löytynyt muun muassa alavesisäiliöstä tai palopostista. Tällä hetkellä ei ole yhtään possuä karussa, kaikki on tallessa”, Raimo Lampi toteaa.

Veden kloorausjärjestelmän käytön harjoittelua Keltalan raudanpoistolaitoksella. Mukana Tuomo Soukka, Jouni Salmenkangas, Timo Haapala ja Seppo Rantoharju. Kloorausjärjestelmää käytetään vain poikkeustilanteissa jos verkoston joku osa on jostain syystä päässyt saastumaan.

Runkovesijohtojen puhdistamisessa käytetään muovisia torpedoja, joita kutsutaan tuttavallisesti possuiksi.

9.2 Ruukkiin kolmen taajaman jätevesipuhdistamo

Ympäristöviranomaisten ohjeen mukaan Ruukin kunnalla oli vuoden 1985 loppuun asti aikaa laittaa paavolalaisten jätevesikäsittely kuntoon. Asia oli ollut jäissä useamman vuoden ja sinä aikana ajatus oli muhinut.

Kunta oli tullut siihen tulokseen, että paras ratkaisu on keskittää jätevesien käsittely Ruukkiin ja rakentaa Paavolasta siirtoviemäri Ruukin puhdistamolle. Valtuusto löi siirtoviemärin lukkoon 23.10.1985.

Ruukin puhdistamolla oli muutenkin saneeraus edessä, sillä vesioikeus oli vaatinut jätevesien käsittelyn tehostamista. Allaspuhdistamon teho ei enää riittänyt vastaamaan uusia lupaehtoja, vaan vuoden 1988 loppuun mennessä jätevedet täytyi puhdistaa kemiallista selkeytystä vastaavassa puhdistamossa ja lietteet oli käsiteltävä asianmukaisesti.

Minne puhdistuslaitos tehdään? Muitakin vaihtoehtoja oli kuin Ruukki – mitä jos joh-

*Ruukissa jätevedet
puhdistetaan
biologis-kemiallisella
rinnakkaissaostus-
menetelmällä..
Likavesialtasiin
pumpataan ilmaa,
jotta vettä puhdistavat
bakteerit toimisivat
jatkuvasti.*

taisi kaikki jätevedet Paavolasta Siikajoelle asti, jonne rakennettaisiin keskuspuhdistamo, tuumailtiin. Asiaa selviteltiin laskimien kanssa ja tulos oli: liian kallis.

Allaspuhdistamo aivan Ruukin kaava-alueen laitamilla ei ollut kaikkien mieleen. Nyt, kun puhdistamo olisi muutenkin laitettava aivan uusiin puihin, sen voisi siirtää muualle, oli useiden ruukkilaisten ja muutamien kunnanvaltuutettujenkin näkemys. Puhdistamolle oli jo katsottu uusi paikka 3,5 kilometriä alavirtaan päin, niin kutsutusta Liskon mutkasta. Kunta oli jo neuvotellut maa-alueen ostamisesta. Mutta valtuusto päätti 23.6.1987, että uusi puhdistamo tehdään entiselle paikalle, eli jätevesialtaan tontille.

Mitäs jos sittenkin siirretään se paskalaitos kauemmaksi, valtuutetut pähkäilivät, ja periruukkilaiseen tapaan jo kerran päätetty asia otettiin uudestaan käsittelyyn 20.6.1988. Keskustelun ja äänestyksen tulos oli, että tehdään lisäselvityksiä muun muassa kustannuksista.

Elokuussa 1988 jappasu loppui ja valtuusto teki lopullisen päätöksen Ruukin puhdistamosta: Se rakennetaan allaspuhdistamon tontille ja mitoitetetaan niin, että sinne mahtuvat myös Revonlahden jätevedet. Puhdistusprosessiksi tulee biologis-kemiallinen rinnakkaissaostusmenetelmä.

Ruukin jätevedenpuhdistamon sähköpääkeskus.

Maaliskuussa 1989 Paavolan Vesi solmi seinäjokisen SEIKONE Oy:n kanssa urakkasopimuksen Ruukin jätevesipuhdistamon rakentamisesta. Toimintakunnossa puhdistamo oli jo saman vuoden lokakuussa.

Urakan kokonaishinta oli 4,23 miljoonaa markkaa. Se oli Paavolan Veden siihenastisen historian suurin yksittäinen hanke.

”Ruukkiin tehtiin rinnakkaissaostuslaitos, biologinen osa ja fosforin poisto erikseen. Se oli ensimmäinen voimanponnistus itsellä uutena miehenä. Onneksi oli hyvä henkilökunta, Lammen Raimo oli isona apuna oikeana ja monesti vasempanakin kätenä. Puhdistamo oli kustannuksena merkittävä. Kuntalaisilta ei tullut mitenkään negatiivisia kommentteja. Allas oli jo siellä yhdenlaisena ympäristöhaittana ja hyvä, kun saatiin se sieltä rakennukseen. Lähiympäristön asukkaita tietysti epäilytti, mutta kun oli jo viemärit vedetty sinne, ei sitä olisi voinut muuttaa”, kertoo Harry Sanaksenaho.

Siirtoviemäri Paavolasta Ruukkiin vedettiin vuosina 1987-88. Urakka tuli maksamaan kolme miljoonaa markkaa.

Revonlahden siirtoviemärin kustannusarvio oli 3,7 miljoonaa markkaa 1980–1990-lukujen taitteessa. Vesi-yhtiö yritti saada viemärin rakentamisen valtion budjettiin vesihuoltotyöksi. Anomukseen kirjatuista painavista perusteluista huolimatta joka vuosi tuotti pettymyksen: ei tule rahaa valtiolta. Vetkutteluun kyllästynyt vesi-yhtiö päätti huhtikuussa 1992 selvittää, voisiko Revonlahdelle sittenkin rakentaa biologis-kemiallisen jätevedenpuhdistamon.

Aikataulusta tuli tiukka. Suunnitelmien pitäisi tulla valmiiksi talven 1992-93 aikana ja puhdistamon rakentaminen aloittaa kesällä 1993.

Kun yhteiskunta alkoi toipua 1990-luvun alun lamasta, alkoi valtio sijoittaa rahaa myös maakuntiin. Revonlahti–Ruukki –siirtoviemäri pääsi kuin pääsikin valtion vesihuoltotyöksi 1994, mikä käytännössä tarkoitti, että valtio maksoi työt, vesi-yhtiö ja Ruukin kunta hankkivat tarvikkeet. Siirtoviemärin tarvikekustannuksista Paavolan Veden osuudeksi tuli 600 000 markkaa ja Ruukin kunnalle lankesi yhtä iso summa. Siirtoviemäri otettiin käyttöön 13.10.1994.

Uusi puhdistamo tarvitsi toimiakseen myös sen kiinteämmän tavarat, joka oli aiemmin jäänyt sakokaivoon imuvaunua odottelemaan. Jotta kökkäreetkin pääsisivät viemäriin, aloitti vesi-yhtiö sakokaivojen ohitukset. Ensin, vuonna 1989, oli listalla Ruukin kaava-alue. Paavolan sakokaivot ohitettiin 1991 ja Revonlahden 1995.

”Tavara piti saada mahdollisimman sakeana laitokselle, että pöpöt saa ruokaa ja pysyvät hengissä. Sakokaivot ohitettiin, viemärikaivoja uusittiin ja betonikaivoja muovipinnoitettiin, ettei pääse valumavesiä viemäriin. Valumavedet laimentavat ja jäähdyttävät jätevetä liikaa”, Harry Sanaksenaho kertoo.

”Yhtiö kävi tyhjentämässä sakokaivoja. Oli työlästä hommaa laitoksen kannalta: tuli laitokselle aina pommi kun tyhjennettiin yksi satsi, ei tullut tasaisena virtana. Oli hajun kannaltakin ongelmallista, kun sakokaivojen toimituserät tuotiin putsarille. Ei ole prosessille hyväksi, että tulee ryykäyksiä. Sitä sakokaivojen purkuhommaa tehtiin vuosikausia, koko ajan kun olin vesi-yhtiössä”, Sanaksenaho toteaa.

Työtä sakokaivojen parissa yhtiö on tehnyt pitkään. Vuoden 2015 lopussa enää 45 sakokaivoa odotti ohitusvuoroaan.

Vuoden 2004 alussa tuli voimaan uusi jätevesiasetus, jossa tiukennettiin viemäriverkostoon kuulumattomien kiinteistöjen jätevesihuollon vaatimuksia. Asetuksen vuoksi käynnistyi samana vuonna projekti ”Jätevesien käsittely haja-asutusalueella Raahen seutukunnassa”. Sen tavoitteena oli laatia seutukunnallinen jätevesien käsittelyn yleissuunnitelma vuoden 2005 aikana.

Paavolan Vesi aloitti omalta osaltaan vesihuollon yleissuunnitelman rakentelun. Eri-tyisesti tavoitteena oli selvittää, miten Ruukin ja Siikajoen jätevedet saisi puhdistettua tehokkaasti, taloudellisesti ja ympäristö huomioiden.

Suunnitelmassa esitettiin jätevesien puhdistamisen keskittämistä Raahen kymmen vuoden siirtymäajan jälkeen. Ruukin ja Siikajoen puhdistamoilta rakennettaisiin siirtoviemärit ja puhdistamoita saneerattaisiin sen verran, että ne täyttäisivät ympäristölupaehdot siirtymäkauden ajan, vuoteen 2015 saakka.

Raahen tulevan seutukunnallisen keskuspuhdistamon ja siirtoviemäreiden rakentaminen olisi kallis investointi. Sitä ei vesilaitosten voimin tehtäisi, vaan siihen tarvittaisiin valtion rahaa. Hanketta yritettiin saada valtion vesihuoltotyöksi, mutta 2008 alkanut taloudellinen taantuma söi valtion varat ja hanke jäi paperille.

Vesiyhtiö ja Siikajoen kunta aloittivat 2009 vesihuollon kehittämissuunnitelman päivittämisen. Työssä keskityttiin haja-alueen jätevesien käsittelyn järjestämiseen. Paavolan Veden periaatteena on vetää viemäriverkostoa haja-alueelle, jos asukkaat haluavat liittyä viemäriin ja ovat valmiita maksamaan kustannukset.

Ruukin puhdistamon koneistosta osa saavutti eläkeiän ja saneeraus tuli ajankohtaiseksi 2011. Tuolloin laitokselle asennettiin uusi esiselkeytysvälppä ja lietteenkuivauslaitteet

Ruukin jätevedenpuhdistamon uusi lietteenkuivauskone otettiin käyttöön 2011.

sekä uusittiin laitoksen sähkö- ja automaatiojärjestelmä. Uudet laitteistot surahtivat käyntiin seuraavana vuonna. Hankkeen kustannukset olivat noin 200 000 euroa.

”Uusi lietteen kuivausruuvi on tehostanut toimintaa ja helpottanut työtä. Koneiston ja automaation pitäisi kestää seuraavat 15 vuotta”, toteaa Paavolan Veden toimitusjohtaja Raimo Lampi.

Paavolan Vedessä vesihuoltoinsinöörinä vuodesta 1981 toiminut Raimo Lampi valittiin yhtiön toimitusjohtajaksi 1994, kun Harry Sanaksenaho jätti vesiyhtiön ja siirtyi takaisin Siikajoen kunnan palvelukseen kunnaninsinööriksi ja määräaikaiseksi kunnanjohtajaksi. Sanaksenaho jatkoi vesiyhtiön hallituksen jäsenenä.

Vuosituhanne vaihteessa jätevesipuolella Paavolan Vedelle päänvaivaa tuotti Ruukin Yrityspuistossa ollut pinnoituslaitos. Yrityspuisto oli perustettu 1997, kun vesiyhtiön perustamisenkin kannalta ratkaisevan Ahlströmin mineraalivilitehtaan toiminta loppui. Tehdas oli kunnan suurimpia työnantajia, ja lapun ilmestyminen luukulle oli kova isku.

”Yrityspuiston perustaminen oli rohkea päätös, jossa kunta onnistui erinomaisen hyvin. Sinne saatiin yrityksiä, mikä oli vesiyhtiölle hyvä asia. Tuli paljon vettä käyttävää teollisuutta. Mutta myös teollisuutta, joka tuotti paljon jätevettä”, Raimo Lampi kertoo.

Pinnoituslaitokselta viemäriverkostoon pääsi useita kertoja vaarallisia aineita, muun muassa syanidia, mikä oli erittäin haitallista bakteerien toimintaan perustuvalle biologiselle puhdistuslaitokselle. Myrkyllinen jätevesi tappoi puhdistamon bakteerikannan pari kertaa ja uutta siemenbakteeria täytyi hakea naapurilaitoksilta. Uuden bakteerikannan kasvattamiseen kuluu tilanteesta riippuen viikko tai kaksi, ja sen ajan jätevesi ei puhdistu.

”Ympäristökeskus lähetti kirjeen, että teollisuusjäteveden vastaanottaminen pitää lopettaa, jos yritys ei täytä ehtoja. Sopimuksen mukaan yrityksen oli itse puhdistettava omat jätevetensä vastaanotettavaan kuntoon, eikä se saanut prosessia toimimaan. Me lopetimme jäteveden vastaanoton viranomaisien määräyksen mukaisesti”, Raimo Lampi muistaa.

Yritys meni lopulta konkurssiin, mutta ei toki jäteveden takia.

9.3 Siikajoen jätevedenpuhdistamo

Matkaa Siikajoelta Ruukkiin on noin 30 kilometriä ja matkan varrella on vähän asutusta, joten siirtoviemäriä ei kannattanut ajatellakaan. Vesiyhtiön hallitus päätti joulukuussa 1990 rakentaa Siikajoelle oman jätevedenpuhdistamon. Kunnalla oli sopiva tontti Kastellintien varressa. (Selvennyksen vuoksi: Siikajoki oli itsenäinen kunta vuoteen 2007 saakka, jolloin Siikajoki ja Ruukin kunta liittyivät uudeksi Siikajoen kunnaksi.)

Puhdistamotyyppiksi valittiin kemiallisella selkeytyksellä varustettu bioroottorilaitos, joka tarjouskilpailun perusteella tilattiin kalajokiselta Tatu Mämmelä Oy:ltä. Kustannusarvio kaikkienensa oli 1,54 miljoonaa markkaa.

Siikajokisten jätevedet olivat valuneet desinfioituina mutta puhdistamattomina suo-

raan jokeen. Kun puhdistamoa ja puhdistettujen jätevesien johtamista jokeen ryhdyttiin suunnittelemaan ja siitä annettiin viralliset kuulutukset, heräsi asukkaiden huoli joen tilasta. Kuntalaiset jättivät yhdeksän muistutusta, joissa vaadittiin, ettei jokeen saa enää laskea muuta kuin täysin puhdistettua vettä.

Eräs erityisen tuhtunut kesäasukas muistutuksessaan väitti vesiyhtiön turmelleen jokea jo yli 20 vuoden ajan. Purkputkesta valuva sakka oli hänen mielestään pilannut joen pohjaa laajalta alueelta. Paavolan Vedelle osoitetussa valituksessa hän vaati aiheutetusta ympäristörikoksesta huomattavia korvauksia Pattijoen Vesi Oy:ltä.

Vastineessaan Paavolan Vesi muistutti viemäriputkista valuneen vain sakokaivojen

*Siikajoen jäteveden-
puhdistamolla pyörii
bioreaktori.*

*Jätevesipuhdistamon
kuivaa tuotetta.*

nestettä, ei kenenkään kökkäreitä. Sakka joen pohjassa oli lähtöisin turvesoilta ja metsäojitustyömailta.

Pohjois-Suomen vesioikeus antoi syyskuussa 1991 luvan laskea puhdistetut jätevedet Siikajokeen. Puhdistamon rakentaminen alkoi kesällä 1991, harjakaisia vietettiin Törmälässä syyskuun puolivälissä ja likavesiä ryhdyttiin päästämään puhdistamon sisuksiin vielä saman kuun lopussa.

Vuoden 2004 alussa voimaan tullut uusi jätevesiasetus tiukensi myös haja-asutusalueiden jätevesivaatimuksia. Asetuksen innoittamina Siikajoella ryhdyttiin suunnittelemaan viemäriverkoston laajentamista.

Siikajoen kylien jätevesihanke oli pienen Siikajoen kunnan voimanponnistus. Vuonna 2005 toteutettuun hankkeeseen lähti mukaan 95 kiinteistöä, eli noin kaksi kolmasosaa rakennetun runkoviemärin lähellä sijainneista vakituisesti asutuista talouksista. Asukkaiden into oli kunnalle yllätys; liittyjiä oli tuplaten odotettua enemmän.

Hankkeen kustannusarvio oli 788 313 euroa, johon tuli TE-keskuksen kautta EU-avustusta 177 370 euroa ja valtion rahaa 335 034 euroa. Kunnan osuus oli 78 831 euroa ja kiinteistöiltä perittiin 4 000 euron liittymismaksu.

Vesiyhtiö lunasti haja-alueen viemäriverkoston Siikajoen kunnalta vuonna 2011. Verkoston hankintakustannus oli 265 589 euroa.

Remonttilistalla olleen Siikajoen puhdistamon vuoro tuli 2008. Puhdistamolle rakennettiin jälkiselkeytysyksikkö, joka tuli maksamaan 110 000 euroa.

Seuraava ja varsin perusteellinen remontti Siikajoen laitoksella on 2016. Puhdistamon jäteveden esikäsittely-yksikkö vaihtuu moderniin versioon ja puhdistamo saa täysin uuden lietteen kuivausjärjestelmän. Hankkeen kustannusarvio on 300 000 euroa.

Hannu Kähkölä esittelee Siikajoen jätevedenpuhdistamoa.

Siikajoen jätevedenpuhdistamon lietealtaan kunnostus.

Siikajoen jätevedenpuhdistamolle asennetaan jälkiselkeytsallasta. Töissä Jouni Salmenkangas ja Pasi Alatalo.

Siikajoen kylän haja-alueen viemäriprojektin urakkasopimuksen allekirjoitus 2005. Paperiin nimensä kirjoittivat Paavolan Veden toimitusjohtaja Raimo Lampi, Siikajoen kunnan ympäristösihteeri Vesa Ojanperä ja hankkeen suunnittelija Heikki Niinimaa Suunnittelukeskus Oy:stä.

Siikajoen kylien jätevesihankkeeseen lähti mukaan 95 kiinteistöä. (Kuva: Vesa Ojanperä)

9.4 Hälytys-, ohjaus ja valvontajärjestelmä HOV

Vedenottamoiden ja pumppaamoiden 1977 käyttöön otettu radiopuhelinhälytys kävi aikain saatossa auttamatta vanhanaikaiseksi. Vesi-yhtiö loikkasi kertaponnistuksella uudelle vuosikymmenelle syyskuussa 1990, kun sen hallitus päätti hankkia uusinta teknologiaa edustavan hälytys-, ohjaus- ja valvontajärjestelmän (HOV).

Projekti oli koko maassa ainutlaatuinen uuden teknologian pilottihanke, jolle vesi-yhtiö haki lääninhallitukselta lääninrahaa sekä kauppa- ja teollisuusministeriöltä kehittämisavustusta. Pilottihankkeessa piti rakentaa HOV-järjestelmät Paavolan Vedelle sekä Siikajoen ja Ruukin kunnille ja liittää ne yhteen.

Tarjouksia tuli seitsemältä järjestelmätoimittajalta. Urakan sai halvimman tarjouksen tehnyt yritys, jonka kanssa vesi-yhtiö solmi keväällä 1991 sopimuksen järjestelmän rakentamisesta vedenottamoille, paineenkorotusasemille, jätevedenpuhdistamoilla ja jätevesipumppaamoille. Hankkeen kustannusarvio oli noin 1,5 miljoonaa markkaa. Kaiken piti olla valmista vuoden 1992 aikana.

"Sen piti olla langaton järjestelmä, radiosignaalia tiedonsiirto. Kyyrängentielle tehtiin korkea masto ja lähettimet sinne, missä oli sähköistä toimintaa. Ajatus oli, että kun vika tulee, niin tulee ilmoitus heti. Lähdettiin tekemään ja kaiken piti olla selvää. Mutta hommat ei luistaneet. Se oli pilottihanke, asia oli uutta. Teoriassa ja paperilla oli ajateltu

Seppo Rantoharju, Tuomo Soukka, Timo Haapala ja Jouni Salmenkangas tutustuvat uuteen HOV-järjestelmään Hannu Kähkölän kanssa..

toimivan, mutta käytännössä järjestelmä ei pelannut”, Harry Sanaksenaho muistaa.

Järjestelmän rakentaminen oli takkuista ja hidasta, koekäytössä löytyi virheitä, ne korjattiin liian hitaasti eikä urakoitsija pysynyt aikataulussa laisinkaan. Vuonna 1993 koko pilottihankkeelle kävi köpelösti: Urakoitsija meni konkurssiin. Yksityisyrittäjänä jatkanut työntekijä yritti viedä hanketta loppuun, mutta ei onnistunut.

”Järjestelmä on laajan alueen verkosto, jossa on monta muuttujaa. Se on sellainen kenttä, jossa liikkuvia osia on paljon. Sen hallitseminen ei ole helppoa”, Sanaksenaho toteaa.

Järjestelmää tuli rakentamaan 1993 oululainen Slatek Oy. Yritys rakensi HOV-järjestelmän uudestaan aivan alusta alkaen: toimistoon Kyyrängentielle tuli keskusyksikkö, josta pystyi säättämään ja valvomaan vedenottoja sekä välipumppaamoja, jotka myös saivat oman paikallislogiikkansa. Samanlainen järjestelmä rakennettiin myös jätevedenpuhdistamoille ja –pumppaamoille. Kentältä hälytykset tulivat suoraan toimistoon ja tilanne voitiin tarkistaa koneen näytöltä. Järjestelmä otettiin käyttöön 11.10.1994.

Automaatiojärjestelmä oli käytössä noin 15 vuotta, kunnes tuli aika siirtyä uudempaan tekniikkaan. Koko HOV-järjestelmä uusittiin ja nykyversio otettiin käyttöön 2013. Vedenottamoiden, välipumppaamoiden, jätevedenpuhdistamoiden ja jätevesipumppaamoiden toimintaa voidaan hallita täysin automaattisesti sekä Kyyrängtien keskusyksiköstä että paikan päältä. Hälytykset menevät suoraan päivystäjälle, joka voi tarkistaa tilanteen ja korjata automatiikkaa kannettavalta päivystäjänpäätteeltään. Hankkeen urakkahinta oli 340 000 euroa.

”Vanha systeemi oli toimiva, mutta tekniikkaan ei ollut enää saatavissa varaosia. Varaosia saa vain 10-15 vuotta. Tekniikka muutenkin kehittyi ja laitteita täytyy tietyn välein uusia”, toimitusjohtaja Raimo Lampi sanoo.

*SLATEK Oy:n
Risto Huuki
tarkastamassa
Keltalan
vedenottamon
sähköpääkeskusta.*

Valvontajärjestelmän käyttökoulutusta yhtiön toimistolla. Opettelemassa Hannu Kähkölä, Timo Haapala, Tuomo Soukka ja Seppo Rantoharju.

Paavolan Vesi on aina ennakkoluulottomasti ottanut uusia menetelmiä ja tekniikoita käyttöön, kun uuden on nähty koituvan yhtiön ja kuluttajien hyödyksi. Paavolan Vesi oli ensimmäisiä vesilaitoksia koko Suomessa, joka alkoi ohjata vedenpumppausta taajuusmuuttajalla. Yhtiön ensimmäinen taajuusmuuttaja hankittiin Keltalan raudanpoistolaitokselle vuonna 1981.

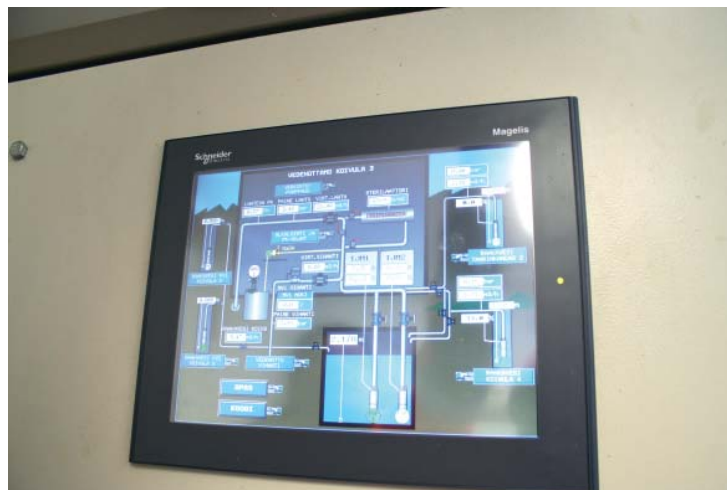
”Ennen vesi pumpattiin verkostoon painesäiliön kautta ja pumppu oli joko päällä tai pois. Siitä aiheutui verkostoon paineenvaihtelua, mikä ei ollut vesijohtoverkoston kannalta hyvä, sillä verkoston ikä riippuu myös paineenvaihteluista. Jatkuva paineen vaihtelu rasittaa vesijohtoverkostoa, joka on yhtiön kallein investointi kun sitä uusitaan”, Raimo Lampi kertoo.

Taajuusmuuttaja oli vesipuolella uusi keksintö. Sen avulla pystyttiin muuttamaan pumpun kierrosnopeutta ja painesäiliö jäi pois. Taajuusmuuttaja pitää verkostossa aina tasaisen paineen, käyttivät kuluttajat vettä sitten minkä verran hyvänsä.

”Pohjois-Suomessa on Suomen laajimmat haja-alueen vesijohtoverkostot ja alueella

*Tuomiojan
välipumppaamon
ohjaustaulua
käyttämässä Seppo
Rantoharju.*

*Ohjaustaulussa
on kuvattuna
välipumppaamon koko
vesihuoltotekniikka.*

on uusia vesihuollon teknisiä laitteita usein otettu ensimmäisenä käyttöön. Vesihuollon tekniikka ja automatiikka on hyvin kehittyntä Pohjois-Suomessa ja yksi syy siihen, että kehittyntä vesihuollon automatiikkaa on käytetty usein ensimmäisenä Suomessa, on Slatek Oy. Yritys on toimittanut vesilaitosautomaatioita puolen Suomen alueelle ja on meillekin tärkeä yhteistyökumppani”, Lampi toteaa.

Kolmen sukupolven taajuusmuuntimia Keltalan vedenottamolla. Etualalla oleva suurin laite on yhtiön ensimmäinen taajuusmuuttaja. Seinällä oleva pienin on uudempaa mallia.

9.5 Seutukunnallinen vesihuoltoverkosto ja Karinkanta

Seutukunnan vesilaitosten toimintavarmuuden turvaamiseksi syksyllä 1996 alueen vesilaitokset ryhtyivät puuhaamaan Vihannin ja Raahen välistä yhdysvesijohtoa. Tavoitteena oli rakentaa vesijohto Vihannin Alpuasta Paavolan Veden Keltalankankaan-Koivulankankaan vedenottamoiden kautta Raaheen.

Keväällä 1997 Paavolan Veden, Vihannin Veden, Pattijoen Veden ja Raahen kaupungin miehet istahtivat saman kahvipöydän ääreen neuvottelemaan vesijohdon rakentamisesta, kustannusten jakamisesta ja vesivarauksista. Naapurukset saivat myös Vihannin Veden kanssa sovittua, millä hinnalla tämä myy vettä toisille.

Yhdysjohdon rakentamisen huolehti Vihannin vesi ja putkilinja tuli valmiiksi 1998. Suurhankkeen kokonaiskustannus oli 13,5 miljoonaa markkaa, joka jaettiin vesilaitoksille vesivarausten suhteessa. Paavolan Veden vesiosuudeksi oli sovittu 1000 kuutiota vuorokaudessa ja maksuosuudeksi tuli 1,6 miljoonaa markkaa.

”Paavolan Vesi ei ole koskaan ottanut 1000 kuutiota, mutta varaus tuo lisävarmuutta vesijärjestelmään. Vaikka Keltala-Koivula –alueelta ei saataisi yhtään vettä omista vedenottamoista, voitaisiin vajuus korvata kokonaisuudessaan Vihannista ostettavalla vedellä. Tällä hetkellä ostetaan noin 15 prosenttia verkostoon pumpattavasta vesimäärästä Vihannista”, Raimo Lampi toteaa.

Vartinvaaran ja Karinkannan välinen uusi vesijohto otetaan käyttöön. Sulkuventtiiliä Karinkannassa avaa Seppo Rantoharju

Vartin vedenottamon ja Karinkannan välisen uuden vesijohtolinjan rakentaminen vuonna 2011 oli Paavolan Veden suurimpia vesijohtotyömailta sitten alkuvuosien rynnistyksen. Karinkantaan oli Siikajoenkylältä vedetty linja vuoden 1968 lopulla, ja Karinkantaan oli 1973 rakennettu myös välipumppaamo.

Vuosituhannen vaihteessa nykyaika rynnisti Karinkantaan sorkat kopisten; kylälle rakennettiin suuria navetoita ja jättisikala, joiden vedensaannista vesiyhtiön täytyi huolehtia. Vettä isoilla tiloilla ja muissa kylän yrityksissä meni jo 2010 huimia määriä; yhtä paljon vettä lotrattiin noin 300 omakotikiinteistössä.

Vesiyhtiö ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus alkoivat tutkia Vartinvaaran-Kivi-vaaran aluetta sillä silmällä. Mittavat tutkimukset osoittivat, että Vartissa on pohjavettä aivan tarpeeksi Karinkannan eläimille, ylikin jäisi. Vettä on ottaa asti.

”Olemassa olevan johdon välityskapasiteetti alkoi käydä liian pieneksi Karinkannan alueella kun kulutus kasvoi. Oli pakko miettiä ratkaisuja: joko välipumppaamo tai uusi johto. Päätettiin tehdä uusi johto. Nyt saadaan kahta kautta syötettyä vettä ja varmuus on parempi”, Raimo Lampi toteaa.

Vartti-Karinkanta –linjan ja uusien kaivojen rakentamisen kustannusarvio oli 400 000 euroa, johon EU-rahoitusta tuli 45 prosenttia, eli 180 000 euroa. Linja ulottuu myös Lumijoen rajalle, josta Lumijoen Vesi Oy ostaa vettä Korvenkylän alueen kiinteistöjen tarpeeseen.

9.6 Vartin vedenottamo ja vedenkäsittelylaitos

Ympäristökeskus muuttui ELY-keskukseksi 2010, mutta yhteistyö jatkui entiseen tapaan. Pohjavesitutkimuksissa Vartinvaara-Kivivaara –alue paljastui varsinaiseksi elämänläheteeksi. Koepumppausten perusteella arvioitiin, että hyvälaatuista pohjavettä harjun uumenista saisi noin 2 300 kuutiota vuorokaudessa.

ELY-keskuksessa väki alkoi tuumia, miten aluetta voisi hyödyntää. Ensin tähyiltiin merelle ja Hailuotoon, ja ELY-keskus esitti veden johtamista saarelle. Asiasta neuvoteltiin Paavolan Veden, ELY:n ja Hailuodon kanssa, mutta saarelaiset eivät innostuneet hankkeesta, sillä saarella on omaakin hyvää pohjavettä ja putken rakentaminen mantereelta olisi tullut kalliiksi.

”Seuraava vaihtoehto oli Liminka. Ilman muuta, liminkalaiset sanoivat, mutta pitää varmasti olla riittävästi vettä heidän käyttöönsä että ryhtyvät vetämään johtoa”, Raimo Lampi kertoo.

Pohjaveden jatkotutkimuksia Paavolan Vesi teki yhdessä Lumijoen Vesi Oy:n, Limingan Vesihuolto Oy:n ja ELY-keskuksen kanssa. Vettä löytyi tarpeeksi ja se osoittautui muuten vallan mainioksi, mutta hieman happamaksi. Sen vuoksi vesi täytyy alkaloida ennen kuin se johdetaan verkostoon. Paavolan Vesi ja Limingan Vesihuolto neuvottelivat alkalointilaitoksen rakentamisesta ja sopivat, että rakennuskustannukset jaetaan vesivarausten mukaan, joten Paavolan Vedelle lankesi 20 prosenttia ja liminkalaisille loput 80 prosenttia.

Alkalointilaitoksen rakennustyöt alkoivat 2013 ja käyttöön se otettiin toukokuussa 2014. Laitoksessa kaikki vedenottamoilta tuleva vesi lasketaan verkostoon kalkkikivisuodattimien ja uv-desinfiointilaitteiden kautta.

Rakentamiskustannukset olivat yhteensä 948 548 euroa, josta Paavolan Vesi maksoi 174 685 euroa. Lisäksi liminkalaiset rakensivat omalla kustannuksellaan Varttiin omat vedenottamonsa ja syöttöjohdon Liminkaan.

Vartinvaaran koepumppaus alkaa. Kuvassa paineputkea hitsaamassa Raimo Sarjanoja Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskuksesta ja vesiyhtiön Matti Honkamaa.

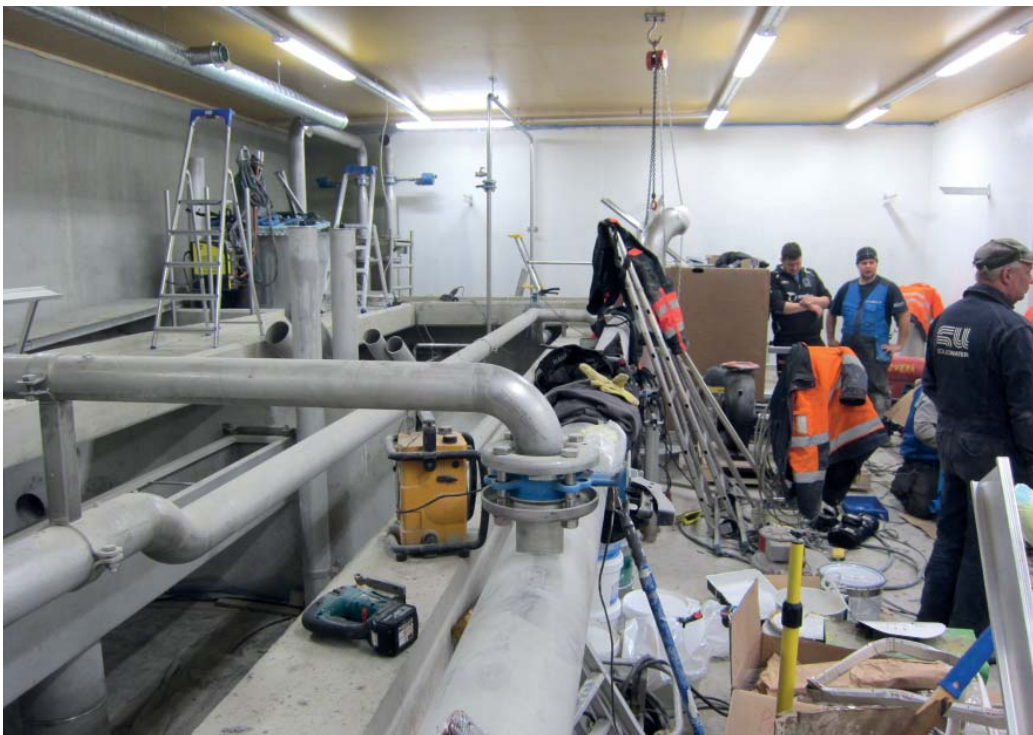
Vartinvaaran koepumppausta tulevan Vartti 2 -vedenottamon paikalla seuraamassa Aarne Miettunen Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskuksesta.

Vesijohtoa rakennetaan Vartinvaarassa.

Vartinvaaraan mittakaivoa asentamassa Tuomo Soukka, Matti Honkamaa ja Niskasen Maansiirto Oy:n asentaja.

Vartinvaaran vedenkäsittelylaitosta rakennetaan.

Vartinvaaran vedenkäsittelylaitosta rakennetaan. Työmaalla Hannu Kähkölä ja Kari Kuusisalo Oy:n sähköasentaja Mikko Junttila.

Paavolan Veden ja Limingan Vesihuolto Oy:n väkeä katsomassa Vartin vedenkäsittelylaitoksen vastavalmistuneita kalkkikivialtaita.

*Pohjois-
Pohjanmaan Ely-
keskuksen edustajat
Aarne Miettunen,
Kaisa Vähänen,
Juhani Kaakinen
ja Timo Yrjänä
Vartin työmaata
tarkastamassa.*

Raimo Lampi ja Aarne Miettunen Vartinvaara-Liminka -vesijohdon rakennustyömaalla.

Aarne Miettunen valvoo vesinäytteen ottoa Vartinvaarassa.

Vartinvaaran kaivonkatsojat Hannu Kähkölä, Markku Komulainen, terveydensuojelutarkastaja Pirjo Takku Oulun kaupungin ympäristöterveydenhuollosta ja Kalajoen kaupungin terveystarkastaja Aimo Korpela.

Limingan Vesihuolto Oy:n toimitusjohtaja Markku Komulainen Vartinvaaran kaivon suojasäiliössä.

Vedenkäsittelylaitoksen uv-sterilisaattori. Paavolan Veden jokaisella vedenottamolla on uv-laitteisto ja kaikki verkostoon johdettava vesi virtaa laitteiston läpi.

Vartin vedenkäsittelylaitoksen syöttöputkistoa.

Vartinvaaran vedenkäsittelylaitoksen laitetila. Vesiputket pääosassa, totta kai.

*Vartin laitoksen kalkkikivialtaat.
Kalkkikivi tasaa veden pH-arvoa.*

*Vartinvaarassakin on
klooria varastossa verkoston
saastumisen varalta.
Vesijohtoverkoston kloorataan
vain poikkeustapauksissa.*

Siikajoen kunnanhallitus ja Paavolan Veden hallitus tutustumassa Vartinvaaran vedenkäsittelylaitokseen keväällä 2014.

Pitkän linjan vesimiehet Martti Junnila, Aarne Miettunen, Martti Lampi ja entinen Oulun vesipiirin ylitarkastaja Heino Määttä tutustumassa Vartinvaaran laitokseen.

Siellä sitä on, Vartinvaaran hyvää pohjavettä.

9.7 Suviseurat – neljän päivän haaste

Vuonna 2001 Suomen Rauhanyhdistysten keskusyhdistys (SRK) järjesti Revonlahdella suviseurat. Nelipäiväisille seuroille odotettiin noin 70 000 kävijää, ja vesihuolto piti järjestää sen mukaan. Suviseurajärjestelyt eivät vaatineet Paavolan Vedeltä rahallista investointia, vaan runsaasti karttojen tutkimista ja huolellista suunnittelua. Kun pienelle alueelle tulee valtava ihmisjoukko neljäksi päiväksi, on vedenkulutus alueella yhtä suurta kuin laitoksen muu käyttö yhteensä.

”Jouduttiin etukäteen paljon puhdistamaan verkostoa, koska tiedettiin, että virtaus verkostossa tulee kasvamaan. Suviseura-alue eristettiin omaksi verkoston osaksi, jonne toimitettiin vettä Koivula 1 –vedenottamolta, muualle muilta. Sovittiin myös naapurilaitosten kanssa, että ostetaan vettä heiltä lisäksi muiden kuluttajien käyttöön. Hyvin selvittiin, yhteistyö suviseuraorganisaation kanssa toimi hyvin. Vedenpaine suviseura-alueella oli hyvä kuten muuallakin verkostossa. Onnistuimme siinä hyvin. Tällainen tapahtuma on aina kaikille pienille laitoksille iso ponnistus”, Raimo Lampi toteaa.

Revonlahden peltoaukiolla oli jopa 76 000 seuravierasta. Veden huippukulutus seura-alueella oli jopa 62 kuutiometriä tunnissa, mikä on tuplamäärä normaaliin kulutukseen verrattuna. Kokonaisuudessaan vettä käytettiin Revonlahden peltoaukiolla 1 800 kuutiometriä neljän päivän aikana.

Revonlahden suviseurat olivat Paavolan Veden toiset. Edellisen kerran yhtiö toimitti vettä Ruukkiin Heikkilän pelloille kerääntyneelle suviseurakansalle 1971.

Paavolan Vesi vastasi Revonlahden pelloille nousseen suviseurakaupungin vesihuollosta. Se vaati vesiyhtiöltä huolellista suunnittelua. (Kuva: SRK:n kuva-arkisto)

Revonlahdella oli noin 76 000 seuravierasta. Seurapäivien huippukulutus oli 62 kuutiota vettä tunnissa. (Kuva: SRK:n kuva-arkisto)

Suvisseurat olivat Revonlahdella vuonna 2001. (Kuva: SRK:n kuva-arkisto)

10. Tulevaisuuden haasteet

10.1 Verkostojen saneeraus kolkuttaa ovella

Puoli vuosisataa vanha vesilaitos on kylmän tosiasian edessä: myös vesijohtoverkosto on vanhimmalta osaltaan palvellut jo puoli vuosisataa. Aikoinaan, yhtiön alkuvuosina, oli yleinen käsitys, että muoviputki kestää 50 vuotta. Kellossa on jo aikaa sen verran hurahtanut, ja yhtiöllä on edessään seuraavien 20 vuoden aikana valtava verkoston saneerausurakka. Ensimmäistä Keltalan johtoa yhtiö on joutunut jo kahden kilometrin matkalta uusimaan.

”Tilanne on huonontunut rakentamisaikoihin verrattuna, sillä vesihuollon avustukset ovat loppumassa kokonaan. Tulevaisuudessa uudisrakentamiseen ja vesihuollon saneerauksiin ei saa avustusta. Tämä tarkoittaa sitä, että investointivarat on kerättävä asiakkailta taksoilla. Siihen täytyy kaikkien vesilaitosten varautua”, Raimo Lampi tähdentää.

Kiivaina rakennusvuosina Paavolan Vesi rakensi yhden vuoden aikana 100 kilometriä vesijohtoa. Saman määrän saneeraaminen yhden tai kahdenkin vuoden aikana on

Vesijohtoa saneerataan Ruukissa. Tuomo Soukka sujuttaa vanhan putken sisään uutta muovista vesijohtoa.

vesilaitokselle merkittävä investointi.

”Jos vesilaitos on kerännyt korjausrahastoa, otetaan sieltä varoja ja käytetään lisäksi lainaa. Kerralla koko investointia ei voida periä asiakkailta. Mutta ilman muuta saneeraukset vaikuttavat taksaan”, Lampi toteaa.

”Mihinkään saneerauksen ei kannata ryhtyä ennen kuin on tarvetta. On seurattava verkoston kuntoa, että osataan saneerata oikeaan aikaan. Liian aikaisin tehtävä saneeraus on varojen tuhlausta, ja jos ollaan liian myöhään liikkeellä, toimintavarmuus kärsii siten, että siitä aiheutuu asiakkaille merkittävää haittaa”, Lampi sanoo.

Korjaavaa kättä tarvitaan lisäksi muuallakin kuin maan alla. Ensimmäiselle vedenottamolle eli Keltalaan on vuoteen 2020 mennessä tarkoitus rakentaa kalkkikivialkalointilaitos. Laitoksen rakentaminen tulee olemaan Paavolan Veden lähiaikojen suurin yksittäinen investointi.

Samanlaista laitosta tarvitsevat myöhemmin muutkin vedenottamot. Tällä hetkellä niin Keltalan, Koivulan kuin Taarinkankaankin vedet alkaloidaan natriumhydroksidilla.

Kaikesta digitekniikasta huolimatta lapio on edelleen mitä tarpeellisin työkalu. Vuotavaa vesijohtoa montussa esiin kaivelee Erkki Leinonen.

Uutta vesijohtoa viedään sujuttajalle monttuun. Kantajina Timo Haapala ja Juha Mustonen.

Saneerausmontun reunalta töitä katselee Seppo Rantoharju.

Vesijohtoa saneerataan Ruukissa. Montussa Matti Honkamaa.

10.2. Lietteen käsittelyyn kaivataan uusia ratkaisuja

Tiukentuvat ympäristönsuojelumääräykset tuovat varsinkin jätevesipuolelle ongelmia, joihin on melkein hartiat kyyryssä etsittävä ratkaisuja.

Vuoden 2016 alussa voimaan tullut määräys kieltää orgaanisen jätteen viemisen kaatopaikalle. Jätevedenpuhdistamojen liete ja välpejäte ovat mitä suurimmassa määrin orgaanista jätettä, joka on tähän saakka kuljetettu kaatopaikalle.

Paavolan Vesi on kuljettanut turpeeseen sekoitettua ja kompostoitua lietettä Huumolan kaatopaikalle, jossa sitä on käytetty suljetun kaatopaikan peittämiseen ja maisemointiin. Urakan ansiosta vesiyhtiöllä on yksi ylimääräinen vuosi aikaa etsiä muita hävityskeinoja, sillä työt Huumolassa jatkuvat vuoden 2017 loppuun.

Mitäs sitten? Vaihtoehtoja on muutamia. Liele viedään joko Ouluun jätteenpolttolaitokseen, johonkin biokaasulaitokseen tai kompostoidaan turpeen kanssa ja käytetään viherrakentamiseen. Välpejätteen viimeinen osoite on ehdottomasti Oulun polttouuni.

”Ympäristöviranomaisten kanta kompostointiin on kriittinen, joten lupaa on vaikea saada. Meidän osalta lietteen poltto on kohtuullinen ratkaisu, koska laitos on Oulussa. Mutta esimerkiksi Lapin perukoilta on pitkä matka tuoda lietettä Ouluun. Voi myös kysyä, onko se lopulta ympäristön kannalta järkevä ratkaisu”, Raimo Lampi toteaa.

Paavolan Veden jätevesipuhdistamoilta tulee lietettä niin vähän, ettei yhtiön kannata sen vuoksi rakentaa omaa biokaasulaitosta. Mahdollista olisi käsitellä liele myös esimerkiksi maatalan biokaasulaitoksessa, mikäli joku sellaisen rakentaisi tarpeeksi lähelle.

Lietteen kuljettamiseen vesiyhtiö on jo varautunut jätevedenpuhdistamoja saneeraessaan. Ruukin puhdistamolle on jo asennettu uusi lietteen kuivauslaitteisto, ja Siikajoen puhdistamo saa kuivauslaitteiston vuoden 2016 aikana. Liele on saatava helposti kuljetettavaan muotoon.

”Paavolan Veden on ensi vuoden aikana ratkaistava, mitä lietteelle tehdään. Oulun laitoksen ongelma on, että siellä tavaraa on poltettavaksi ylen määrin. Lietteen käsittely lisää vesilaitoksen kustannuksia – ja asiakkaat viime kädessä kaiken maksavat. Olipa ratkaisu sitten poltto tai biokaasulaitos, niin joka tapauksessa käsittelijä haluaa maksun, joten Paavolan Vedelle tulee lietteen käsittelystä lisää kustannuksia”, Raimo Lampi sanoo.

10.3 Maatalous on herkkä vesiasiakas

Kotieläintalous on Siikajoella vahvaa. Pitäjistä kävelytetään teurastamoon eniten lihanautoja Pohjois-Pohjanmaalla ja maidontuotannossakin Siikajoki on maakunnan suurimpien maitopitäjien listalla.

Maatalous onkin Paavolan Veden suurin asiakas. Yhtiön laskuttamasta vesimäärästä 42 prosenttia kulutetaan maataloilla.

Maatalouden muutos on Paavolan Veden toiminta-aikana ollut valtava. Karjatilojen laajeneminen muutaman lehmän parsinavetoista nykyisiin, jopa satojen nautojen pi-

hattoihin ei olisi ollut mahdollista ilman hyvää vettä.

”Meidän kunnassa hyvä vesi on ehdoton edellytys isojen maatalousyksiköiden kannalta. Jos ei hyvää vettä olisi, ei kannattaisi isoja kotieläinyksiköitä perustaa. Eikä niitä täällä olisi. Kuten ei muuallakaan”, Raimo Lampi toteaa.

Vuonna 2013 ruukkilainen Yrjänän maatalousyhtymä rakensi 200 lehmän lypsykarjapihatton. Navetan läpi virtaa kaikkiaan satoja kuutioita vettä kuukaudessa. Pelkästään juomavettä navetassa kuluu 15-20 kuutiota päivässä. Lisäksi tarvitaan vettä vasikoille ja lypsykoneen, lypsyaseman ja maitotankin pesemiseen. Tankki pestään aina tyhjennyksen jälkeen, eli joka toinen päivä.

”Muuhun käyttöön menee vettä yhteensä satoja litroja päivässä. Lypsykone pestään kolme kertaa päivässä, lypsyasema aina lypsyn jälkeen ja vasikoille tarvitaan juomajauheen sekoitusvettä”, likka Yrjänä kertoo.

Sekä sähköä että vettä pyritään säästämään Yrjänän pihatossa. Maito esijäähdytetään kylmällä vedellä ja vettä kierrätetään siellä, missä se on mahdollista. Lypsykoneen pesuvesi käy mainiosti sontaisen lypsyaseman lattian puhdistamiseen.

”Pesuvettä menee satoja litroja, saadaan sekin hyödynnettyä. Siinä on pesuaine mukana, voidaan käyttää pintojen pesuun. Esijäähdytysvesi sekin on jo kertaalleen hyödynnettyä, kun on maito jäähdytetty ennen kuin lasketaan tankkiin. Ei tarvitse tankin niin paljon herryttellä”, likka Yrjänä kertoo.

Parhaassa tuotannossaan oleva lehmä juo vuorokaudessa jopa 150 litraa vettä. Kesähelteillä vettä kuluu noin 200 litraa vuorokaudessa turpaa kohti..

likka Yrjänä pesee lypsyasemaa aamulypsyyn jäljiltä. Eri paikkojen pesemisessä kuluu satoja litroja päivässä vettä.

Pitkiä vesikatkoksia ei kaivata, sillä täydessä tuotannossa oleva lehmä juo jopa 200 litraa vettä vuorokaudessa. Jos muurikki ei saa tarpeeksi vettä, sen tuotos laskee pahimmillaan jopa seuraavaan poikimiseen asti.

Veden on myös oltava laadultaan hyvää ja tutkittua. Lehmän monet mahat tosin kestävät likaisempaa vettä kuin ihmisen, mutta pääsääntöisesti veden on oltava puhdasta.

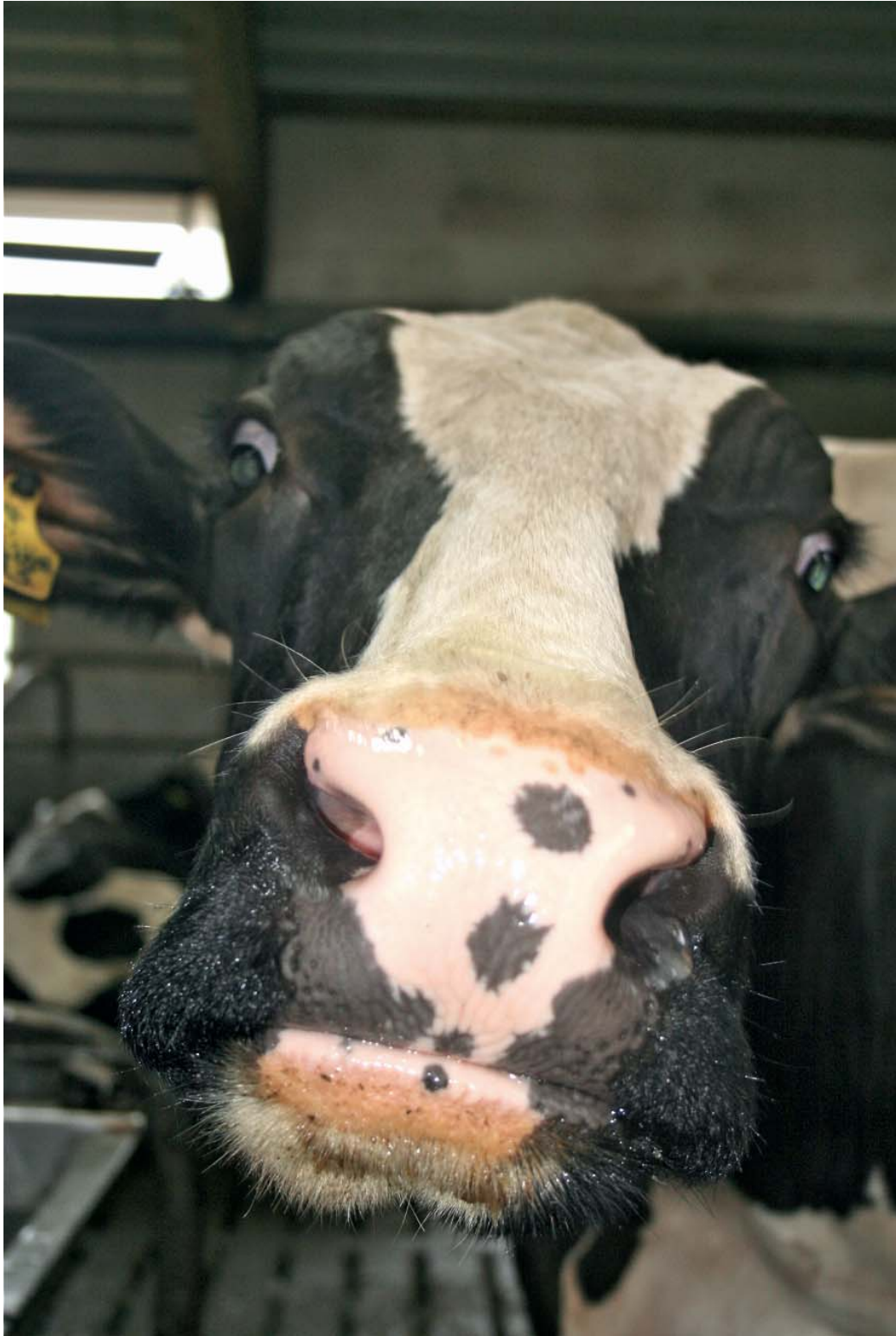
"Jos bakteerit elää vedessä, lehmäkin helposti sairastuu. Veikkaan, ettei lehmä ole älyttömän tarkka rauta- ja muista pitoisuuksista, tärkeämpää on bakteeripitoisuus. Luonnossakin lehmät juovat silti ojasta, jossa vesi ei ole steriiliä", likka Yrjänä sanoo.

Navetan lypsykoneet, maitoputkistot ja maitotankki ovat elintarviketuotannossa käytettäviä laitteita, joiden pesuveden täytyy olla todistetusti tutkittua ja kelvollista.

"Luotetaan siihen, että vesijohtovesi on sellaista, että sillä pystyy pesemään näitä laitteita. Jos omalla kaivovedellä pesisi, niin pitäisi varmasti vesi säännöllisesti tutkia. Meille vesiyhtiön vesi on elintärkeää, kun ei ole omaa kaivoa.", likka Yrjänä sanoo.

Kenkiäkin pestään vähän väliä.

Muu! Syön, juon ja lypsän...

Mutta entäs jos vettä ei tulekaan? Hana voi hurahtaa kuivaksi monesta syystä. Linjalla tehdään huoltotöitä ja vesi on poikki muutaman tunnin. Tai vedenpumppaamalla tulee jokin tekninen vika. Tai sitten joku töissään häärivä kaivinkone rouhaisee putken poikki. Hana voi olla kuiva parikin vuorokautta ennen kuin putkenpätkä on saatu korjattua. Eikä siinä vielä kaikki.

”Vesihuolto on teknistä toimintaa ja siinäkin saattaa tulla häiriöitä. Vesilaitos pyrkii siihen, ettei häiriöitä olisi, mutta niitä ei voi millään aina estää. Katkoksia voi tulla vesilaitoksesta riippumattomista syistä, vaikkapa jos joku ulkopuolinen taho katkaisee vesijohdon. Katkoksen vuoksi verkostoon voi päästä likaista vettä ja verkostoa on desinfioitava kloorilla pari viikkoa. Eläimet eivät juo klooripitoista vettä. Tai vettä ei tule Mitä sitten tehdään”, Raimo Lampi aprikoi.

Lain mukaan vastuu eläinten hyvinvoinnista on aina omistajalla, myös poikkeustilanteissa. Vesihuoltolain mukaan vesilaitosten toimitusvelvollisuuden piiriin eivät kuulu isot kotieläinyksiköt. Velvollisuus ulottuu vain kotitalouksiin ja asutukseen rinnastettaviin elinkeino- ja vapaa-ajantoimintoihin.

Veden kускаaminen karjatilaille ei ole myöskään pelastuslaitoksen tehtävä. Laki ei velvoita pelastuslaitosta vesihuollon järjestämiseen eikä kalustokaan sovi puhtaasti veden kuljettamiseen.

Paavolan Vesi on pitkään kehotellut kotieläintilallisia hankkimaan varavesisäiliön, mutta eipä sitä vielä monella tilalla ole. Vesiyhtiössä ollaan huolissaan viljelijöitten huolettomasta asenteesta ja heitä on yritetty herätellä huomaamaan riskit järjestämällä maatalouden vesihuoltopäiviä. Ensimmäinen oli Karinkannan nuorisoseuralla 2010. Yhtiö lähetti kutsukirjeen noin 90 tuottajalle, paikalle saapui seitsemän kahdeksan tuottajaa. Seuraava tilaisuus oli Kyyräntien toimistolla 2012, mutta menestys oli yhtä huono.

”Tankkiauto navetan pihalla ei auta, kun vesi pitäisi saada eläinten suuhunkin jollain tavalla, pumpata sinne navetan tai sikalan putkistoon. Maatilan oma varavesisäiliö olisi hyvä, sinne vettä voidaan tarvittaessa pumpata vaikka säiliöautosta. Jos vettä jostain ajetaan, se tuodaan tilan omaan pieneen varasäiliöön. Tankkiautohan ei voi yhdellä tilalla seisoa koko päivää, vaan lasti lasketaan ja siirrytään seuraavaan paikkaan. Tilallisten pitäisi miettiä, miten asia hoidetaan”, Lampi tähdentää.

Vakuutusyhtiöt jo vaativat lypsyrobotinavettojen vakiovarusteisiin aggregaatin. Vielä ei maatilavakuutusten ehtona ole varavesisäiliötä, vaikka vesi on eläinten hyvinvoinnin, tuotannon ja siten tilan talouden kannalta erittäin merkittävä tekijä.

Ruukkilainen Yrjänän iso pihatto on yksi harvoista navetoista, joissa varavesisäiliö on. ”Meillä on kuuden kuution varavesisäiliö. Tosin se ei ole iso, kestää käytännössä muutaman tunnin jos katkos tulee. Jos tulee vuorokausien mittainen katko, on pakko ryhtyä lietekärryllä vettä siirtämään. Siitä sen huomaa, kuinka tärkeää on, että vettä on koko ajan saatavilla. Paavolan Vesi suositteli varavesisäiliön rakentamista. Muuten ei ehkä olisi tullut mieleen”, likka Yrjänä sanoo.

10.4 Hyvää vettä tulevillekin polville

Hyvä käyttövesi ja laadukas vesihuolto ovat varmasti olleet osatekijöinä Siikajoen kunnan kehittämisessä. Ne ovat antaneet pohjan elinkeinoelämälle ja varsinkin maataloudelle. Ilman toimivaa vesihuoltoa ei nykyisen kaltainen valtakunnallisestikin merkittävä nautakarjatalous olisi mahdollista.

Koko Paavolan Veden historian ajan veden käyttö kotitalouksissa ja elinkeinoelämän puolella on säilynyt vakaana. Arvatenkin vedenkulutus tulee säilymään vähintäänkin nykyisellä tasolla ja eteen voi tulla tilanne, jossa joudutaan raapimaan päätä: mistä ja miten saadaan hyvälaatuista vettä putkiin tarpeeksi. Säästötoimiensa vuoksi valtio on vetäytymässä kokonaan pohjavesitutkimusten avustamisesta. Lisäksi luonnonsuojelualueet rajoittavat osaltaan hyvälaatuisen pohjaveden käyttöä yhdyskuntien vedenhankinnassa.

Paavolan Vesi on alusta lähtien ahkerasti kartoittanut vesivarantoja, tutkinut niitä, rakentanut vedenottamoita ja hankkinut suoja-alueita niiden ympärille. Valtio on ollut mukana tekemässä pohjavesitutkimuksia. Viimeisin valtion viranomainen on Ely-keskus. Ilman keskuksen asiantuntija-apua, teknistä osaamista ja rahallista tukea pienen vesiyhtiön olisi ollut mahdotonta tutkia pohjavesivarantoja.

Raimo Sarjanoja Ely-keskuksesta on pohjavesitutkimusten käytännön työn vahva ammattilainen. Hänen kokemuksestaan on ollut suuri apu monelle vesilaitokselle.

"Pohjavesiselvityksiä on tehty alusta asti, mutta 1960-1970-luvuilla käytössä olleella tutkimuskalustolla ei päästy tutkimaan syvempiä maakerroksia. Nyt kehittyneellä kalustolla on tutkiminen onnistunut, ja niinpä hyvälaatuista pohjavettä on löydetty selaisista kerroksista, mitkä ovat aiemmin jääneet tutkimatta. Kuluttajan kannalta on aina parempi, mikäli vesihanasta tulee mahdollisimman vähän käsitelyä, luonnonmukaista vettä. Ja mikäli joudutaan rakentamaan kalliita vedenkäsittelylaitoksia, on sillä pakosta vaikutusta myös veden hintaan", Lampi toteaa.

"Pohjavesiselvityksiä on tehty yhdessä Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskuksen kanssa, josta on saatu asiantuntija-apua tutkimusten suunnitteluun ja ohjaukseen sekä kalustoa tutkimusten suorittamiseen. Erityinen kiitos täytyy antaa Ely-keskuksen pitkäaikaiselle pohjavesiasiantuntija Aarne Miettuselle, jonka asiantuntemusta on hyödynnetty laajasti koko Pohjois-Pohjanmaan alueella. Valitettavasti tällä hetkellä näyttää siltä, että tämä yhdyskuntien kannalta tärkeä peruspalvelu Ely-keskuksissa on päättymässä, eli tältä osin voidaan todeta "säästötoimien" kohdistuneen väärään paikkaan", Lampi sanoo.

Pohjaveden pumppausputkea huuhdellaan. Putkea pitelee Hannu Kähkölä.

Hannu Kähkölä mittaamassa pohjaveden pintaa Koivula 1 -alueella. Mittauskierroksella käydään joka kuukauden ensimmäinen maanantai.

Ja pohjaveden pintaa mitataan jälleen. Tällä kertaa Hannu Kähkölä on Keltalan pohjavesialueella.

11. Seuraavat 50 vuotta

Vuonna 2016 Paavolan Veden jäljellä olevat perustajajäsenet, hallinnossa mukana olleet, verkostoa rakentaneet ja tehdyn työn nykyiset jatkajat voivat hyvillä mielin todeta yhtiön täyttäneen hyvin sille aikoinaan yhtiöjärjestyksessä aikanaan määritellyn tavoitteen:

”Yhtiön tarkoituksena on yleishyödyllisellä pohjalla toimien rakentaa, hoitaa ja ylläpitää vedenhankinta- ja viemärilaitosta Paavolan kunnan alueella vesijohtoveden hankkimiseksi sekä jakamiseksi suoraan kuluttajille ja viemärivereden poisjohtamiseksi ja puhdistamiseksi sellaisin ehdoin, että vesijohdon ja viemärin käyttö elvyttää alueen tuotannollista toimintaa ja lisää sen hyvinvointia.”

Paavolan Vesi Oy:n alkuvaiheessa päättäjät osoittivat rohkeutta ja ennakkoluulottomuutta, kun lähtivät laajentamaan yhtiön toimintaa useamman kunnan alueelle. Nyt 50 vuotta myöhemmin jokainen on sitä mieltä, että päätös oli oikea. Nykyisen Siikajoen kunnan noin 5500 asukkaan vesihuolto on turvattu, vaikkakin jakeluverkosto on laaja suhteessa asiakasmäärään. Se tuo yhtiölle sekä teknisiä että taloudellisia haasteita, kun verkoston uusiminen on tullut ajankohtaiseksi.

Tulevaisuuteen toimitusjohtaja Raimo Lampi katselee realistisesti mutta luottavaisesti:

”Ympäristönsuojelumääräysten kiristymisen seurauksena etenkin jäteveden käsitelykustannukset tulevat tulevaisuudessa nousemaan merkittävästi. Ympäristönsuojeluun liittyvät kysymykset näyttävät saavan yhä tärkeämmän roolin tarkasteltaessa myös yhdyskuntien vedenhankintaan liittyviä kysymyksiä. Olisi siis toivottavaa, että tulevaisuudessakin yhdyskuntien hyvälaatuisen ja terveellisen veden toimittaminen kuluttajille asetettaisiin intressivertailussa aina etusijalle.

Tulevaisuudessakin työtä tulee siis riittämään jotta yhtiö voi palvella asiakkaitaan hyvin myös seuraavat 50 vuotta, mutta tästä huolimatta voimme katsoa tulevaisuuteen luottavaisin mielin, sillä meillä on hyvä pohja, jolta voimme lähteä tätä työtä jatkamaan.”

Albumi

Vuotavaa vesijohtoa korjataan Ruukissa. Kaivannossa Jouni Salmenkangas, Matti Honkamaa ja Tuomo Soukka. Reunalla kävelee kaininkoneenkuljettaja Juhana Kulha.

Tienalitusta kaivamassa. Työssä tarvitaan välillä mittaakin.

Putkikaivanto tulossa tietä kohti.

Runkoputkessa juoksevaa possua odottavat Matti Honkamaa ja Hannu Kähkölä.

Vesijohtotyömaa Ruukin keskustassa.

Vesijohdon liitosta rakentamassa Erkki Leinonen ja Timo Haapala.

Hannu Kähkölä ja Aarne miettunen tarkastamassa uv-sterilisaattorin toimintaa Koivula 1-vedenottamolla

Siiviläputkia porataan maahan Vartinvaarassa.

Siiviläputken ja jatkoputken liitosta rakennetaan.

Paineviemärin tienalitusta tehdään suuntaporauksella Siikajoella.

Siikajoen jäällä saha laulaa, kun Niskasen maansiirto Oy:n miehet korjaavat painevismäärin joenalitusta.

Sitten painellaan putki kohti pohjaa.

Viemäriä saneerataan pätkäsujutusmenetelmällä. Uponor Infra Oy:n asentaja Kari Mattila laskee putkenpätkiä kaivoon, jossa toinen asentaja liittää pätkät yhteen ja sujuttaa viemäriin.

*Vesinäytettä koepumpataan
Vartinvaarassa.*

*Vartinvaaran koepumppausta
aloitellaan. Koepumpattu vesi juoksee
muovisukkaa pitkin, sukkaa metsään
juoksuttamassa Matti Honkamaa,
Seppo Rantoharju, Hannu Kähkölä ja
Aarne Miettunen.*

Koepumppauspaikalla tarvitaan sähköä. Sitä tuomassa Kari Kuusisalo Oy:n asentaja Lauri Alatalo.

Ely-keskuksen vesikonttori Aarne Miettunen Vartinvaaran koepumppausta seuraamassa.

*Laitoshoitaja Seppo Rantoharju
valmistautuu alavesisäiliön
pesuun.*

*Hyxo Oy:n Mika Passila
ohjeistaa uv-sterilisaattorin
ohjauskeskuksen käyttöä.*

Vartin vedenkäsittelylaitoksen alavesisäiliön putkistoa.

Vedenottamon laatutekniikkaa: uv-sterilisaattori ja lipeätankki. Lipeää eli natriumhydroksidia käytetään veden pH:n tasaamiseen..

Hannu Kähkölä esittelee vedenottamon automatiikkaa.

Siikajoen jätevedenpuhdistamon tehostamisurakan työmaakokous. Mukana Harry Sanaksenaho, Antti Mämmelä A&T Mämmelä Oy:stä, Seppo Rantoharju ja Jouni Könö LBR Rakennus Oy:stä.

*Heino Määttä virkansa
puolesta seurasi Paavolan
Veden rakentamista alusta asti.
Kuvassa Määttä tutustumassa
Koivula 1 -ottamoon.*

*Raimo Lampi Vartinvaaran
koepumppausta seuraamassa.*

Aarne Miettunen ja Hannu Kähkölä Koivula 1 -vedenottamolla.

Yhtiön hallitus tutustumassa Siikajoen jätevesipuhdistamoon Hannu Kähkölän opastuksella vuonna 2005. Vasemmalta Seppo Junttila, Hannu Kähkölä, Aila Mäkisalo, Pirjo Autio, Tauno Konola ja Matti Ranta.

Osa yhtiön hallitusta Aatto Mäkisalön läksiäistilaisuudessa vuonna 2005. Vasemmalta Aila Mäkisalo, Matti Ranta, Aatto Mäkisalo, Anitta Massinen, Pirjo Autio ja Mikko Karhumaa.

Yhtiön hallitus joulukuussa 2015. Takana Sami Nyman, Mikko Karhumaa, Aini Matinlauri, Kaisa Ranta ja Päivi Eskola. Edessä istuvat Tauno Konola ja hallituksen puheenjohtaja Anitta Massinen.

Liitteet

Henkilökunta

Seppo Taavetti, väliaikainen isännöitsijä 1964–1965
Martti Lampi, toimitusjohtaja 1965–1989
Martti Junnila, työnjohtaja 1966–1967
Pentti Niemelä, asentaja 1965–1968, työnjohtaja 1968–1973
Vellamo Lampi, toimistonhoitaja 1966–1986
Seppo Launonen, kaivinkoneenkuljettaja, työnjohtaja 1971–1990
Erkki Leinonen, erikoisammattimies, asentaja 1972–2006
Paavo Honkanen, asentaja, laitosmies 1973–1974
Eino Palonen, työnjohtaja, asentaja 1974–1979
Raimo Lampi, vesihuoltosinööri 1981–1994, toimitusjohtaja 1994–
Matti Mällinen, vastaava laitoshoitaja 1981–1998
Markku Fingerroos, asentaja 1981–1987
Heikki Paldanius, kaivinkoneenkuljettaja 1982–2002
Merja Ojanperä, tarkemittaukset 1985–1987
Leena Laurila, toimistonhoitaja 1986–2006
Heikki Puolamaa, työnjohtaja 1987–2001
Antti Malinen, asentaja 1988–1997
Harry Sanaksenaho, toimitusjohtaja 1989–1993
Matti Honkamaa, asentaja, kaivinkoneenkuljettaja 1989–2011
Timo Haapala, maanmittausteknikko 1997–2011, työnjohtaja 2011–
Jouni Heikkinen, vastaava laitoshoitaja 1998–2000
Hannu Kähkölä, vastaava laitoshoitaja 2000–
Pasi Alatalo, työnjohtaja 2001–2003
Jarkko Häkkilä, työnjohtaja 2003–2007
Jouni Salmenkangas, asentaja 2004–
Marja Hirvonen, toimistonhoitaja 2006–
Reijo Hannelin, työnjohtaja 2007–2009
Seppo Rantoharju, laitoshoitaja 2008–
Tuomo Soukka, asentaja 2011–

Hallituksen jäsenet

Rahko Erkki, 1964–1965, puheenjohtajana 196–1965
Heikkilä Erkki, 1964–1977
Knuuttila Mauri, 1964–1979
Sipola Mauno, 1964–1965
Taavetti Seppo, 1964–1972
Junnila Martti, 1965–1989, puheenjohtajana 1965–1988
Parkkila Hannes, 1965–1979
Valtokari Mauno, 1967–1988
Kurikka Aale, 1967–1977
Toppila Antti, 1972–1984
Roppola Kalevi, 1977–1988
Häkkilä Veikko, 1977–1991
Heikkinen Hannu, 1979–1994
Kärki Veli, 1979–1988
Andsten Raimo, 1984–1986
Telkki Pertti, 1986–1987
Tervakangas Matti, 1987–2009
Konola Tauno, 1988–2016, puheenjohtajana 1988– 2000
Sanaksenaho Harry, 1988–1996
Mäkisalo Aatto, 1988–2005
Kärki Jussi, 1988–1993
Äijälä Eino, 1989–1993
Joensuu Reijo, 1991–1997
Ranta Matti, 1993–2010
Karhumaa Mikko, 1993–
Junttila Seppo, 1994–2008
Massinen Anitta, 1996– , puheenjohtajana 2000–
Autio Pirjo, 1997–2009
Mäkisalo Aila, 2005–2009
Laaksonen Pekka, 2008–
Nyman Sami, 2009–
Matinlauri Aini, 2009–
Eskola Päivi, 2009–
Ranta Kaisa, 2010–
Pietarila Jussi, 2016–

Ensimmäisen vesiasiaa pohtineen kokouksen pöytäkirja

Runkin (Paavalan) Venämys Seura

Lahutan ohjeisen pöytäkirjan kokouksesta, jossa esillä keuhka käsiteltiin Tuomiöjan venämys haakeita. Kokous kutsuttiin kokoon toimistoni ja lähteeni on luottelu sen osanottajista.

Täällä, että jos joku käsittelee venämysien sadasta kuittoine, lähinnä sen historian, on tämäkin tutkijoiden vaitavuus.

Kunnioitteen

Tornio 20/01-75

K. J. Krogerus
VR. liikennealuepäällikkö
Tornio.

Ps Kokous oli Lapin läänin Neuvosto -
seuran talossa.

Sanna.

Pöytäkirja Lapin kunnan
vesijohdon hankkeesta 28. 9. -62.
Käsnä 12 henkilöä.

1

Valittiin kokouksen puheenjohtajaksi
asemapaäl. Krogus ja sihteeri Vukko
Taavetti. Pöytäkirjan tarkastajaksi Eino
Mannerman ja Pentti Jussila.

2.

Keskusteltiin alustavasti vesijohdon hank-
keesta josta kaikki kokouksen osan otta-
jat olivat yhtämieltä että asia on vält-
tämättä tärkeä koken Lapin kunnalle.

3

Päätettiin lähettää kunnan ^{valtuustalle} ~~hallitukselle~~
esitys vesitutkimuksesta suorittamisesta.
Valittiin ason mukaan allekirjoittajaksi
mr. Eino Mannerman ja joht. Seppo Taavetti.

Kokouksen puolesta

L. S. Krogus

Puh. joht

Vukko Taavetti

Sihteeri

Pöytäkirjan tarkastelija

Pentti Jussila

Eino Mannerman

Vesijohtokokouksen osanottoajat Lapinkylän
Ns-talolla 28.9.62 klo 19,30.

Jenny Pellikka.
Tapio Roppola.
Hilja Pelliksen.

Matti Kangas

J. Jokela

Pentti Järnala.

Eino Mäkelä

Väinö Taahtila

Antti Järvenpää

L. A. Liopius.

Sampo Taahtila

Perustavan kokouksen pöytäkirja

Pöytäkirja ote:

Pöytäkirja PAAVOLAN VESI Osakeyhtiön perustavasta kokouksesta PAAVOLAN kunnantalossa 4 päivänä tammikuuta 1964 klo 10.
Kokouksen puheenjohtajana toimi autoilija Pauli Jussila ja sihteerinä rakennusmestari Mauri Knuuttila.
Oulun Maanviljelysinsinööripiiriä edusti dipl.ins. Hannu Ettala.
Osanottajista luettelo pöytäkirjassa.
Paavolan kuntaa edustivat kunnanhallituksen jäsenet.

1 §.

Kokouksen avasi va.toimikunnan puheenjohtaja, autoilija Pauli Jussila, joka valittiin myös puheenjohtajaksi perustavalle kokoukselle. Sihteeriksi kutsuttiin va.toimikunnan sihteeri, rakennusmestari Mauri Knuuttila. Pöytäkirjan tarkistajiksi valittiin maanviljelijä J.A. Satokaski ja Jussi Virtanen.

2 §.

Todettiin kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

3 §.

Dipl.ins. Hannu Ettala esitelmöi Maaseudun vesihuoltoon liittyvistä asioista ja samalla hän selvitteli Vesilaitoksen tarpeellisuutta sekä Valtion avustus ehtoja. Valaisevan alustuksen jälkeen seurasi keskustelua, jolloin kannatettiin Vesilaitoksen perustamista Paavolaan. Alustaja vastasi tehtyihin kysymyksiin.

4 §.

Päätettiin yksimielisesti perustaa PAAVOLAN VESI Osakeyhtiö ja osake-enemmistön omistaessa Paavolan kunta.
Hyväksyttiin yhtiösopimus, joka on liitteenä pöytäkirjassa.

5 §.

Vahvistettiin johtokunnan jäsenten päiväraha korvaukseksi viisi (5) markkaa kokouskerralta. Matkarahaa ei päätetty maksaa.
Tilintarkastajille korvataan laskun mukaan.

6 §.

Johtokunnan jäsenmääräksi vahvistettiin viisi (5) varsinaista ja kaksi (2) varajäsentä.
Johtokuntaan valittiin Erkki Heikkilä, Erkki Rahko, Mauri Knuuttila, Seppo Taavetti ja Mauno Sipola varalle Veli Kärki ja Vilho Parkkila.

7 §.

Tilintarkastajiksi valittiin Pauli Jussila ja Veikko Pietarila varalle Kalevi Roppola ja Väinö Matela.

8 §.

Kokouksen päätöksen esitti talouspäällikkö Erkki Rahko, minkä jälkeen puheenjohtaja Pauli Jussila julisti kokouksen päättyneeksi.

Kokouksen puolesta,

Pauli Jussila

Pauli Jussila

puheenjohtaja

Mauri Knuuttila

Mauri Knuuttila

sihteeri

Olemme tänään 4 päivänä tammikuuta 1964 klo 12 suorittaneet perustavan kokouksen 1 §:ssä määrätyn tehtävän ja todenneet pöytäkirjan tehtyjen päätösten mukaiseksi.

Paavolassa tammikuun 4 p:nä 1964

J.A. Satokaski

J.A. Satokaski

Maanviljelijä

Paavolan pitäjän

Pehkolan kylästä.

Jussi Virtanen

Jussi Virtanen

Maanviljelijä

Paavolan pitäjän

Pehkolan kylästä.

OSANOTTAJA LUETTELO

Jussila Pauli	Autoilija	Paavola	kirkonkylä
Roppola Kalevi	Kunnanh.pj.mvj.	Paavola	kirkonkylä
Heikkilä Erkki	Kunnanh.pj.mvj.	Paavola	kirkonkylä (Huumola)
Ylikulju Väinö	Kunnanh.js.mvj.	Paavola	Ruukki
Tapio Eino	Maanviljelijä	Paavola	kirkonkylä
Kärki Veli	Kunnanh.js.työm.	Paavola	Ruukki
Ahonen Eino	Isännöitsijä	Paavola	kirkonkylä
Penttilä Kalervo	Osuuskassanjohtaja	Paavola	kirkonkylä
Rahko Erkki	Talousspäläikkö	Paavola	kirkonkylä
Pylkäs Yrjö	Kunnanh.js.mvj.	Paavola	Saarikoski
Karhumaa Jaakko	Kunnanh.js.	Paavola	kirkonkylä
Matela Väinö	Kunnanh.js.mvj.	Paavola	Lappi
Vuotila Kaarlo	Kunnanh.js.	Paavola	Luohua
Kauttio Sulo		Paavola	kirkonkylä
Anttila Veikko	Säästöpankin joht.	Paavola	kirkonkylä
Ansamaa Jalmari	Liikemies	Paavola	Ruukki
Sipela Mauno	Maanviljelijä	Paavola	Luohua
Nurmiaro Vladimir	Pientilallinen	Paavola	kirkonkylä
Kosunen Tauno	Maanviljelijä	Paavola	kirkonkylä
Teräsväinö Matti	Maanviljelijä	Paavola	kirkonkylä
Väyrynen O.E.	Kunnansihteeri	Paavola	kirkonkylä
Satokaski J.A.	Maanviljelijä	Paavola	kirkonkylä
Stjerna Kalle		Paavola	kirkonkylä
Virtanen Juha	Maanviljelijä	Paavola	kirkonkylä
Knuuttila Mäuri	Rakennusmestari	Paavola	Ruukki
Pietarila Veikko M	Agral.Maanviljelijä	Paavola	kirkonkylä
Hemmilä Esko	Metsätalous neuvoja	Paavola	Ruukki
Ettala Harjo	Dipl.ins.	Paavola	Øulu

28 kpl edustaja

Otteen oikeaksi todistavat:

Paavolassa joulukuun 30 päivänä 1964

Jouko Piikkala

Ensimmäisen johtokunnan kokouksen pöytäkirja

Pöytäkirja Paavolan Vesi Oy:n johtokunnan kokouksesta, joka pidettiin tammikuun 12 päivänä 1964. Saapuvilla olivat varsinaiset jäsenet Erkki Rahko, Mauri Knuuttila, Erkki Heikkilä, Mauno Sipola ja Seppo Taavetti.

1 §.

Kokouksen avauksen suoritti perustavankokouksen määräämänä kokoonkutsujana Erkki Rahko.

2 §.

Johtokunnan puheenjohtajaksi valittiin kuluvan vuoden ajaksi talous-
päälikkö
Erkki Rahko ja varapuheenjohtajaksi rakennusmestari Mauri Knuuttila.

3 §.

Johtokunnan sihteeriksi valittiin Osuuskassanhoitaja Seppo Taavetti.

4 §.

Luettiin perustavankokouksen laadimat mallisäännöt, jotka päätettiin lähettää Kauppa- ja teollisuusministeriöön rekisteröitäväksi heti sen jälkeen, kun Paavolan kunta on allekirjoittanut osakemerkinnän.

5 §.

Päätettiin että toimitusjohtajaa ei toistaiseksi valita, johtokunnan puheenjohtaja hoitaa toimitusjohtajan tehtävät.

6 §.

Päätettiin että johtokunnan puheenjohtaja allekirjoittaa yhtiöntoimien nimen yksinään.

7 §.

Päätettiin avata yhtiölle tilit Paavolan kaikissa rahalaitoksissa, kirjanpitoa ja rahastonhoitoa päätettiin tarjota Paavolan Säästöpankille ja Paavolan Osuuskassalle, puheenjohtaja ottaa tarjoukset vastaan, joista johtokunta päättää lopullisesti.

8 §.

Osake merkintäsitoomukset päätettiin monistaa ja osakemerkintä aloit-

taa välittömästi.

9 §.

Puheenjohtajan tehtäväksi annettiin vesitutkimuksen tarjouksien ottaminen vesirakennusyhtiöiltä.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Emil Rindler
E. Hämäläinen
Sanna T. Järven.

Mauri Tuittila
Mauri Sipilä

Johtokunnan kokous 29.1.1964

Pöytäkirja Paavolan Vesi Oy:n johtokunnan kokouksesta, joka pidettiin tammikuun 29 päivänä 1964. Saapuvilla olivat varsinaiset jäsenet: Erkki Rahko, Mauri Knuuttila, Erkki Heikkilä, Mauno Sipola ja Seppo Taavetti.

1 §.

Kokouksen avauksen suoritti johtokunnanpuheenjohtaja Erkki Rahko.

2 §.

Todettiin että johtokunnan varsinaiset jäsenet kaikki olivat paikalla.

3 §.

Laadittiin Maatalous-hallitukselle lähetettävä avustusanomus pohjavesi tutkimuksen suorittamiseksi Paavolan kunnan asumataajamissa Pehkolan, Ruukin, Lapin ja Luohuan kylissä.

4 §.

Hyväksyttiin Maa- ja Vesi Oy:n ^{arvio} ~~tutkimus~~ pohjavesi tutkimuksen suorittamisesta Paavolan kunnan alueella, tutkimuskustannusarvio päätettiin liittää Maataloushallitukselle osoitettavan avustusanomuksen perusteeksi.

5 §.

Laadittiin muistio liitettäväksi Maataloushallitukselle osoitettavan avustusanomuksen perusteeksi Paavolan kunnan asukkaiden sosiaalisesta ja taloudellisesta asemasta.

6 §.

Luettiin perustavankokouksen hyväksymä ja allekirjoittama yhtiösopimus.

7 §.

Kirjanpito ja rahaston hoito päätettiin antaa vuorovuosin Paavolan-Säästöpankin ja Paavolan Osuuskassan suoritettavaksi, molemmat ovat lupautuneet suorittamaan työn ilman korvausta, vuoden 1964 kirjanpito ja rahaston hoito annettiin Paavolan Säästöpankin suoritettavaksi arvan perusteella.

8 §.

Keskusteltiin Oulun ja Lapinläänien Vesihuolto-yhtymien yhteistoiminnasta aloite kyseisestä asiasta päätettiin jonkin toisen kunnan vesihuolto-yhtiön kanssa suorittaa, ajankohdasta ei vielä päätetty.

9 §.

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

10 §.

Puheenjohtaja julisti kokouksen päättyneeksi.

Erkki Rahko puheenjht.

Seppo Taavetti. sib.

M. Knuuttila

Mauri Knuuttila
Mauno Sipola

Johtokunnan kokous 14.9.1964

Pöytäkirja Paavolan Vesi Oy:n johtokunnan kokouksesta, joka pidettiin syyskuun 14 päivänä 1964. Saapuvilla kokouksessa olivat seuraavat johtokunnan varsinaiset jäsenet: Erkki Rahko, Erkki Heikkilä, Mauri Knuuttila ja Seppo Taavetti. Kokouksessa oli myös saapuvilla Maataloushallituksen edustajana insinööri ^{Hannu} Ettala sekä kunnanhallituksen puheenjohtaja Kalevi Roppola ja kunnansihteeri Olli Väyrynen.

1 §.

Kokouksen avauksen suoritti johtokunnan puheenjohtaja Erkki Rahko.

2 §.

Kokouksen puheenjohtajana toimi Erkki Rahko ja sihteerinä Seppo Taavetti.

3 §.

Todettiin että johtokunnan varsinaisista jäsenistä ovat paikalla Erkki Rahko, Erkki Heikkilä, Mauri Knuuttila ja Seppo Taavetti, joten johtokunta on päätös valtainen.

4 §.

Luettiin ja hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

5 §.

^{Hannu} Insinööri Ettala selosti Valtion rakennushallituksen insinööritoimiston laatimaa tutkimustulosta Ruukkiin rakennettavan virastotalon vedenottamokoko si, tutkimuksen mukaan riittäisi myös vesi ainakin 10 vuodeksi Ruukin kylän tarpeeksi, johtokunta päätti ottaa yhteyttä Valtion rakennushallitukseen yhteistoiminnan löytämiseksi k.o. asiassa,

6 §.

Päätettiin pohjavesi ja johtolinja tutkimus sekä yleis-suunnitelman laatiminen Paavolan kunnan alueelle, antaa laskutustyönä insinööritoimisto Maa ja Vesi Oy:lle, sillä perusteella että laskutus suoritetaan keväällä ja työt pannaan alulle yhden kuukauden kuluessa, johtokunnan puheenjohtajalle

annettiin valtuudet tehdä sopimus insinööritoimisto Maa ja Vesi Oy:n kanssa kyseessä olevista töistä.

7 §.

Päätettiin että pohjavesi tutkimus aloitetaan Lapin kylästä.

8 §.

Päätettiin että kunnanhallituksen puheenjohtaja kutsutaan joka johtokunnan kokoukseen.

9 §.

Puheenjohtaja julisti kokouksen päättyneeksi.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. Heininen

Sanna Taavola

Osakemerkintä

Allekirjoittamalla osakemerkintä sopimuksen sitoudumme me allekirjoittaneet täten Paavolan Vesi Oy:n osakkaiksi sekä merkitsemme seuraavassa mainitun määrän yhtiön osakkeita. Osakkeen omistajat ovat Suomen kansalaisia ja suomalaisia yhteisöjä ja kotipaikka Paavolan kunta.

Matti Kangas	ratatyömies	otan 5 osaketta
Tyyne Roppola	postinvaihtaja	otan 5 osaketta
Hilda Alapere	kahvilan omistaja	otan 5 osaketta
Väinö Matela	maanviljelijä	otan 10 osaketta
Sirkka Pistemaa	rouva	otan 5 osaketta
Pauli Kokko	maanviljelijä	otan 10 osaketta
Veikko Taavetti	maanviljelijä	otan 10 osaketta
Jussi Tarvainen	maanviljelijä	otan 10 osaketta
Ida Jokela	talonomistaja	otan 5 osaketta
Pentti Heikkilä	maanviljelijä	otan 5 osaketta
Einari Miettinen	maanviljelijä	otan 10 osaketta
Ilmari Honkala	maanviljelijä	otan 5 osaketta
Hannes Koski	maanviljelijä	otan 5 osaketta
Kalevi Pakanen	maanviljelijä	otan 5 osaketta
Toivo Niskala	maanviljelijä	otan 5 osaketta
Pauli Pelkonen	autoilija	otan 5 osaketta
Anikki Koivu	maanviljelijä	otan 15 osaketta
Kustaa Ojala	maanviljelijä	otan 5 osaketta
Uuno Matela	maanviljelijä	otan 15 osaketta
Janne Ranta	maanviljelijä	otan 10 osaketta
Antti Ranta	maanviljelijä	otan 20 osaketta
Aino Eskelinen	talonomistaja	otan 5 osaketta
Erkki Kähkölä	maanviljelijä	otan 10 osaketta
Ilta Karjalainen	kauppias	otan 10 osaketta
Ilmari Kalijärvi	maanviljelijä	otan 10 osaketta
Kalle Paulus	maanviljelijä	otan 5 osaketta
Hannes Harju	talonomistaja	otan 5 osaketta

Oiva Tapanila	maanviljelijä	otan 10 osaketta
Rauha Kokko	maanviljelijä	otan 5 osaketta
Matti J Kokko	maanviljelijä	otan 10 osaketta
Tyyne Kramsu	talonomistaja	otan 5 osaketta
Eino Mannermaa	maanviljelijä	otan 10 osaketta
Veikko Partanen	maanviljelijä	otan 5 osaketta
Kerttu Ekoluoma	maanviljelijä	otan 5 osaketta
Erkki Heikkilä	maanviljelijä	otan 10 osaketta
Pauli Jussila	liikemies	otan 10 osaketta
Kalevi Roppola	maanviljelijä	otan 5 osaketta
Yrjö Svensk	maanviljelijä	otan 5 osaketta
Eino Hautala	asemamies	otan 5 osaketta
Yrjö Aho	maanviljelijä	otan 5 osaketta
Leevi Pirinen	maanviljelijä	otan 5 osaketta
Eino Laine	maanviljelijä	otan 5 osaketta
Paavolan Osuuskauppa		otan 50 osaketta
Paavolan Seurakunta		otan 72 osaketta

Paavolan Säästöpankki

Me yhtiön perustajat hyväksymme edelläolevat yhtiön osakkaiksi ja samalla toteamme osakemerkinnän tulleen loppuun suoritetuksi.

Paavolassa tammikuun 22 päivänä 1965.

Paavolan Osuuskassa

PAAVOLAN OSUUSKASSA

Erkki Heikkilä Kalevi Roppola

PAAVOLAN OSUUSMEIJERI

Erkki Heikkilä Eino Ahonen

PAAVOLAN KUNNANHALLITUS

Kalevi Roppola Olavi E Väyrynen
puheenjohtaja kunnansihteeri

Paavolan O.J. Osuuskassa

Väinö Matela Seppo Paavetti

PAAVOLAN SÄÄSTÖPANKKI
Veikko Piittari
Pentti Heilala
Pentti Heilala
Pentti Heilala

Erkki Rahko
Erkki Rahko

Mauri Knuuttila

Mauno Sipola
Mauno Sipola
Olavi Lehto
Olavi Lehto

LUOHUAN OSUUSMEIJERI
Juho Kangas *Juni Vesterbacka*
LUOHUAN OSUUSMEIJERI
Luohuan Osuusmeijeri
Eino Mastala *Uranen*
LUOHUAN OSUUSKASSA

Juho Kangas
Reino Kangas

Seppo Taavetti
Seppo Taavetti

Veikko Piittari
Veikko Piittari

K. V. Lonka
Kauko V Lonka

Ilmoitus kaupparekisteriin

OSAKEYHTIÖ		Paikallisviran- omaisen diaarin:o	Annettu Saapunut	/	19
Ilmoituslomake n:o 3.		Antaja:			
(Leimamerkit)		Kirjelmän pvm ja n:o			
		PatH:n diaarin:o	Saapunut	/	19
RN:o		Tutk.	/	/	Merk.

Ilmoitus kaupparekisteriin.

S a l o n kaupungin-maistraatin
kaupungin-järjestysoikeuden välityksin
kirkas. henkilöjoittajan

ilmoitetaan kaupparekisteriin merkittäväksi seuraava osakeyhtiö:

Osakeyhtiön toiminimi: Paavolan Vesi Oy

Päivä, milloin yhtiön yhtiöjärjestys on hyväksytty: 4/1 1964 ja vahvistettu: 29/12 1964

Yhtiön tarkoituksena on yleishyödyllisellä pohjalla toi-
mien rakentaa, hoitaa ja ylläpitää vedenhankinta- ja viemärinti lai-
tosta Paavolan kunnan alueella vesijohtoveden hankkimiseksi sekä jaka-
miseksi suoraan kuluttajille ja viemärivereden poisjohtamiseksi ja puh-
distamiseksi sellaisin ehdoin, että vesijohtoon ja viemerin käyttö el-
vyttää alueen tuotannollista toimintaa ja lisää sen hyvinvointia.

Kunta, joka on yhtiön kotipaikkana: Paavola

Osakepääoma: 25 000:- mk. Osakepääomasta on maksettu 5 000:- mk.

Osakepääoma on kokonaisuudessaan maksettava 29/12 1965 mennessä.

Osakkeet: 1250 kpl à 20:- mk, asetetut määrätylle henkilölle.
haltijalle.

Onko yhtiön yhtiöjärjestyksessä ulkomaalaisten sekä eräiden yhteisöjen oikeudesta omistaa ja hallita kiin-
teitä omaisuutta ja osakkeita 28/7 1939 annetun lain 3 §:ssä mainittu, ulkomaalaisten sekä eräiden yhtei-
söjen oikeutta omistaa yhtiön osakkeita rajoittava määräys: on

Osakepääoma voidaan korottaa 75 000:- mk:aan. Osakepääoman
korotus on suoritettava vuoden kuluessa korotus päätöksestä lukien.

Yhtiökokous on kutsuttava kokoon kutsu varsinaiseen yhtiökokoukseen toimitetaan
osakkaille todistettavasti kirjallisesti sekä julkaisemalla kutsu yhtiö-
kokouksen määräämässä kahdessa sanomalehdessä vähintään kaksi viikkoa
ennen kokousta. Kutsussa on mainittava, mitkä asiat tulevat kokouksessa
käsiteltäviksi.

Muut tiedonannot osakkaille on toimitettava vastaavalla tavalla vähintään viisi
päivää ennen kokousta tai muuta määrä aikaa.

3274/64/22

Yhtiön hallituksena olevien toimitsijain nimet sekä heidän kansalaisuutensa ja kotipaikkansa:

Johtokunnan puheenjohtaja :	Martti Junnila	Paavola
Johtok. varapuheenjohtaja:	Mauri Knuuttila	Paavola
Johtokunnan jäsen:	Erkki Heikkilä	Paavola
"	Hannes Parkkila	Paavola
"	Seppo Taavetti	Paavola
Johtokunnan varajäsen:	Erkki Rahko	Paavola
"	Mauno Sipola	Paavola

kaikki on Suomen kansalaisia.

Kuka tai ketkä toimitsijoista ovat oikeutetut kirjoittamaan yhtiön toiminimen sekä heidän kansalaisuutensa ja kotipaikkansa:

Johtokunnan puheenjohtaja	Martti Junnila	Paavola
Toimitusjohtaja	Seppo Taavetti	Paavola

Allekirjoittaneet yhtiön hallituksen kaikki jäsenet vakuuttavat, että tarkastusta toimitettaessa ei ole havaittu syytä muistutuksiin yhtiön perustamiseen nähden eikä yhtiöjärjestyksen 4 §:ssä mainittua ehtoa vastaan ja että yhtiön osakepääomasta suoritettut 5 000:- markkaa ovat hallituksen huostassa.

Paavolassa, elokuun 4 p:nä 1965

(Ilmoituksen tekopaikka ja -aika)

Martti Junnila	Mauri Knuuttila
Hannes Parkkila	Seppo Taavetti

(Allekirjoitukset)

Omakätiset toiminimenkirjoitukset:

Martti Junnila	Seppo Taavetti
----------------	----------------

A.Ahlström -sopimus

S O P I M U S

Ruukin Mineraalivilla Osakeyhtiön liittymisestä Paavolan Vesi Oy:n vedenkuluttajaksi.

Keskenämme käymiemme neuvottelujen tuloksena sovimme me allekirjoittaneet Paavolan Vesi Oy ja Ruukin Mineraalivillatehdas Oy täten seuraavaa:

1. Ruukin Mineraalivillatehdas Oy liittyy Paavolan Vesi Oy:n vedenkuluttajaksi sekä talous- että prosessivetenä tehdasalueella.

2. Paavolan Vesi Oy sitoutuu rakentamaan Ruukin Mineraalivilla Oy:n tehdasalueelle riittävän suuren vesijohdon sääntöjen määrämällä tavallatoukokuun 1 päivään mennessä 1966.

3. Paavolan Vesi Oy ei tämän sopimuksen mukaah vastaa tehdasalueen jätevesien puhdistamisesta eikä likaviemärijohdon rakentamisesta.

4. Veden kulutusmaksuna Ruukin Mineraalivillatehdas Oy maksaa teollisuusalueen tontille toimitetusta talousvedeksi kelvollisesta vedestä seuraavan asteikon mukaan:

Kulutetun vesimäärän ollessa vuodessa kaikkiaan m ³	hinta mk/m ³
0 - 15600 m ³	70 p
15600 - 52000 "	60 p
yli 52000 "	45 p

Veden kulutusmaksu sidotaan siten yksityistalouksien maksamaan jakeluhintaan mikä on 1,20/m³ tämän sopimuksen allekirjoitusaikana, jos hinta nousee tai laskee muuttuu ylläoleva taulukko samassa suhteessa.

5. Tässä sopimuksessa mainitsemattomiin mahdollisiin seikkoihin nähden noudatetaan hyvän kauppiastavan määräyksiä force majeure varauksin.

Näin sovituksi vakuutamme, Paavolassa syyskuun 15 päivänä 1965

PAAVOLAN VESI OY

Martti Junnila	Seppo Taavetti
Martti Junnila	Seppo Taavetti
Paavolan Vesi Oy:n johtok.puheenj.	toimitusjohtaja

Karhulassa syyskuun 25 päivänä 1965

RUUKIN MINERAALIVILLA OY

Risto Tiitola

Jäljennöksen oikeaksi todistavat:

Vellamo Lampi

Vellamo Lampi

rva

Mirjam Hynynen

Mirjam Hynynen

nti

Tie ja Vesi Oy:n anomus urakka-ajan jatkamisesta

Tie ja Vesi Oy

OULU, ASEMAKATU 18 • PANKKI HOP • ☎ Ou 99 439 • PUHELIN 16 409, 21 013

Paavolan Vesi Oy
Paavola

Oulu 19.1.1966.

Pyydämme urakka-ajan pidennystä helmikuun 15 päivään 1966.

Perusteluina esitämme seuraavaa:

Lokakuu oli huomattavasti normaalia sateisempi ja maat niin märkiä, että ne eivät kantaneet Teräsmies JT-22 kaivukoneita, joilla olimme, kuten tarjouksesta selviää, tarjoutuneet työn tekemään. Tässä pyydämme huomioimaan, että vuosina 1963 ja 1964 ja vielä nykyäänkin tehdään huomattava osa vesijohtokaivuista juuri noilla koneilla. Todettuamme, ettei kaivu Teräsmiehillä käy, ostimme uuden koneen tätä työtä varten ja on tämä kone osoittautunut työhön sopivaksi.

Tämän koneen hankinnan jälkeen ryhdyimme heti toimenpiteisiin vieraan koneen hankkimiseksi työmaalle, mutta tarpeeksi tehokkaita koneita ei ollut saatavissa ennenkuin marraskuun lopulla, jolloin teimme heti kaivusopimuksen urakoitsija Vilho Turkin kanssa. Tosin tämänkin koneen työhöntulo myöhästyi n. viikon, koska Paavolan Vesi Oy käytti konetta Ruukin asemakaava-alueella tuntitöissä. Nämä työt olivat tietenkin tarpeellisia, mutta hidastivat meidän urakkaamme valmistumista.

Maan märkyys ja pehmeys oli toiselta puolen sitä luokkaa, että täyttötyö ei olisi menestynyt, kuten paikan päällä todettiin, normaalilla näissä töissä käytettävillä täyttökoneilla. Tämän asian tilan korjaamiseksi keskeytimme metsäojatyöt ja toimme täyttökoneeksi metsäojituksessa käytettävän Caterpillar D-7 suotraktorin, joka pystyy työskentelemään pehmeämmässä maassa kuin mikään muu nykyään käytössä oleva kone. Täyttötyö tällä koneella tulee tosin huomattavasti kallimmaksi kuin tavallisilla koneilla, mutta pyrkimys suorittaa työ määrääjässä ei piittaa kustannuksista.

Toinen myöhästymiseen ratkaisevasti vaikuttava seikka oli ja on edelleen normaalia aikaisemmin marraskuun alussa, alkaneet ja tavanomaisia huomattavasti kovemmat pakkaset, jotka jäädyttivät maat normaalia huomattavasti syvempään. Koska nämä pakkaset ovat jatkuneet ja jatkuvat edelleen niin kovina, että työskentely on ollut pakko välillä keskeyttää, sillä koneiden tiivisteet eivät pidä öljyä kovalla pakkasella ja lisäksi koneet muutenkin rikkoutuvat eikä pelkkä koneiden korjaaminen edistä työtä.

Mm. urakoitsija Turkin kone jouduttiin viemään korjaamolle lähes täyskorjaukseen pakkasen ja jäätynneen maan kaivussa aiheutuneiden vaurioiden takia.

Urakkasopimukseen liittyvien yleisten määräysten 17 § kohdan 17 d mukaan oikeuttaa urakka-ajan pidentämiseen

- muu urakoitsijasta riippumaton seikka, joka huomattavasti vaikeuttaa töiden suoritusta ja jota urakoitsija ei ole voinut ottaa edeltäpäin huomioon ja jonka tuottamaa haittaa hän ei ole voinut kohtuudella poistaa:

- Maan normaalia suurempi märkyys, ei kantanut koneita, sekä normaalia aikaisempi maan jäätyminen ja vuodenaikaan nähden huomattavasti normaalia kovemmat pakkaset.

17 § kohta 2.

Urakka-ajan pidentämiseen oikeuttavan esteen ^{koskiessa} sellaista urakan täyttämiseksi välttämätöntä aineiden, tarvikkeiden, koneiden tai laitteiden hankintaa, jonka urakoitsija voi tehdä muualta ilman sanottavia lisäkustannuksia, ei este oikeuta urakka-ajan pidentämiseen:

- Uuden koneen hankkiminen aiheuttaa huomattavasti lisäkustannuksia.

- Urakoitsija Turkille joudumme maksamaan työstä 2,20 mk/jm. eli 42,2 % enemmän kuin itse saamme. Kustannuslisä on niin huomattava, että tässä tulee suurempia kuin sanottavia lisäkustannuksia.

Caterpillar D-7 suokoneen tuominen työmaalle aiheuttaa 42,00 markan tuntikustannuksen kun tavallinen täyttökone työskentelee 20,00 markan tunti hinnalla.

Tässäkin on hintaa säästämättä pyritty myöhästymisen välttämiseen.

Lisäksi olemme jäätynneen maan rikkomisessa käyttäneet Paavolan Vesi Oy:n kompressorin pyrkimämme työn jouduttamiseen. Tämäkään ei luonnollisesti tapahdu ilman ^{luonnollisesti} lisäkustannuksia.

Korjaukset suorittanut
Kuntamies

Edelläolevaan viitaten katsomme, että olemme ryhtyneet yleisten määräysten 25 § mukaisiin kaikkiin vallassamme oleviin toimenpiteisiin myöhästymisen estämiseksi ja vähentämiseksi.

Kunnioittaen

Tie ja Vesi Oy

Vesiasiain neuvottelukunnan kokous 25.4.1966

Paavolan Vesi Oy

POYTÄÄLÖJÄ vesihuoltosasiain neuvottelukokouksesta, joka pidettiin Revonlahden osuuskassan toimitalossa huhtikuun 25 p:nä 1966 ja jossa olivat läsnä dipl.ins. Hannu Ettala maataloushallituksesta, rak.mestarit M. Arola ja H. Määtä Oulun mv.ins.piiiristä, Siikajoen Vesihuolto oy:n edustajana E. Pietola, Paavolan Vesi Oy:n edustajina M. Junnila ja M. Lampi, kuntien edustajina tai ymsityisinä asiannarastajina Revonlahdelta A. Kurikka, M. Hietala, P. Kesti, P. Paananen, S. Taavetti ja H. Pudas, Siikajoelta A. Arola ja O. Hartikainen ja H. K. Penttilä Rautio sekä Paavolasta K. Hoppola ja U.E. Väyrynen.

1 §

Kokouksen avasi osuuskassanjoht. S. Taavetti lausuen läsnäolijat tervetulleeksi ja ilmoittaen kokouksen tarkoituksena olevan neuvotella yhteistoiminnasta vesihuollon järjestämisessä Siikajoen, Revonlahden ja Paavolan kuntien kesken. Avaajan esityksestä valittiin kokouksen puheenjohtajaksi kunnanhallituksen puheenjohtaja Aale Kurikka Revonlahdelta ja pöytäkirjanpitäjäksi kunnansiht. O. Väyrynen Paavolasta.

2 §

Alustuksen Siikajoen ja Revonlahden kuntien alueiden vesihuollosta esitti dipl. ins. Ettala. Selostettuaan kustannuksia hän totesi, että taloudellisin ratkaisu kaikin puolin olisi veden johtaminen Ruukista Paavolan Vesi Oy:n verkostosta, josta vettä riittää tyydyttämään kulutuksen pitkäksi aikaa. Tämä olisi myös teknillisesti mahdollista, vaikeudet ovat siinä miten kunnat sopivat asiasta ja miten rahoitus saadaan järjestymään. Yleisesti on todettu, ettei pieniä vesiyhtymiä kannata rakentaa. Uuden rahoituslakiesityksen mukaan valtio ryhtyisi korvaamaan korkoeron 3 % ylittävältä osalta. Kun vanhan lain mukaan valtion I. lisäbudjettiesityksessä on esitetty

vain 2 milj. markan määräraha maaseudun vesiyhtymien tukemiseen, on investoinneissa syytä olla varovainen eikä liikaa luottaa valtion tukeen. Koska Siikajoella on jo valmis suunnitelma, olisi Nevonlahden teetetävä aukki - Siikajoki välille suunnitelma. Nevonlahti ja Siikajoki rahoittaisi hankkeen oman alueensa osalta.

Kädyssä keskustelussa tehtiin tiedusteluin ins. Mattala m.m. ilmoitti, että 4 " muoviputki tulee maksamaan n 10 000 mk/km. Kivalassa esim. on veden hinta 1,15 mk/m³, josta yksistään korkomenot tekevät 74 p/m³. Kansakoulu, jossa on 400 opp, kuluttaa vettä n. 20 m³/vrk. Jos kulutus on esim. 100 l. henkilöä kohti vrk:ssa, riittää Paavolan Vesi Oy:n vedenottamosta noin 9000 asukkaaseen kulu-tukseen. - Johto olisi aluksi rakennettava joen eteläpuolitse, tarvittaessa se voidaan myöhemmässä vaiheessa ulottaa myös pohjoiselle ja m.m. rakentaa usempiaakin joenyhtyiä. Vesi tulee yhdellä johdolla Siikajoelle ilman välipumppaamaa, jos keskuskoululle järjestetään riittävän suuri painesäiliö.

K.hall.pj. Hoppola selosti Paavolan kunnan tänäntaisia toimenpiteitä. Kunta on merkinnyt Vesi Oy:n 25 000 mk:n osakepääomasta 51 % sekä myöntänyt kunnan takuun kaikille oy:n lainoille. Lisäksi kunta on kustantanut palopostit, osallistunut suunnittelukustannuksiin ja rakentanut työllisyystyönä vesijontoa ja viemäriä.

Ins. Mattala kesityksensä lausui, että Paavolan Vesi Oy:n osakepääoma voitaisiin korottaa esim. 50 000 mk:aan, josta Paavola merkitsisi 30 000,-, Nevonlahti 9 000,- ja Siikajoki 11 000,-.

K.hall.pj. Ahola ttesi, että Siikajoen Vesinuohto oy:n olisi rakennettava pumppaamo ja puhdistamo, joka olisi kannattamatonta, jonka vuoksi on ilolla tervehdittävä esitettyä suunnitelmaa. Hän piti asiaa riittävästi perusteltuna, Nevonlahtea on pidettävä avainasemassa, josta Siikajoen mukaan pääsy riippuu. Piti ratkaisua Siikajoen osalta selvänä ja asiaa kypsänä toimenpiteitä varten.

Paavolan Vesi Oy:n johtok. pj. Junnila mainitsi, että Paavolan vedenottamosta saadaan hyvää pohjavettä riittävästi. Veden hinnaksi on laskettu 1,20 mk/m³, liittymismaksu on 800 mk/talous ja jos samassa talossa asuu useampia perheitä, toiselta ja seuraavilta perheiltä 400 mk. Hoitomaksua peritään 3 mk perheeltä vuodessa. Kuluttaja vastaa myös mittarin hinnasta (45 mk/kpl). Suurkulut-
jille, joiden kulutus on vähintään 10 000 m³ vuodessa, myönnetään vedenhintaan alennusta.

Puheenjohtaja Kurikka ilmoitti, että liittyminen verkostoon tulee Revonlahdella olemaan yleistä. Alustavan laskelman mukaan on Revonlahdella 200 m etäisyydeltä ^{hastai} lasketuina talouksia joen eteläpuolella 120 ja pohjoispuolella 85, yht. 205.

Kapt. Pudas huomautti, että Revonlahdella on valtion laitoksia ja "miljoonakaivo", josta nykyisin myös koeasema saa veden. Valtion laitokset olisi saatava mukaan, esim. Ahlströmin johdon kautta

Opett. Hartikainen toivoi Paavolan Vesi Oy:n esittävän karkean laskelman kustannuksista. Toimitusjohtaja Lampi huomautti, että ensin olisi Revonlahden ja Siikajoen annettava koemerkintään perustuvat tiedot liittyjistä, ennenkuin Paavolan Vesi Oy voi asiaa käsitellä. Ennakkomerkinnän on oltava sitova siinä tapauksessa, että hanke toteutuu. K.hall.pj. Roppola totesi, että asiasta päätetään lopullisesti johtokunnan esityksestä yhtiökokous, jossa Paavolan kunnalla on päätösvalta, mutta olisi tarpeellista kuulla myös Paavolan kunnanvaltuustoa ja sille esitettävä taloudelliset laskelmat ja selvitys, ettei uusi osa suuresti velkaannuttaisi yhtiötä. Yhtyi osakepääoman korottamiseen 2-kertaiseksi.

Tehtyyn tiedusteluun ins. Ettala ilmoitti, ettei suunnitelmia välttämättä tarvitse tehdä insinööriyötä. Kustannuksista hän mainitsi karkean laskelman mukaan vesijohdon Ruukki-Siikajoki keskikylä maksavan n. 300 000 mk, josta puolet rahoitetaan liittymismaksuilla. Lisäksi hän totesi, ettei Revonlahdella ilmeisesti tule kysymykseen yleisen viemärin rakentaminen ja Siikajoellekin vain pienehkö viemäri.

Keskustelun päätyttyä kokous sen tuloksena totesi seuraavaa:
Revonlahden ja Siikajoen kuntien tulisi suorittaa komerkinnät
liittyjistä, joiden sijainti merkitään peruskarttalähdelle. Ennak-
komerkintöjen tulee olla sitovia siinä tapauksessa, että hanketta
~~xxxxxxx~~ ryhdytään toteuttamaan. Asian jouduttamiseksi olisi
Siikajoen ja Revonlahden kuntien päätettävä, ovatko ne halukkaat
liittymään osakkaiksi Paavolan Vesi oy:öön ja myönteisessä tapauk-
sessa päätettävä alueellaan tapahtuvan rakentamisen rahoituksen
hankkimisesta ja lainojen takaamisesta. Saatuaan ennakkomerkinnät
Paavolan Vesi selvittää, millä ehdoilla hanketta voidaan ryhtyä
toteuttamaan. Paavolan Vesi Oy: toimittaa monisteena tiedot nykyi-
sistä tariffi- ja maksuperusteistaan jaettavaksi Revonlahden ja
Siikajoen kuntalaisille.

Lopuksi puheenjohtaja Kurikka kiitti osanottajia asiallisesta
keskustelusta toivoen yhteistoiminnalle myönteistä ratkaisua.

Kokouksen puolesta:

Rale Kurikka
puheenjohtaja

Pöytäkirjantekijä
pöytäkirjantekijä

Vesiasian neuvottelukunnan kokous 11.8.1966

Paavolan Vesi Oy
*Helmi Lempi
16. pöytäkirja
Kokouksesta*

PÖYTÄKIRJA vesihuoltoasian neuvottelukokouksesta, joka pidettiin Paavolan kunnan toimitalossa 11 päivänä elokuuta 1966 ja jossa olivat läsnä Paavolan kunnan edustajina Kalevi Roppola, Veli Kärki, Reino Niskänen, O E Väyrynen, Revonlahden kunnan edustajina Aale Kurikka, Oskari Virsu, Matti Uusi-Reuva, Paavolan Vesi Oy:n edustajina Martti Junnilla ja Matti Lampi.

1 §
Kokouksen avasi kunnanhallituksen puheenjohtaja Kalevi Roppola, joka myös valittiin puheenjohtajaksi. Pöytäkirjanpitäjäksi valittiin kunnansihteeri Matti Uusi-Reuva Revonlahdelta.

2 §
Neuvottelukokous oli kutsuttu koolle selvittämään niitä epäselvyyksiä, joita oli ilmennyt Revonlahden kunnan liittymisestä Paavolan Vesi Oy:öön ja suunnittelukustannusten suorittamisesta. Avauspuheenvuorossaan Aale Kurikka selosti niitä toimenpiteitä, joita Revonlahden kunta on suorittanut. Revonlahden kunta on varannut 5500 mk:n määrärahan suunnittelukustannuksiin ja suunnittelutyöt on aloitettu 9.8.66. Suunnitelman kenttätöön tekee rak.mest. H Määttä ja toimistotyön tekee dipl.ins. Ettala.

Martti Junnilla selosti niitä toimenpiteitä, joita Paavolan Vesi Oy:n toimesta on suoritettu. Vesitutkimukset Paavolan kunnan alueella kaivonpaikan löytämiseksi, kaivon ja pumppaamon rakentaminen, syöttöjohdon rakentaminen Ruukkiin, tutkimusten suorittaminen johdon rakentamiseksi kunnan alueelle ovat olleet tärkeimpiä toimenpiteitä. Paavolan Vesi Oy on siis suorittanut omalla kustannuksellaan laitoksen perustamistyöt, jotka tosin Paavolan kunta on alkuaan rahoittanut, koska Oy:llä ei siinä vaiheessa vielä ollut varoja. Junnilla sanoi, että näitä kustannuksia ei tule Revonlahden ja Siikajoen kunnille, mikäli ne liittyvät Paavolan Vesi Oy:öön. Näille kunnille tulisivat vain jänjen suunnittelukustannukset, jotka edellä mainituista perusteluista johtuen olisivat kuntien yksinmaksettava. Oskari Virsu esitti, että olisi suoritetta selvitys siitä, onko Paavolan kunta suorittanut kustannuksia asukesta kohti niin paljon, kuin mitä Revonlahden kunta tulee suorittamaan teettäessään suunnitelmat ja merkitessään osakkeita.

Matti Lampi sanoi, että Revonlahden kunta suorittaa tavallaan kuin liittymismaksua laetimalla suunnitelman ja luovuttamalla sen korvauksetta Päävolan Vesi Oy:n käyttöön sekä merkitsemällä osakkeita. Aale Kurikka tiedusteli, miten Revonlahden kunta voi hakea valtionavun näihin suunnittelukustannuksiin. Junnila sanoi, ettei kunnalla ole mahdollisuutta hakea valtionapua suunnittelukustannuksiin, vaan se olisi tapahtuttava Oy:n kautta. Revonlahden kunnan pitäisi liittyä Oy:n osakkaaksi ja tällöin siitä tulisi Päävolan Vesi Oy:n toiminta-alue ja näin ollen voitaisiin kustannukset tavallaan merkitä Päävolan Vesi Oy:n tiliin ja saada valtionapu. Kurikka tiedusteli, voideenko suunnitelman laadimisesta aiheutuvat kulut suorittaa Päävolan Vesi Oy:n kassasta ja Revonlahden kunta antaisi Oy:lle ennakkoa näiden kustannusten maksamiseen. Lampi sanoi, että mahdollisesti näin voitaisiin menetellä, mutta kunnan ja oy:n pitäisi tehdä sopimus siitä, että Revonlahden kunta vastaa niistä kustannuksista, joita valtio ei korvaa, mutta että näillä kustannuksilla ei kuitata osakkeiden merkitsemistä eikä osakkeita hyvitetä. Väyrynen sanoi, että valtionavun hakemisessa on epäselvyyksiä, jos kustannukset maksetaan Revonlahden kunnan kassasta kunnan kuitteina, koska valtionapuhakemukseen täytyy olla yksityiskohtainen selvitys (tositteittain) suoritetuista kustannuksista. Hän sanoi lisäksi, että Revonlahden kunnan olisi syytä merkitä osakkeita 9000 mk:n edestä, koska näin säilyisi päätäntävalta oy:n kokouksissa kunnilla eikä siirtyisi yksityisten käsiin. Virsu sanoi, että esitetty osakemäärä 9000 mk on tarkoitettu koko kunnan alueelle. Lampi sanoi, että vesijohdon rakentamiseen tarvittavan vieraan pääoman hankkii ja tekee kunta, mutta laina on kuitenkin Päävolan Vesi Oy:n hoidettava ja vastattava. Roppola sanoi, että ensin olisi laadittava suunnitelman perusteella kannatetevaisuuslaskelma Revonlahden kunnan alueelle rakennettavasta vesijohdosta ennenkuin voidaan päättää rakentamisesta lainaan. (Laskelma: Kustannukset vähennettynä liittymismaksuilla ja valtionavulla sekä arvioitu kulutus) Vasta tämän jälkeen voitaisiin ~~xxx~~ tehdä osakkeenmerkitsemispäätökset. Kun oy:n toiminta laajenee käsittämään kolmen kunnan alueet, on taloudellisuutta ajateltava vain Päävolan Vesi Oy:n kannalta. Virsu sanoi, että keskikulutus on Revonlahdella noin 500 l päivässä kulutusyksikköä kohti.

Roppola sanoi, että johtolinjat pyritään rakentamaan kannattavaisuusjärjestyksessä, mutta Siikajoen kunnan mukaantuleminen varmentaa johdon rakentamista Revonlahdelle. Lampi sanoi, että Virsun esittämän 500 litran keskikulutus on liian suuri. Kurikka sanoi, että laajentunut yhtiön toiminta-alue on käsiteltävä yhtenäisenä, eikä vain jonkin kunnan alueita ole asetettava tiettyyn erikoisasemaan, vaan että kaikki alueet ovat samanarvoisia, muutoin yritys mahdollisesti menee sivuun. Junnila sanoi, että yhtiö toimii yhtiönä eikä se ole sidottu kuntien rajoihin ja kuntien määräyksiin. Kunnat vaikuttavat yhtiön toimintaan vain osakemäärän edellyttämällä osalla edustajansa välityksellä kokouksissa. Yhtiö päättää itse omista asioistaan. Roppola sanoi, että kun yhtiön toiminta laajenee 3 kunnan alueelle, tulee myös näille kahdelle kunnalle (Revonlahti ja Siikajoki) päätösvaltaa yhtiön elimissä. Uusi-Rauva tiedusteli, onko linjan tärkeydellä mitään merkitystä rakentamisesta päätettäessä vai saneleeko pelkät numerot (kustannukset) rakentamispäätöksen. Hänen mielestään olisi myös linjan tärkeysasema otettava huomioon. Lampi sanoi, että tässä vaiheessa on seurattava vain kannattavaisuusjärjestystä, koska yhtiön varallisuus on näin alkuvaiheessa hieman puutteellinen ja yhtiö toimii puhtaasti liikeyrityksenä. Virsu perusteli esittämänsä 500 litran keskikulutusta sillä, että suurin osa kuluttajista hylkää omat laiteensa ja ottaa kaiken veden yhtiön johdosta. Hän tiedusteli myös, korvaako yhtiö sellaiselle maanomistajallemaan, joka ei ole liittynyt osakkaaksi. Lampi sanoi, ettei yhtiö ole korvannut kenellekään maata eikä satoa. Mikäli maanomistaja vastustaa linjan rakentamista maansa läpi, jätetään linja siltä osalta rakentamatta siihen saakka, kunnes on saatu vesioikeuden päätös rakentamisesta. Maa laitetaan siihen kuntoon kuin se oli ennen rakentamista, ojat avataan ja maa levitetään ja tasoitetaan. Roppola tiedusteli, liittyykö Revonlahden kunta kiinteistöillään vesijohtoon. Kurikka vastasi, että todennäköisesti liittyy joskaan päätöstä ei ole vielä tehty. Junnila sanoi, että nyt pitäisi selvittää myös palopostien tarve ja paikat. Kurikka sanoi, että palopostit on tarkoitus järjestää sen jälkeen kun suunnitelma on valmistunut, johon suunnittelija on luvannut ottaa ehdolle riittävän määrän paloposteja.

Keskustelusta tehdyssä yhteenvedossa puheenjohtaja Roppola totesi, että suunnitelmaan antamiltaan varoilla Revonlahden kunta ei voi saada kuitatuksi osakkeita, vaan sen on maksettava mahdollisesti merkitsemänsä osakkeensa erikseen. Samoin hän totesi, että Revonlahden kunta voi maksaa kustannukset ensi kädessä kirjoittamalla maksukuitit Paavolan Vesi Oy:n nimelle ja liittää niihin varsinaisen maksumääräyksen liitteeksi sekä avaamalla pääkirjatilin tarkoitukseen. Revonlahden kunta luovuttaa kuitatut laskut Paavolan Vesi Oy:lle yhdessä valmiin suunnitelman kanssa ja Paavolan Vesi Oy hakee valtionavun ja saatuaan valtionavun yhtiö tilittää sen Revonlahden kunnalle, ellei sen käyttämisestä toisin sovita. Näistä toimenpiteistä laaditaan kirjallinen sopimus Revonlahden kunnan ja Paavolan Vesi Oy:n kanssa.

Revonlahden kunnan tulee ryhtyä hankkimaan lainoja johdon rakentamista varten sekä antaa lainoille takauksen. Lainoista vastaa kuitenkin Paavolan Vesi Oy, jonka nimiin lainat hankitaan.

Revonlahden kunta päättää osakemerkinnästä suunnitelman valmistumisen jälkeen.

Puheenjohtaja Kalevi Roppola kiitti lopuksi osenottajia rakentavasta keskustelusta ja toivoi, että asiassa päästään nopeasti eteenpäin ja että myös rakennustyöt pääsisivät alkamaan mahdollisimman pian.

Puheenjohtaja

Kalevi Roppola
Kalevi Roppola

Pöytäkirjanpitäjä

M. Uusi-Rauva
M. Uusi-Rauva

Ensimmäisen toimintavuoden 1965 toimintakertomus

Paavolan Vesi Oy:n Toiminnasta
v 1965

Johtokunta: Johtokunta on kokonnut vuoden aikan 11 kertaa

Paavolan vesi oy johtokunnan kokouksessaan 13.2-65 valitsi johtokunnan puheenjohtajaksi Martti Junnilan varapuheenjohtajaksi Mauri Knuuttilan ja isännöitsijäksi Seppo Taavetin, samassa kokouksessa johtokunta päätti rueta perimään sisään osakemaksuja sekä hyväksyi insinööri toimisto Maan ja Veden laatiman Lapinkylän vesihuoltosuunnitelman.

29.p:nä kesäkuuta pitämässään kokouksessa päätettiin suorittaa suunnitelma johtolinjan rakentamiseksi Ruukkiin koska oli saatu tietää että Ahlström oy rakentaa Ruukkiin teollisuutta, samassa kokouksessa päätettiin anoa lupaa Pohjois-Suomen vesioikeudelta ottaa vettä toisen maalta Keltalan soramontus sekä todettiin että maatalous hallitus on myöntänyt tutkimuksiin 40 % avustuksen kuitenkin enintään 12 500:-

Heinäkuun 22 p:nä pidetyssä kokouksessa esitteli Maan ja Veden insinöörit Ruukin suunnitelmia kustannuksia, missä kokouksessa päätettiin eri suunnitelmista valita nyt rakennettava suunnitelma josta suunnitelmasta tilattiin kartat sekä päätettiin Paavolan kunnalta anoa lainojen takaukset.

Elokuun 31 p:nä pitämässään kokouksessa johtokunta lopullisesti hyväksyi rakennussuunnitelmat Keltala-Tuomioja-Ruukki päätti lainojen hankkimisesta ja anomisesta, hyväksyi tarifiointin siis liittymisperusteet ja määräsi liittymis osuuksien hinnan sekä päätti tarvikkeiden ostosta muovien ja liittimien osalta sekä valitsi neuvottelijat Karhulaan.

Syyskuun 4 päivänä pitämässään kokouksessa johtokunta hyväksyi Ahlström oy, n kanssa neuvottelujen tuloksena sovitun liittymisen Paavolan Vesi Oy:n veden kuluttajaksi ja päätti työnjohtajan palkkaamisesta sekä urakka tarjous ottamisesta kaivun ja täytön osalta muuten työ päätettiin suorittaa omana työnä.

Syyskuun 14 p:nä pitetyssä kokouksesta tuli sitten se historiallinen kokous jossa päätettiin että työt aloitetaan 1.10-65 hyväksyttiin urakoitsijaksi Tie ja Vesi Oy Oulusta 22 urakkatarjouksesta päätettiin kuutio hinta ja paljon muita työn alkuun saamis asioita

Syyskuun 24 p:nä pitämässään kokouksessa johtokunta ei voinut korkeiden tarjousten vuoksi antaa kaivon rakentamista urakalla kenellekään suoritettavaksi sekä päätti ostaa betonituotteet Veljekset Kyllöseltä Liminkasta.

Lokakuun 9 p:nä laadittiin rahoitus suunnitelma jonka puitteissa on töitä suoritettu, marraskuussa on johtokunta pitänyt 2 kokousta joissa on hoidettu käytännön asioita,

Suoritetut työt

p:nä syyskuuta allekirjoitettiin urakkasopimus Tie ja Vesi Oy:n kanssa runkolinjan kaivusta ja täytöstä talojohtoineen osalle Keltala - Ruukin asemakaava alueen raja, sopimuksen mukaan työ on aloitettava 1.10-65 ja oltava valmiina marraskuun loppuun mennessä, luonnon tarjoamat erittäin epäsuhteelliset sää suhteet ensin suuret syyssateet ja sitten erittäin aikain kova talvi ovat suuresti vaikeuttaneet töiden edistymistä ja todellisuudessa ne työt jotka olisi pitänyt olla valmiina marraskuun loppuun mennessä valmistuvat tammikuun loppuun mennessä työstä on suorittamatta vielä noin 4 km Ø, 5 km kaivonpuoli päässä ja 2,5 km Ruukissa sekä eräitä talojohtoja. Töissä on ollut keskimäärin noin 35 miestä ja kaksi kaivin konetta, palkka kustannukset ovat tehneet tähän mennessä noin 60 000 mk ja tarvikekustannukset 200 000 mk keskimääräinen tuntipalkka on ollut 2.80 mk,

Rahoitus:

Työn kustannusarvio oli noin 800 000 mk mutta laskettu kustannus alennuste jälkeen on 470 000 mk mikä on päätetty rahoittaa seuraavasti ja kaikki nämä lainat on myös luvattu:

Työllisyyslaina	90 000:-	
Postisäästöpankki	60 000:-	
Kansaneläkelaitos	70 000:-	
Aura yhtiöt	50 000:-	
Paikalliset rahalaitokset	100 000:-	
Liittymismaksut	100 000:-	<u>470 000:-</u>

Hankinnat:

Tarjouksien perusteella muovit ja johtolinjat muut tarvikkeet toimittaa Hankkija, muovit on yhtyneiden muovitehtaiden tuotetta.

Tarjousten perusteella betonituotteet on ostettu veljekset Kyllöseltä Liminkasta.

Ilmakomresoori saatiin halvimmalla Kesko Oy:stä

Konttori materiaali on tilattu maaseudun vesihuolto liitosta.

Sopimukset:

Kaivonpaikasta on saatu Pohjois-suomen vesioikeudelta väliaikainen lupa ja hinnaksi on määrätty 1 990 mk Erkki Kähkölältä on ostettu tontti välipumppaamoa varten.

Ahlström Oy:n kanssa on 15.9-65 allekirjoitettu sopimus yhtiön liittymises Vesi Oy:n kuluttajaksi.

Pohjolan Työlaitos ja Valtion rautatiet on myös päättäneet liittyä kuluttajiksi sopimukset ovat valmiina mutta laitosten kankean talouden hoidon takia vielä allekirjoittamatta Paavolan ja Oulun Osuuskaupat eivät vielä ole palauttaneet sopimuksia yksityisten kanssa on tehty 42 liittymis sopimusta, sopimukset liittymismaksuina tuottavat yhtiölle noin 110,000 mk

Ote 19.11.1966 pidetyn Paavolan kunnanvaltuuston kokouksen pöytäkirjasta

Ote Paavolan KUNNANVALTUUSTON

19 p:nä marras kuuta 19. 66 pidetyn kokouksen pöytäkirjasta.

16 §

Paavolan Vesi Oy:n osakepääoman korottaminen

Paavolan Vesi Oy:n päätettyä laajentaa toimialuettaan myös Revonlahden ja Siikajoen kuntien alueelle tulee yhtiön osakepääoma korotettavaksi kaksinkertaiseksi eli nykyisestä 25 000 mk:sta 50 000 mk:ksi. Korotuksesta on Siikajoen kunta päättänyt merkitä 11 000 mk ja Revonlahden kunta yhdessä seurakunnan kanssa 9 000 mk.

Paavolan kunnan ja sen alueella asuvien osuudeksi osakepääomasta tulisi näin ollen 30 000 mk. Kunta on merkinnyt 12 760 mk ja kunnassa olevat yhteisöt 4 700 mk. Toimitusjohtaja Lammin ilmoituksen mukaan yksityisistä suurin osa on peruuttanut merkintänsä niin, että yksityisillä on enää 141 osaketta eli Paavolan kunnalla ja paavolalaisilla yhteensä 1014 kpl, (a'20:-). Näin ollen olisi lisää merkittävä 486 osaketta.

Kunnanhallitus esitti kunnanvaltuustolle, että kunta tässä vaiheessa merkitsisi lisää 236 osaketta, tai sen määrän, joka jää jäljelle, jos Paavolan seurakunta siitä merkitsee osan. Samalla kunnanhallitus tiedustele kunnanvaltuuston kantaa Paavolan Vesi Oy:n toimialueen laajentamisesta Revonlahden ja Siikajoen kuntien alueelle ja sitä varten tapahtuvasta osakepääoman korotuksesta, jonka jälkeen Paavolan kunnan ja kuntalaisten osuudeksi tulisi osakepääomasta 30 000 mk eli 1500 osaketta, joista 250 kpl jäisi myöhemmin merkittäväksi.

Paavolan Vesi Oy:n toimitusjohtaja Lampi selosti toimialueen laajenusta ja kannattavuutta. Siikajoki ja Revonlahti kustantavat alueellaan suunnitelmat kokonaan ja luvuttavat ne valmiina Vesi Oy:lle. Revonlahden suunnitelma kesken. Talouksia on Revonlahdella 250, joista liittynyt 100 ja Siikajoella n. 200, joista tähän mennessä liittynyt 136. Johtolinjaa tulee n. 35 km. Väli Keltala-Ruukki, jonka lainakustannus on n. 70 000 mk/v tuottaa nykyisellään tappiota n. 15 000 mk/v. Sensijaan Ruukki-Siikajoki linjan tuotto voidaan arvioida korkeamman vedenhinnan vuoksi n. 70 000 mk:ksi ja lainakustannukset 50 000 mk, joten se tuottaisi voittoa 20 000 mk/v. Sitä voidaan tämän perusteella pitää kiistattomasti kannattavana, -Tuomioja-Luohua välillä koemerkintä kesken. Taloja siinä on 70 - 80, joten se jää huomattavasti helpommaksi koemerkinnän mukaan. Ruukki-Tikkakangas välillä 77 talosta tarvitsee vettä 11 ja viemäriä 2, joten se ei tässä vaiheessa ole kannattava. Tutkimuksen alla on johdon rakentaminen joen pohjoispuolitse Ruukkiin kiertojohdon saamiseksi. -Vettä on riittävästi. Keltala tuottaa koepumppauksen mukaan 900 l/min. ja johto antaa Tuomiojälle "lappa" ilman pumppua 700 l/min. Oulun maanv.ins. piirin toimesta kuluva syksyn aikana suoritettussa pohjavesitutkimuksessa on Relletistä löytynyt laadultaan yhtä hyvää pohjavettä, koepumppauksessa 1515 l/min ja edullisten korkeussuhteiden vuoksi (6 m alemmaa kuin Keltala) voidaan ilman pumppausta johtaa Revonlahdelle, Siikajoelle ja Ruukkiin. Ottamoa varten Vesi Oy on ostanut 1 ha:n maa-alueen.

Maanv.ins.piirin rakennusmestari Määtä selosti laatimansa Revonlahden suunnitelmaa. Sen mukaan pääjohtoa tulee taloa kohti alle 150 m. Kun vielä 300 m/talo pidetään kannattavana ja kun ensimmäiseen rakennusvaiheeseen tarvitaan pääjohtoa 23 km eli 230 m/talo, on myöskin tältä osin hanketta pidettävä kannattavana.

Puheenjohtaja selosti vesihuoltolaitosten rakentamiseen v 1967 valtion talousarvioon esitettyjä varoja ja niiden käyttöä rahoituslain mukaisella korolla.

Maanv. ins. piiri
Linn. loma No 6163 2. 66

Siikajoen ja Revonlahden kunnat
Jälkipainos kielletään
4 000 kpl. 1967
(Keltala ja Siikajoki) 1967
(Keltala ja Siikajoki) 1967

Käydyssä keskustelussa valt. V. Pietarila kannatti kunnanhallituksen esitystä. Valt. Roppola piti esitettyä kannattavuusselvitystä liiaksi optimistisena ja epäili kulutuksen kasvua niin suureksi kuin esitettiin sekä tiedusteli hankkeen velkamäärää. Lampi ilmoitti velkamääräksi n. 50% kustannuksista ja jos valtio on yhtä myötämielinen kuin tähän saakka myöntämällä 60 % lainaa 3 % korolla, on kannattavuus varmaa. Lisäksi lisääntyvä kulutus peittää Keltala-Ruukki välin kustannuksia. Lisäksi hän vakuutti, etteivät Paavolan syrjäkylät tule kärsimään Revonlahden ja Piikajoen mukaan tulosta, vaan tullaan rakentamaan kannattavuusjärjestyksessä. Lisäksi käytettiin joitakin puheenvuoroja, m.m. tiedusteltiin tariffioinniperusteita, joita Lampi selosti, luvaten tarkistusta pientecollisuuden tariffiointiin.

Keskustelun päätyttyä kunnanvaltuusto yksimielisesti hyväksyi kunnanhallituksen esityksen.

Tästä päätöksestä annetaan elokuun 27 päivänä 1948 annetun kunnallislain 31 §:n 1 momentin mukaisessa järjestyksessä kokouksen pöytäkirjanotteella tietolle.

Muutosta tähän päätökseen voidaan hakea Oulun lääninhallitukselta kirjallisella valituksella, joka valittajan itsensä tai hänen valtuuttamansa asiamiehen on annettava taikka lähetin välityksellä tai postitse toimitettava lääninhallitukselle viimeistään ennen kello kahtatoista (12), postitse toimitettuna kuitenkin ennen virka-ajan päättymistä, kolmantenakymmenentenä (30) päivänä luettuna siitä, kun päätös on säädetyllä tavalla asetettu nähtäväksi, tahi, jos päätös koskee jotakuta yksityisesti tai toista kuntaa, tiedoksiantopäivästä. Valituskirjelmän ohkeen on liitettävä tämä päätös sekä selvitys siitä päivästä, mistä valitusaika edellä sanotun mukaan on laskettava.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkistetusta sekä säädetyllä tavalla edeltäpäin ilmoitettuna aikana25... p:nä marras... kuuta 19...66... yleisesti nähtävänä olleesta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Paavolassa 13 p:nä Oulu kuuta 19...66...
Virallisesti
O. E. Väyrynen
pöytäkirjanpitäjä
(Virka-asema*)

Tästä päätöksestä olen tänään pöytäkirjanotteella antanut tiedonlle

..... p:nä kuuta 19.....

(nimi)

(ammatti ja osoite)

*) Pöytäkirjan voi virallisesti todistaa oikeaksi:

- 1) pöytäkirjanpitäjä, KunL 33 §
- 2) puheenjohtaja, KunL 210 § (vrt. 211 § selitykset)
- 3) keskusarkiston hoitaja (211 §:n selitykset)

Paavolan Vesi Oy:n hallituksen kokous 17.12.1966

Pöytäkirja tehty Paavolan Vesi Oy:n johtokunnan kokouksessa, jossa läsnä olivat seuraavat johtokunnan jäsenet: Sähköasentaja Hannes Parkkila, työnjohtaja Martti Junnila, johtaja Seppo Taavetti, rak.mestari Mauri Knuutila kunnanhallituksen puheenjohtaja Kalevi Roppola, kunnallisneuvos Erkki Heikkilä toimitusjoht. Martti Lampi sekä valtion edustajana dipl.ins. Hannu Arola.

Kokous. 17/12.66.

1 §

Kokous todettiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

2 §

Dipl.ins. Hannu Arola selosti Ruukki- Siikajoki linjan rakentamista ja sen kustannuksia. Ins. Arola piti tärkeänä k.o. rakentamista ja myöskin taloudellisesti kannattavana, joskaan ensivuodet eivät mahdollisesti ole vielä kannattavia. Hänen käsityksensä mukaan jos rahaa saakannattaa rakentaa kumpainenkin puoli jokea vaikka yhtäaikaan. Roppolan tiedusteltua insinööri Arolalta, milloin välipumppaamo Revonlahdelle on tarpeenrakentaa, vastasi insinööri Arola että ei ainakaan viiteen vuoteen ole tarpeellista rakentaa k.o. pumppaamo, välipumppaamo pumpkaa vettä sen valmistuttua niin Siikajoelle kuin Paavolaankin. Verkoston paine ei sanottavammin kärsi Ruukissa vaikka vettä menee Siikajoellekin, koska Siikajoen putki toimii niinkuin vesitorni. Vaikka Ruukista ei menisi yhtään vettä putkeen, saa Siikajoki vettä siitähuolimatta ainakin 100 m³

sillä putkessa on vettä noin 200 m³. Toim.joht. Lammen esittämää kustannusarviota Ruukki-Siikajoki 500.000 mk, pitää Arola riittävänä, jopa hiukan korkeana. Toimitusjohtaja Seppo Taavetti pitää suunnitelmaa kannattavana, vaikka rakennettaisiin kumpikin puoli jokea ja hän esittää että rahoitus k.o. linjaan anotaan, vasta senjälkeen kun on saatu rahat, päätetään otetaanko rahat vastaan vai ei. Kunnallisneuvos Heikkilä piti tärkeänä, että ensin rakennetaan oma kunta ja vasta sitten muualle. Insinööri Arola vastasi Heikkilän puheenvuoroon että valtio katsoo kokonaisuutta, koko Siikajokilaaksossa ja ohjaa rakentamista siinä mielessä, joten rahansaannista riippuu mitä linjaa kulloinkin rakennetaan. Insinööri Arola ilmoitti että rahaanomus ko. linjaan voidaan tehdä johtaja Taavetin esittämässä muodossa. Työnjoht. Junnila piti hyvin tärkeänä että näitä kolmea kuntaa on käsiteltävä kaikkia yhdessä, sillä emmehän rakenna linjaa yhtävuotta varten, vaan tulevia aikoja varten, joten linja kyllä on kannattava jonkun vuoden päästä jos ei aivan ensivuotina. Toimitusjoht. Lampi esitti vielä että on mahdollisuus Siikajoen ja Revonlahden kuntain tehdä päätös että maksavat ko. linjoista tulevan tappion jos sitä tulee taikka ottavat liittymismaksua niin paljon että linja on kannattava, jonka liittymismaksun Vesi oy puolestaan palauttaa sitämukaa kun uusia liittyyjiä tulee.

3 §

Päätettiin että suoritetaan uusi koemerkintä Revonlahdella ja Siikajoeella, toivottiin että kunnat valitsisivat omasta puolestaan miehet tähän tehtävään ja toivottiin että kunnat suorittaisivat siitä aiheutuvat kulut.

Toisen toimintavuoden 1966 toimintakertomus

Anna P

PAAVOLAN VESI OY:n
Toimintakertomus vuodelta 1966.

Kertomusvuosi on ollut Paavolan Vesi Oy:n ensimmäinen varsinainen toimintavuosi, sillä kertomusvuonna alkoi varsinainen veden toimittaminen kuluttajille.

Paavolan Vesi Oy on saanut purjehtia myötätuulessa koko kertomusvuoden ajan, tästä ansiokkaasta eteenpäin menosta saamme kiitää Paavolan kunnanvaltuustoa ja kunnanhallitusta, Paavolan Vesi Oy:n johtokuntaa sekä eräitä yksityisiä henkilöitä, jotka ovat omalla merkittäväällä tavallaan edesauttaneet suotuisaa kehitystä. Ilman näitten kaikkien kitkatonta yhteistyötä emme olisi siinä missä nyt olemme.

Kertomusvuosi on ollut täyttää toiminnan aikaa, sillä tänä vuonna rakennettiin loppuun linja Keltala-Ruukki, joka aloitettiin edellisen vuoden puolella. Ruukin Mineraalivillatehtaalalle vesi saatiin 13.4.66 kaikkien epäilijöitten ehkä pieneksi pettymykseksi, sillä harvat jaksoivat uskoa että niin vaikeissa olosuhteissa kuin talvi 66 oli, olisi määräajassa päästy määränpäähän. Mutta niin onnellisesti vain kävi, että kolmeviikkoa ennen määräaikaa tehdas sai veden.

Tämän varsinaisen syöttöjohdon lisäksi on rakennettu Ruukin kaava-alueella vesi- ja viemärijohtoa noin 7 km, josta viemärin osuus noin 4 km. Syksyllä alettiin myöskin rakentamaan vesijohtolinjaa Tuomiojalta Paavolan kirkolle sekä siitä edelleen Kunnalliskotiin joka työ on tällähetkellä siinä vaiheessa, että Kunnalliskoti saa vettä ja osa kirkonkylästä. Vesijohdon rakentamisen linjalla Keltala-Ruukki suoritti Tie- ja Vesi Oulusta. Ruukin kaava-alue on pääasiassa suoritettu omana työnä, osan on urakoinut Velj. Esko ja Kalevi Aakko Haapavedeltä. Kirkokylän linjaa urakoi Vilkuna & Turpeinen Nivalasta.

Vuoden aikana on rakennettu vesijohtolinjaa noin 50 km, sekä viemärilinjaa noin 4 km. Paavolan kunta on aloittanut likavesipumppaamon rakentamisen vanhan aseman läheisyyteen sekä rakentanut runkoviemäriä Urheilutalo-Keskuspuhdistamo ja painejohtolinjaa Pumppaamo - Virastotalo. Kunta on myöskin suorittanut omana työnsä rautatien alituksen joka kylläkin on vielä keskeneräinen. Viivytys on johtunut putkien rikkoutumisesta, mutta työ on luvattu saada valmiiksi siihen mennessä kun viemäri varsinaisesti otetaan käyttöön.

Vuoden aikana olemme käyttäneet verkoston laajentamiseen rahaa seuraavasti: Vesijohtolinjojen rakentamiseen 357.858:71 markkaa ja viemärien rakentamiseen 337.424:20 markkaa. Lisäksi on tutkittu uusi kaivonpaikka Relletistä, jonka veden antokyky on huomattavasti parempi kuin tällähetkellä käytössä olevan Keltalan kaivon. Keltala antaa noin 900 ltr/min. Relletin vastaava lukema on noin 1500-2000 ltr/min. ja sijaitsee se yhtä korkealla kuin Keltalakin, joten siltäkin vesi tulee omalla paineellaan verkostoon. Alue on ostettu ja erotettu Paavolan Vesi Oy:lle. Kaivon paikan tutkimuksen ja koepumppauksen on suorittanut Oulun Maanviljelysinsinööripiirin toimeksiannosta rak.mest. Heino Määttä. Valtio on vastannut kaikista muista kustannuksista paitsi apumiesten palkan on suorittanut Paavolan Vesi Oy. Toimintakertomusvuonna aloitettiin neuvottelut Revonlahden ja Siikajoen kuntain kanssa, että Paavolan Vesi Oy toimittaisi vetä myöskin en. kuntiin. Ensimmäinen yhteinen kokous oli Revonlahdella 25.4.66, jossa oli jokaisesta kunnasta edustaja. Valtion edustajana oli dipl. ins. Hannu Ettala. Tässä kokouksessa varsinaisesti hahmoiteltiin ne tulevat suuntaviivat joitten puitteissa on viety asiaa eteenpäin. Toinen kokous pidettiin Paavolassa 11.8.66 jolloin yhteistä vesiyhtiötä täsmennettiin ja sovittiin Revonlahden ja Siikajoen kuntain kanssa tarpeellisten lainojen ja takauksien hankinnasta sekä muiden tarpeellisten asioiden kuntoon saattamisesta. Asioita käsiteltiin siltä pohjalta, että mikäli saadaan valtiolta lainaa ja Paavolan Vesi Oy:n johtokunta ja osakkeenomistajat hyväksyvät ko. yhdistämisen niin päästään heti töihin käsiin.

(3)

Varsinaisia kuluttajia on kaikkiaan 184 kpl, vastaten 3320
osuutta, joten liittyjien määrä on kyllä hyvällä alulla.
Mutta paljon on vielä rakentamatta, yksinomaan Paavolassa
on kohdautella liitettävissä noin 200 taloutta sekä Revon-
lahdella ja Siikajoella yhteensä noin 300. Näin ollen rakenta-
mista riittää vielä useammaksi vuodeksi eteenpäin.
Jäsenistö ja osuuskunta, kokoukset.

=====

Kertomusvuoden päättyessä oli osakeyhtiössä jäseniä 40, osake-
keiden määrän ollessa 1250 kpl. Osakeyhtiökokous pidettiin ke-
vällä 1966, muita kokouksia ei ole pidetty. *sestä ei ollut kukaan yllämainittuilla*

Johtokunta.

=====

Kertomusvuoden johtokunta on ollut seuraava:

Työnjohtaja	Martti Junnikka	puheenjohtaja	← Ennen
Rak.mest.	Mauri Knuuttila	vara puh.jocht.	
Toim.jocht.	Erkki Heikkilä	jäsen	← Ennen
Toim.jocht.	Seppo Taavetti	"	
Asentaja	Hannes Parkkila	"	

Johtokunta on kokoontunut 16 kertaa ja käsitellyt 181 pykälää.

Henkilökunta.

Osakeyhtiön toimitusjohtajana on toiminut Martti Lampi, joka
on samalla toiminut paikallisena ylivalvojana työmaalla.
Työnjohtajana on syksystä lähtien toiminut Martti Junnila.
Varsinaisena asentajana on ollut Pentti Niemelä sekä yhtiön
omissa töissä läpivuoden keskimäärin 15 miestä. Näin ollen
Paavolan Vesi Oy on varsin merkittävä työnantaja paikkakun-
nalla. Osakeyhtiön kirjanpito ja rahastonhoito on ollut Paa-
volan Osuuskassalla. Maksuja ovat perineet Postisäästöpankki,
Paavolan Osuuskassa ja Paavolan Säästöpankki.

Tarkastukset.

=====

Varsinaisina tilintarkastajina ovat toimineet johtajat Erkki
Erkkola ja Veikko Anttila. Maataloushallituksen myöntämien
lainojen ja avustuksien käyttöä on valvonut dipl.ins. Hannu
Arola Oulun Maanviljelysinsinööripiiristä sekä varsinaisena
valtion ylivalvojana on toiminut rak.mest. Heino Määttä sa-
moin Oulun Maanviljelysinsinööripiiristä.

*K. Anttila
K. Arola X.
V. Määttä
R. Nishinen
johtokunta*

Urakkain annot ja tarvikehankinnat.

Kaikki urakat on annettu laillisia urakkatarjouspyyntöjä noudat-
taen, toisin sanoen urakat on pyritty antamaan yhtiön etua katsoen.
Kaikissa urakkaa ja tarveaine-hankintaa koskevissa päätöksissä
on ollut valtion edustajina dipl.ins. Hannu Arola ja rak.mest.
Heino Määttä sekä kunnan edustajana kunnanhallituksen puh.jcht.
Kalevi Roppola.

Vesihuolto.

Vettä on kuluttajille jaettu kertomusvuonna 23.281 m³.
Talouteen käytetystä vedestä on peritty 1:20 mk/m³. Ainoastaan
teollisuus saa veden halvemmalla.

Eri kustannuksien osuus veden hankinnassa:

Lämmitys	1 penni/m ³
Sähkö	3 " / "
Palkat	20 " / "
Korjaukset	1 " / "
Korot	27 " / "
Poistot	75 " / "
Yleiskulut	3 " / "

Yhteensä 1:30 m³

Osakeyhtiön lainat.

Osakeyhtiön pitkäaikaiset lainat olivat vuoden lopussa 377.000 mk

Lyhytaikaiset lainat 40.000 "

Lainat yhteensä 417.000 mk

Lainaa kutakin osuutta kohti 125:60 eliikkä kutakin

omakotitaloa kohti noin 1.300 mk.

Tilivuoden voitto.

Johtokunta esittää että tilivuoden voitosta siirretään sääntöjen
määräämä 20 % vararahastoon, 273:45 ja loppuosa ~~4093:67~~ kunnassa-
pitorahastoon. *10% uudistusrahojen*

*136:00:-
seka että loppuosu 957:67:- jaletään
käyttämättömänä sattu ja tappi tilille, eikä
osinkoa ja jätetä.*

Lähteet

Haastattelut

- Matti Ranta ja Pirjo Ranta Tuomiojalla 8.1.2016
- Veikko Heilala ja Eeva Heilala Roppolanperällä 12.1.2016
- Kalevi Roppola Paavolassa 13.1.2016
- Martti Junnila Luohualla 21.1.2016
- Martti Rehula Merikylässä 22.1.2016
- Antti Turkki ja Inkeri Turkki Revonlahdella 25.1.2016
- Harry Sanaksenaho Raahessa 8.2.2016
- Martti Lampi ja Vellamo Lampi Kuhmossa 26.-27.2.2016
- Iikka Yrjänä Tuomiojalla 11.3.2016

Martti Lammen Paavolan Vesi Oy:n 20-vuotisjuhlakatsaus ja muita Martti Lammen kirjoittamia yhteenvetoja vesiyhtiön historiasta

Kokouspöytäkirja Lapinkylän vesijohtohankkeesta 28.9.1962

Pöytäkirja Paavolan Vesi Osakeyhtiön perustavasta kokouksesta 4.1.1964

Paavolan Vesi Oy:n vuosikertomukset 1964-2014

Paavolan Vesi Oy:n hallituksen pöytäkirjat 1964-2014

Paavolan kunnanhallituksen talousarvioesitys 12.12.1963 ja Paavolan kunnanvaltuuston pöytäkirja 21.12.1963

Pöytäkirjat vesihuoltoasian neuvottelukokouksista:

- Kokous 25.4.1966, läsnä maatilahallituksen, Oulun maanviljelysinsinööripiirin, Paavolan Veden, Siikajoen Vesihuollon sekä Paavolan, Revonlahden ja Siikajoen kuntien edustajat
- Kokous 11.8.1966, läsnä Paavolan ja Revonlahden kuntien sekä Paavolan Veden edustajat

Revonlahden kunnanhallituksen kokouspöytäkirjat: 5.5.1966, 2.6.1966, 3.11.1966

Revonlahden kunnanvaltuuston kokouspöytäkirjat: 3.8.1966, 29.8.1966

Siikajoen kunnanhallituksen kokouspöytäkirjat: 17.3.1965, 3.6.1965, 3.3.1966, 5.5.1966

Siikajoen kunnanvaltuuston kokouspöytäkirjat: 18.6.1964, 30.3.1965, 18.4.1966, 17.6.1966, 21.9.1966, 29.12.1966, 27.1.1967, 16.2.1967, 12.4.1967, 23.1.1968, 28.3.1968, 7.6.1968

